

หัวใจเปโตร

พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

ชีวประวัติและพระธรรมเทศนา

เปิดใจเปิดธรรม

ฉบับสมบูรณ์

พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต
วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร

สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี

พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

“ผลที่เกิดจากการปฏิบัตินี้มันหายเหนื่อย
เหมือนเดินปีนเขา
พอถึงยอดเขาแล้วมองไปรอบๆ
ได้เห็นวิวสวยงามที่ไม่เคยเห็นมาก่อน”

พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

วัดญาณสังคาราม
วัดญาณสังคาราม
พระมหาเจดีย์
TRA MAHA JEDDI

คำปรารภ ครั้งที่ ๑

หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน วัดป่าบ้านตาด ท่านเทศน์ความหมายของคำว่า “ตปะธรรม” ไว้ว่า

“ตปะธรรม เครื่องแผดเผากิเลส ที่ท่านว่าเผาศพกิเลส คือเผาด้วยตปะธรรม สติ ปัญญา ศรัทธา ความเพียร ทุกอย่างเป็นตปะธรรมทั้งนั้น ธรรมก็เป็นเหมือนกับไฟแผดเผาไปตามสภาวธรรม อะไรจะมากยิ่งกว่าสภาวธรรมทั่วแดนโลกธาตุ สภาวธรรมอยู่ตรงไหน ธรรมจะรู้ไปตามนั้นๆ เหมือนไฟได้เชื้อ เผาไปเรื่อย รู้ไปเรื่อย เผาเข้าไปๆ จนกระทั่งอะไรๆ ก็พังลงไปๆ แล้วก็ผ่านไปๆ สุดท้ายก็พังทลายหมด ไม่มีเชื้อเลย ไฟก็ดับ เชื้อก็หมด ตปะธรรม เครื่องแผดเผากิเลสหมายความว่าอย่างนั้น”

ความหมายของธรรมข้างต้นนี้ สามารถอธิบายถึงความเป็นมาของท่านพระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต ได้อย่างชัดเจน ซึ่งท่านเคยเล่าไว้ว่า

“ความที่มันมีเชื้อ มันก็พยายามวิ่งหาไฟอยู่ พอถึงเวลาเรียนจบ เราไม่ได้กระตือรือร้นหาเงินหาทองเท่าไร เราเพียงแต่หาอย่างเดียว คืออะไรทำให้เรามีความสุข เราต้องการความสุขใจ มันมีเชื้ออยู่แล้ว แต่ไม่รู้ว่ามีเชื้อที่ตัวที่ทำให้เราสุขใจนั้นอยู่ที่ไหน แต่เรารู้ว่าการมีครอบครัวมีอะไรต่างๆ อย่างที่โลกเขามีกันนั้นมันไม่ใช่ทาง ก็เลยตั้งใจอ่านหนังสือเกี่ยวกับทางด้านปัญญา แล้วก็คุยกับคนนั้นคนนี้ พอดีมีคนหนึ่งแนะนำให้เอาหนังสือธรรมะมาให้อ่าน เป็นหนังสือเล่มเล็กๆ พอได้อ่านแล้วมันก็เกิดประกายขึ้นมา จึงเขียนจดหมายไปขอหนังสือที่เขาถืออยู่มาอ่านเพิ่ม พออ่านแล้วหนังสือบอกให้ปฏิบัติ เราก็ก็นับถือปฏิบัติตาม มันก็เลยลุกเป็นไฟขึ้นมาเรื่อยๆ จนกระทั่งได้ออกบวช ได้ไปแสวงหาที่ปฏิบัติ แล้วก็ได้ไปอยู่กับครูบาอาจารย์ เวลาไปก็ไม่ได้กำหนดเป็นขั้นเป็นตอน แต่มันเป็นไปของมันเอง เพราะมันมีเชื้ออยู่ตรงไหน ไฟมันก็จะไหม้ไปเรื่อยๆ จนกระทั่งไม่เหลือเชื้อ”

จึงนับว่าเป็นวาสนาของพวกเราชาวพุทธที่ได้มีโอกาสพบเจอกับท่าน
ผู้เป็นบัณฑิต ผู้เป็นเชื้อสายธรรมของหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน อีกรูปหนึ่ง
ซึ่งท่านได้สืบทอดปฏิบัติทศรฐาอาจารย์ และเปรียบดังร่มโพธิ์ร่มไทรแก่พวกเรา
ชาวพุทธในยุคปัจจุบัน

หนังสือ “เปิดใจเปิดธรรม” นี้ เกิดขึ้นเพื่อน้อมบูชาในพระคุณของท่าน
พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต และยังหวังให้เป็นแนวทางและสร้างกำลังใจให้แก่
ผู้ปฏิบัติที่กำลังดำเนินก้าวตามในเส้นทางที่ท่านเคยเดินผ่านมา

คณะศิษยานุศิษย์

ธันวาคม ๒๕๖๒

คำปรารภ ครั้งที่ ๒

การจัดพิมพ์หนังสือ “เปิดใจเปิดธรรม” ครั้งนี้ เป็นการปรับปรุงและเพิ่มเนื้อหาของประวัติ ธรรมโอวาท และรูปภาพของท่านพระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต ในวาระเหตุการณ์ต่างๆ ให้สมบูรณ์มากที่สุด ทั้งนี้เพื่อสงวนเก็บรักษาไว้เป็นมรดกธรรมแก่นุชนรุ่นหลังผู้สนใจใฝ่ศึกษา

คณะศิษย์ผู้จัดพิมพ์หวังว่าธรรมะที่ท่านพระอาจารย์เมตตาพร่ำสอน ประกอบกับประวัติและปฏิปทาขององค์ท่าน จะเป็นแรงบันดาลใจและเป็นประโยชน์แก่ผู้ใคร่ศึกษาปฏิบัติทางธรรม ให้ก้าวล่วงจากความหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง

สุดท้ายนี้ คณะศิษย์ขอน้อมบูชาถวายความเคารพสักการะด้วยเศียรเกล้า แต่ท่านพระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต หากมีความผิดพลาด บกพร่อง ประการใดๆ คณะผู้จัดพิมพ์ขอกราบขอขมาโทษ และกราบขอโหสิกรรมต่อท่านพระอาจารย์มา ณ โอกาสนี้

คณะศิษยานุศิษย์

พฤตจิกายน ๒๕๖๘

“จุดที่ทำให้เกิดปัญญาขึ้นมา คือการเห็นความจริงของชีวิต
การเห็นความเสื่อม มันก็เลยทำให้ตัดง่าย”

พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

สารบัญ

๑๗

ชีวิตฆราวาส

๖๕

วิธีของพระพุทธเจ้า

๘๗

ตัดสินใจออกบวช

๙๙

พ่อแม่ครูอาจารย์

๑๓๗

ปล่อยลงสู่กระแส

๑๕๙

เปิดใจเปิดธรรม

๑๖๙

แสงเดือนแสงดาว

๒๑๗

ประมวลภาพกิจวัตรต่างๆ

“...เราไม่เคยคิดว่า
ชีวิตจะเดินมาถึงจุดนี้
แต่เป็นเพราะการปฏิบัติมันพาไป...”

พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

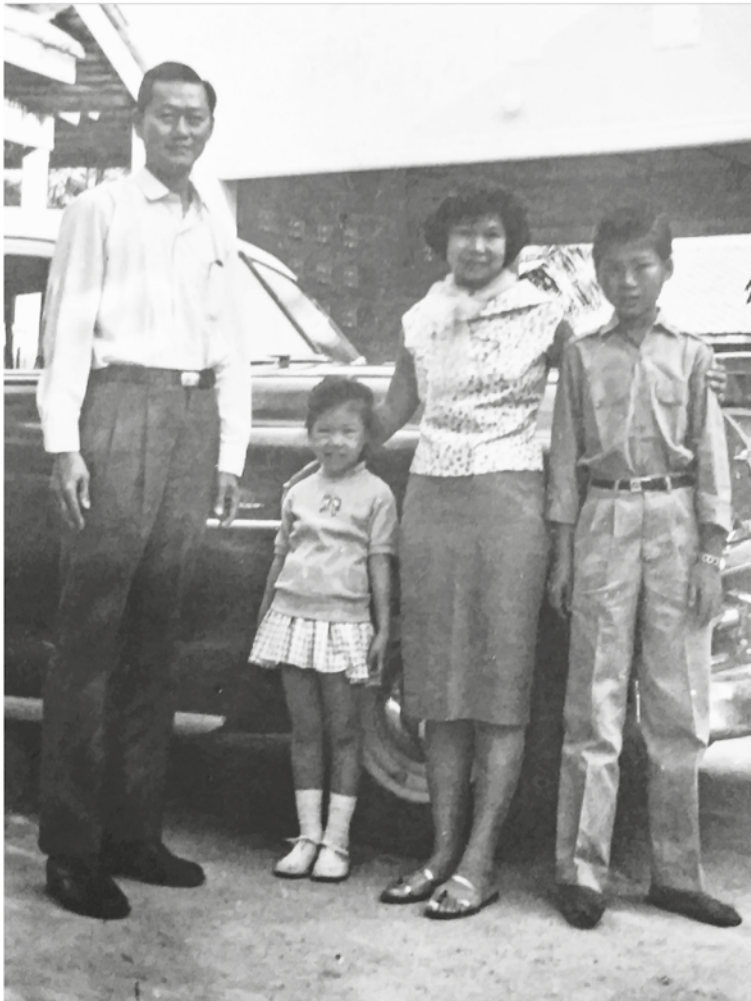
“ตอนเป็นฆราวาส มันก็ต้องอยู่แบบฆราวาส
จะไปอยู่แบบพระได้ไง เราก็เป็นคนธรรมดา
เพียงแต่ว่ามันลืมนรสแล้ว มันรู้ผิดรู้ถูกแล้ว
มันก็ไม่เอาแล้ว พอรู้ว่าไม่ใช่ มันก็ไม่เอาแล้ว
แต่ตอนเป็นเด็ก มันก็อยากจะลองทุกอย่าง”

พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

ชีวิตพราวาส

เราก็เป็นคนธรรมดา

(จากซ้าย) คุณสมชาย เรืองธนสาร (คุณพ่อ) คุณกัลยา เรืองธนสาร (น้องสาว)
คุณสุรินทร์ เรืองธนสาร (คุณแม่) พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต (ในวัยเด็ก)

โยมพ่อ-โยมแม่

“คุณพ่อ (คุณสมชาย เรืองธนสาร) เป็นชาวสุพรรณบุรี คุณย่ามีลูกสาว ๓ คน ลูกชาย ๒ คน มีคุณพ่อเป็นลูกคนโต ตอนนี่ (พ.ศ. ๒๕๖๒) คุณอาที่ยังมีชีวิตอยู่ คือน้องสาวคุณพ่อ ๒ คน คือ อาหิโยโกอยู่จังหวัดสุพรรณบุรี และอาโฮโยโกอยู่ที่แหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี อาเจ็กกับอาตัวโกวเสียไปแล้ว อาหิโยโกกับอาโฮโยโกก็มีมาหาเราที่นี้บ้าง

คุณปู่คุณย่ามาจากเมืองจีน เพราะใบเกิดของเรา เขาก็ใช้ว่า “แซ่ฮึง” ต่อมาคุณพ่อเปลี่ยนไปใช้นามสกุล โดยอาศัยใช้นามสกุลของน้องชายของอาเจ็ก นามสกุล “เรืองธนสาร”

ชีวิตคุณพ่อเขาลำบาก เพราะคุณปู่เสียตั้งแต่คุณพ่อยังเด็ก ช่วงนั้นคุณย่าขายกาแฟอยู่ในตลาด คุณพ่อก็ต้องช่วยคุณย่า ทำให้เขาไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือ ไม่ได้ไปโรงเรียน แต่คุณพ่อเป็นคนขวนขวาย เขาจะให้คนที่มากินกาแฟช่วยสอน เขาอ่านหนังสือ เรียนหนังสือให้สอน ก.ไก่ ข.ไข่ เวลามีคนมากินกาแฟก็จะบอกเขาว่า “ช่วยสอนหน่อยซิ” คุณพ่อก็เลยพออ่านออกเขียนได้ พอคุณพ่อเป็นหนุ่มอายุได้ ๑๕ หรือ ๑๖ ปี เขาก็เริ่มไปพเนจร ลงเรือเข้ากรุงเทพฯ ไปหางานทำ สมัยนั้นจากสุพรรณบุรีไปกรุงเทพฯ จะนั่งเรือไป ก็ไปศึกษาหางานทำตามที่ต่างๆ จนได้มาเจอคุณแม่ (คุณสุรินทร์ เรืองธนสาร) ที่กรุงเทพฯ ต่อมาก็ได้แต่งงานกัน

คุณแม่เป็นคนกรุงเทพฯ เป็นคนไทยแต่มีเชื้อสายเป็นคนจีนกวางตุ้ง อาศัยอยู่แถววงเวียนโอเดียน เพราะคุณตาคุณยายเปิดร้านขายของอยู่แถวโอเดียน คุณแม่เรียนหนังสือที่กรุงเทพฯ เรียนโรงเรียนจีน เขาเก่งภาษาจีน ตอนอยู่กรุงเทพฯ เขาเคยทำงานเป็นผู้ช่วยหมอคนไทย แต่ไม่ใช่เป็นนางพยาบาลนะ แต่เป็นคนช่วยหมอรับแขก คุณหมอชื่อพรหมทัศน์ เขาอยู่ที่โรงพยาบาลหัวเฉียว แล้วคุณหมอก็มาเปิดคลินิกอยู่แถวสีพระยา

ถ่ายภาพกับคุณแม่และน้องสาว ที่หาดพัทยา

ถือกำเนิด

เราเกิดวันอาทิตย์ที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๙๐ (ตรงกับวันแรม ๔ ค่ำ เดือน ๑๑ ปีกุน) ที่โรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ ถนนสาทร เพราะสมัยนั้นคุณพ่อไปเช่าบ้านอยู่แถวทำน้ำสาทร ต่อมาคุณลุงซึ่งเป็นน้องชายของคุณย่าเขามีงานอยู่แถวหาดใหญ่ คุณพ่อก็เลยไปหางานทำแถวหาดใหญ่ไปหาทำงานเป็นพวกพ่อครัว หลังจากนั้นคุณพ่อก็ย้ายจากหาดใหญ่ไปที่ตันหยงมัส จ.นราธิวาส ไปขายโจ๊ก ขายอยู่ใกล้กับสถานีรถไฟ

ช่วงที่เราเกิดใหม่ๆ คุณพ่อก็เลยส่งคุณแม่กับเราไปอยู่กับคุณย่าที่สุพรรณบุรี แต่เป็นช่วงสั้นๆ นะ หลังจากนั้นก็ย้ายมาอยู่ที่ปักข์ใต้กับคุณพ่อ พอโตขึ้นมาสักหน่อย เราก็เข้าเรียนชั้นมูล (ระดับอนุบาล) ที่ตันหยงมัสระยะหนึ่ง พอเราอายุได้สัก ๔ ขวบ คุณพ่อก็ส่งเราไปอยู่ที่บ้านคุณย่า ซึ่งอยู่ในตลาดตัวเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี ครั้งนี้ฝากให้อยู่กับคุณย่ายาวเลย เพราะช่วงนั้นคุณพ่อคุณแม่เขาต้องทำงานตลอด ไม่ค่อยมีเวลาเลี้ยงดูเรา

ช่วงที่คุณพ่อคุณแม่มาฝากเราให้อยู่กับคุณย่า เราก็รู้สึกเฉยๆ ไม่ได้คิดอะไร เพราะคุณย่าเลี้ยงเราเหมือนลูกเขา เราก็เลยถือคุณย่าเป็นพ่อแม่ไป เราเป็นหลานคนเดียวที่อยู่บ้านคุณย่านานที่สุด เพราะพี่น้องคนอื่นเขามีบ้านของเขาอยู่กันเอง ตอนนั้นที่อยู่บ้านเดียวกันก็มีเรา มีอาหิโกว อยู่กับคุณย่า รวมเป็น ๓ คน ตอนที่เราไปอยู่กับคุณย่านั้น เขาเลิกขายกาแฟแล้ว แต่ยังมีทำขนมขายอยู่บ้างเป็นช่วงๆ เป็นพวกขนมของคนจีน พวกขนมก้วยอะไรแบบนี้ เวลาไหว้เจ้าไหว้อะไร ยาเขาก็จะทำขนมขาย ทำบะจ่างบ้าง ทำอะไรต่างๆ บ้างขายอยู่ ตอนนั้นเรายังเป็นเด็กก็ไม่ได้ช่วยอะไร เท่าที่จำได้เราจะเล่นซะมากกว่า ตอนนั้นทำงานพวกนี้ยังไม่เป็น

สมัยที่อยู่สุพรรณฯ เราก็จะพูดเหมือนคนแถวนั้น มาพูดหายเหนือก็ตอนที่เข้ามาเรียนที่กรุงเทพฯ แล้ว

วัยเตี้ยงสา

สมัยก่อนเราก็เล่นเหมือนเด็กทั่วไปเล่นกัน เราไปหัดว่ายน้ำในแม่น้ำ ตอนแรกๆ ว่ายไม่เป็น ก็หัดว่ายน้ำไปก่อน ตอนหลังก็ว่ายได้ สมัยนั้นเด็กๆ เขาจะชอบ รือให้มีเรือพ่วงมา แล้วก็ไปเกาะเรือพ่วงกัน เรือพ่วงก็จะเป็นพวกเรือบรรทุกข้าว ที่นี่เวลาเรือมันแล่นมา มันก็จะแล่นไม่เร็วมาก เราก็ว่ายน้ำไปแล้วก็ไปเกาะเชือก ถ้ามีเรืออีกขบวนกลับมา ก็เกาะกลับมา

พวกยิงนกตกปลา มีเพื่อนเขาทำกันแต่เราไม่ทำ เพราะเราไม่ชอบ มีความรู้สึกที่ไม่สบายใจ คิดถึงตัวปลา คิดถึงตัวนก เราทำไม่ลง แต่เล่นไฟนี่เล่นอยู่ แต่ไม่ได้เล่นด้วยสตางค์นะ ใช้สตางค์เทียม โดยเอาของบุหรี่ยี่สิบมาสมมุติเป็นเงิน พวกของบุหรี่ยี่สิบทอง เหล็กทอง พระจันทร์ เราก็ไปเก็บตามถังขยะ แล้วก็เอามา พับให้มันเรียบร้อย แล้วก็มาสมมุติว่าเป็นเงินแทน แล้วก็เล่นกัน แล้วก็แทงกันได้ แล้วก็ยังมีเล่นล้อต้อกบ้าง วิธีการเล่น คือจะมีไม้กระดานแผ่นหนึ่ง แล้วเราก็ใช้ เหรียญให้มันกลิ้งลงไป แล้วก็ดูว่าของใครจะกลิ้งได้ไกลกว่ากัน คนที่กลิ้งได้ไกลกว่า ก็มีสิทธิ์ที่จะเอาเหรียญไปตีให้ถูกจนไปถึงคนที่ไกลกว่า ถ้าตีถูก คนนั้นก็ต้องแพ้ ก็ต้องจ่าย

เท่าที่จำได้ ตอนเด็กๆ เวลาเล่นหรือทำอะไร เราไม่ได้เป็นหัวโจกนะ เราไปร่วม เล่นกับเขา ไม่ได้เล่นเป็นกลุ่มใหญ่ จะเล่นกันแค่ ๒-๓ คน เวลาไปเล่นก็จะไปเล่น กับเด็กใกล้ๆ บ้าน

ค่าขนม

สมัยอยู่สุพรรณบุรี เวลาอยู่ว่างๆ มันก็ไม่อยากอยู่เฉยๆ เราอยากจะหาเงิน พิเศษของเราเอง เพราะคุณพ่อคุณแม่เขาไม่ได้ฝากเงินไว้ให้ย่า ตอนนั้นคุณย่าเขา ไม่มีเงินให้ค่าขนม เขาให้แต่เงินไปโรงเรียนวันละ ๕๐ สตางค์ เราอยากจะได้เงินเพิ่ม

ภาพบน ถ่ายภาพคู่กับคุณแม่
ภาพล่าง ถ่ายภาพคู่กับคุณแม่และน้องสาว

ถ่ายภาพกับคุณย่าและครอบครัว

ก็เลยต้องหางานทำเอาเอง ที่นี้ก็เห็นมีช่องที่จะหาเงินได้ ตอนเช้าตื่นตี ๕ เราก็ไปรับปาท้องโก่มาขายก่อนจะไปโรงเรียน แล้ววันเสาร์อาทิตย์ก็ไปรับพวกขนมจีบพวกลือตเตอร์ ไปตรวจลือตเตอร์ ไปขายตามตลาด มันก็มีรายได้พิเศษที่จะมาซื้อขนมซื้ออะไร แต่ไม่ได้ถึงกับแร้นแค้นที่ต้องไปทำงาน ไปทำงานเพราะอยากได้เงินค่าขนมพิเศษ และความที่คุณย่าเป็นคนยากจน ลำบาก ทำให้เขาค่อนข้างจะประหยัดเพื่อเก็บเงินเก็บทองไว้ บางทีเราอยากกินกล้วยเดี่ยว ขอคุณย่าที่ไร เขาก็จะให้กินแต่ข้าวต้มกับจับฉ่ายที่บ้าน เราก็เลยต้องหาเงินเอง พอได้ยินว่าขายปาท้องโก่แล้วได้เงิน ก็เลยหางานทำพิเศษ แต่ไม่ได้กอดันหรือโดนบังคับอะไร ทำด้วยความสมัครใจ ทำด้วยความยินดี มีความสุข

ช่วงที่อยู่กับคุณย่า เวลาถึงเทศกาลกินเจ เราก็จะใส่ชุดขาว แล้วคุณย่าก็จะพาเรากินเจ และพาไปดูจิวที่โรงเจตลอด ๗ วัน ๗ คืนด้วย

สมัยนั้นเวลาเราอยากจะดูหนัง ก็ต้องไปรออยู่ที่หน้าทางเข้าโรงหนัง พอมีผู้ใหญ่เดินเข้ามา เราก็จะขอเกาะกับเขาไปด้วย (หัวเราะ) บางคนก็ให้เกาะ บางคนก็ไม่ให้เกาะ ถ้าไม่รู้จักจะไปเกาะก็ไม่ได้ บางทีไปรอนจนกระทั่งหนังฉายก็ไม่ได้ดู วันนั้นมันก็คอปักกลับบ้าน ก็อาจจะมึนเสียใจนิดหน่อย ผิดหวังนิดหน่อย แต่พอผ่านไปแล้วก็บอกกับตัวเองว่า เตียวพรงนี้เอาใหม่ (หัวเราะ) ชีวิตมันเป็นอย่างนั้น มันคล้ายๆ ว่ามันดิ้นรนของมันไปเอง แต่ไม่ได้ไปแบบลักขโมย ไปทำอะไรผิดศีล ผิดธรรมอะไร

เล่าเรียนเขียนอ่าน

เรื่องเรียนหนังสือ ตอนแรกเราเข้าโรงเรียนเอกชนที่สุพรรณบุรีก่อน โรงเรียนนี้อยู่ใกล้บ้าน อยู่ใกล้ตลาด เป็นโรงเรียนไทย ชื่อโรงเรียนสามัคคีศึกษา

สมัยเรียนชั้น ป. ๑ ที่นี่ เราจำได้ว่าเราเคยเข้าวัดช่วงนั้น เพราะที่โรงเรียนนี้ ทุกวันพระ ครูจะพาเด็กเข้าวัดไปฟังเทศน์ฟังธรรม ไปถือศีล ไปสมาทานศีลกัน แต่สมัยนี้ไม่มีแล้วเรื่องราวเหล่านี้ เพราะถูกอิทธิพลของวัดถูกดุดไปหมด หลงไปกับ การหาความสุขทางด้านวัตถุกัน

จังหวัดสุพรรณบุรีในอดีต

พอเราจบ ป.๑ คุณย่าอยากให้เราไปเรียนภาษาจีน เลยต้องย้ายโรงเรียนไปเริ่มเรียน ป.๑ ใหม่อีกครั้งที่โรงเรียนจีน ที่โรงเรียนนี้เขาไม่ได้สอนภาษาจีนอย่างเดียว จะมีสอนภาษาไทยด้วย ตอนเรียนภาษาจีน ครูจะสอนให้หัดเขียนด้วยพู่กันจีน ตอนนั้นเราก็เลยพอเขียนภาษาจีนได้อยู่ และพูดภาษาจีนได้ แต่ตอนนี้พูดภาษาจีนไม่ได้แล้ว แต่พอฟังได้บ้าง

พอเราย้ายมาอยู่โรงเรียนใหม่ เราก็ไม่เคยเข้าวัดอีกเลย ไม่เคยใส่บาตร เพราะทางบ้านเขาก็ไม่ได้นับถือศาสนาอะไร คุณพ่อเป็นคนที่ไม่เชื่อเรื่องศาสนา แต่เขาก็เป็นคนทำบุญ ถ้ามีพระมา เขาก็ใส่บาตรให้ และเขาก็ชอบช่วยเหลือคน ถ้ามีใครเดือดร้อนมาขอความช่วยเหลือ เขาก็จะช่วยเหลือ แต่ตัวเขาไม่เคยเข้าวัด และก็ไม่เคยพาครอบครัวเข้าวัดด้วย เลยดูเหมือนคนไม่มีศาสนา

ต่อมาคุณพ่อคุณแม่ก็ย้ายจากปักกิ่งใต้มาทำงานที่พัททยาเหนือ เพราะพี่ชายของคุณแม่เป็นคนรับเหมาทำพวกระบบประปาที่พัททยา เขาก็เลยชวนให้ย้ายมาทำงานที่นี่ คุณพ่อก็เลยไปหัดพวกรงานก่อสร้าง พวกรงานช่างไม้ ช่างปูน แล้วเขาก็ได้งานสร้างบ้านพักตากอากาศให้กับคนกรุงเทพฯ เมื่อคุณพ่อได้ตั้งรกรากที่พัททยาแล้ว เขาก็ไปรับเราจากสุพรรณบุรีมาอยู่ด้วยกันที่พัททยา

น้องสาวของเรา (คุณกัลยา เรื่องธนสาร) อายุห่างเรา ๙ ปี เราเกิด พ.ศ. ๒๔๙๐ เขาเกิด พ.ศ. ๒๔๙๙ น้องสาวเกิดที่โรงพยาบาลหัวเฉียว กรุงเทพฯ หมอที่คุณแม่เคยทำงานด้วยเป็นคนทำคลอดให้ น้องสาวเราอยู่กับคุณพ่อคุณแม่ตลอดที่พัททยา เพราะช่วงนั้นคุณพ่อได้ตั้งรกรากที่พัททยาแล้ว เขาเรียนหนังสือที่โรงเรียนเซนต์ปอล คอนแวนต์ ศรีราชา และก็มาต่อที่โรงเรียนอัญสัมชัญ ศรีราชา แล้วเขาก็สอบเอนทรานส์ได้เข้าเรียนที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เข้ารุ่นเดียวกับสมเด็จพระเทพฯ (สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ)

ตอนที่เราย้ายมาอยู่ที่พัททยา เราเพิ่งจบ ป.๓ ที่โรงเรียนจีนจากสุพรรณบุรี ตรงกับช่วงปิดเทอมพอดี ตอนนั้นคุณพ่อยังไม่รู้ว่าจะให้เราเรียนที่ไหน พอดีมีครูจากโรงเรียนเซเว่นเดย์มาพักที่บ้านพักตากอากาศที่คุณพ่อสร้างไว้ให้คนมาพักผ่อน

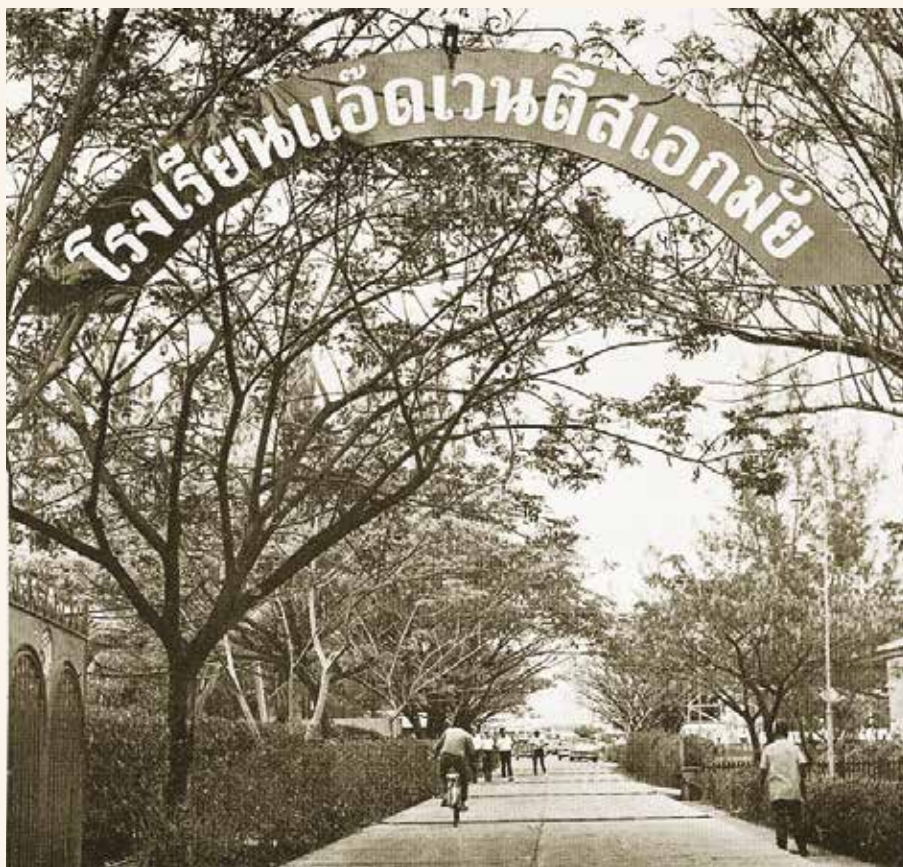

ภาพสมัยเรียนอยู่ Grade ๓ ที่โรงเรียนแอดเวนตีสเอกมัย (เซเว่นเดย์)
(แถวที่ ๓ จากล่าง คนที่ ๔ จากซ้าย)

“เราต้องเริ่มเรียน ป.๑ ใหม่ในโรงเรียนนี้
เมื่อเทียบกับเด็กวัยเดียวกันแล้ว
เราจึงเรียนช้ากว่าคนอื่นมาก
เพราะต้องเรียน ป.๑ ซ้ำถึง ๓ รอบ”

พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

ก็เลยได้รู้จักกับครูคนนี้ ครูเขาก็เลยชวนให้มาเรียนที่เซเว่นเดย์ที่กรุงเทพฯ เรียนเป็นภาษาอังกฤษ คุณพ่อเราเป็นคนที่มีผลการณีกาฬ เขาคิดว่าเรียนหนังสือเป็นภาษาอังกฤษ อนาคตมันน่าจะดี เขาก็เลยตัดสินใจส่งเราไปเรียนที่โรงเรียนเซเว่นเดย์ (โรงเรียนแอดเวนตีสเอกมัย) กรุงเทพฯ

เซเวนเดย์

โดยปกติเวลาจะเข้าเรียนที่โรงเรียนเซเวนเดย์ครั้งแรก ผู้ปกครองจะต้องเสียค่าแป๊ะเจี๊ยะให้กับทางโรงเรียน แต่กรณีของเราเป็นกรณีพิเศษ คือไม่ต้องเสียค่าแป๊ะเจี๊ยะ เพราะอาศัยรู้จักกับคุณครูที่แนะนำมา เราเข้าไปเรียนที่โรงเรียนเซเวนเดย์ ปี พ.ศ. ๒๕๐๑

เวลาย้ายมาเรียนที่โรงเรียนเซเวนเดย์ เราก็ต้องมาเริ่มเรียน ป.๑ ใหม่อีกครั้ง เป็น Grade ๑ เพราะไม่เคยเรียนภาษาอังกฤษมาก่อน ทั้งที่ตอนนั้นเราต้องเรียนอยู่ ป.๕ แล้ว แต่ก็ต้องไปเริ่ม ป.๑ ใหม่อีก แต่ก็เป็นธรรมดา เพราะคนที่มาเข้าเรียนที่โรงเรียนเซเวนเดย์ใหม่ๆ ส่วนใหญ่จะไม่มีพื้นฐานภาษาอังกฤษจากโรงเรียนอื่นมาก่อน จึงทำให้ต้องมาเริ่มเรียนตั้งแต่เบื้องต้นใหม่ ก็จะมีเด็กโตหลายคนที่ต้องมาเริ่มเรียน Grade ๑ ใหม่ เราก็เลยไม่เห็นเป็นเรื่องแปลกอะไร แล้วพอปีที่ ๒ เขาก็ให้เราข้ามชั้นไปเรียน Grade ๓ พอเรียนจบ Grade ๓ โรงเรียนมีปัญหาเนื่องจากกระทรวงศึกษาฯ มาตรวจสอบพบว่าโรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนเถื่อน เพราะไม่มีการจดทะเบียนให้ถูกต้อง

ตอนแรกๆ โรงเรียนเซเวนเดย์นี้เป็นโรงเรียนเล็กๆ ไม่ได้มีการจดทะเบียนกับทางกระทรวงศึกษาฯ เพราะเขาจะสอนให้กับพวกลูกของหมอมิชชันนารีที่เป็นชาวต่างชาติที่ทำงานในโรงพยาบาลมิชชัน หรือลูกของพวกเซเวนเดย์เท่านั้น โดยโรงเรียนนี้จะสอนในระบบของอเมริกัน ต่อมาคนต่างชาติและคนไทยก็รู้จักโรงเรียนนี้มากขึ้น เขาก็เลยชวนกันมาเรียนที่นี่ มันก็เลยกลายเป็นโรงเรียนใหญ่ขึ้นมา พอกระทรวงศึกษาฯ มาตรวจสอบและพบว่าโรงเรียนนี้ไม่ได้เปิดอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เขาก็เลยสั่งปิดโรงเรียน จำไม่ได้ว่าสั่งปิดกี่เดือน ตอนหลังโรงเรียนได้จดทะเบียนอย่างถูกต้องเป็นแบบโรงเรียนอาชีวะ

เราจำได้ว่าโรงเรียนนี้ก่อนที่จะจดทะเบียน เราจะเรียนแค่ครึ่งวัน และไม่มีเครื่องแบบ เป็นเหมือนโรงเรียนนานาชาติ และแต่ละชั้นเรียนจะมีแค่ห้องเดียว

ไม่ได้แยกนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง แต่พอโรงเรียนจดทะเบียนเป็นแบบโรงเรียนอาชีวะแล้ว ต้องเรียนเต็มวัน และต้องใส่เครื่องแบบของโรงเรียน คือเสื้อเชิ้ตสีขาว และกางเกงขาสั้นสีกรมท่า และให้แยกนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงให้อยู่กันคนละโซน ผู้หญิงอยู่โซนหนึ่ง ผู้ชายอยู่อีกโซนหนึ่ง ชั้นหนึ่งก็เลยมีสองห้อง ห้องหนึ่งก็ประมาณ ๒๐ กว่าคน เป็นผู้หญิง ๒๐ กว่าคน ผู้ชาย ๒๐ กว่าคน ช่วงเวลาพักเที่ยงพักกลางวัน เวลาเล่นกีฬา หรือเล่นอะไร ก็จะมารวมกัน ส่วนใหญ่ก็จะรู้จักกันหมด เพราะเคยเรียนหนังสือห้องเดียวกันมาก่อน สนทนสนมกัน เจอกันทุกวัน

เนื่องจากหยุดเรียนไปหลายเดือน พอโรงเรียนกลับมาเปิดใหม่ เขาก็เลยให้เราข้ามชั้นจาก grade ๓ ไปอยู่ grade ๖ ตอนที่เรียนก็ไม่ได้รู้สึกยากเย็นอะไร มันยากตรงที่ภาษาเท่านั้นเอง แต่ความสามารถนี้ ช่วงนั้นเราควรจะอยู่ ป.๗ ป.๘ ไปแล้ว

นอกจากนี้ ทางกระทรวงศึกษาฯ เขาก็บังคับให้นักเรียนโรงเรียนเซเว่นเดย์ ต้องมีความรู้ด้านภาษาไทยอย่างน้อยในระดับชั้น ป.๔ เราก็เลยต้องไปลงเรียนสอบเทียบวิชาภาษาไทยของระดับชั้น ป.๔ ตอนนั้นไปสอบที่โรงเรียนอานวยศิลป์ ก่อนที่ไปจะสอบเทียบ โรงเรียนเซเว่นเดย์เขาจะมีครูมาติวสอนภาษาไทยในระดับ ป.๔ ให้ เราจำได้ว่าต้องเรียนภาษาไทย ป.๔ ควบคู่ไปปีหนึ่งมั้ง แต่ไม่ได้เรียนแบบเต็มเวลานะ เป็นเหมือนเรียนพิเศษอย่างนี้ เรียนแค่ช่วงกลางวัน

สมัยเรียนหนังสือที่นี้ ครูจะบังคับให้นักเรียนสมัครซื้อนิตยสาร Times กับ Reader Digest มาอ่าน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับ Current Event หรือข่าวสารต่างๆ ทำให้เราโชคดี ได้เรียนรู้ข้อมูลต่างๆ และประกอบกับเราเป็นคนชอบอ่านหนังสืออยู่แล้ว เห็นหนังสือวางไว้ตรงไหนก็จะชอบหยิบมาอ่าน มันก็เลยมีความรู้ของมันเองโดยที่ไม่ต้องไปถามใคร

มรณานุสติปรากฏ

ตอนอายุ ๑๒ ปี เราได้ไปร่วมงานศพของพี่ชายของเพื่อนที่เรียนเซเวนเดย์ด้วยกัน เขาไปตายที่อเมริกา จมน้ำตายในสระน้ำ สาเหตุอะไรไม่ทราบ พอตายแล้วก็เอาศพกลับมาทำพิธีที่โบสถ์ เพราะเขาเป็นเซเวนเดย์ ที่นี้งานศพของชาวคริสต์ เขาก็จะเปิดฝาโลงศพให้ผู้ที่ไปร่วมงานแสดงการคารวะศพ เป็นครั้งแรกที่เราเห็นคนตาย เห็นซากศพ แต่มันไม่น่าเกลียดน่ากลัว เขาแต่งกายสะอาด คือใส่สูทผูกเน็คไท ดูสะอาดเรียบร้อย หน้าเขาก็มีแต่งหน้าทาอะไรไป แต่หน้าตามันดูเหมือนตุ๊กตามากกว่า ดูเป็นหุ่น แล้วจิตของเราตอนนั้นมันก็พิจารณาขึ้นมาว่า ต่อไปร่างกายของเราก็ต้องเป็นแบบนี้ ต่อไปพ่อแม่ของเราก็ต้องเป็นอย่างนี้ คนที่เรารัก คนที่เราห่วงมันก็ต้องเป็นอย่างนี้ มันคิดของมันไปเอง แผลง มันไม่มีใครเคยสอนก็เลยทำให้หูตาสว่าง

ตั้งแต่เราเกิดมาก็ไม่มีใครเคยแนะนำหรือพูดถึงเรื่องความตาย พอเราไปเห็นคนนี้เข้าปั๊บ มันก็เลยคิดขยายความไปเลยว่า เราก็ต้องตาย พ่อก็ต้องตาย แม่ก็ต้องตาย คนที่เรารักอะไรก็ต้องตายไปหมด มันคิดไปจนกระทั่งมันปลงในใจ มันเตรียมรับกับความจริง แล้วมันก็ฝังใจ แต่มันก็ไม่มาทำให้ใจเราหดหู่ มันก็ยังดำเนินชีวิตหน้าที่ของมันต่อไป เรียนหนังสือต่อไป มีอะไรทำก็ทำต่อไป มันยังไม่มี impact จนขนาดที่ว่าไม่อยากจะทำงาน ไม่อยากจะเรียนหนังสือหรืออะไร มันยังไม่ถึงขนาดนั้น แต่มันยังมี background ไว้อยู่ว่า นี่แหละต่อไปก็ต้องตายแบบนี้ทุกคน

จริงๆ แล้วของอย่างนี้มันต้องเคยเรียนมาก่อน อยู่ดีๆ ถ้าไม่มีใครสอนมันไม่คิดหรอก มันอาจจะเคยฝึกดูมรณานุสติมาก่อน คิดอยู่บ่อยๆ อยู่เรื่อยๆ แล้วจิตเราก็เป็นจิตวิเวก ไม่ค่อยอยากจะยุ่งกับใคร ไม่อยากคลุกคลีกับใคร นี่มันเป็นนิสัยของมันที่ติดมา มันก็เลยเป็นของมันโดยอัตโนมัติ

ตอนที่ดูก็ไม่ได้ดูแล้วรู้สึกหดหู่ใจหรืออะไร แต่มันกลับดูแบบปัญญา คือดูแบบว่า อ้อ ร่างกายของคนเราก็มีแค่นี้ แต่ตอนนั้นก็ยังไม่ได้รู้จักเรื่องจิตนะ

“เวลาดูแล้วมันเหมือนกับเป็นการรื้อฟื้นความจำเก่า ว่า นี่ละคือความจริง ความรู้นี้มันอยู่ลึกๆ ในใจ บางครั้งบางครั้งว่ามันก็จะโผล่ขึ้นมาเตือน แต่ไม่ถึงกับทำให้เราหมดกำลังจิตกำลังใจที่จะอยู่ต่อไป เราก็ยังสามารถดำเนินชีวิตไปได้อย่างปกติ แต่เหมือนมีภูมิคุ้มกัน เหมือนฉีดยาวัคซีนไว้ ถ้าเกิดตอนนั้นเสียคุณพ่อคุณแม่ไป ก็อาจจะเสียใจบ้าง แต่จะไม่ถึงกับกินไม่ได้นอนไม่หลับ เศร้าโศกเสียใจมากขนาดนั้น เพราะเหมือนกับเรารู้ล่วงหน้าอยู่ก่อนแล้ว จิตใจก็ไม่วุ่นวาย”

พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

ไม่ได้แยกแยะเรื่องจิต ยังไม่รู้อะไร เพียงแต่รู้ว่า เอ้อ ร่างกายนี้เดี๋ยวมันก็ต้องเป็น
อย่างนี้ด้วยกันทุกคน จะว่ากลัวตายมันก็ยังกลัวอยู่ ถ้าคิดถึงความตายก็ยังกลัวอยู่
แต่อย่างน้อยมันก็มีปัญญาเห็นแล้วว่ายังไงก็ต้องตาย มันก็เลยตัดความห่วงความ
อาลัยกับคนต่างๆ ได้เยอะ แล้วมันก็เอาไปคิดอยู่เรื่อยๆ มันไม่ได้เห็นเพียงแค่
คนเดียว เวลากลับมาบ้านก็คอยคิดอยู่เรื่อยๆ ว่าต่อไปคนที่เรารู้จักหรือคนที่เรารัก
เราอะไรก็ต้องจากกันไป

ใครจะมาไถ่บาปให้ได้

สมัยก่อนจะมีข้อตกลงกันระหว่างโรงเรียนเซเว่นเดย์กับนักเรียน คือเขาบังคับ
ให้นักเรียนต้องไปเข้าโบสถ์ทุกวันเสาร์ สมัยนั้นที่โรงเรียนยังไม่มีโบสถ์ ก็เลยต้องไป
เข้าโบสถ์ที่โรงพยาบาลมิชชั่น ซึ่งอยู่แถวสะพานขาว ตอนเรียนที่นี่ก็เลยมีศาสนา
คริสต์เป็นศาสนาของเรา

ตอนไปเข้าโบสถ์ เราก็ได้ฟังเรื่องพระเจ้าสร้างโลก และเรื่องอะไรต่างๆ ของ
ศาสนาคริสต์ มันก็เลยซึมซับมาเรื่อยๆ และช่วงที่เรียนอยู่ ถ้านักเรียนคนไหนสมัคร
เป็นเซเว่นเดย์ ที่โรงเรียนเขาจะให้สิทธิ์พิเศษคือลดค่าเล่าเรียนให้ เราก็คิดว่ามันก็ดี
นี่หว่า ก็เลยตัดสินใจสมัครเป็นเซเว่นเดย์ตอนอายุประมาณ ๑๕ หรือ ๑๖ ปีนี้แหละ
พอสมัครไปแล้ว เขาก็จะมีคนมาสอนพิเศษให้ มาอบรมสั่งสอนเรื่องวิถีชีวิตของ
ชาวคริสต์ให้เรา

พอถึงเวลาที่จะทำพิธีอาบน้ำชำระบาปเพื่อเป็นเซเว่นเดย์ เขาก็ถามว่า
“คุณพร้อมหรือยัง” เราก็ตอบว่า **“ไม่ค่อยพร้อมแล้ว”** เขาก็ถามว่า **“ทำไมล่ะ”**
เราตอบว่า **“ในใจลึกๆ แล้ว มันไม่ค่อยศรัทธาเรื่องที่พระเยซูจะมาไถ่บาป
ให้เราได้ เพราะบาปของเรา พระเยซูจะมารู้ได้ไงว่าเราทำอะไรไปบ้าง
แล้วจะไถ่บาปให้กับเราได้จริงๆ เหนือเหตุผลมันไม่ลงตัว นี่เรายังรับไม่ได้
เพราะบาปของเรา ใครจะมาไถ่ให้ได้”**

สุดท้ายเราก็เลยไม่ได้เป็น แต่ก็มีเพื่อนบางคนเขาก็สมัครเป็นเซเวนเดย์ หรือบางคนเขาก็เป็นเซเวนเดย์เพราะพ่อแม่เขาเป็นมาอยู่แล้ว

เรื่องเกี่ยวกับศาสนาคริสต์นี้ เราได้ศึกษามาพอสมควร จึงทำให้รู้ว่าศาสนาคริสต์เขาสอนยังไง ความดีที่เขาสอนให้ทำมี ๓ ข้อ คือ สอนให้ทาน สอนให้เมตตา ต่อเพื่อนมนุษย์ทั้งหลาย แล้วก็ให้รักาศิล และเขาก็บอกว่าคนเราจะหลุดพ้นจากบาปจากกรรมได้นั้น เราต้องเชื่อในพระเยซู เพราะพระเยซูเป็นลูกของพระเจ้าที่ส่งมาให้ไถ่บาปแก่พวกเรา และถ้าเราต้องการที่จะกลับไปอยู่กับพระเจ้า ในสมัยที่พระเยซูกลับลงมาจากสวรรค์ เราก็ต้องเชื่อพระเยซู เพราะพระเยซูบอกไว้ว่าตอนนี้เราตายเพียงชั่วคราว ไม่ได้ตายจริง ดังนั้นเวลาชาวคริสต์ตาย เขาจึงฝังไว้ไม่มีการเผา แล้วสักวันหนึ่งพระเยซูจะมาเปิดป่าช้าเพื่อปลุกคนที่นอนอยู่ในป่าช้านี้ลุกขึ้นมาเพื่อพากลับขึ้นไปสวรรค์ เพื่อไปอยู่กับพระเจ้าตลอดอนันตกาล แต่ก่อนที่พระเยซูจะมาได้ ชาวคริสต์ทุกคนจะต้องนำขานี้ไปกระจายให้คนทั้งหลายในโลกนี้ได้รับกันให้มากที่สุดก่อน เวลาพระเยซูลงมาจากสวรรค์แล้ว พระเยซูจะปลุกให้ผู้ที่ตายไปแล้วตื่นขึ้นมา แล้วเขาก็จะเอาแต่คนที่เชื่อพระเยซูกลับไปสวรรค์ คนที่ไม่เชื่อก็จะถูกไฟเผาตายหมดแบบถาวร นี่คือเป้าหมายของศาสนาคริสต์ ดังนั้นจึงมีชาวคริสต์มาเผยแพร่ธรรมะให้พวกชาวเขาชาวป่าชาวอะไรต่างๆ เพราะเขาต้องการให้ทุกคนได้ทราบขานี้แน่นอน หลักการนี้เราฟังแล้วก็รู้สึกว่าการที่คนข้างที่จะไม่มีเหตุผล ไม่น่าเชื่อถือ แต่หลักการอื่นของศาสนาคริสต์ คือเรื่องการทำดีได้ดี สอนไม่ให้ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ไม่ให้ประพฤติดัดประเวณี สอนให้มีความเมตตาช่วยเหลือคนที่ตกทุกข์ได้ยาก เราจะเชื่อในหลักการนี้มากกว่า

รู้รับผิดชอบตัวเอง

ช่วงที่เรียนเซเวนเดย์ เราย้ายที่พักหลายที่ เพราะว่าไม่มีบ้านอยู่กรุงเทพฯ บ้านแรกที่เราไปอยู่ เป็นบ้านของเศรษฐีชาวจีนฮ่องกง แต่มาทำมาหากินที่เมืองไทย รู้สึกจะเป็นเจ้าของบริษัทขายยา เป็นตัวแทนของบริษัทเมอร์คชาร์ปแอนด์โดม

ขายยาของฝรั่ง บ้านเขาอยู่ที่ซอยประสานมิตร พอดีเขามาให้คุณพ่อเราปลูกบ้านให้ที่พญา และได้ทราบว่าเขาก็มีลูกเรียนที่เซเวนเดย์เหมือนกัน จังหวะนั้นมาธรรมะจัดสรร ลูกจะได้เรียนเซเวนเดย์ แล้วก็มารู้จักคนที่มีลูกเรียนเซเวนเดย์ด้วย คุณพ่อก็เลยขอฝากเราให้ไปอยู่บ้านนี้เลย ตอนนั้นก็เลยอาศัยไปอยู่บ้านเขาและอาศัยไปโรงเรียนกับเขาไปด้วย อยู่กับเขาთომหนึ่งหรือปีหนึ่งนี้แหละ

จากบ้านพักที่อยู่ซอยประสานมิตร คุณพ่อก็ให้เราย้ายมาอยู่ที่ถนนนเรศ เพราะพ่อเขามีเช่าห้องพักไว้เวลามากรุงเทพฯ เวลาเขาจะมาอยู่ห้องนี้ เจ้าของบ้านเช่าจะอยู่ชั้นบน แล้วห้องที่คุณพ่อเราเช่าจะอยู่ชั้นล่าง เราก็พักอยู่ห้องที่คุณพ่อเราเช่าทิ้งไว้ แล้วเขาก็ทิ้งเงินให้ใช้สำหรับอาทิตย์หนึ่งไว้เป็นค่ารถไปโรงเรียน ค่าซื้ออาหารกินเอง หรือค่าอะไรต่างๆ ตอนนั้นเราอยู่คนเดียวก็ต้องไปโรงเรียนเอง ตอนเช้าเราจะเดินไปขึ้นรถที่ถนนสี่พระยาไปลงที่สามย่าน แล้วก็ขึ้นรถจากสามย่านมาที่ซอยเอกมัย จากปากซอยเอกมัยก็ต่อสามล้อเข้าไปที่โรงเรียน ตอนนั้นมีสามล้อขี่ก่อน ต่อมาก็มีสามล้อตุ๊กตุ๊ก

เราอยู่แบบนั้นนะ ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ตลอดเวลา บางที่คุณพ่อเข้ามากรุงเทพฯ ก็พาเราไปดูหนังบ้างอะไรบ้าง แต่ก็ป็นระยะสั้นๆ แค่วันสองวัน เราก็เลยไม่มีใครมาคอยเอาอกเอาใจหรือคอยสั่งคอยสอนอะไร เราต้องทำอะไรเองทุกอย่าง ตามกำลังของเรา ทำให้เราต้องรู้จักหน้าที่ของตัวเองตลอดเวลา ถึงเวลาต้องตื่นเอง ถึงเวลากินข้าว ถึงเวลาต้องไปโรงเรียน ต้องทำการบ้าน ไม่มีใครมาบอก มันรู้ของมันอยู่ในตัว มันคิดของมันเอง มันทำของมันเองโดยอัตโนมัติ มันก็แปลกนะ เราก็อยู่คนเดียวได้ เด็กคนเดียวไม่เคยร้องห่มร้องไห้ แงแง เขาให้ไปอยู่ที่ไหนก็ไปอยู่ตามที่เขาให้ไป ไม่ต่อต้านอะไรเลย ทำได้ทั้งนั้น เป็นคนสันโดษ

เราอยู่ที่ห้องเช่านี้ได้สักประมาณปีหนึ่งมั้ง หลังจากนั้นคุณพ่อก็ให้ย้ายมาพักที่โรงเรียนจีน โรงเรียนนี้อยู่ในซอยกับต้นบุขไกล้ๆ กับไปรษณีย์กลาง โรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนที่คุณแม่เคยเรียนมาก่อน คุณแม่เขารู้จักครูใหญ่ และหลานเจ้าของโรงเรียนก็แต่งงานกับพี่สาวของคุณแม่ คุณแม่ก็เลยขอให้เรามาอยู่ที่นี่แค่กินนอนแต่ไม่เรียน

หนังสือกับเขา เขาก็ยอมให้อยู่ ช่วงอาศัยอยู่ที่นั่นก็มีเด็กที่เรียนเซเวนเดย์ด้วยกัน ที่มีบ้านอยู่แถวสี่พระยา แถวเยาวราช ก็เลยได้เหมาแท็กซี่คันหนึ่ง นั่งได้ ๕-๖ คน ยัดกันไปโรงเรียน ก็แชร์ค่ารถแท็กซี่กัน โดยจ่ายค่าแท็กซี่เดือนละ ๑๐๐ บาท ไปส่ง เฉพาะตอนเช้าขาเดียว รถแท็กซี่จะเริ่มรับจากหัวทางแล้วก็แวะมาเรื่อยๆ จนมาถึงซอยแถวถนนนเรศ แล้วก็ไปส่งถึงโรงเรียนเซเวนเดย์ที่ซอยเอกมัย

เราพักอยู่ที่โรงเรียนจีนก็น่าจะนานสักปีสองปี แล้วก็ย้ายอีก ที่นี้ย้ายมาอยู่ ใกล้โรงเรียนเซเวนเดย์ มาอยู่ที่ซอยสุขุมวิท ๖๑ ก็เพราะคุณพ่อเราบังเอิญไปรู้จัก กับคุณคนหนึ่งที่เขาเป็นเจ้าของที่ดินที่พญา แล้วคุณพ่อจะช่วยขายที่ดินให้เขาเพื่อ จะได้สร้างบ้านพักตากอากาศให้กับคนที่ซื้อที่ดิน คุณพ่อก็เลยขอฝากเราให้อยู่ที่ บ้านของเขา เราอยู่ที่นั่นจนเรียนจบเลย อยู่ประมาณสัก ๔-๕ ปีนี้

แต่ละบ้านที่เราอยู่ เราก็ต้องทำตามกฎระเบียบของบ้านเขา บ้านสุดท้ายนี้ เราต้องอยู่แบบคนใช้ คืออยู่กับคนใช้ กินอาหารกับคนใช้ บางทีเขาก็ใช้ให้เราช่วย ทำงานบ้าน ช่วยรดน้ำต้นไม้ ช่วยตัดหญ้า หรือไม่ก็ใช้ให้ไปซื้อของที่ตลาด เวลาไป ก็ขี่จักรยานไป บางทีมีรถเข้า-ออก ก็ไปช่วยเปิดประตูบ้าน แล้วที่บ้านนี้เขาก็มี อุปการะเด็กคนหนึ่งจากพญา เป็นเด็กผู้ชายเหมือนกัน ก็เลยอยู่ด้วยกัน เด็กคนนี้ เจ้าของบ้านเขาอุปการะทุกอย่าง ทั้งค่าการศึกษา ค่าใช้จ่ายอื่นๆ แต่ของเราอาศัย เขาแค่อยู่กินนอน ส่วนค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายส่วนตัว คุณพ่อเราเป็นคนออกให้

เราอยู่ในสภาพที่ไม่น่าปรารถนาเยอะแยะ เราไม่ได้อยู่กับพ่อกับแม่ เราไป อยู่บ้านคนนั้นคนนี้ แต่เราก็มารับกับสภาพของเราได้ทุกสภาพไม่เคยขอเปลี่ยนที่ ไม่เคยขออะไร พ่อให้ไปอยู่กับใคร เราก็ไปอยู่ อยู่คนเดียวก็อยู่ มันก็ปรับของมันไป แต่เราไม่ได้ทุกข์กับมัน บางคนที่เขาทุกข์เพราะเขาปรับไม่ได้ เขาอยากกลับไปอยู่ กับพ่อแม่ อยู่กับพ่อแม่มันสุขกว่า พ่อแม่เขาเอาอกเอาใจ เวลาไปอยู่กับคนอื่น ไม่มีใครมาเอาอกเอาใจเราหรอก แต่สำหรับตัวเรา เรายอมรับ เราไม่เคยคิดค้าน กับสภาพที่เขา มอบให้เราเป็น เราก็เป็นไปตามสภาพ

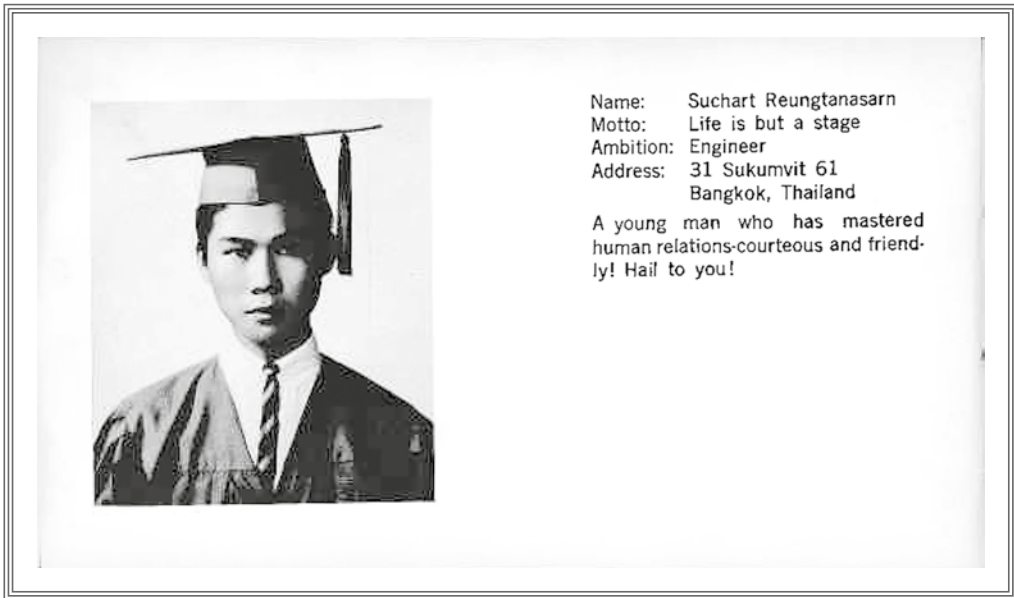
พระอาจารย์สุชาติและเพื่อนสมัยเรียนโรงเรียนแอ๊ดเวนตีสเอกมัย (เซเวนเดย์)

ช่วงที่เรียนก็จะมีค่างค่าเล่าเรียนเขาบ้าง แต่ค่างไม่นาน ที่นั่นเขาต้องจ่ายเป็นเดือน สมัยนั้นเดือนละ ๓๐๐ บาท ก็ถือว่าแพง เพราะค่าเทอมของโรงเรียนรัฐบาลนี้จะไม่ก็สิบบาท จนกระทั่งเจ้าของบ้านที่เราอาศัยเขาอยู่ เขาเป็นอาจารย์ที่จุฬาฯ เขาก็บอกว่า ไปเรียนโรงเรียนแพงๆ ทำไม เขาไม่รับรองวิทยฐานะ พอจบแล้วจะไปทำอะไรได้ เขาอยากจะชวนให้เราออกจากโรงเรียนเลย เพราะรู้ว่าโรงเรียนเซเวนเดย์เป็นโรงเรียนไม่มีการรับรองวิทยฐานะ เด็กที่เรียนจบจากที่นี่ไม่สามารถจะไปต่อได้ นอกจากจะไปเรียนต่อที่เมืองนอก

ทำงานพิเศษระหว่างเรียน

ตอนเรียนที่นี้เราก็กินหาทำงานพิเศษเพื่อเป็นเงินค่าขนมเหมือนตอนที่เราเป็นเด็กอยู่ที่สุพรรณบุรี หลังเลิกเรียนแล้ว เราจะทำงานเป็นภารโรงที่โรงเรียน คือล้างห้องน้ำ กวาดพื้น เก็บขยะ ทำวันละ ๑ ชั่วโมงก่อนจะกลับบ้าน ทางโรงเรียนเขาก็จ่ายเงินเป็นค่าแรงให้กับเรา

พอเราเรียนถึง Grade ๙ คุณพ่อก็มาเปิดร้านอาหารที่พัทยาอยู่แถวริมทะเล ขายอาหารไทย อาหารฝรั่ง เพราะมีพวกฝรั่ง GI มาอยู่เยอะ ช่วงนั้นวันจันทร์

ภาพจากหนังสือรุ่น ตอนเรียนจบจากโรงเรียนแอ๊ดเวนตีสเอกมัย (เซเว่นเดย์)

ถึงวันศุกร์ เราเรียนหนังสือที่กรุงเทพฯ พอถึงเย็นวันศุกร์ เราจะนั่งรถกลับมาที่พัทธามาช่วยคุณพ่อทำงานที่ร้านอาหาร ทำงานวันเสาร์ วันอาทิตย์ แล้วคุณพ่อก็จ่ายเงินพิเศษให้เราเป็นค่าทำงาน

ตอนที่เรียนเซเว่นเดย์ เพื่อนที่รู้จักกันก็ไม่มีใครเอาฐานะมาเป็นเกณฑ์ก็คบกันเหมือนเป็นเพื่อนเรียนด้วยกันเราไม่ได้มีฐานะดีเหมือนพวกเขา แต่พวกเขาก็ไม่ได้ดูถูกอะไร แต่เรากลับเป็นคนที่ไม่อยากไปเข้ากับเขา ยิ่งใครมีฐานะ เราก็ไม่อยากจะเข้าไปใกล้

เด็กหัวไว

ตอนที่เรียน เราเป็นคนเรียนหนังสือปานกลาง ไม่เก่ง เพราะเป็นคนไม่ขยัน แต่เราเป็นคนหัวไว เรื่องคำนวณนี้มันอยู่ในหัวเราตลอดเวลา มันไม่ลำบากอะไร เราฟังครูพูดในห้องก็เข้าใจ เราทำการบ้านเองได้ ไม่ต้องดูหนังสือซ้ำอะไร เราชอบ

วิชาคณิตศาสตร์กับวิชาวิทยาศาสตร์ เพราะมันเป็นตรรกะ แต่วิชาอื่นที่ต้องใช้ความจำ เช่น วิชาประวัติศาสตร์ มันต้องมีให้จำชื่อนั้นชื่อนี้ อย่างนี้ก็จะยากหน่อย เพราะต้องคอยท่อง แต่เราเป็นคนมีวินัย เรารู้ว่าเราต้องทำอะไร มีการบ้านก็ต้องทำ ถึงเวลาสอบก็ต้องสอบให้ได้ เรามีวินัยในตัวของเรา เราก็ต้องทำหน้าที่ของเราไป แต่ไม่ถึงกับเครียดกับมันว่าต้องได้ที่ ๑ ได้อะไร คือจะเป็นคนที่ทำไปตามหน้าที่

เราเรียนจบ Grade ๑๒ ภายใน ๘ ปี เพราะมีการ pass ขึ้น ๓ รอบ จาก Grade ๑ ไป Grade ๓ จาก Grade ๓ ไป Grade ๖ และจาก Grade ๑๐ ก็ขึ้น Grade ๑๒ เลย สรุปคือเราเข้าเรียนที่ในปี ๒๕๐๑ แล้วก็จบในปี ๒๕๐๙

ทำงาน-เก็บเงินไปเรียนต่อ

พอเรียนจบจากเซเวนเดย์แล้ว ส่วนใหญ่เพื่อนๆ เขาก็ไปเรียนต่อเมืองนอกกัน เพราะตอนนั้นทางกระทรวงเขาไม่รับรองวิทยฐานะของโรงเรียนเซเวนเดย์ จบแล้วไม่มีสิทธิ์ไปสอบเอ็นทรานซ์เข้าจุฬาฯ หรือธรรมศาสตร์ ส่วนใหญ่คนที่เรียนโรงเรียนนี้ พ่อแม่เขามีฐานะดี เขาก็จะส่งลูกไปเรียนต่อเมืองนอก มีเราคนเดียวที่ฐานะไม่ดี

พอเราเรียนจบ เราก็กลับไปอยู่ที่พัทยา กับพ่อแม่ ตอนนั้นคุณพ่อเขาก็ไม่ได้มีโปรแกรมจะทำอะไรกับเรา เขาก็ทำงานก่อสร้างของเขาไปคนเดียว เพราะไม่ได้เป็นบริษัทก่อสร้างใหญ่อะไร สมัยนั้นเขาสร้างบ้านธรรมดา เป็นงานรับเหมาเล็กๆ น้อยๆ ไม่ได้มีเครื่องไม้เครื่องมือมากมาย แล้วเขาก็เห็นว่าเราเป็นเด็กไม่มีความรู้ความสามารถในแขนงนี้ เขาก็เลยไม่มีความคิดให้เรามาทำงานช่วยเขา

ในยุคนั้นภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่มีประโยชน์ ก็พอดีมีบริษัทต่างประเทศ เข้ามาสร้างสนามบินอู่ตะเภา และต้องการคนที่พูดภาษาอังกฤษได้ และจังหวะธรรมะจัดสรรอีก เพราะคุณพ่อเขาสร้างบ้านพักตากอากาศให้คนเช่า ลักษณะที่พัkmันเป็นรีสอร์ท เป็นที่พักผ่อน มันสะดวกสบายกว่าอยู่ที่สตั๊ทท์บ พวกฝรั่งที่มาทำงานที่สนามบินอู่ตะเภา ก็เลยมาเช่าบ้านพักตากอากาศที่พ่อของเราทำไว้ที่พัทยา

เราก็คิดไปเองว่าจะมีงานเปิดช่องให้เราไหม เราก็เลยถามเขาว่า “จะไปทำงานที่
อยู่ตะเภาก็ได้ไหม” เขาบอกว่า “ได้ลองดูซิ” เราก็เลยอาศัยรถเขาไปไปกับเขานั้นแหละ
ไปสมัครงาน พอเขารู้ว่าเราเป็นภาษาอังกฤษและพิมพ์ดีดได้ เขาก็จัดการให้
เราได้งานทำโดยไม่ต้องไปเข้าแถวต่อคิวสมัคร เขาเอาใบสมัครมาให้กรอกเลย
ได้เส้นฝรั่งดี กรอกเสร็จก็ทำงาน เขาจ้างเราเข้าไปทำงานตำแหน่ง Typist
(นักพิมพ์ดีด) ใน Warehouse (โกดังสินค้า) พอเขาเห็นเราพูดภาษาอังกฤษดี
บางทีเขาก็ให้เราไปเป็นล่าม หรือบางทีก็ให้เราไปซื้อของให้เขาในตลาดที่สดหีบ
เพราะขาดของและต้องใช้กะทันหัน เช่น ไฟฉาย ถ่านไฟฉาย เป็นต้น เขาก็ให้เงิน
เราไปซื้อ ให้เราขับรถไปซื้อของให้เขาเหมือนเราเป็นคนซื้อของให้เขาอย่างไม่เป็น
ทางการ เพราะช่วงนั้นก็เพิ่งเริ่มต้นใหม่ๆ แผนกจัดซื้อยังไม่มา พอทำงานมาได้สัก
๖-๗ เดือน ทางเจ้าหน้าที่จัดซื้อก็มา เขาก็รับหน้าที่นี้ไป

สมัยนั้นทำงานรายได้ดี เขาให้เป็นชั่วโมง วันหนึ่งทำงาน ๑๐ ชั่วโมง
๘ ชั่วโมงแรก เป็น rate ปกติ แล้วอีก ๒ ชั่วโมง เป็น OT. (Overtime) ก็รวมเป็น
๑๑ ชั่วโมง เพราะ OT. เขาให้ ๑.๕ เท่า ถ้าทำงาน ๒ ชั่วโมง ก็เท่ากับได้ ๓ ชั่วโมง
ก็เท่ากับวันหนึ่งทำ ๑๐ ชั่วโมง แต่ได้ ๑๑ ชั่วโมง ตอนนั้นค่าแรงเริ่มตั้งแต่ชั่วโมงละ
๘ บาท ตกประมาณวันละ ๑๐๐ บาท เขาก็มีค่าเบี้ยเลี้ยงให้วันละ ๑๕ บาท เป็นค่า
อาหาร ก็พอดีเราไม่มีค่าใช้จ่ายอะไรเพราะเราอยู่บ้าน กินข้าวบ้าน เงินส่วนใหญ่
ที่ได้ก็เลยให้แม่ช่วยฝากธนาคารให้

เราเป็นลูกที่ไม่เคยอยู่กับพ่อแม่มานาน เราได้อยู่ด้วยกันกับพ่อแม่ก็ตอนมา
ทำงานอยู่ที่สนามบินอยู่ตะเภานี้ อยู่แค่ช่วงสั้นๆ ปีเศษๆ ถึงแม้อยู่บ้านเดียวกัน
แต่ก็ไม่ค่อยได้เจอกัน เพราะตอนเช้าเราก็มักไปทำงาน ตอนเย็นกลับมาก็นอน
เลยไม่ค่อยมีเวลาได้พูดจาหรือทำกิจกรรมอะไรต่างๆ ร่วมกันมากเท่าไร

ช่วงที่เราทำงานอยู่ที่อยู่ตะเภา ส่วนใหญ่เพื่อนๆ ที่เซเวนเดย์เขาก็ไปเรียนต่อ
ต่างประเทศกันแล้ว เพราะพ่อแม่เขามีเงิน ถ้าเราอยากจะไปเรียนต่อเมืองนอกจริงๆ
พ่อแม่เราก็ไม่มีปัญหาส่ง เพราะพ่อแม่เราไม่เคยไปเมืองนอก เขาไม่รู้ว่าการจะไป

เมืองนอกไปยังไง ต้องใช้เงินเท่าไร เขาก็เลยไม่ได้พูดอะไร และเขาก็เห็นว่าเราทำงานมาแล้วเราก็ดูแฮปปี้ดี แต่ในความคิดของเราเรื่องไปเรียนเมืองนอก จะว่าอยากไปมันก็ไม่เชิง แต่จะว่าไม่อยากไปมันก็ไม่เชิง เพราะจริงๆ แล้วมันไม่มีทางไป มันก็เลยไม่รู้จะคิดยังไง เราไม่ได้คิดผัดหวังหรือเสียใจที่ไม่ได้ไปเหมือนคนอื่นเขาได้ไปก็เรื่องของเขา ส่วนชีวิตของเราเนี่ย พอดีธรรมะจัดสรร มันมาให้มีงานทำ มันก็ดี ก็เลยได้ลองทำดู

เราทำงานอยู่ที่สนามบินอุตะเกาได้ประมาณปีเศษๆ ก็เก็บเงินได้ ๓๐,๐๐๐ บาท เราเห็นว่าพอมีหนทางที่จะไปเรียนต่อเมืองนอกได้ ก็เลยลองไปค้นหามหาวิทยาลัยที่ต่างประเทศดู สมัยนั้นยังไม่มีอินเทอร์เน็ต เลยต้องหาข้อมูลที่ห้องสมุด พอวันหยุดเราก็เข้ามากรุงเทพฯ ไปที่ห้องสมุดของอเมริกัน เขาเรียกว่า USIS (The United State Information Service) สมัยนั้นอยู่ที่ถนนพหลโยธิน เราก็ไปหาหนังสือของมหาวิทยาลัยต่างๆ ในอเมริกา ก็เลยเห็นว่ามหาวิทยาลัยของรัฐนี้ราคาถูกกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน และถ้าเป็นแบบ City College ของรัฐนี้ มันถูกที่สุด หน่วยกิตละ ๕ เหรียญเท่านั้นเอง ค่าเล่าเรียนเทอมหนึ่งก็ประมาณ ๗๕ เหรียญ สมัยนั้นอัตราแลกเปลี่ยน ๑ ดอลลาร์ เท่ากับ ๒๐ บาท ถ้า ๗๕ เหรียญ ก็แค่ ๑,๕๐๐ บาท ฉะนั้นค่าเล่าเรียนตอนนั้นไม่มีปัญหา มันถูก ก็เลยลองสมัครที่ City College ก่อน ตอนนั้นก็ได้อสองที่ ที่หนึ่งเขารับในเทอม Spring แต่อีกที่หนึ่งเขารับเทอม Fall ที่เขารับช่วง Spring คือที่ San Mateo อยู่ทางเหนือของ San Francisco แต่เราไปไม่ทัน เพราะว่าเรายังไม่พร้อม เราก็เลยต้องไปเข้าเทอม Fall ของ Fresno

ช่วงก่อนจะส่งใบสมัคร เราก็ไปสอบโทเฟล (Toefl) ก่อน เราเรียนเซเว่นเดียมา ภาษาอังกฤษมันก็เลื่อนอยู่แล้ว สอบโทเฟลปั๊บก็ได้เลย ก่อนที่จะขอวีซ่า ต้องได้รับใบ I-20 จากมหาวิทยาลัยก่อน สมัยนั้นยังไม่ค่อยมีคนไทยไปเรียนต่างประเทศ ไปที่อเมริกามีน้อยมาก และที่ City College ที่ Fresno นี้ รู้สึกว่าจะมีเราเป็นคนไทย คนแรกมั้งที่ไปเรียน พอส่งใบสมัครไปปั๊บ พอเขาดูเกรดใช้ได้ เขาก็ส่ง I-20 มาให้ เราก็เลยไปขอวีซ่า

ถ่ายภาพกับครอบครัวที่สนามบินดอนเมืองในวันเดินทางไปศึกษาต่อที่ประเทศสหรัฐอเมริกา

ตอนทำวีซาก็ง่าย เพราะมีเพื่อนทำงานเกี่ยวกับพวกวีซ่าอยู่แล้ว คนนี้ไม่ใช่เพื่อนที่เซเวนเดย์ เป็นเพื่อนของเพื่อนที่เซเวนเดย์อีกที แต่มาสนิทในกลุ่มด้วย เขาทำงานด้านนี้ เขาก็เลยทำให้ ทุกอย่างธรรมะมันจัดสรรไป

เปิดหูเปิดตา

พอใกล้จะเปิดเทอมที่ Fresno ช่วงต้นเดือนสิงหาคม เราก็เลยลาออกจากการเพื่อเตรียมตัวเดินทาง แล้วประมาณกลางเดือนสิงหาหรือปลายสิงหาคมนี้แหละ เราก็ออกเดินทางไปอเมริกา ตรงกับปี ๒๕๑๐

ก่อนจะไปเราก็บอกคุณพ่อคุณแม่ เขาก็รับรู้ว่าเราพอมีเงินที่จะอยู่ได้ประมาณ ๑ ปี ตอนนั้นเก็บเงินได้ประมาณ ๓๐,๐๐๐ บาท จ่ายค่าตัวเครื่องบินไป ๑๐,๐๐๐ บาท เหลืออีก ๒๐,๐๐๐ บาท ก็ไปตายเอาดาบหน้าเอา

ก่อนเดินทางเรามีบอกเพื่อนแค่สองสามคน แต่ข่าวมันก็กระจายไป ตอนวันที่เดินทางเลยมีเพื่อนฝูงมาส่งกันเยอะแยะไปหมด คุณพ่อก็เลยเป็นโต้โผล์รับจ่ายเงินค่าเครื่องดื่มในร้านอาหารเพื่อเลี้ยงส่งลูก

พอเราขึ้นเครื่องบินมันก็เริ่มเหงา เพราะคนที่รู้จักหายไปหมด ตอนอยู่บนเครื่องบินนี้ไม่รู้จักใครเลย ก็เลยรู้สึกว้าวุ่นขึ้นมาชั่วคราว เพราะไม่เคยขึ้นเครื่องบินไม่เคยไปแบบนี้คนเดียวมาก่อน แต่ก็เป็นไม่นาน สักพักมันก็หาย

ไปอเมริกาครั้งแรกซื้อตั๋วของ JL. (Japan Airline) ราคา ๕๐๐ เหรียญ สมัยนั้นค่าเงิน ๑ US. dollar เท่ากับ ๒๐ บาท ก็ตกอยู่ที่ ๑๐,๐๐๐ บาท เส้นทางบินจากกรุงเทพฯ ไปแวนคูเวอร์ แล้วแวนคูเวอร์ จากนั้นก็เปลี่ยนเครื่องที่โตเกียวเพื่อที่จะไปฮอนโนลูลู และสิ้นสุดที่แอลเอ ที่เราแวนคูเวอร์เพราะเคยได้ยินมาว่ามันเป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้ ก็เลยอยากไปดูจริงๆ แล้วมันไม่มีสาเหตุที่ต้องแวนคูเวอร์อยากไปแวนเอง คือมันวิ่งตรงไปญี่ปุ่นเลยก็ได้ แต่เราอยากจะไปดูว่าฮองกงมันเป็นยังไง เราก็เลยไปค้างสักคืนสองคืนเท่านั้น มีคนเล่าให้ฟังว่าคนไทยส่วนใหญ่จะพักอยู่แถวถนน Nathan Road มีโรงแรมที่คนไทยไปพัก คนที่นั่นก็รู้จักคนไทย เราก็พักอยู่แถว downtown ของฮองกง ตอนอยู่ที่ฮองกงมันก็เหงา เพราะอยู่โรงแรมคนเดียว เดินดูคนเดียว แต่ก็ไม่ได้ซื้ออะไรอะไร ก็เดินดูเที่ยวคนเดียว

จากฮ่องกงก็ไปโอซาก้า เพราะมีเพื่อนที่เรียนเซเวนเดย์เขาไปอยู่ที่นั่น ก็เลย
แวะไปอยู่กับเขา ๒-๓ คืน ให้เขาพาเที่ยวโอซาก้า เพราะไหนๆ จะไปทั้งทีก็เปิดหู
เปิดตามัน ก็เลยแวะไปเอากำไรสักหน่อย

ถ่ายที่เมืองเกียวโต ประเทศญี่ปุ่น

พอถึงโอซาก้า เพื่อนคนไทยเขาก็มี
คนญี่ปุ่นเป็นล่ามให้เป็นไกด์ให้ ช่วงนั้น
เพื่อนเราก็อพพุดญี่ปุ่นได้แล้ว เพราะเขา
ไปฝึกงานที่นั่น พ่อเขาทำงานเกี่ยวกับ
อิเล็กทรอนิกส์กับบริษัทญี่ปุ่น เขามีร้านอยู่
ที่บ้านหม้อ ขายเป็นอะไหล่อิเล็กทรอนิกส์
ต่างๆ เพื่อนคนนี้เขาไม่ได้ไปอเมริกา เขาก็
เลยไปฝึกงานที่ญี่ปุ่นแทน

(พอเราไปถึงอเมริกาแล้วเพื่อนคนนี้
เขาก็อยากจะไปอเมริกาด้วย เราก็ก็นำ
ใบสมัครส่งมาให้เขา เขารอกใบสมัครแล้ว
ก็มาเรียนที่ Fresno กับเรา แต่เราไปก่อน
เขาปีหนึ่ง จากนั้นเขถึงตามมา แล้วก็ไปเช่าอพาร์ทเมนต์อยู่ด้วยกันที่ Fresno)

ต่อจากนั้นเราก็นั่งเครื่องจากโอซาก้ามาโตเกียวเพื่อจะมาเปลี่ยนเครื่องต่อไป
ที่ฮอนโนลูลู พอถึงวันนั้นมีไต้ฝุ่น เครื่องบินจากโอซาก้าจะไปโตเกียวเลยออกช้า
ไปกว่ากำหนด ๓-๔ ชั่วโมง ขณะนั่งอยู่บนเครื่องบินช่วงที่เครื่องมันยังโคลงเคลง
แอร์โฮสเตสเขาก็ต้องมานั่ง เขาก็เลยมานั่งข้างๆ เราพอดี ก็เลยได้คุยกัน เขาอายุ
เท่าๆ กับเรามั้ง อายุประมาณ ๒๐ ปี เขาก็เพิ่งมาเริ่มทำงานใหม่ ก็เลยคุยกันไป
เราก็ก็นำให้เขาฟังว่าเราจะไปเรียนหนังสือต่อที่อเมริกา จะไปลงที่ฮอนโนลูลู
ก่อนจะลงเครื่องเขาก็บอกว่า เสียตาย คุณไม่ได้มาพักที่โตเกียว เพราะถ้ามาพักที่
โตเกียว เขาจะพาเที่ยว เราก็ก็นำที่อยู่เขา เขาก็ให้ที่อยู่แต่ไม่มีเบอร์โทรศัพท์

เครื่องบินจากโอซาก้าไปถึงที่โตเกียวตอนทุ่มกว่าๆ เราไปเปลี่ยนเครื่องบินที่จะไปฮอนโนลูลูไม่ทัน เพราะเครื่องบินมันออกตอน ๒ ทุ่ม เราก็เลยต้องพักอยู่ที่โตเกียว ๑ คืน ตอนนั้นทางสายการบินรับภาระจัดที่อยู่ที่พักให้พอดีช่วงนั้นโรงแรมที่เขาจัดให้ผู้โดยสารอยู่มันเต็ม ไม่มีโรงแรมว่าง มีแต่โรงแรมโอคุระ ซึ่งเป็นโรงแรม ๕ ดาว แบบโอเรียนเต็ล โชคดีมีเราคนเดียวที่ได้อยู่โรงแรมนี้ แล้วพอไปถึงโรงแรมโอคุระก็โชคดีอีก เขابอกว่าห้องธรรมดาเต็ม มีแต่ห้อง Suite เขาก็ถามว่าจะเอา Suite แบบญี่ปุ่น หรือ Suite แบบอเมริกัน เราเลยเลือกเป็นแบบ Suite อเมริกันดีกว่า เพราะไม่รู้ว่า Suite แบบญี่ปุ่นเป็นยังไง กลัวจะเป็นแบบนอนกับพื้น นอกจากนี้เขายังให้ตัวเป็นค่าอาหาร ๓ มื้อ มื้อแรกเป็นมื้อเย็นตอนที่เข้า ต่อมาก็คือมื้อเช้าในวันรุ่งขึ้น และมื้อสุดท้ายตอนเย็นก่อนจะขึ้นเครื่อง

เรามาถึงที่โรงแรมโอคุระประมาณสี่ทุ่ม ก็เลยถามเจ้าหน้าที่โรงแรมว่าจะติดต่อคนอยู่ในโตเกียวได้อย่างไรถ้ามีแต่ที่อยู่แต่ไม่มีเบอร์โทรศัพท์ เขาก็บอกให้ส่งโทรเลขไป ก็เลยส่งข้อความโทรเลขไปว่า ตอนนี้อยู่ที่โรงแรมนี้เพราะตกเครื่องบิน มีเวลาว่าง ๑ วัน และได้บอกเบอร์ห้องที่พักไป พอตอนเช้าเขาก็มาเลย เขาก็พาไปเที่ยวกรุงโตเกียว ๑ วัน หลังจากนั้นก็มีติดต่อกันครั้งสองครั้ง พอเราเรียนหนังสือแล้วก็ไม่ได้ติดต่อ แต่ก็รู้จักชื่อ ตอนหลังก็พยายาม search หา ก็หาไม่เจอ

ชีวิตคือการผจญภัย

เมื่อไปถึงที่อเมริกาแล้ว เทอมแรกเราก็ไปอยู่บ้านแบบ Guest House เป็นบ้านของคนแก่ที่เปิดให้นักเรียนเช่าอยู่ เขาก็มีอาหารให้กินเช้าเย็น แต่อาหารเที่ยงไปหากินเอง ยกเว้นวันเสาร์อาทิตย์ เขาจะหยุด เราต้องไปหากินเองทั้งวัน ตอนนั้นเขาคิดเดือนละ ๘๐ เหรียญ เป็นค่าบ้านพักกับค่าอาหาร ต่อมาเราก็ย้ายไปอยู่บ้านเช่าที่ใหม่ ราคาเช่าจะถูกกว่าแต่ไม่มีอาหารให้เราแชร์อยู่กับเพื่อนหลายคน

ปีแรกที่อยู่อเมริกา เราไม่ได้ทำงาน เพราะมีเงินสำรองอยู่ ๒๐,๐๐๐ บาท แล้วตอนหลังคุณพ่อก็ส่งไปให้อีกเดือนละ ๓,๐๐๐ บาท หรือประมาณเดือนละ ๑๕๐ เหรียญ เราก็เลยพออยู่ได้ มันทก็เลยไม่ต้องทำงาน

แต่พออยู่ไปสักพัก เวลาไปไหนมันไม่สะดวก รถเมล์ก็ไม่ค่อยมี ก็เลยต้องซื้อรถ เพราะว่ามันจำเป็นต้องใช้ ถ้าไม่มีรถมันลำบาก ก็เลยเอาเงินสำรองมาซื้อรถ ตอนนั้นซื้อรถเก่า เป็นรถ sport sunbeam ตอนนั้นมีเงินอยู่ ๑,๐๐๐ เหรียญ ซื้อรถมา ๕๐๐ เหรียญ ก็ยังเหลือเงินอีก ๕๐๐ เหรียญ พอซื้อรถมา มันทก็เริ่มเสียนุ่นเสียนี้ โอ้ย ปวดหัว จนทำให้เงินสำรองเกือบจะหมด เพราะต้องมาจ่ายค่าซ่อมรถ เราก็เริ่มคิดแล้วว่าต้องหางานทำแล้ว จะอยู่แบบนี้ไม่ได้ พอปิดเทอมช่วงซัมเมอร์ เราก็เลยลงไปหางานทำที่แอลเอ เพราะที่แอลเอเป็นเมืองใหญ่ มันหางานทำง่าย ตอนนั้นก็ทำงานในโรงหนัง โรงละครบ้าง แจกใบปลิวบ้าง แล้วพอเปิดเทอมก็ยังหางานอย่างอื่นทำอีก แต่งานล้างจานนี้ไม่ยอมทำ

เราใช้รถคันนี้อยู่ปีกว่าๆ จ่ายค่าซ่อมไปมากกว่าค่ารถที่ซื้ออีก เราก็เลยยอมขายไปถูกๆ ขายไป ๓๐๐ เหรียญ แล้วพอได้เงินมาก็เอาไปดาวน์รถคันใหม่ เป็นรถ Volk เท่า ปี ๑๙๖๙ ตอนนั้นอาศัยเพื่อนคนไทยเขามีงานทำ แล้วเขามีเครดิต ก็เลยใส่เป็นชื่อเขา ให้เขาเป็นคนซื้อ เราก็ผ่อนกับเขามาทุกเดือน แล้วเขาก็ผ่อนให้ทางธนาคารอีกทีหนึ่ง เพื่อนคนนี้เขาดีมาก เป็นคนมีเมตตา ไม่เคยรู้จักกันแต่ไปเจอกันที่นั่น ก่อนที่

ถ่ายกับรถ sport Sunbeam
ที่รัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา

จะซื้อรถ Volk คันนี้ เขาก็เห็นเราขับรถเก่าๆ วันหนึ่งเดินผ่านโชว์รูม เขาก็ถามเราว่า “เอาไหม” เราก็ตอบว่า “เอาก็เอา” (หัวเราะ) เขาบอกว่าจะเป็นคนรับประกันให้เขาเป็นคนไฟแนนซ์ให้ แล้วเราผ่อนผ่านเขาอีกทีหนึ่ง

พอเราซื้อรถคันใหม่แล้ว มันก็มีค่าใช้จ่ายมากขึ้น เพราะต้องแบ่งเงินไปจ่ายค่าผ่อนรถเดือนละ ๗๐ เหรียญ แล้วไหนจะค่าน้ำมันรถ แล้วก็ค่าเช่าบ้าน ค่าน้ำ ค่าไฟ และค่าอะไรต่างๆ อีก ก็เลยเหลือเงินสำหรับค่าอาหารแค่ ๓๐ เหรียญ ใช้ได้วันละเหรียญสำหรับเป็นค่าอาหาร คือกินได้มือเดียว เราเลยได้เป็นกรรมฐานถือธุดงค์โดยไม่รู้สีกตัว ตอนนั้นเราก็บอกตัวเองว่า มีเหรียญเดียวก็เหรียญเดียววะ ก็กินมันมือเดียวเลย ยอมอด (หัวเราะ) มันไม่ได้คิดไปขอเงินใคร ไม่ได้เขียนจดหมายมาขอเงินเพิ่มจากทางบ้านด้วย เพราะเราไม่यरกรบกวนเขา เห็นเขาทำงานหนักแล้วเราจะมาอยู่สบายได้ไง เขาให้มาแค่นี้ ส่วนที่เหลือเราก็ต้องดิ้นรนหาเอง เพราะตอนที่เรตัดสินใจมาเรียนที่อเมริกาเนี่ย เราก็ตัดใจแล้วว่าเราจะไม่ขอเราไม่यरกรจะรบกวนทางบ้าน

สมัยนั้นมีอาหารแบบ All you can eat ในราคาหนึ่งเหรียญ เราก็อเลยต้องรอกไปกินตอนเย็นมันทีเดียว ช่วงตอนเช้า ตอนกลางวัน บางทีเราก็อซื้อหมกกล่องหรือซื้อเฟรนฟรายส์ ราคา ๑๐ เซนต์ กินประทังชีวิตไปก่อน ตอนนั้นเราก็อไม่ค่อยไหวเรียนหนังสืออยู่มันก็หิวจนตาลาย มันหิวมาก เรียนหนังสือก็ไมรู้เรื่องเพราะมันมีนๆ แต่เราก็อสู้ เราถือว้าชีวิตเป็นการผจญภัย เอ้า ยังอยู่ได้ก็อยู่ไป เรากินวันละมื่ออยู่ประมาณสองสามเดือน แปลก มันก็ทนได้นะ เลยทำให้เวลามาปฏิบัติ เรื่องกินมันเลยไม่ค่อยมีปัญหาเท่าไร ดังนั้นเวลาเรามีปัญหาอะไร มันก็แก้ของมันไปมันคิดเอง ไม่ได้ไปปรึกษาใคร ไม่ได้ไปถามใคร แก้งของเราก็อเองทุกอย่าง

พอซื้อรถคันใหม่แล้ว เราก็อเลยไปสมัครส่งของให้กับคนพิการ คนพิการที่นั่นเขาจะผลิตไม้กวาดหรืออะไรอย่างนี้ แล้วจะมีคนมารับไปขาย พอเขาได้ออเดอร์มาก็จะหาคนไปส่ง เขาก็อเลยจ้างเราก็อไปส่งของให้ตามออเดอร์ที่เขาได้อมา โดยเขาให้เป็นค่า commission เวลาไปส่งของ ช่วงนั้นรายได้มันก็ไมค่อยได้เป็นกอบเป็นกำ

และไม่ค่อยแน่นอน ทำให้เงินไม่พอใช้ จนในที่สุดก็เลยต้องยอมล้างจาน ได้งานล้างจานอย่างง่ายดาย ตอนแรกที่ไม่อยากทำงานนี้เพราะรู้สึกว่ามันเสียศักดิ์ศรี และเราก็ไม่เคยทำงานอย่างนี้มาก่อนด้วย

ร้านอาหารที่ไปทำนี้ เขาขายทั้งอาหารและไอศกรีม ผลดีของการทำงานล้างจานที่นี่ คือเขาจะให้พนักงานกินอาหารฟรีที่ร้าน ๓ ช่วง คือช่วงก่อนเริ่มทำงาน เขาจะให้นั่งกินแบบเป็นลูกค้าเลยนะ สามารถไปสั่งกินได้เลย แล้วพอทำงานไป ๔ ชั่วโมง เขาก็ให้หยุดพักกินข้าวได้ และเวลาเลิกงานก็ยังให้กินอีกช่วงหนึ่ง แต่ถ้าเราไม่กินที่ร้าน ก็เอาใส่ถุงกลับไปกินที่บ้านก็ได้ มันก็ดีเลย เรื่องของอาหารก็เลยหมดปัญหาไป ตอนนั้นทำงานได้ค่าแรงชั่วโมงละ ๑.๖๕ เหรียญต่อชั่วโมง เป็นอัตราค่าแรงขั้นต่ำ

จากงานล้างถ้วยล้างชาม ต่อมาเขาก็ขยับตำแหน่งให้เราเป็นคนทำไอศกรีม แล้วต่อมาก็ให้เป็นก๊วก งานก๊วกก็ง่าย แค่อัดไข่ดาว หมูแฮม ทำแซนวิช ทำแฮมเบอร์เกอร์ อาหารพวกนี้ส่วนใหญ่มันจะเป็นแบบกึ่งสำเร็จรูปอยู่แล้ว เพียงแต่โยนเข้าไปในเตา และเราก็เอามาผสมกันประกอบกันเท่านั้นเอง มันก็ง่ายไม่ยาก พอเป็นก๊วก เขาก็ให้ค่าแรงชั่วโมงละ ๒.๕๐ เหรียญ

เราทำงานเฉพาะเย็นวันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ เพราะวันธรรมดาต้องไปเรียนหนังสือ เราเข้างานตอน ๕ โมงเย็น และเลิกงานตอนตี ๑ อาทิตย์หนึ่งทำงาน ๒๔ ชั่วโมง ชั่วโมงละ ๒.๕๐ เหรียญ อาทิตย์หนึ่งก็ได้ ๖๐ เหรียญแล้ว ก็ถือว่าได้เยอะพอสมควร แล้วที่ร้านก็ให้ข้าวกินฟรีด้วย มันก็เลยโอเค เราทำงานนี้จนกระทั่งเรียนจบเลย

Fresno City college, USA

การศึกษาที่อเมริกา

เราเลือกเรียนวิศวะ เพราะเราชอบวิชาคำนวณ เราไม่ชอบพวกวิชาท่องจำ

ปีแรกไปถึงก็ไปเรียน City College ก่อน ด้วยความที่เราไม่ได้เรียนหนังสือมาปีหนึ่ง เขาก็เลยให้สอบทบทวนความจำใหม่ ปรากฏว่าวิชาเคมีคะแนนไม่ค่อยดีก็ต้องเรียนใหม่ ส่วนวิชาภาษาอังกฤษเขาก็ให้เรียนเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องการเขียนเพื่อให้มันเข้าร่องเข้ารอยกว่านี้ แล้วยังมีบางวิชาที่ต้องลงเรียนวิชานี้ก่อนถึงจะเรียนวิชานี้ได้อย่างเราเรียนวิศวะ ก็ต้องมีเรียนเกี่ยวกับพวกวาดเขียน พวกเขียนแบบ

มาก่อน เพราะที่อเมริกาเขาเรียนวิชานี้ตั้งแต่ High School มาแล้ว แต่ตอนเราเรียนที่เซเวนเดย์ มันไม่ได้เรียนมา เขาก็เลยให้เราต้องไปหัดเรียนมาก่อน แล้วก็อีกหลายวิชาที่ยังไม่ได้เรียนเตรียมมา บวกกับบางวิชาที่เรายังไม่แข็งแรงพอ เขาก็ให้ลงเรียนใหม่ เราก็เลยต้องเรียน ๕ ปี ทำให้เรียนจบช้าไปหน่อย

ช่วงที่เรียนเราก็จัดเลือกวิชาเรียนเอง เช่น วิชาหนึ่งบางที่เรียน ๓ วันต่ออาทิตย์ เรียนวันจันทร์ พุธ ศุกร์ หรือบางวิชาก็เรียนเฉพาะวันอังคารกับวันพฤหัสบดี เราก็เรียนไปตามเวลาตามคาบของมัน พอถึงเวลาที่ต้องเข้าห้องเรียน และจะมีช่วง ๑๐ นาทีให้เปลี่ยนห้อง สมมติเริ่มเรียน ๑๓.๐๐ น. พอเวลา ๑๓.๕๐ นาที ก็จะหยุดให้นักเรียน ๑๐ นาที สำหรับเดินไปห้องเรียนต่อไป ช่วงนั้นเราก็ไม่ได้เรียนแบบต่อเนื่องหลายชั่วโมง เพราะวันหนึ่งลงเรียนไว้ ๓ วิชา แล้วแต่ที่เราจะเรียนหนักหรือเรียนเบา ถ้ามีช่วงเวลาว่าง เราก็จะไปเข้าห้องสมุดไปนั่งอ่านหนังสือหรือไปนั่งทำอะไร ถ้าวันไหนมีการบ้านก็ต้องทำให้เสร็จก่อน เพราะเวลาออกจากมหาวิทยาลัยแล้วจะไม่ได้ตะแมันเลย เพราะต้องไปทำงาน ทำงานเริ่ม ๕ โมงเย็น เลิกงานก็ตี ๑ กลับบ้านก็เกือบตี ๒ พอตอนเช้ากว่าจะตื่นก็ ๑๐ โมง ๑๑ โมง และเดี๋ยวดอนเย็นก็ต้องไปทำงานอีกแล้ว ช่วงนั้นมันก็ไม่ได้เหนื่อยมากแต่มันไม่มีเวลา เพราะมันถูก

งานถูกการเรียนบีบไปหมด เลยไม่มีเวลาไปเที่ยวไปเล่นอะไร แต่มันก็ดีไปอย่าง เพราะถ้าช่วงไหนไม่ได้ทำงาน พอมีเวลาว่าง เราก็จะเริ่มรู้สึกเหงา ไม่รู้จะทำอะไร ไม่รู้จะไปไหน เพราะเราไม่ค่อยสนิทกับใคร ถึงแม้ว่าจะมีเพื่อน ก็เป็นเพื่อนแบบ พบปะสังสรรค์กันชั่วคราวชั่วคราว มันก็แค่รู้จักกันในห้องเรียนเฉยๆ หรือบางทีก็ไม่ได้คุยกัน มันไม่สนิทกันเหมือนตอนอยู่ High School

ช่วงหลังที่เรามาเช่าบ้านแชร์กันอยู่กับเพื่อนที่เรียนด้วยกันที่มหาวิทยาลัย มันก็เป็นแบบต่างคนก็ต่างอยู่ เพียงแต่ใช้บ้านที่อยู่เป็นที่หลับนอนเท่านั้นเอง แต่ไม่ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เราก็ไปเรียนหนังสือของเรา ไปทำงานของเรา เขาก็ทำงานของเขา เรียนหนังสือของเขา ต่างคนต่างอยู่ เวลาส่วนใหญ่ก็จะอยู่กับตัวเอง สำหรับเรารู้สึกว่าทำอะไรคนเดียวมันสนุกกว่า มันไม่เรื่องมาก ไม่มากเรื่อง เพราะมากคนก็มากเรื่อง มันก็เลยเป็นนิสัยอย่างนั้น

ตอนอยู่ที่อเมริกาเราก็เจอเรื่องเหยียดผิว เพราะมันเป็นธรรมชาติของเขา อยู่แล้ว คือเขาก็รู้ เขาแยกผิวว่าคนนี้เป็นคนจีน คนนี้เป็นคนมิด เป็นคนอะไร เขาไม่รังเกียจแต่เขาก็ไม่ถือว่าเป็นกลุ่มเดียวกับเขา ตอนเรียนที่นั่นเราไม่เคยมีเรื่องกับใคร ไม่เคยทะเลาะวิวาทกับใคร ไม่เคยแสดงออก ต่างคนต่างอยู่ไป เขาก็อยู่ของเขา เราก็อยู่ของเรา กลุ่มของเราจะเป็นพวกคนเอเชียหรือพวกคนผิวดำ กลุ่มคนผิวขาวเขาก็ไม่มาอยู่กับคนผิวสี เขาจะแยกกลุ่มกันอยู่

วิชาของกิเลส วิชาของธรรม

ตั้งแต่เรียนจบจากเซเวนเดย์มา เราไม่ได้สนใจเรื่องศาสนาเลย ตอนอยู่ที่อเมริกาเราจึงเป็นคนไม่มีศาสนาและแนวความคิดช่วงนั้นจะไปทางทันสมัยหน่อย คือเชื่อในทางวิทยาศาสตร์มากกว่า ทำให้เราไม่เคยเข้าวัดเข้าโบสถ์ มีแต่ทำงานกับเรียนหนังสือ อาจจะมีเที่ยววันหยุด เช่นช่วงวันหยุด บางครั้งก็จะไปชายทะเล หรือที่ธรรมชาติ ส่วนใหญ่จะไปคนเดียว มีรถคันหนึ่งก็ขับไปที่ป่า เมืองที่เราอยู่ มันใกล้ป่า Yosemite มีพ่อแม่ของเพื่อนเขาทำงานเป็นผู้จัดการอยู่ที่นั่น บางทีก็ไป

อยู่กับเขา บางทีเสาร์อาทิตย์ก็ไปทำงานที่นั่น เป็นเด็กเก็บถ้วยเก็บชาม เขาจะมีรถมารับที่มหาวิทยาลัย ใครอยากจะไปก็ได้ หรือถ้าช่วงไหนมันเบื่อสุดๆ บางทีเราก็ตบรถลงไปแอลเอไปหาเพื่อนคนไทย หรือไม่ก็ไปทางชายทะเล

ชีวิตมันก็อยู่กับการต่อสู้เอาตัวรอด ต้องเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง หาวิชาความรู้ เพื่อที่จะพัฒนาชีวิตให้สุขสบายขึ้น แต่มันก็เป็นไปทางกายภาพทางร่างกายกับไปทางกิเลส คือถ้ามีรายได้ มันก็จะตอบสนองกิเลสค้นหาความอยากได้ไป แต่มันไม่ได้เป็นการพัฒนาทางด้านจิตใจเลย การพัฒนาทางจิตใจนี้ก็ต้องมาเจอพระพุทธศาสนาที่สอนให้ทำทาน ให้อภัย ให้อโง้อตอง ให้อภัยคนอื่น ให้อภัยตัวเอง ซึ่งในสมัยนั้นไม่เคยมีอยู่ในความคิดเลย แต่มันก็มีติดอยู่อย่างที่ว่ามันมีนิสัยเดิมฝังอยู่ คือเรื่องการช่วยเหลือผู้อื่น การแบ่งปันผู้อื่น เรื่องเหล่านี้มันมีอยู่ ส่วนเรื่องศีลก็มีอยู่ คือว่ามันก็ไม่ค่อยคิดที่อยากจะเบียดเบียนใคร ส่วนเรื่องภวานานี้ รู้สึกจะมีก็เฉพาะนิสัย คือชอบอยู่กับคนเดียว อยู่ตามลำพัง อยู่กับธรรมชาติ ไม่ค่อยชอบที่จะปาร์ตี้ แต่ก็ไม่ได้ปฏิเสธ บางทีก็ไปเหมือนกัน เช่นบางทีก็มีเพื่อนชวนไป Friday Night คือในเมือง Fresno ใกล้เคียง กับมหาวิทยาลัย มันจะมีบาร์ พอวันศุกร์ตอนเย็นเขาจะเปิด Happy Hour ราคาเครื่องดื่มลดครึ่งหนึ่ง และจะมีพวก Snack พวกกับแกล้ม พวกขาไก่หรืออะไรให้กินฟรี แต่เราก็ไม่ได้ไปบ่อยเพราะต้องทำงาน มันเลยไม่มีเวลาที่จะเที่ยว และเงินที่จะเที่ยวมันก็ไม่ค่อยมีมาก ชีวิตมันเลยวนเวียนอยู่กับแค่การเรียนกับการทำงาน มันก็เลยทำให้ไม่เสียคน

เราเป็นฮิปปีก็ขึ้นมาจากอเมริกา ไปติดเชืื่อนั่นมา ก่อนที่ไปอเมริกา เราจะฟังพวกแบน Beatles แพน Elvis แพน Cliff Richard เพราะช่วงเรียนโรงเรียนเซเวนเดย์ก็ฟังแต่เพลงภาษาอังกฤษ พอเราไปอยู่ที่อเมริกาก็เลยเปลี่ยนจาก Beatles เป็นฮิปปี พวกยาเสพติดก็เริ่มเสพมาจากที่อเมริกา แต่เราไม่ได้เสพแบบเป็นเรื่องเป็นราว พอที่บ้านที่เราพักมันอยู่ด้วยกันหลายคน ก็จะมีคนนั้นคนนี้เข้าออกอยู่เรื่อยๆ แล้วก็เพื่อนเอากัญชามาให้สูบ บางทีก็สูบกับเขาไปตอนนั้นไม่ได้เสพมาก เสพแบบทดลอง เพราะช่วงนั้นให้ความสำคัญกับการเรียน เพราะเรียนปีสุดท้ายแล้ว มันใกล้จะจบแล้ว

พอเรียนจบแล้ว เราไม่ได้อยู่รอรับปริญญา เราให้เขาส่งใบปริญญามาให้ที่บ้านแทน

การที่เราตัดสินใจมาอเมริกาในครั้งนี้ เราไม่เคยมีความรู้สึกว่าคิดผิด มันมีประโยชน์ เราถือว่าเราได้ไปเที่ยว ไปศึกษา ไปดูต่างประเทศ ไปดูวิธีการอยู่การกินของคนต่างประเทศ ไปดูสถานที่ที่เราไม่เคยเห็น การได้ไปดูสิ่งเหล่านี้ถือว่าเราได้กำไรแล้ว เราไม่ได้ตั้งเป้าหมายว่าจะต้องจบปริญญา ถ้าจบก็ดี ไม่จบก็ไม่ใช่ไร เพราะเราไม่ได้หวังอะไรกับมัน การได้มาก็ถือว่าได้กำไรแล้ว รู้สึว่าได้เที่ยวระยะยาวแล้วก็ได้เจอทั้งคนที่มีเมตตากับคนไม่มีเมตตา คนที่มีเมตตาเขาก็มีเมตตาจริงๆ เขาเห็นเราเหงาอยู่คนเดียว เขาก็ชวนเราไปทำกิจกรรมร่วมกับเขา ส่วนคนที่ไม่เมตตา เขาก็ไม่แยแสไม่สนใจ ตัวใครตัวมันไป ก็เลยมีทั้งสองรูปแบบ

ท่องโลกกว้าง

พอเราเรียนจบแล้ว มันก็เหมือนกับยกภูเขาออกจากอก ก็เลยอยากจะกลับบ้าน เพราะอยู่อเมริกามา ๕ ปีแล้ว และรถ Volk ที่ซื้อเงินผ่อน พอเรียนจบก็ผ่อนเสร็จพอดี เราก็เลยขายต่อให้กับเพื่อนชาวฮ่องกง ขายไป ๑,๐๐๐ เหรียญ ก็เลยมีเงิน ๑,๐๐๐ เหรียญนี้กลับบ้าน แต่ก่อนจะกลับก็ขอแวะเที่ยวยุโรปสักหน่อย

ช่วงนั้นเขาจะมีพวกนักเรียนจัดทัวร์กัน ค่าเครื่องบินมันจะถูกประมาณครึ่งหนึ่ง อย่างอเมริกาไปยุโรปก็ประมาณ ๑๖๐ เหรียญ เป็นชาร์เตอร์ไฟลท์ แต่เป็นแบบโลว์คอส คือมันไม่มีบริการอะไร จะมีให้แค่อาหารกล่อง และพอไปถึงยุโรปก็เดินทางโดยรถไฟ โดยก่อนเดินทางก็ซื้อตั๋วรถไฟ Euro pass ไว้ เป็นตัว ๑ เดือน ราคา ๑๐๐ เหรียญ เดินทางชั้น ๒ เดินทางได้ประมาณ ๑๓ ประเทศในยุโรป

ตอนต้นก็ไปกับเพื่อนนักเรียนฝรั่งที่เรียนที่ Fresno ไปด้วยกัน ๔-๕ คน เริ่มต้นตีตัวจากเมือง Oakland, San Francisco ไปลงที่เมือง Brussels ประเทศ Belgium เราไปกับพวกเขาได้ไม่กี่วัน เราก็รำคาญ เพราะคนมากแล้วมันยุ่งยาก เดินทาง

ไม่คล่องตัว คนนั้นจะเอาอย่างนั้น คนนี้จะเอาอย่างนี้ กว่าจะสรุปอะไรได้สักข้อหนึ่ง รู้สึกว่ามันต้องโหวตอยู่เรื่อยๆ เราก็เลยขอฉายเดี่ยวดีกว่า ไปคนเดียว ทำอะไรเราก็มีสิทธิ์ ๑๐๐% ถ้าไปกับเพื่อนก็ต้องมารอลงคะแนนลงมติว่าจะไปไหน ไปอะไร แล้วทำอะไรก็ต้องรอกัน มันไม่ถูกจริตเรา พอเราเปลี่ยนมาเที่ยวคนเดียวมันก็ดีขึ้น เวลานั่งเครื่องบิน เวลานั่งรถไฟ เวลาไปพักที่ไหน หรือเวลาไปไหนนี้ มันจะมีเพื่อนตลอดทางเลย พอเจอเพื่อนใหม่เราก็สามารถที่จะเปลี่ยนพบปะคนโน้นคนนี้ได้ แต่ถ้าไปกับเพื่อน เวลาต้องไปไหน ถ้าทั้งคนนี้ไว้เดี๋ยวก็โดนหาว่าทั้งเพื่อนอีกนิสัยเราก็เลยติดไปไหนมาไหนคนเดียว ทำอะไรคนเดียวรู้สึกว่ามันคล่องแคล่ว ว่องไว สะดวกสบาย มีอิสรภาพ ๑๐๐% ไม่ต้องมาห่วง ไม่ต้องมาเกรงใจกัน

แต่ละที่แต่ละแห่ง

จากเมือง Brussels ประเทศ Belgium เราก็ขึ้นรถไฟมาที่ Amsterdam ประเทศ Netherland แล้วก็พักอยู่ที่ Amsterdam อยู่ระยะหนึ่งก่อน เพราะตอนนั้นตัวเดือนยังไม่ถึงเวลาใช้ เราก็ป่วนเป๊ยนเที่ยวแถวนั้นไปก่อน เราก็ไป Rotterdam ไปกรุง Hague จนกระทั่งตัวเดือนเริ่มใช้ได้แล้ว เราก็เลยนั่งจาก Amsterdam ขึ้นไปประเทศ Denmark ไปเมือง Copenhagen ไปอยู่ที่นั่น ๓-๔ วัน แล้วก็ขึ้นไปประเทศ Sweden ไปเมือง Stockholm จากนั้นก็ไปประเทศ Norway ไปเมือง Oslo รู้สึกว่า Oslo เป็นเมืองที่เงียบเชียบ ไม่น่าอยู่ ก็เลยไม่ได้ค้าง เพราะมันก็คล้ายๆ กับที่เคยไปมาแล้วในกลุ่มประเทศ Scandinavia

จากนั้นก็ลงมาที่ประเทศ Germany มาที่เมือง Dusseldorf เพราะจะมาเช็คเมลล์ ตอนนั้นใช้ American Express เป็นที่รับเมลล์ส่งข่าว เราบอกคนอื่นว่า ถ้าต้องการจะติดต่อให้ส่งมาที่นี่ พอเช็คเมลล์เสร็จก็ไปเที่ยวต่อที่เมือง Cologne และตัวรถไฟที่ซื้อมานี้ เขาให้สิทธิ์ลงเรือล่องแม่น้ำไรน์ฟรี ช่วงนี้วิวมันสวย มีปราสาท มีอะไรให้ดู แล้วก็ไปสุดที่เมือง Mainz ก็ไปค้างที่นั่น ๑ คืน จากนั้นก็นั่งรถไฟเข้าเมือง Frankfurt ไปอยู่ที่นั่นประมาณ ๒ วัน แล้วก็ต่อไปเมือง

Heidelberg เมืองนี้เป็นเมืองมหาวิทยาลัย เป็นเมืองเงียบสวยงาม จากนั้นก็ลงไป
ที่เมือง Munich อยู่ที่นี่สัก ๒-๓ วัน จากประเทศ Germany เราก็เดินทาง
ต่อไปประเทศ Austria ไปเมือง Vienna จาก Vienna ก็ไป Innsbruck Salzburg
แล้วก็ไปประเทศ Switzerland เข้าไปเมือง Zurich จากนั้นก็ลงมาที่ Lugano
แล้วก็ไปที่ Bern เมืองหลวงของประเทศ Switzerland จากนั้นก็แวะไปที่
Interlaken ไปดูยอดเขา Great the Wall แล้วก็ลงมาที่ประเทศ Italy ไป Milan
จากนั้นก็ต่อไปที่ Venice แล้วก็ไป Florence ไป Genoa แล้วก็มาทาง Pisa
เข้าไป Geneva แล้วก็ไป Nice ต่อไป Monte-Carlo จากนั้นก็นั่งรถไฟกลับมา
Paris อยู่ที่ Paris สัก ๒-๓ วัน แล้วก็นั่งรถไฟกลับมาที่ Amsterdam เพื่อมารอ
ขึ้นเครื่องบินกลับเมืองไทย จบครบวงจร

ตอนต้นเราจะแวะสเปน จะไปเมือง Barcelona แต่เราไม่ได้ทำวีซ่าตอน
มาจากอเมริกา คิดว่ามาทำที่ฝรั่งเศสก็ได้ แต่มีปัญหา คือถ้าออกจากฝรั่งเศสแล้ว
จะต้องทำวีซ่ากลับเข้าฝรั่งเศสใหม่ เพราะวีซ่าของฝรั่งเศสมันเป็น one way แล้วที่นี้
ขอที่ฝรั่งเศสมันยุ่งยาก เพราะสถานทูตฝรั่งเศสเขาไม่ยอมพูดภาษาอังกฤษ มาคิด
ดูแล้วมันเป็นเรื่องยุ่งยาก ก็เลยตัดสินใจออกไป

เราท่องเที่ยวในยุโรปประมาณเดือนหนึ่งเวลาไปไหนก็ใช้ตัวรถไฟรถไฟจะออก
ตอนเย็น ตอนกลางคืนก็นอนบนรถไฟ แต่มันไม่ค่อยดี มันนอนไม่ค่อยหลับสนิท
พอไปถึงตอนเช้ามันก็รู้สึกเพลียบ้าง และบางเมืองที่เราอยู่เที่ยวต่อ เราก็จะไป
พักตามโรงแรมของเด็กนักเรียน เขาเรียกว่า Student Youth Hostel ค่ะ ๑
เหรียญแต่ละสถานที่ที่ไป เราจะพักนานหรือไม่นานขึ้นอยู่กับว่ามันน่าประทับใจ
หรือไม่ประทับใจ

ตอนนั้นเรามีหนังสือเป็นไกด์ หนังสือไกด์ใช้เที่ยวยุโรปวันละ ๕ เหรียญ
ค่าอาหารมื้อละเหรียญ สามมื้อก็สามเหรียญ มันก็สบาย สนุกดี เวลาไปเที่ยว
แต่ละที่ พอไปถึงก็ไปถ่ายรูปปะๆ สักหน่อย ดูนุ่นดูนี่หน่อย พอเที่ยวเสร็จก็ขึ้น
รถไฟไปอีกเมืองแล้ว หนังสือจะบอกว่าเมืองนี้มีอะไรน่าดูบ้างก็แวะไปดูซะหน่อย

คืนสู่ประเทศไทย

เที่ยวบินขากลับมาเมืองไทยก็เป็นเที่ยวบินแบบชาร์เตอร์ไฟลท์เหมือนกัน ราคาตัว ๑๖๐ เหรียญ ก่อนจะถึงกรุงเทพฯ ก็มีเหตุการณ์ คือตอนเข้าขึ้นเครื่องที่เมือง Amsterdam ประเทศ Netherlands ประมาณสัก ๘ โมง หรือ ๑๐ โมงนี้แหละ แล้วก็บินไปรับผู้โดยสารที่เมือง Copenhagen ประเทศ Denmark ไปถึงช่วงบ่าย หรือเย็น แล้วพอเครื่องจะออกปรากฏว่าเครื่องเสียอะไรไม่รู้ กว่าจะได้ออกตั้ง ๒ ยาม ดึกแล้ว จากนั้นก็บินมาแวะเติมน้ำมันที่เมือง Istanbul ประเทศ Turkey เพราะมันเป็นเครื่องบินไอพ่นลำเล็ก ๒ เครื่องยนต์ เป็นเครื่อง Caravan มันบินได้ ทุก ๔ ชั่วโมง ก็ต้องจอดเติมน้ำมัน เครื่อง Caravan นี้ การบินไทยก็เคยใช้อยู่ แต่ใช้บินในระยะทางสั้น จากเมือง Istanbul ก็มาแวะเติมน้ำมันอีกที่เมือง Tehran ประเทศ Iran จากเมือง Tehran ก็มาแวะเติมน้ำมันอีกที่เมือง Karachi ประเทศ Pakistan แล้วค่อยถึงประเทศไทย ใช้เวลาเดินทางทั้งหมดนี้ สมมุติว่าเราออกมา วันพุธนะ มาถึงกรุงเทพฯ นี่ประมาณ ตี ๑ ตี ๒ ของเช้าวันศุกร์

พอมาถึงกรุงเทพฯ แล้วผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองออกมา เราก็เลยนอนที่ สนามบินเพื่อรอให้มันสว่างก่อน แล้วก็เรียกรถแท็กซี่มาที่บ้านเพื่อนเซเวนเดีย ที่กรุงเทพฯ ไปปลุกเขามากินข้าวเช้า พอกินเสร็จก็ไปที่ท่ารถเพื่อนั่งรถกลับมา พักขา กลับมาถึงบ้านที่พัทยาประมาณช่วงบ่ายของวันศุกร์ เราก็นอนยาวจนถึง วันอาทิตย์ วันเสาร์นี้หายไปเลย วันอาทิตย์ตื่นขึ้นมาแล้ว พอเราทำอะไรเสร็จก็นั่ง รถสองแถวมาพัทยา

ตอนอยู่บนรถสองแถวก็เจอสามีภรรยาคนหนึ่งนั่งเครื่องบินมาลำเดียวกัน เราก็ตกใจ เขาจำเราได้ เราก็จำเขาได้ เราก็เลยถามเขาว่าเป็นใครมาอย่างไร เขาก็ บอกว่าเขาเป็นชาวสวีเดน จะไปทำงานที่สถานทูตในโตเกียว แต่เขามาแวะเที่ยว พักขาก่อน วันนั้นเราก็เลยอาสาเป็นไกด์ให้เขา พาเขาเที่ยวพัทยาอยู่ครึ่งวัน ตอนนั้น เรารู้สึกแปลกว่ายังมาจะเอากันอีก มาเจอกันอีก

Holiday

ช่วงแรกๆ ที่กลับจากอเมริกามาอยู่ที่พัทยา เราก็ยังไม่ทำอะไร ยังถือว่าเป็น Holiday อยู่ เราก็ยังพักผ่อนเหมือนเราไปเมืองนอก ก็ยังเที่ยวอยู่เหมือนไปยุโรป เพราะยังมีเงินเหลืออยู่ ๕๐๐ เหรียญ

ช่วงที่พักผ่อน เราก็เที่ยวโต้เต้ของเราไป เราเห็นพัทยาเป็นเหมือนพาราไดซ์ เป็นที่ได้พักผ่อน ได้อาบแดด ได้อาบน้ำ และก็สูบกัญชาไป แต่เราไม่ได้เสพ ทั้งวันหรอก เสพแค่ครั้งสองครั้ง ช่วงที่เสพถ้ามีสติมันก็ไม่หลอน แต่บางครั้งก็มีอาการขึ้นๆ ลงๆ เช่น เวลาฤทธิ์ยามันออกก็เหมือนกับขึ้นสวรรค์ อารมณ์มันก็จะเบา เย็น สบาย ไม่เครียด ปล่อยวาง แต่พอฤทธิ์ยาหมดก็เหมือนกับตกนรก คืออารมณ์ไม่ดี เกิดอาการเครียด อาการวิตกกังวลอะไรต่างๆ ขึ้นมา ดังนั้นคนเสพยาก็เลยต้องแก้ด้วยการเสพเพื่ออารมณ์มันจะได้กลับขึ้นไปใหม่

หลังจากวายน้ำ อาบแดดแล้ว เราก็จะอ่านหนังสือ เพราะเราชอบอ่านหนังสือ อยู่แล้ว หนังสือส่วนใหญ่ที่อ่าน ตอนต้นก็เป็นพวกนิยายภาษาอังกฤษ ต่อมาก็ได้มาเจอหนังสือของเฮิร์มัน เฮสเส เขาเป็นนักปรัชญาชาวเยอรมันที่เขียนหนังสือเกี่ยวกับการมุ่งแสวงหาสิ่งที่เป็นจิตวิญญาณที่ไม่สนใจกับเรื่องวัตถุข้าวของเงินทอง ซึ่งจะแตกต่างกับคนส่วนใหญ่ที่เกิดมาแล้วก็มุ่งแต่หาเรื่องของวัตถุทั้งนั้น

นักเขียนคนนี้เป็นคนที่เขียนเรื่องสิทธารถะ (Siddhartha) ตอนนั้นเขาก็ทำหนังสือสิทธารถะออกมาด้วย แต่ไม่ใช่เป็นเรื่องของพระพุทธเจ้านะ แต่ใช้ชื่อเดียวกัน เป็นเรื่องเกี่ยวกับชาวอินเดียคนหนึ่งชื่อสิทธารถะ มีเพื่อนคนหนึ่งชื่อ โควินทะ สองคนนี่ตอนเป็นหนุ่มต่างก็แสวงหาทางสู่ความสุขอะไรไป ภายหลัง โควินทะออกบวช เพราะเชื่อว่าการหาความสุขจากจิตวิญญาณที่ดีจะต้องไปทางศาสนา คือไปเป็นนักบวช แต่สิทธารถะเขาไม่เชื่อเรื่องบวช แต่เขาก็ไม่เชื่อทางวัตถุ เขาเชื่อในทางของเขาเอง ต่อมาเขาก็มีครอบครัว แล้วก็เกิดความทุกข์ความสุขอะไร สลับกันไป เป็นแบบ way stream คือการหาความสุขจากเงินทอง หาความสุขจาก

ลาก ยศ สรรเสริญ สมัยนั้นเรื่องนี้ฮิตมากในหมู่ฮิปปี เพราะพวกฮิปปีเขาก็อยาก
จะแสวงหาวิธีที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุเหมือนกัน ช่วงนั้นเราก็อ่านหนังสือที่เรื่องคล้ายๆ กัน
อย่างนี้อีก ๕-๖ เล่มด้วยกัน ที่เขียนเกี่ยวกับจิตใจที่ต้องเลือกระหว่างทางวัตถุกับ
ทางจิตวิญญาณ

ฮิปปี

ตอนที่เรากลับมาจากเมืองนอกใหม่ๆ (ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๑๕) เราก็แต่งตัวสไตล์
ฮิปปี คือใส่เสื้อยืด กางเกงขาสั้นหรือกางเกงยีนส์ และสพายายาม และตรงเสื้อยืด
มันก็เขียนอะไรบ้าบอคอแตกอย่างนี้

ส่วนมากเราจะอยู่ที่พัทยา แต่บางทีก็ไปหาเพื่อนที่กรุงเทพฯ ไปช้อปปิ้ง
ไปเดินดูอะไรบ้าง มีวันหนึ่งเราเข้ามาที่กรุงเทพฯ แล้วอยากกินกาแฟ ก็เลยไป
ร้านกาแฟในห้างเซ็นทรัล สีลม ตอนนั้นเขาเพิ่งเปิดใหม่ คนสมัยนั้นเวลาเข้าห้าง
เขาจะแต่งกายสุภาพ เรียบร้อย แบบชุดไปทำงานอย่างนี้ วันนั้นเราก็แต่งกาย
แบบฮิปปี คือสพายายาม ใส่รองเท้าแตะ ใส่กางเกงยีนส์ เสื้อยืด ไว้ผมยาวๆ
สมัยนั้นผู้ชายผมยาวไม่ค่อยมี เรานั่งรออยู่ในร้านตั้งนาน เด็กเสิร์ฟไม่กล้าเข้ามา
หาเราเลยนะ เราก็เลยเอะใจว่า เขาคงคิดว่าเราเป็นคนไทยแบบประสาทเสีย
อะไรพวกนี้มั้ง เราก็เลยแกล้งทำตัวเป็นฝรั่งพูดภาษาอังกฤษว่า *Hey come here, I need some coffee.* พอพูดแค่นี้เขาก็เลยเข้ามาหาเรา แล้วเขาก็ร้องว่า “อ้อ ไม่ใช่
คนไทย มันไม่บ้า” เขาคงคิดว่าเราเป็นคนญี่ปุ่น ได้หัวน หรือเกาหลี่ อะไรสักอย่าง
นี่แหละ

อย่างอเมริกาที่ New York บางร้านถ้าคนดำเข้าไป เขาจะไม่ขายของให้
ยกตัวอย่างคนที่มีชื่อเสียงที่เป็นคนมิด อย่างโอปราห์ วินฟรีย์ ไม่แน่ใจว่าตอนนั้น
เขาอยู่อเมริกาหรือฝรั่งเศส เขาจะไปซื้อเพชร คนขายมองหน้าแล้วเขาไม่ขายให้
เขาคิดว่าเป็นคนจน เขาไม่รู้จักวินฟรีย์

ฉะนั้น คนส่วนใหญ่จะดูที่สภาพภายนอกก่อนเลย ถ้าคนที่แต่งตัวไม่ดีก็ทำให้ไม่น่าเชื่อถือ แต่บางครั้งคนที่แต่งตัวน่าเชื่อถือกลับเป็นของเก๋ก็มีเหมือนกัน ดังนั้นก็ต้องรู้จักกาลเทศะ เป็นธรรมดาเวลาเราเข้าไปที่แบบนั้น เขาต้องการให้เราแต่งตัวแบบนั้น ถ้าเราไม่แต่งตัวแบบนั้น ก็แสดงว่าเราฐานะไม่ถึง แต่นี่คือสภาพภายนอก ซึ่งภายในมันอาจจะไม่เหมือนกับสภาพภายนอกก็ได้ ข้างนอกดีแต่ข้างในมันอาจจะบูดก็ได้ หรือข้างในดีแต่ข้างนอกบูดก็มี

พื้นเพเดิมของจิตใจ

พอเงินเก็บที่มีมาจากอเมริกาใกล้จะหมด เราก็ได้รับเงินที่ทางรัฐบาลอเมริกันเคยเก็บภาษีจากเราตอนทำงานที่อเมริกาอีก ๑๐๐ กว่าเหรียญ เขาส่งมาให้ที่สถานทูต เราก็ไปเคลมเอามา ก็ทำให้เราอยู่ต่อได้อีกหน่อย

ตั้งแต่กลับมาจากอเมริกาก็หลายเดือนแล้ว เราก็ไม่ได้ทำงานอะไร แต่ก็มีความอยู่ เปิดหนังสือพิมพ์ดูงานบ้าง แต่ไม่ได้หาแบบสนใจเท่าไร พ่อแม่เขาก็เป็นห่วงเป็นใยว่าอุตสาหะไปเรียนหนังสือกลับมาแทนที่จะหางานทำงานเป็นกิจลักษณะ มันก็อยู่แบบระเห่ร่อน แต่จริงๆ แล้วพ่อแม่เขาไม่รู้หรอกว่าตอนนั้นเราคิดอย่างไร อยากทำอะไร ชีวิตเราที่ผ่านมามันถามทางไปเรื่อยๆ ไม่ได้ปรึกษาใคร แต่ละเรื่องมันอยู่ในหัวสมอง แล้วมันก็คิดของมันเอง และมันก็ตัดสินใจทำของมันไปเอง พ่อแม่ไม่รู้เรื่องเราหรอก

พื้นเพเดิมของใจเราเป็นคนชอบความสงบ ไม่ค่อยชอบสังคม ไม่ค่อยชอบแสงสีเสียงเท่าไร ไม่ได้ไปลุ่มหลงกับการหาความสุขกับสิ่งเหล่านี้ ก็เลยไม่ได้คิดกระตือรือร้นที่อยากจะมีความครบครว้ หรือไปหางานทำ หาเงินหาทอง มันกลับจะหาวิธีว่าทำอย่างไรจะอยู่แบบสบายๆ ไม่ต้องมาคิดหรือต้องมาวุ่นวายกับอะไร

ตอนต้นเราก็ตั้งใจว่าได้เรียนจบแล้ว หมดภาระไป แต่พอเรียนจบแล้วมันก็ต้องหางานทำ ที่นี้มันก็มีทุกซ์กองใหม่โผล่ขึ้นมา และงานที่อยากจะทำมันก็ไม่

อ่าวพัทยาในอดีต

อ่าวพัทยาในปัจจุบัน

ช่วงนั้นเราอยากจะทำงานด้าน consult engineer เป็นพวกวิศวกรออกแบบที่ทำงานอยู่ในสำนักงาน อยู่ในห้องแอร์ เพราะเราชอบงานคำนวณ ชอบงานออกแบบ แต่สมัยนั้นในเมืองไทยเราไม่ค่อยมีบริษัทออกแบบประเภทนี้ วิศวกรจบใหม่เขาจะให้ไปคุมงานสำรวจเซอร์เวย์ ไปอยู่ในป่า ไปคุมงานการทำถนนหนทางตัดถนนใหม่ หรือไปคุมงานการก่อสร้างอาคารอะไรอย่างเนี่ย ซึ่งเราไม่อยากจะไปก็เลยเห็นว่าที่เรียนจบมาแทนที่มันจะนำพาให้เราไปสู่ความสุขความสบาย แต่มันไม่ใช่ และเราก็กังคืดไปถึงว่ามันก็ต้องทำงานแบบนี้ไปจนอายุ ๖๐ ถึงจะหยุดทำแล้วเงินที่ได้มาก็ใช้ไปหมดไป มันก็เลยเห็นว่าชีวิตนี้มันไม่มีอะไรที่ถือว่าเป็นของเราอย่างแท้จริง แล้วสภาพจิตใจมันก็หวั่นไหวไม่มั่นคง เพราะเวลาที่ทำงานอยู่ก็ไม่ว่าจะถูกลูกเขาไล่ออกเมื่อไร บริษัทจะเจ๊งเมื่อไหร่ มันมีตัวแปรเยอะ มันก็เลยเบื่อๆ มันก็เลยไม่ชวนขวยที่จะทำงาน

ผู้จัดการร้านไอศกรีม

หลังจากพักผ่อนอยู่เกือบปีหนึ่ง พอเงินเก็บใกล้จะหมด เราก็ได้งานที่ร้านไอศกรีมพอดิ ตอนนั้นมีเพื่อนที่เรียนเซเวนเดย์มาด้วยกัน เขาเป็น interior design เขามาทำงานให้กับฝรั่งชาวอเมริกัน ฝรั่งอเมริกันคนนี้เขาเป็นคนทำ interior ให้กับโรงแรมแถวบาห์ลี แล้วเขาก็มีเช่าห้องอยู่ใน Lobby ของโรงแรม แล้วขายของให้กับนักท่องเที่ยว เป็นพวกชุดว่ายน้ำ กางเกงว่ายน้ำ โลชั่น ซันบล็อก พวกเสื้อผ้าสวยๆ หรือเสื้อผ้าสบายๆ พวกหมวก หรือของชำร่วยอะไรต่างๆ แล้วฝรั่งคนนี้เขาเห็นว่าที่พัทยาไม่มีร้านขายไอศกรีม ก็เลยอยากเปิดร้านขายไอศกรีม เขาก็เลยส่งเพื่อนคนนี้มาหาบ้านเช่าเพื่อจะปรับปรุงตกแต่งให้ดูเป็นร้านขายไอศกรีม ตอนนั้นเขาไปเช่าบ้านพักตากอากาศเก่าที่อยู่ติดถนนซึ่งติดกับชายหาดที่พัทยาได้ แล้วเขาก็ renovate ใหม่ ทำเป็นบ้านที่ให้คนเข้าไปสั่งของได้แต่จะไม่มีบริการมารับออเดอร์ที่โต๊ะ คือต้องให้ลูกค้าไปสั่งเอง แต่จะมีเด็กมาเสิร์ฟให้ เหมือนกับเวลาเราไปที่ร้านแมคโดนัลด์แล้วไปสั่งว่าจะเอาแฮมเบอร์เกอร์ หรือเอาอะไร พอจ่ายเงินเสร็จก็ไปนั่ง

แล้วเดี๋ยวก็มีเด็กเอามาเสิร์ฟให้ เขาจะจัดร้านอยู่ในสวน โต๊ะที่ใช้ก็เป็นแบบโต๊ะหินอ่อนกลมๆ แล้วก็เป็นที่เหล็ก เด็กเสิร์ฟก็ใส่กระโปรงสีชมพูเป็นลายเส้นสีขาว แล้วก็มียิ้มขาว

ตอนแรกพอเราเห็นเพื่อนมาทำงานที่พัทยา เราก็เลยถามเขาว่ามาทำอะไร เขาบอกว่าจะมาทำร้านไอศกรีมแบบที่เมืองนอก เป็นพวกไอศกรีมชั้นดงชั้นเคยทำอะไรต่างๆ เราก็เลยถามเพื่อนว่าเขาผู้จัดการร้านหรือยัง เขาก็อวยงไม่มี เราก็เลยบอกว่า ช่วยบอกเขาหน่อยว่าตอนที่อยู่อเมริกาเราเคยทำงานที่ร้านขายไอศกรีมเรามีประสบการณ์เราอยากทำงานนี้ เจ้าของฝรั่งก็เลยเรียกเราไปคุยด้วย เขาก็ถามว่า คุณทำได้ใช่ไหม เราก็ว่าทำได้ งานนี้ง่ายจะตายไป แล้วเขาก็ถามว่า คุณจะเอาเงินเดือนเท่าไร ก็เลยบอกว่า เอาเท่ากับ F&B Manager ในโรงแรมก็แล้วกัน ตอนนั้นตำแหน่ง F&B คนไทย ก็ได้ประมาณ ๓,๕๐๐ บาท ถ้าเราไปทำงานวิศวะก็ได้ ๓,๐๐๐ บาท ก็เลยคิดว่ามาเป็น F&B ร้านขายไอศกรีมดีกว่า งานสบายกว่าไม่ต้องเครียด ถ้าไปทำงานวิศวะนี้ มันต้องใช้สมองเพราะต้องคำนวณต้องอะไร แล้วเงินเดือนมันก็แค่ ๓,๐๐๐ บาท แล้วปัญหาอีกอย่างหนึ่งคือมันต้องไปอยู่กรุงเทพฯ หรือบางทีอาจจะถูกส่งไปอยู่ตามที่เขาทำถนนหรือตาม site งานต่างๆ ก็เลยคิดว่างานวิศวะนี้ไม่เอาดีกว่า เป็นงานแบบรถแทรกเตอร์ สู้มาเป็นผู้จัดการร้านไอศกรีมดีกว่า และที่ทำงานก็อยู่พัทยาได้ มันก็ใกล้บ้านที่เราพัก ตอนนั้นเราพักอยู่ที่นาเกลือ สมัยนั้นนั่งรถสองแถวจากที่ทำงานก็แค่บาทเดียว แต่ถ้าทำงานวิศวะ สมมติต้องไปอยู่ที่กรุงเทพฯ เราก็ต้องไปเช่าบ้าน ก็ต้องเสียค่าเช่าบ้านอย่างน้อยก็เดือนละ ๑,๐๐๐ บาท แล้วไหนจะค่าเดินทาง ค่ากิน ค่าใช้จ่ายอื่นๆ อีกเงิน ๓,๐๐๐ นี่มันจะพอหรือ งานร้านไอศกรีมมันสบายกว่าเยอะเลย

พอเจ้าของฝรั่งรู้ว่าเรามีประสบการณ์ เขาก็เลยยกให้เราเป็นผู้จัดการเป็นคน set up ให้เขาทั้งหมดเลย ทั้งอบรมเด็ก ให้เราคิดเมนู คิดค่าของว่าราคาต้องเป็นเท่าไร ขายเท่าไร แล้วให้เราไปหาซื้อถ้วยไอติม ถ้วยแบบชาม ถ้วยแก้ว พวกช้อนอะไรต่างๆ สมัยนั้นมันไม่มีเป็นแหล่ง เราต้องไปดูแถวพาหุรัด โดยซื้อ

เป็นตัวอย่างมาให้เจ้าของดูก่อน ถ้าเขาโอเคชอบก็ค่อยซื้อทั้งหมด แล้วพวกไอศกรีมก็ใช้ของ Foremost เพราะเขามีเครื่องที่อบปิ้งเครื่องผสมอะไรทุกอย่างครบถ้วน แล้วเราก็มาคำนวณค่าใช้จ่าย ค่าของ ว่าไอติมถ้วยนี้ราคาต้นทุนเท่าไร แล้วต้องขายเท่าไร ต้องเอาของมาชั่งดู ไอติมก็ถ้วย ถ้วยหนึ่งก็ก้อน ก็บาท ก็นั่งคำนวณไป งานนี้มันคำนวณง่ายกว่าคำนวณเรื่องตึกรามบ้านช่อง แล้วเงินเดือนก็ดีกว่าวิศวกรนิดหน่อย

ตอนนั้นเจ้าของเขาก็ไม่ต้องทำอะไร เขาแค่มาดูเวลาเราทำเวลาเราบริหาร และก็มาดูที่ยอดขายเท่านั้น ช่วงนั้นจะมีคนมากก็ช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ มันจะขายดี ลูกค้าส่วนใหญ่จะมาจากกรุงเทพฯ เพราะเป็นวันหยุด แล้วเขามาเที่ยวกัน ส่วนวันธรรมดาคนไม่ค่อยมี คนมีน้อย มันก็เลยแค่พออยู่ได้ แต่ไม่ถึงกับได้กำไรดิบกำไรดี มันก็ไปของมันได้เรื่อยๆ

พอเราจัดระบบเสร็จแล้ว เทรนเด็กหมดแล้ว เราก็ไม่ต้องทำอะไร ก็เลยมีเวลา ได้อ่านหนังสือ กินไอติมฟรี ดื่มน้ำกาแฟฟรี ช่วงไหนอยากจะลงไปว่ายน้ำก็ลงไปได้ เพราะมันอยู่ริมทะเล รู้สึกว่างานสบายกว่าวิศวะ

ตอนเราทำงานเป็นผู้จัดการร้านขายไอศกรีม เราก็แต่งตัวแบบธรรมดาๆ ไม่ได้ใส่เสื้อเชิ้ตผูกเนกไทอะไร เราก็ใส่เสื้อยืด กางเกงขาสั้น หรือใส่กางเกงยีนส์แบบเดิม ซึ่งเจ้าของฝรั่งเขาก็ไม่ว่าอะไร เขาไม่แคร์ เพราะเขาจะดูที่ผลงานของเรามากกว่า แต่ก็เคยมีคนเข้ามาในร้านแล้วเขาไม่รู้จะถามใคร เขาก็ถามเด็กเสิร์ฟว่าผู้จัดการอยู่หรือเปล่า เด็กมันก็ชี้มาที่เรา เขาทำหน้าที่เรา เขาทำหน้าที่เรา แต่เราก็ไม่รู้สึกอะไร เพราะปกติเราก็ไม่ค่อยจะชอบแต่งตัว ไม่ชอบบอวตตัวอยู่แล้ว ไม่รู้จะบอวตไปทำไม บอวตแล้วเหนื่อย สู้ไม่บอวตดีกว่า ทำตัวแบบสบายๆ ใครจะนับถือหรือไม่นับถือ ใครจะอะไร ก็ไม่ได้ทำให้เรารวยขึ้นหรือจนลง ไม่ได้ทำให้เราดีขึ้นหรือเลวลงแต่อย่างไร

“วิธีดับความทุกข์ของพระพุทธเจ้า
คือทรงสอนให้ฝึกสมาธิ ทำใจให้สงบ
แล้วก็ใช้ปัญญาหยุดความอยาก
ถอดถอนความอยากต่างๆ
ที่มีอยู่ภายในใจให้มันหมดไป”

พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

วิธีของพระพุทธเจ้า

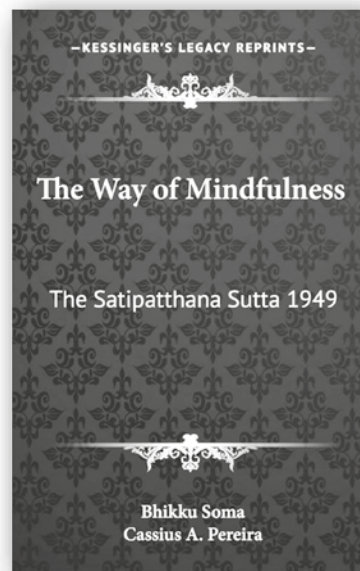
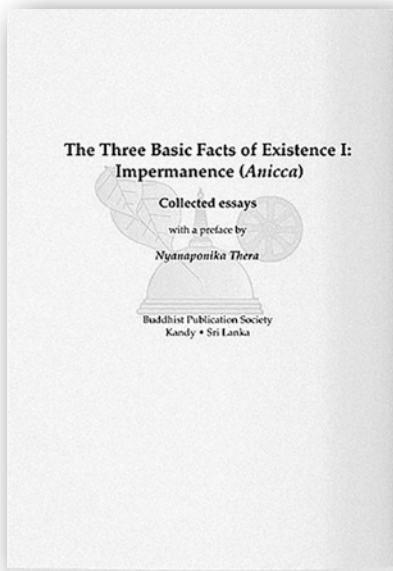
.....
ความรู้ชนิดเดียวที่ดับความทุกข์ได้

๒

วิธีของพระพุทธเจ้า

ระหว่างทำงานที่ร้านไอศกรีม เราก็โชคดีได้ไปเจอกับชาวต่างประเทศคนหนึ่ง เขาเป็นลูกศิษย์ของสมเด็จพระสังฆราช (สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณสังวร) ที่วัดบวรฯ และเขาก็เป็นลูกค้าของเจ้าของบริษัทที่เราทำงานอยู่ด้วย เขาเห็นว่าเราคุยเกี่ยวกับเรื่องปรัชญาชีวิตทางด้านจิตใจเป็นส่วนใหญ่ เขาก็บอกว่าน่าจะเอาหนังสือธรรมะไปอ่าน เขาเลยแบ่งหนังสือธรรมะมาให้เราเล่มหนึ่ง เป็นหนังสือที่ได้มาจากประเทศศรีลังกา ชุดของมันจะมี ๓ เล่ม มือนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เขาให้มาเล่มหนึ่งที่เกี่ยวกับอนิจจัง หนังสือเล่มนี้เขาเอาความคิดเห็นของปรัชญาทางตะวันตกมาเปรียบเทียบกับคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งมันก็คล้ายๆ กัน คือทุกคนก็เห็นว่าทุกอย่างมันไม่เที่ยง มีเกิดมีดับ แต่ทางตะวันตกเขาไม่รู้วิธีปฏิบัติกับสิ่งเหล่านี้ว่าจะปฏิบัติอย่างไร มีแต่พระพุทธเจ้าเท่านั้นที่รู้จักวิธีปฏิบัติกับสิ่งเหล่านี้ พระพุทธเจ้าทรงสอนให้ปฏิบัติด้วยการฝึกจิต ทำจิตให้สงบให้ปล่อยวาง พอเราอ่านแล้วก็รู้สึกประทับใจ เพราะเคยเห็นอนิจจังมาตั้งแต่เด็ก คือเห็นความตายมาตั้งแต่เด็ก แต่ยังไม่รู้วิธีที่จะปฏิบัติกับมันอย่างเป็นกอบเป็นกำให้มันได้ประโยชน์ แล้วพอได้อ่านขยายความ ได้อ่านถึงเรื่องมรรค ๘ เรื่องอริยสัจ ๔ มันก็เลยเริ่มเข้าใจมากขึ้นๆ ว่าจิตใจของเรามันตกอยู่ในกองทุกข์เพราะความอยากนี่เอง พระพุทธเจ้าก็เคยเป็นแบบนี้เหมือนกัน พระองค์จึงตัดสินใจเสด็จออกบวชเพื่อปฏิบัติ แล้วก็ได้ทรงค้นพบทางหลุดพ้นจากกองทุกข์นี้ว่าต้องไปปฏิบัติมรรค ๘ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา นี่ตัวเราเองก็เลยเริ่มสนใจและมาตรวจตราดูตัวเองว่า เรามีศีลอยู่พอสมควร คือเราไม่ค่อยได้ละเมิดศีล ๕ หรือถ้าจะมีละเมิดบ้างก็แค่ข้อ ๕ เพราะบางทีก็ยังมีปาร์ตี้มีอะไรอย่างนี้ แต่ก็ไม่ถึงกับติดงอมแงมหรืออะไร ไม่ใช่แบบว่าต้องดื่มทุกวันอะไรอย่างนี้

พอได้อ่านเล่มแรกแล้วมันก็ชอบ เราก็เลยเขียนไปขอหนังสือที่เขาให้มาเพิ่ม เขาก็ส่งรายการหนังสือมาให้ว่าหนังสือเล่มนี้เกี่ยวกับอะไร มีทั้งที่ให้ฟรีและเสียเงิน หนังสือที่เสียเงินเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติ เช่น สติปัฏฐาน ๔ ซึ่งเขา

ถอดมาจากพระไตรปิฎก แล้วก็มีเพิ่มเติมพวกอรรถกถาอะไรต่างๆ เข้าไป มีการอธิบายความกว้างขึ้น ก็เลยจับประเด็นได้ว่า สติปัฏฐานนี้สอนวิธีฝึกสติ วิธีนั่งสมาธิ แล้วก็วิธีเจริญปัญญา ช่วงนั้นเราก็ก็นั่งได้หนังสือธรรมะมาเป็นคู่มือหลายเล่ม

สมัยก่อนเราก็อ่านแต่หนังสือนิยายเกี่ยวกับเรื่องจิตวิญญาณ แต่พอมาเจอหนังสือศาสนาพุทธเข้า มันก็เลยติดใจ พระพุทธเจ้าอธิบายดีที่สุดว่า ชีวิตนี้มีไว้เพื่ออะไร เราเกิดมาเพื่อทำอะไร ท่านก็บอกว่าเรามาเกิดเพื่อมาดับทุกข์กัน เพราะพวกเราทุกคนมีความทุกข์ แต่วิธีดับทุกข์ของพวกเรามันดับไม่สนิท มันดับไม่ถาวร ดับแล้วเดี๋ยวก็เกิดอีก วิธีดับทุกข์ของเรา คือเวลาเกิดความทุกข์ใจเราก็มองไปทั่วๆ ไปดูหนังฟังเพลงกันไปกินไปดื่มกันไป Shopping กัน ความทุกข์ใจก็หายไปชั่วคราว เดี่ยวอีกสักพักมันก็กลับมาใหม่ พระพุทธเจ้าบอกว่าตอนที่พระองค์เป็นเจ้าชายสิทธัตถะ พระองค์ก็เคยใช้วิธีดับทุกข์เหมือนกับพวกเรา แต่มันไม่ใช่วิธีดับทุกข์ที่แท้จริง เพราะพระองค์ทรงเห็นว่าต่อไปเราก็ก็นั่งต้องแก้ ต้องเจ็บ ต้องตาย ยิ่งเวลาไปแก้ไปเจ็บไปตายนี้ ยิ่งจะทุกข์มากขึ้นไปอีก เพราะจะไม่สามารถดับความทุกข์ด้วยการหาความสุขต่างๆ ได้

เราก็เลยได้ข้อคิดว่า เอ้อ เราก็เคยดับความทุกข์ด้วยการไปเที่ยวมา ไปเที่ยวยุโรป ไปเรียนหนังสือแทบเป็นแทบตายก็คิดว่าจะไปดับความทุกข์ได้ แต่ที่ไหนได้ ไปเรียนก็ทุกข์อีก จบมาแล้วก็ทุกข์อีก ทุกข์เพราะต้องหางานทำ พอได้งานทำก็ทุกข์กับงานอีก ไม่รู้ว่าจะทำให้ได้กี่เดือนกี่ปี เขาจะไล่ออกเมื่อไรก็ไม่รู้ เวลาทำงานก็ทุกข์กับคนที่ทำงานด้วยกัน เพราะจะมีปัญหาอะไรกันอีก รู้สึกว่ามองไปทางไหนมันมีแต่ทุกข์ วิธีที่เราเคยใช้ดับความทุกข์มันกลับกลายเป็นว่าเราวิ่งไปเจอความทุกข์อยู่เรื่อยๆ ไม่มีวันสิ้นสุด

แต่พอเราได้อ่านวิธีของพระพุทธเจ้าที่บอกว่าไปอยู่คนเดียวซิเราเห็นด้วยเลยว่า เอ้อ อยู่คนเดียวเนี่ยดีที่สุด อยู่กับคนอื่นแล้วมันเรื่องมาก มันมีแต่เรื่อง เราอยู่กับเขาเพื่อดับความทุกข์เราใช้ไหม เราอยู่กับเขาเพราะเราอาศัยเขาให้ความสุขกับเรา ใช้ไหม แต่ความสุขที่เราได้จากเขามันไม่ได้เป็นความสุขอย่างเดียว มันมีความทุกข์มีปัญหามาตามด้วย ดีไม่ดีเราต้องไปเลี้ยงเขาไปดูแลเขาอีกเพื่อให้เขามาให้ความสุขกับเรา มันก็เลยไม่ใช่เป็นวิธีดับทุกข์ที่แท้จริง

วิธีดับความทุกข์ของพระพุทธเจ้าคือทรงสอนให้ฝึกสมาธิ ทำใจให้สงบ แล้วก็ใช้ปัญญาหยุดความอยาก ถอดถอนความอยากต่างๆ ที่มีอยู่ภายในใจให้มันหมดไป

ลัทธิแห่งธรรมครั้งแรก

เราศึกษามาอยู่หลายเดือน อ่านหนังสือเรื่องสมาธิ เรื่องปัญญา เรื่องอะไร แต่ก็ยังไม่เคยนั่งสมาธิสักที จนวันหนึ่งมันนึกขึ้นมาเองว่า “ตั้งแต่มีงเรียนมานี้ มีงยังไม่ได้นั่งยังไม่ได้ปฏิบัติเลยนะ เฮ้ย เมื่อไรมีงจะนั่งวะ” ก็เลยเอาเดี๋ยวนี้อยู่มาลองนั่งสมาธิ นั่งดูลมหายใจแบบอานาปานสติ เพราะในสติปัฏฐานสอนให้นั่ง

พอเริ่มนั่งแล้วมันก็นั่งได้ ตอนต้นก็นั่ง ๕ นาที ต่อไปอีก ๑๐ นาที ต่อไปอีก ๑๕ นาที ช่วงแรกๆ เวลานั้นมันก็นึกโน้นคิดนี้ ก็พยายามควบคุมมันไป ดึงมันไว้

ต่อจากนั้นมันก็รู้สึกเบาสบายขึ้น ความคิดเบาบางลง ก็เลยเกิดความชอบ เพราะนี่เป็นสิ่งที่เราไม่เคยพบไม่เคยทำมาก่อน หลังจากนั้นก็นั่งหลายครั้ง จนครั้งหนึ่งมันเริ่มเจ็บ เจ็บแล้วก็เริ่มเกิดอาการเครียด เกิดอาการทรมานขึ้นมาในใจ แต่ยังไม่อยากจะลุก ก็เลยคิดเอง ลองใช้คาบิกรรม

ตอนนั้นเราชอบคำว่าอนิจจัง ก็เลยว่า “อนิจจังๆ ไม่เที่ยงๆ” ไป เตี้ยคนเดียว ความเจ็บนั้นมันหายไปเลย มันแปลกใจขึ้นมา เมื่อกี้เจ็บแสนจะทรมานใจ พอเราบริกรรมถีบคือไม่ให้ไปคิดเรื่องอะไร ไม่ให้ไปคิดถึง แม้แต่ความเจ็บก็ไม่ได้ไปอยากให้มันหาย เพียงแต่รู้ว่าใจเราต้องมีอะไรเป็นที่พึ่งสักอย่าง เพราะอยู่เฉยๆ แล้วมันทรมานใจ มันทุกข์ใจ พอบริกรรมไปแป๊บเดียวเท่านั้น มันขาดหายไปเลย จิตมันนิ่งเลย แต่มันไม่รวมแบบหายไปนะ ตา หู รูป เสียง กลิ่น รส มันยังมีอยู่ทุกอย่าง แต่ตัวทุกข์ทรมานใจ ใจที่มันดันมันกวัดแกว่งนี้มันหายไป มันนิ่งไปเฉยๆ แม้ความเจ็บปวดที่รู้สึกจากร่างกายก็หายไป จิตเบาสบาย แต่เป็นช่วงขณะเหตุการณ์นี้มันเหมือนกับฟ้าแลบ มันโล่ง มันเบาขึ้นมา มันสบายขึ้นมา

มันก็เลยเกิดความรู้สึกอัศจรรย์ใจ รู้สึกสุขใจอึ้งไปกับเหตุการณ์นี้ซึ่งไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในชีวิต ที่เราสามารถพลิกความเครียดให้หายได้ด้วยการบริกรรม ถือว่าเป็นการชิมรสแห่งธรรมเป็นครั้งแรก มันก็เลยเห็นคุณค่าของการภาวนาของการนั่งสมาธิ

ตอนนั้นเราก็เลยหาเวลาว่างมานั่ง ถ้าว่างตรงไหนก็นั่งเลย ตอนนั้นยังทำงานที่ร้านไอศกรีมอยู่ พอเรานั่งบ่อยๆ ก็เริ่มรู้สึกว่าการทำงานกับการนั่งสมาธินี้มันสวนทางกัน เพราะเวลาทำงานมันต้องคิด ต้องเครียด มีเรื่องมีราวมีปัญหาก็ต้องแก้ไข จิตมันก็เลยวุ่นวาย ไม่สงบ แล้วช่วงนั้นทางเจ้าของร้านเขาก็มาคอยกดให้เราหารายได้เพิ่ม เช่น ให้หาขนมอื่นมาขาย หรือทำแฮมเบอร์เกอร์เพิ่ม หรือหาอะไรอย่างอื่นมาขายเพิ่มเติม โดยที่ขณะนั้นเราไม่อยากจะคิดอะไรเลย ซึ่งจะแตกต่างกับเวลานั่งสมาธิ เวลามานั่งสมาธิใจมันจะว่าง จะเย็นสบาย ถึงจิตมันไม่สงบเต็มที่ก็ตาม แต่ก็เห็นความแตกต่างระหว่างเวลาจิตมีเรื่องกับไม่มีเรื่อง ก็เลยมาคิดว่า

๒ อย่างนี้มันไปด้วยกันไม่ได้ จะต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็เลยตัดสินใจว่า “**กูไม่ทำดีกว่า กูออกดีกว่า มาทางปฏิบัติดีกว่า**” แต่ตอนนั้นไม่คิดว่าจะบวชนะ แค่คิดว่าอยากจะให้มีเวลาได้นั่งสมาธิมากๆ ได้ศึกษาธรรมะมากๆ เรื่องการบวชนี้ ยังไม่มีอยู่ในความรู้สึก

เราก็เลยไปคุยกับเจ้าของร้านบอกเขาว่าอยากจะลาออก และโดยมารยาท ก็ต้องมาบอกล่วงหน้าก่อนเดือนหนึ่ง ตั้งใจจะออกสิ้นเดือนธันวาคม ๒๕๑๖ แล้วเราก็ยังบอกเขาว่า ไม่เป็นไรนะยู เราเทรนทุกคนมาดี และมีรองผู้จัดการที่เป็นผู้ช่วยเราอยู่คนหนึ่ง ซึ่งผู้ช่วยคนนี้เขาเคยไปอยู่อเมริกามาก่อน เขาก็รู้เรื่องทุกอย่าง เจ้าของเขาก็เลยโอเค ตอนแรกเขาคิดว่าเราจะขอเงินเดือนเพิ่ม เราว่าไม่ใช่หรอก เงินเดือนเหลือเฟือ พอดีเราเห็นว่านี่ไม่ใช่ทางของเรา เราอยากจะไปทาง Spiritual เพราะได้ทดลองนั่งสมาธิแล้วมันมีความสุข คิดว่าอยากจะให้เวลากับเรื่องนี้ให้มากขึ้น เขาก็บอกว่าเขาเข้าใจ ตอนที่เขาเป็นหนุ่ม เขาก็เคยคิดแบบนี้ เราก็เลยโอเค

เราทำงานที่ร้านไอศกรีมนี้ประมาณ ๕-๖ เดือน และเริ่มปฏิบัตินั่งสมาธิในระหว่างทำงานที่นี้ได้ประมาณ ๒-๓ เดือน ก่อนที่จะลาออก

ยุติงานทางโลกมุ่งสู่งานทางธรรม

วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๑๖ เป็นวันสุดท้ายของการทำงานของเรา และเป็นวันส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ด้วย วันนั้นก็เลยจัดปาร์ตี้ปิดร้านเลี้ยงฉลอง ที่ร้านก็มีที่ปิ้งขนมปัง มีที่ปิ้งแฮมเบอร์เกอร์ เราก็เลยทำเลี้ยงเพื่อนๆ ที่รู้จักกันไม่กี่คน คินนันั้นก็ยังกินเบียร์อยู่ เพราะตั้งแต่เราอยู่เมืองนอก เรื่องกินเบียร์นี้มันเป็นเรื่องปกติอยู่แล้ว ทุกคืนวันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ เขาก็จะมีจัดปาร์ตี้ปาร์ตี้กัน กินเบียร์กัน แล้วตอนหลังก็เริ่มมียาเสพติดพวกกัญชงกัญชาอะไรมาเสพกัน อยู่ในสังคมแบบนั้น เราก็เสพไปตามประสา แต่แปลกมันไม่ติด พอภาวนาปั๊บมันเลิกได้หมด บุหรี่เคยสูบกก็เลิกได้ เบียร์เคยกินก็เลิกได้ กัญชาเคยสูบกก็เลิกได้

พอวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๗ เราก็หายตัวไปเลย ไม่ยุ่งกับใคร เก็บตัวอยู่ในบ้าน เริ่มปฏิบัติเลย แต่ก่อนจะต้องออกไปทำงานก็เปลี่ยนมาเดินจงกรม นั่งสมาธิ สลับกับอ่านหนังสือธรรมะอยู่ที่บ้าน เป็นการเปลี่ยนงานไปเท่านั้นเอง เปลี่ยนจากงานข้างนอกเข้ามาสู่งานข้างใน

ตอนนั้นเราพักอยู่คนเดียวที่บ้านในตลาดนาเกลือ อยู่ซอยข้างไปรษณีย์ บ้านที่อยู่นี้แม่เขาทิ้งให้เราอยู่คนเดียว ส่วนตัวเขาจะไปอยู่อีกบ้านหนึ่ง ตอนนั้นแม่เราก็ไม่เข้าใจ เขาเครียดกับเรามาก เพราะเราเริ่มเหมือนคนไม่มีหลักไม่มีเกณฑ์ ไม่มีอะไร วันๆ เห็นแต่เราสละพายำมเดินไปขึ้นรถสองแถวไปนั่งสมาธิตามชายหาดตามอะไร เพื่อนฝูงเขาถามเขาก็อายว่าลูกชายนี้เป็นยังไง แต่เขาก็ไม่รู้จะทำยังไงกับเรา เพราะตั้งแต่เรากลับมาจากเมืองนอก เราก็ไม่เคยขอเงินหรืออาศัยเขาอีกต่อไป เขาก็เลยไม่มี power อะไรที่จะมาสั่งเราบังคับเรา

ตอนที่ออกทำงาน เรามีเงินเก็บอยู่หกพันบาท วางแผนไว้ว่าปีหนึ่งจะปฏิบัติอย่างเดียว ว่าจะไปถึงไหน ถ้าไปไม่ไหวทางนี้ก็จะเลิกปฏิบัติแล้วกลับไปหางานทำใหม่ หรือไม่เช่นนั้นก็จะกลับไปเรียนต่อหรือไปหางานทำที่อเมริกา เพราะถึงแม้ว่าจะเป็นงานล้างชาม แต่รายได้มันก็ยังดีกว่างานวิเศษในเมืองไทย

ตอนนั้นเราตัดสินใจกินอาหารแคว้นละมื่อ สมัยนั้นถ้วยเดียวชามละ ๒ บาท ข้าวมันไก่จานละ ๓ บาท วันหนึ่งใช้ ๕ บาท ค่าอาหารเดือนหนึ่งก็ใช้ร้อยกว่าบาท ส่วนค่าน้ำค่าไฟก็ไม่เยอะ ไฟฟ้าตอนกลางคืนเราก็ไม่ได้ใช้ เพราะตอนกลางคืนเราก็นั่งสมาธิไป ค่าไฟเลยเดือนละไม่กี่บาท ส่วนน้ำก็อาบแคว้นละหนก็พอแล้วจะไปอาบสักกี่หน มันก็เลยไม่ค่อยมีค่าใช้จ่ายอะไร มันก็เลยอยู่ได้

ช่วงที่ปฏิบัติเอง เราไม่ได้หวังอะไรมาก หวังแค่ให้เราสามารถควบคุมจิตของเราไม่ให้เครียดไม่ให้ทุกข์เท่านั้น ส่วนเรื่องมรรคผลนี้ เราไม่ได้ไปจริงจังอะไรกับมัน ไม่เคยคิดถึงมัน ตอนนั้นขอแค่ให้จิตใจเรา happy ก็แล้วกัน เราได้ความสุขจากการภาวนา เราก็อาศัยการภาวนาให้มีความสุขกับเราไปเรื่อยๆ

มหาสติปัฏฐานสูตรเป็นครูนำทาง

ตอนนั้นเราเก็บตัวอยู่ในบ้าน เติบจนเต็ม นิ่งสมาธิ อ่านหนังสือธรรมะ สลับกับทำงานบ้าน กวาดบ้าน ถูบ้าน แล้วก็นอน หรือบางครั้งก็ทำกับข้าวกินเองบ้าง แต่กินคนเดียว เพราะในสติปัฏฐานหรือหนังสือธรรมะเล่มอื่นที่เกี่ยวกับการภาวนา เขาบอกว่าต้องอยู่คนเดียว ต้องปลีกวิเวก ต้องเจริญสติอย่างต่อเนื่อง และต้องรู้จักประมาณในการรับประทานอาหารไม่ให้รับประทานมากเกินไป ถ้ารับประทานมากเกินไปหลายรอบหลายมือ มันก็ยุ่งยากและทำให้ห่วงเหิงหาหวานนอน ถ้าอยากจะเจริญก้าวหน้าในทางนี้ เราก็เลยทำตามหนังสือที่อ่านมา

ในสติปัฏฐานนี้สอนให้เฝ้าดูร่างกายตลอดเวลา ร่างกายทำอะไรก็อยู่กับมันไป มันล้างหน้าก็ล้างหน้ากับมัน มันแปรงฟันก็แปรงฟัน มันหิวผมก็หิวผม มันหันหน้าไปทางซ้ายก็ไป หันหน้าไปทางขวา ก็หันหน้าไปกับมัน ให้อยู่กับมัน ให้เฝ้าดูมัน อย่าไปที่อื่น ถ้าเราไม่ทำงานแล้วมันไม่มีเรื่องจะต้องไปคิดห่อหุ้ม ยิ่งเราอยู่คนเดียว ด้วยยิ่งสบาย ครอบครัวยังไม่มี อะไรก็ไม่มีหมดแหละ เราเป็นคนโชคดี เวลาจะปฏิบัติ มันไม่มีทรัพย์สมบัติมีอะไรที่จะต้องห่วงต้องหวง เพราะเรามีเงินเพียงพอที่จะให้อยู่ได้แค่ปีเดียวเท่านั้นเอง เป็นเงินที่เราเก็บจากการทำงาน ก็เลยไม่มีความคิดต้องไปคิดถึงเรื่องนั้นเรื่องนี้ หรือต้องไปคิดถึงใคร

เราปฏิบัติตามสติปัฏฐานสูตรอย่างเดียว เพราะมันเคลียร์อยู่แล้ว เราคอยควบคุมความคิดอยู่ทั้งวันทั้งคืน ยืน เดิน นิ่ง นอน สลับกับการเดินจงกรม นิ่งสมาธิ อ่านหนังสือธรรมะ พออ่านไปเรื่อยๆ มันก็เกิดความเข้าใจและลึกซึ้งมากขึ้นไปตามลำดับ เราจึงใช้หนังสือสติปัฏฐานเป็นพระสูตรหลักในการปฏิบัติ แล้วยังมีอรรถกถา หรือ commentary ที่อธิบายความของพระสูตรอีกทีว่ามีความหมายอย่างไร เช่น นิ่งดูลมดูยังงี้

ตอนแรกๆ พอเรานิ่งดูลมไปก่อนแล้วมันจะนั่งไม่ได้นาน พอสัก ๑๐ นาที ๑๕ นาที จะเริ่มเจ็บ แล้วพอเจ็บมากๆ เราก็เลยลองท่องสติปัฏฐานสูตรไปก่อน

ท่องไปแล้วก็ได้ความรู้ไปในตัวว่า พระพุทธเจ้าทรงสอนให้เจริญสติอย่างไร ให้เจริญกายคตาสติอย่างไร ให้เจริญเวทนานุสสติ เจริญจิตตานุสสติอย่างไร อัมมานุสสติอย่างไร เราก็จะสามารถเห็นทางของการบำเพ็ญ เพราะมันเป็นขั้นบันไดของการปฏิบัติ

ขั้นต้นก็รู้ว่าต้องทำใจให้สงบก่อน ในหนังสือท่านสอนให้นั่งขัดสมาธิ ใต้โคนไม้ ตั้งตัวให้ตรง แล้วก็ให้มีสติรู้อยู่กับลมหายใจเข้า-ออก ให้เฝ้าดูลมหายใจเข้าออกเพียงอย่างเดียว ไม่ให้จิตไปคิดถึงเรื่องนั้นเรื่องนี้ ให้รู้อยู่กับลมหายใจ แล้วสติก็จะพาจิตเข้าสู่ความสงบได้ พอออกจากความสงบก็ให้รักษาสติต่อการเฝ้าดูการเคลื่อนไหวของร่างกายในทุกอิริยาบถ ไม่ว่าจะกำลังทำอะไรให้จดจ่อ เฝ้าดูการเคลื่อนไหวการกระทำของร่างกายเพียงอย่างเดียว ไม่ให้ไปคิดถึงเรื่องนั้นเรื่องนี้หรือคนนั้นคนนี่

พอสติแก่กล้ามีกำลัง สามารถเข้าออกสมาธิได้อย่างง่ายดายแล้ว ขั้นต่อไปก็ให้พิจารณาความจริงของร่างกาย ศึกษาร่างกายว่ามีอะไรบ้างในร่างกายนี้ ก็ให้ดูอาการ ๓๒ ของร่างกาย แยกแยะร่างกายออกมาเป็นสัดเป็นส่วน ผสมส่วนหนึ่ง ขนส่วนหนึ่ง เล็บส่วนหนึ่ง เอาออกมากองๆ ไว้เลยก็ได้ เหมือนกับเวลาที่เขาย่อยหมูขายไก่บนเขียงนี้ เขาก็แยกส่วนต่างๆ ของสัตว์ออกมา เราก็แยกส่วนต่างๆ ของร่างกายออกมาเพื่อที่จะได้ทำลายความเห็นว่าเป็นตัวเป็นตน ความจริงมันไม่มีตัวตนในร่างกายนี้ มันมีอาการ ๓๒ แค่นั้นเอง แล้วก็พิจารณาดูว่ามันทำมาจากอะไร อะไรทำให้มันเกิดอาการ ๓๒ นี้ขึ้นมา มันก็จะกลับไปสู่อาหาร ถ้าไม่กินอาหาร ร่างกายนี้มันจะโตขึ้นมาได้หรือเปล่า อาหารมันมาจากอะไร มันก็มาจากดินจากน้ำจากลมจากไฟ เวลาร่างกายตายไปมันเป็นอะไรไป มันก็กลายเป็นน้ำ กลายเป็นดิน กลายเป็นลมไป ลมก็หายไป ไฟก็หายไป น้ำก็ไหลออกมา ร่างกายก็แห้งกรอบแล้วก็เปื่อยผุพังกลายเป็นดินไป พิจารณาศึกษาความจริงของร่างกายให้เห็นว่ามันเป็นเพียงธาตุ ๔ เป็นเพียงอาการ ๓๒ ไม่มีนาย ก. นาย ข. ไม่มีหญิง ไม่มีชาย คำว่า นาย ก. นาย ข. คำว่าหญิงหรือชายนี้ เป็นสมมุติที่เราตั้งชื่อให้กับ

ร่างกายอันนี้เท่านั้น คนนี้เราก็แปะป้ายว่านี่คือนาย ก. คนนี้ก็แปะป้ายว่าชื่อนาย ข. แต่มันสามารถเปลี่ยนได้นี่ วันหลังถ้าไม่ชอบนาย ก. ก็เปลี่ยนสลับกันได้ ไม่ชอบชื่อนี้ก็เปลี่ยนอีกชื่อได้ ชื่อมันไม่สำคัญ มันเป็นสมมุติ เราไม่มองที่ความจริง เราไปมองที่สมมุติ แล้วก็ไปติดที่สมมุติว่าร่างกายนี้เป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นพี่ เป็นน้อง เป็นสามีภรรยา แทนที่จะมองว่าเป็นอาการ ๓๒ เป็นดิน น้ำ ลม ไฟ แต่กลับไม่มองกัน ชอบมองว่าเป็นพ่อเป็นแม่ พอตายไปก็เลยทุกข์กันใหญ่ ถ้ามองว่ามันเป็นดิน น้ำ ลม ไฟ เป็นอาการ ๓๒ มันก็จะไม่ทุกข์ เราจะไปทุกข์กับดิน น้ำ ลม ไฟ ทำไมใช่ไหม อันนี้แหละคือสติปัฏฐาน ๔ ขั้นต้นต้องผ่านร่างกายไปให้ได้ก่อน

สติปัฏฐานสูตรนี้เราท่องทั้งสูตรเลย ท่องตั้งแต่อานาปานสติไปถึงกายคตาสติ แล้วก็พิจารณาร่างกาย ไปเวทนา ไปจิต แล้วก็ไปธรรม ใช้เวลาประมาณ ๔๐ นาที ท่องเป็นภาษาอังกฤษ

การท่องนี้มีอานิสงส์ด้วยเพราะเป็นอุบายให้เจริญสติ ทำให้จิตมีสติมาก เพราะเวลาท่อง ใจก็ต้องจดจ่ออยู่กับบทธรรม จะไปคิดเรื่องนั้นคิดเรื่องนี้ไม่ได้ ท่องประมาณ ๔๐ นาทีได้นี้ ใจจะเย็น ใจจะสงบเลยในตอนนั้นไม่ต้องบริหารเลยก็ได้ ใช้แทนการบริหารได้

ประกาศสงครามกับความอยาก

ตอนที่ปฏิบัติก็ไม่ได้ถามใคร ไม่ได้ไปศึกษากับใคร เราอ่านหนังสือธรรมะเอง อ่านแล้วก็เข้าใจและก็ปฏิบัติของมันไปได้ เราพยายามทำอย่างนี้ไปเรื่อยๆ แล้วก็พยายามสู้กับกิเลสที่ชอบดึงเราไปหาความสุขทางตา หู จมูก ลิ้น กาย อยู่ระหว่างการสู้กับกามฉันทะ สู้ไปเรื่อยๆ ก็มีความสุขดี ไม่วุ่นวาย แต่มันก็มีทุกข์ด้วย ไม่ใช่ว่ามันไม่มี เวลาเพลอ เวลากิเลสออกฤทธิ์ มันก็แข็ง มันก็อึดอัดเหมือนกัน มันอยากออกไปข้างนอก อยากไปเที่ยว อยากกินเหล้า อยากดูหนัง อยากไปเล่นกับเพื่อน อยากออกนอกบ้านเหมือนคนทั่วไป พอเรารู้สึกเบื่อมากๆ ก็มีออกไปบ้าง เราก็จะ

ออกไปตามชายหาดแถวพัทยา เพราะช่วงนั้นยังไม่มีบ้านเรือนมาก ยังไม่เจริญ ก็จะเดินออกไปไกลหน่อยตามแถวหาดที่มีโขดหิน ไปนั่งสมาธิกลางแดดอยู่ ชายทะเล หรือไปว่ายน้ำแช่น้ำทะเลอะไรของเราไป ทำไปอย่างนี้ หรือก็มีเปลี่ยนที่บ้าง แต่ไม่ไปหาความสุขทางตา หู จมูก ลิ้น กาย

เราประกาศสงครามสู้กับความอยากตั้งแต่ลาออกจากงาน เราก็สู้มาเรื่อยๆ แต่ตัวอยากนี้มันไม่ตายง่ายๆ มันอาจจะเบาลงอ่อนลง เดี่ยวบางทีก็โผล่มาอีกแล้ว แต่ถ้าเราไม่ทำตามมัน เราก็พุทโธของเราไป นั่งสมาธิของเราไป มีสติรู้ทันก็รับกลับมาคุมต่อ เดี่ยวมันก็หาย แต่ถ้าเราเผลอไปคิดถึงมันหรือแพ้มันอีก มันก็จะบอกให้ไปนุ่งมานี่ ถึงแม้เราจะปฏิบัติมาหลายเดือนแล้วแต่มันก็ยังมีความรู้สึกเบื่อบ้าง อย่างเช่น เราก็เคยออกมาช่วงวันลอยกระทงที่นาเกลือ เพราะตอนนั้นรู้สึกทนไม่ไหว เลยต้องออกไปสักหน่อย แต่พอไปแล้วมันกลับไม่สนุกเหมือนเดิม มันไปแบบจืดๆ ซืดๆ ไปดูแล้วก็เศร้าๆ ยังไม่รู้ เห็นเขาสนุกแต่เราไม่สนุกกับเขา มันไม่ค่อยจะเหมือนกับเมื่อก่อนนี้ที่ยังไม่ได้นั่งสมาธิ พอเราออกไปได้ไม่นาน มันก็คิดว่า “โห้ว กลับบ้านดีกว่า” ก็เลยกลับบ้าน แต่พอกลับไปบ้านมันก็เศร้าเหมือนเดิม เหมือนคำพูดที่ว่า “ออกไปเหมือนไก่บิน กลับมาเหมือนห่านกิน” มันไม่เหมือนก่อน แต่มันยังอยากออก แต่พอออกไปแล้วมันไม่ได้มีชีวิตชีวาเหมือนเมื่อก่อน มันรู้ว่ามันไม่มีอะไร เพียงแต่ว่ามันทนไม่ได้ที่จะไม่ไป มันก็เลยต้องออกไปเสียหน่อย พอไปแล้วก็เท่านั้นแหละ ไม่มีอะไร กลับไปนั่งภาวนาดีกว่า

เรารู้ว่าถ้าจะเอาชนะมันคือต้องไม่ออกไปไหน วิธีแก้ความไม่สบายใจก็ต้องนั่งสมาธิต้องทำให้สงบเท่านั้น ถ้าไปทำวิธีอื่น เช่นไปทำนู่นทำนี่ ออกไปทางตา หู จมูก ลิ้น กาย แสดงว่าถูกมันหลอกไปแล้ว ดังนั้นเราต้องทำให้มันเข้าข้างในให้ได้ ให้มันสงบ พอมันสงบนิ่งแล้วจะเย็นสบาย ช่วงนี้แหละมันจะยาก เหมือนชักเย่อกัน ดึงกัน ก็เลสมันก็จะคอยดึงเราให้ออกไปทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ออกไปทางรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ไปหาคนนั้นคนนี้ ไปหาสิ่งนั้นสิ่งนี้ ไปทำเรื่องนั้น ทำเรื่องนี้ ถ้าไปทางนั้นมันก็ไม่มีความที่สงบ มันต้องเข้าข้างในอย่างเดียว ต้องดึง

มันเข้าข้างใน ต้องใช้สติ ต้องเดินจงกรม ต้องนั่งสมาธิ ถึงแม้จะรู้สึกไม่สบาย เศร้าสร้อยหงอยเหงานว่าเหวขนาดไหน ก็ต้องบังคับให้มันเดิน บังคับให้มันนั่ง ให้มันอ่านหนังสือธรรมะ ต้องสู้กัน

พื้นฐานสำคัญคือ “สติ”

ตัวที่จะทำให้เรานั่งได้นานๆ ก็คือสติ ดังนั้นเราก็คอยหมั่นฝึกสติ คอยตั้งใจ ให้อยู่กับร่างกาย ตอนนั้นเราใช้ “กายคตาสติ” คือให้อยู่กับการเคลื่อนไหวของร่างกาย เอาใจผูกไว้กับร่างกาย อย่าให้ใจไปที่อื่น ให้ผูกติดอยู่กับร่างกาย ร่างกายทำอะไรใจก็ทำไปกับร่างกายด้วย เช่น ร่างกายแปรงฟันใจก็แปรงฟันไปกับร่างกาย ร่างกายอาบน้ำ ใจก็อาบน้ำไปกับร่างกาย ไม่ให้ไปที่อื่น เวลาไม่มีสตินี้ส่วนใหญ่ มันจะแยกกันทำงาน ร่างกายอาบน้ำไป ใจก็ไปคิดถึงคนนั้นคนนี้ คิดถึงเรื่องนั้น เรื่องนี้ อย่างนี้เรียกว่า “ไม่มีสติ” ถ้าทำอย่างนี้ เวลานั้นสมาธิมันจะไม่หยุดคิด ให้มันพุทโธ มันก็ไม่พุทโธ มันก็จะไปคิดเรื่องนั้นเรื่องนี้ ให้ดูลมหายใจ มันก็ไม่ดู มันก็จะไปคิดเรื่องนั้นเรื่องนี้ แต่ถ้าบังคับผูกร่างกายกับจิตใจให้มันเป็นเหมือน แผลดสยามจริงๆ ให้มันอยู่คู่กัน ให้มันทำอะไรไปพร้อมกัน เหมือนเดินร่ำอย่างนี้ เวลาเดินร่ำนี้ต้องเกาะติดกันเลยใช้ไหม เท้าซ้ายขวานี้ต้องไปพร้อมๆ กันเลย อันนี้ก็เหมือนกัน ถ้าอยากจะมีสติ อยากจะนั่งสมาธิได้นานๆ ต้องพยายามบังคับใจ ให้มีสติอยู่กับร่างกาย อยู่กับการเคลื่อนไหวของร่างกายทุกอิริยาบถ ร่างกายยืน ใจก็ยืนไปกับมัน ร่างกายนั่ง ใจก็นั่งไปกับมัน ร่างกายขยับไปทางซ้าย ใจก็ขยับไปทางซ้ายกับมัน ร่างกายขยับไปทางขวา ใจก็ขยับไปทางขวา กับมัน ร่างกายหันหน้าไปทางซ้าย ใจก็หันไปกับมัน ร่างกายหันหน้าไปทางขวา ใจก็หันไปกับมันด้วย อย่างนี้ถึงจะเรียกว่ามีสติ

คำว่ามีสติ คือไม่ไปที่อื่น ให้อยู่กับร่างกาย เอาร่างกายนี้เป็นที่ตั้งของสติ ที่สร้างสติ “กายคตาสติ” “กาย” ก็คือกายนี้เอง กายคตาสติ นี่คือการใช้ร่างกาย เป็นที่ตั้งสติ ฝึกไปอย่างนี้ แล้วพอเวลาไม่ต้องทำอะไรก็หลับตานั่งขัดสมาธิ

พอร่างกายไม่เคลื่อนไหวก็มาดูแลสุขภาพใจแทน เปลี่ยนจาก “กายคตาสติ” มาเป็น “อานาปานสติ” ดูแลหายใจเข้าออกไป ถ้ามันอยู่กับกายมาตลอดเวลา มันก็จะอยู่กับลมหายใจต่อไป มันจะไม่ไปไหน ถ้ามันอยู่กับลมหายใจ เดี่ยวเดียว ๕ นาที ๑๐ นาที มันก็เข้าสู่ความสงบได้ ไม่ยาก ถ้าเราเอาจริงๆ ทำจริงๆ

สติที่สำคัญที่สุด ถ้ามีสติแล้วจะได้สมาธิอย่างง่ายดาย แต่ถ้าไม่มีสตินี้ ทำไปเกิด ๑๐ ปี ๒๐ ปี ก็ไปไม่ถึงไหน เพราะไม่ฝึกสติกัน ไข้ไหม จะมีสติแค่ตอน เฉพาะที่มานั่งมันไม่พอหรอก พอเวลาอื่นปล่อยให้มันแยกกันไป ปล่อยให้ใจไปทาง ปล่อยให้ร่างกายไปทาง เวลามานั่งสมาธิแล้วจะให้ใจกับร่างกายอยู่ที่ลมด้วยกันนี้ มันไม่อยู่หรอก มันอยู่ได้แค่ครั้งสองครั้งมันก็ไปแล้ว ลมเข้าลมออกครั้งสองครั้ง เอ้า กลับไปคิดถึงคนนั้นคนนี้ คิดถึงเรื่องนั้นเรื่องนี้ต่อแล้ว มันก็ไม่มีวันที่จะทำให้ใจ เข้าสู่ความสงบได้ ดังนั้นจึงต้องพยายามฝึกสติอยู่เรื่อยๆ

สมาธิ-ปัญญา ต้องควบคู่กัน

ต่อมาเราก็นั่งได้นานขึ้น สงบได้นานขึ้นไปเรื่อยๆ ตามกำลังของการปฏิบัติ ตามกำลังสติของเรา เวลาที่ไม่ได้นั่งสมาธิหรือเดินจงกรม เราก็ยังฝึกสติอยู่ตลอดเวลา เวลาทำอะไรก็ให้มีสติอยู่กับปัจจุบันที่เรา กำลังทำอยู่ เมื่อสติมันมีกำลังมากขึ้น มันจะไม่เผลอ มันจะไม่ไปคิดเรื่องนั้นเรื่องนี้ มันจะอยู่กับงานที่เราให้มันทำอยู่ เวลาเดินก็จะอยู่กับการเดินมากขึ้น

ไม่เหมือนตอนช่วงแรกๆ ใหม่ๆ เวลาเดินสักพักเดียวมันก็แว็บไปเรื่องนั้น แว็บไปเรื่องนี้ แต่ถ้าเราฝึกไปเรื่อยๆ คอยควบคุมมันไปเรื่อยๆ ต่อไปมันก็จะอยู่ มันจะไม่ไปไหน พอไม่ไปไหน เวลานั้นสมาธิให้มันดูแล มันก็จะดูแลอย่างเดียว แล้วเดียวมันก็จะพลับเข้าไป บางทีมันก็เข้าเป็นขั้นๆ เข้าไปที่ลึกๆ ก็มี บางทีก็เข้าพรวดไปเลยก็มี แต่ไม่ต้องไปกังวลวิธีเข้าของมัน มันจะเข้าแบบไหน บางทีก็เข้าแบบยังรับรู้ทางเรื่องร่างกายอยู่ ยังรู้เรื่องความเจ็บของร่างกายอยู่ เพียงแต่

ตอนที่มันเข้าไปนั้น มันจะรู้สึกเดือดร้อนกับความเจ็บ ไม่รู้สึกกับอะไร เสียงใครทำอะไร ใจมันก็เฉย หรืออีกแบบหนึ่งก็คือร่างกายหายไปหมดเลย เหลือแต่ตัวรู้ตัวเดียว วิธีเข้าสมาธิจึงมีสองแบบ ที่นี้มันจะเข้าแบบไหน เราไปกำหนดไปบังคับไปสั่งมันไม่ได้ แล้วแต่กำลังของสติของเรา แต่ได้ทั้งสองแบบ ขอให้ใจมันวางเฉยได้ ตอนต้นรู้สึกเจ็บโน่นปวดนี้ พอมันเฉยแล้วปั๊บ มันไม่รู้สึกเดือดร้อนเลย เรายังรู้ว่ามันเจ็บอยู่แต่มันเฉยๆ อยู่กับมันได้

การฝึกสตินี้สำคัญมาก ถ้าไม่มีสติแล้วไม่มีวันที่จะดึงจิตเข้าข้างในได้ ถ้าดึงจิตเข้าข้างในไม่ได้ เราก็ไปทางปัญญาไม่ได้ ถึงแม้จะรู้ทางปัญญาว้່านนี้เป็นทุกข์ เราก็หยุดความอยากไม่ได้เพราะไม่มีกำลัง ต้องให้จิตเข้าข้างใน มันถึงจะหยุดความอยากได้

ฉะนั้นตอนนี้เรามีปัญญากัน แต่ปัญญาที่ใช้ดับกิเลสมันยังดับความทุกข์ไม่ได้ เพราะไม่มีกำลังสู้กับความอยาก เรายั่วไปเที่ยวไม่ดี แต่ก็ยังอดไปเที่ยวไม่ได้ ระหว่างไปเที่ยวกับไม่ไปเที่ยว ไม่ไปเที่ยวมันดีกว่า แต่เราสู้มันไม่ได้ เพราะเราไม่มีกำลังตั้งใจให้เข้าข้างใน มันก็จะดึงเราออกไปเที่ยวจนได้ แต่ถ้าเรามีสมาธิแล้ว มันดึงเราไปไม่ได้ เพราะความสุขจากสมาธิ ความสุขที่ได้จากความสงบนี้ มันดีกว่าความสุขที่ได้จากการไปเที่ยว ไปดื่มกาแฟ ไปดื่มไวน์ ไปดูหนัง ไปฟังเพลง ต่อไปมันก็จะไม่ไป มันจะสู้กับความอยากได้ แต่ถ้าไม่มีความสงบแล้ว เดียวพอใครมาชวนปั๊บก็ไปเลย เพราะอยู่เฉยๆ มันไม่มีความสุข เวลาไปเที่ยวมันมีความสุข มันก็ไปซิ ถึงแม้ว่าจะเป็นความสุขเดียวเดียวก็ดีกว่าไม่สุข ดีกว่าอยู่แบบหงุดหงิด อยู่แบบเศร้าสร้อยหงอยเหงา พอมีจังหวะได้ไปเที่ยวมันก็ไปทันที แต่ถ้ามีสมาธิแล้วมันจะไม่ไป เมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว ความสุขจากสมาธิมันดีกว่าความสุขจากการไปเที่ยว สุขภาพภายในดีกว่าสุขภาพภายนอก สมาธินี้คือสุขภายใน สุขภาพนอกก็คือรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ การไปดูหนังฟังเพลง การไปเที่ยว ที่นั่นที่นี้ การไปงานเลี้ยงไปปาร์ตี้ หรือการไปอะไร่อยแบบดอย่างที่คนเรากันอยู่เนี่ย มันสู้ความสุขที่เกิดจากความสงบไม่ได้ ถ้าไม่มีความสุขที่เกิดจากความสงบ มันก็สู้กิเลสไม่ได้ ฉะนั้นถึงแม้จะรู้ปัญญาว่าทำตามกิเลสไม่ดี แต่ก็ยังสู้มันไม่ได้

เวลาที่เราปฏิบัติอยู่ก็พยายามไม่คิด ให้มันหยุดคิด แล้วต้องบังคับตัวเองว่า อย่าชี้แจงปฏิบัติ ต้องขยัน ตอนนั้นก็ต้องควบคุม กินก็กินคนเดียว ถ้าหิวก็ทน มันไป ดีกว่ากินแล้วง่วง ถ้าง่วงแล้วมันจะนอน มันจะชี้แจง ไม่ได้ปฏิบัติ ให้มัน หิวดีกว่าเพื่อจะได้ปฏิบัติ ช่วงนั้นก็ต้องทำตาราง ตั้งเวลา ถึงเวลานี้ต้องเดิน ถึงเวลานี้ต้องนั่ง ถ้าปล่อยให้ทำตามอารมณ์เดี๋ยวมันก็จะสะเปะสะปะ ไปคว้า หนังสือมาอ่าน ไปคว้าไฉนมาอ่าน เห็นไฉนุ่นไม่ดีก็ไปทำไฉนนี้ เพราะมันอยู่เฉยๆ ไม่ได้ บางทีก็ไปกวาดบ้านไปถูบ้านไปเช็ดกระจกหรือเช็ดอะไร เพราะมันจะคอย หาอะไรทำอยู่เรื่อยๆ แต่ก็ยังดี อย่าให้มันออกไปยุ่งเกี่ยวกับคนอื่น อย่าไปยุ่ง เกี่ยวกับรูป เสียง กลิ่น รส โสณัฐพะ ถ้ายังอยู่เฉยๆ ไม่ได้ เอ้า อยากจะกวาดบ้าน ถูบ้านก็กวาดไป อยากจะเช็ดกระจกก็เช็ดไป ทำจนกระทั่งไม่มีอะไรให้ทำ แต่ไม่มี อะไรดีกว่าการเดินจงกรมกับนั่งสมาธิ ถ้าบ้านมันไม่สกปรกมากก็ไม่ต้องทำ ถ้าสกปรกก็กวาดถูมันหน่อย ให้ทำเท่าที่จำเป็น ให้เอาเวลามาเดินจงกรม มานั่งสมาธิ ดีกว่า แล้วมันจะได้พบกับความสงบที่เป็นความสุขที่เหนือกว่าความสุขทั้งปวง

ทดสอบตัวเอง

ช่วงอยู่ที่บ้านมันไม่รู้สึกรถึงเรื่องความกลัว พอมันไม่เคยเจอของแบบนี้ ก็เลย ต้องหาที่ลอง ก็เลยไปที่เกาะล้าน ตอนนั้นก็เอาส้มไปโหลหนึ่ง เอากล้วยไปหิวหนึ่ง เพื่อเตรียมไว้เป็นอาหารเป็นน้ำ เราจะไปอยู่สัก ๒-๓ วัน

พอมาถึงที่หาดก็เห็นมีชาวบ้านเขามาทำเพิงขายของให้นักท่องเที่ยว ตอนกลางวันจะกินอาหารก็ไปซื้ออาหารที่ตรงนั้น ก็เลยไม่มีปัญหาเรื่องอาหาร ส่วนเรื่องห้องน้ำก็ตามธรรมชาติ อาศัยเอาตามโขดหินนั่นแหละ พอตอนกลางคืน ไม่มีคนอยู่แล้ว บริเวณชายหาดมันก็จะเงียบๆ เราก็นอนคนเดียวตรงที่ชายหาดนั้น สักพักมันก็เริ่มกลัว ใจหนึ่งก็ปรุงแต่งขึ้นมาว่า เดี่ยวจะมีตัวอะไรโผล่ขึ้นมาหรือเปล่า แต่ตอนนั้นก็ใช้สติใช้ปัญญาปลงมันไปว่า “อย่างมากก็แค่ตายวะ” แล้วมันก็สงบ ตัวลง ต่อมามันก็เลยไม่ค่อยกลัวกับอะไร เพราะได้เคยผ่านมาแล้ว เคยฝึกมาแล้ว

ภาวนาทักษะ

ระหว่างที่ปฏิบัติอยู่ เราได้พบกับชาวอเมริกันคนหนึ่งที่พักพิง เขาทำสารคดีถ่ายภาพยนตร์ กิ่งไปในทางทำวิทยานิพนธ์หรือเปล่าไม่แน่ใจ แต่เป็นแบบมือสมัครเล่นมากกว่า ตอนนั้นเขาอยากจะไปเมืองหลวงพระบาง ประเทศลาว เพราะได้ยินมาว่าเป็นเมืองสงบ เป็นเมืองโบราณ เขาชวนให้เราไปเป็นเพื่อน โดยเขาจะเป็นคนจ่ายค่าอะไรทุกอย่างให้ เราคิดว่าเรายังไม่เคยไปหลวงพระบางมาก่อน ก็เลยตกลงไปกับเขา

ตอนนั้นนั่งรถไฟจากหัวลำโพงไปถึงหนองคายตอนเช้า แล้วข้ามฟากไปฝั่งลาว จากนั้นก็ขึ้นแท็กซี่เข้าไปเวียงจันทน์ ไปพักอยู่ที่ guest house หลังจากนั้นก็บินจากเวียงจันทน์ไปหลวงพระบาง พอเขาถ่ายรูปทำอะไรเสร็จแล้ว ก็บินจากหลวงพระบางมาลงที่ห้วยทราย ซึ่งเป็นชายแดนติดกับจังหวัดเชียงราย จากนั้นก็ข้ามมาที่เชียงของ แล้วก็นั่งรถเข้ามาที่เชียงราย จากเชียงรายก็ไปเชียงใหม่ ไปถึงเชียงใหม่ก็ตรงกับวันสงกรานต์พอดี ก็เห็นเขาสาदनํ้ากันโครมๆ เราก็ดูไปอย่างนั้นแหละ เราไม่เคยคิดอยากไปเล่นหรือก่ ตั้งแต่เกิดมาเราไม่เคยเล่นสงกรานต์เลยนะ ตอนอยู่เซเวนเดย์ก็ไม่เคยเล่น เพราะมันเป็นโรงเรียนคริสต์

ช่วงที่เดินทางไปตลอดนี้ มันไม่ได้ไปเที่ยวแบบแสงสีเสียงอะไร ตัวเขาก็ถ่ายภาพของเขาไป ส่วนเราก็นั่งสมาธิของเราไปเรื่อยๆ ตอนกลางคืนก่อนนอนเราก็นั่งสมาธิเหมือนปกติ

วิธีต่อสู้กับเวทนา

ช่วง ๑ ปีที่ปฏิบัติเอง เราก็จะเน้นพิจารณากาย แต่บางทีถ้านั่งแล้วมันเจ็บ เราก็ใช้สติสู้กับมันไป หรือบางทีเราก็ใช้ปัญญาแยก หัดแยกเวทนา โดยเปรียบเทียบเวทนาว่าความเจ็บนี้มันก็เป็นเหมือนกับไฟที่เผาไหม้ร่างกาย เหมือนอากาศร้อน อากาศหนาว ความเจ็บมันคือไฟที่เผาไหม้ร่างกาย ก็เข้ามาทางร่างกาย

แล้วเราก็เปรียบเทียบกับเสียงที่ได้ยินว่าเสียงมันก็เข้าทางหูก็อาศัยร่างกาย แล้วมันก็ถูกวิญญาณรับไปส่งที่ใจ พอมาถึงใจก็เป็นเหมือนสภาวะธรรม เกิดดับๆ ระหว่างความเจ็บกับเสียงนี้มันไม่ต่างกัน มันเหมือนกัน เพียงแต่ว่าเราไปพิจารณา แยกแยะว่า ไอนี้เจ็บ ไอนี้ไม่เจ็บ ไอนี้ดี ไอนี้ไม่ดี อันไหนที่เราว่าดี เราก็ชอบมัน ก็เกิดเป็นสุขเวทนา อันไหนที่เราไม่ชอบ เราก็มว่ามันไม่ดี มันก็เกิดเป็นทุกข์เวทนา เราก็เลยลองเปรียบเทียบดูกับเสียงว่า ไ้อ้เสียงบางอย่างทำไมเราทุกข์ ทำไมเสียง บางอย่างเราไม่ทุกข์ เวลาเสียงที่เราชอบมันดังลั่นหูเราก็ฟังได้ หรืออย่างเพลงที่เราชอบ เวลาไปฟัง concert นี่มันดังลั่นหู ไม่เป็นไรฟังได้ แต่พอมาได้ยินเสียงลิเก ที่ไม่ชอบฟังขึ้นมาเบาๆ มันก็รำคาญหูขึ้นมา ได้ยินนิดเดียวก็ทนไม่ได้

เราก็เลยสรุปว่ามันอยู่ที่ความชอบความชังของเรา ปัญหาไม่ได้อยู่ที่เสียง พอชอบมันก็ทนได้ พอไม่ชอบอะไรนิดอะไรหน่อยก็ทนไม่ได้ ก็เลยมาสอนว่า “*มึงก็อย่าไปชอบอย่าไปชังสิ สิ่งไหนที่มึงไม่ชอบก็ต้องพยายามอยู่กับมันให้ได้ ให้เราเฉยๆ กับมันไป*” ก็เลยบังคับให้มันทนอยู่กับเวทนาไป พอพิจารณาอย่างนั้น จิตมันก็เป็นกลางขึ้นมา เฉยๆ มันก็ปล่อยวาง มันก็อยู่กับเวทนาไป แต่เวทนาไม่ดับ มันไม่ได้รวมแบบความเจ็บนั้นหายไป ร่างกายหายไป เวทนามันยังมีอยู่ แต่เราก็อยู่กับมันไป เราก็นั่งของเราไป แต่มันก็ไม่มีอาการทรมานทรมาย มันก็นั่งกับความเจ็บต่อไปได้ เพราะใจเราไม่ไปยุ่งกับมัน มันก็เลยจับประเด็นได้ว่า อ้อ **นี่คือวิธีที่จะสู้กับเวทนา**

วิธีสู้กับเวทนานี้มันก็มีหลายวิธี บางทีเราก็ใช้คำปริกรรมบ้าง ครั้งแรกที่ใช้ คำปริกรรม คือตอนนั้นมันค่อนข้างฟังและเครียด แต่พอปริกรรมไปมันก็หายฟัง แล้วมันก็นิ่ง แล้วความเจ็บมันก็หายไปเลย แต่ไม่ได้รวมแบบร่างกายหายไปนะ เพราะช่วงใหม่ๆ สติเรามีกำลังไม่มากพอ ก็เลสมันคอยดันเราออกตลอดเวลา พอดีช่วงนั้นสติเรามันได้จังหวะมีกำลังพอดีเลยดึงให้มันเข้าไปในช่องนั้นได้ พอมันเข้าไปในช่องของสมาธิได้ มันก็เลยเบา สบายออกสบายใจ แล้วพอมันหมดกำลังลง มันก็จะถูกกิเลสดันออกมา ที่นี้ก็ต้องมาฝึกต่อ ออกมาก็เดินจงกรมต่อ ฝึกสติต่อ เดินจงกรมเมื่อยแล้วก็ค่อยกลับไปนั่งต่อ

“บางทีนั่งแล้วเจ็บทนต์ไม่ไหวก็ไปสัณนิเวศวิหารบถก็มี
แต่บางครั้งก็ซัดสั่ว บางเวลาก็ทรนด
บางเวลาก็อ่อนแอ บางทีอจากระงอมแพ้
เป็นเรื่องธรรมดาของการต่อสู้
เวลาทำอะไรที่จกลำบากมากๆ ก็อ้แอ้เหนื่อยกัน
แต่รู้รู่ว่าถองไม่ได้ เลิกไม่ได้ มาทางนี้แล้วต้องไปต่อ
ถ้ายังไม่ตาจก็ต้องไปเรื่อย ๆ มันก็ไปได้”

พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

ส่วนวิธีการนั่งก็มีอยู่ ๒ อย่าง คือนั่งแบบไม่ทรمانร่างกายกับนั่งแบบทรمانร่างกาย ในเบื้องต้นถ้าเรายังไม่มีกำลังมาก เรายังไม่ต้องการไปทรمانร่างกาย เราต้องการทรمانใจ ต้องการทรمانความอยาก เพราะใจมันชอบไปนุ่นมานี้ ไปตรงนู้นก็อยากจะมาตรงนี้ มาตรงนี้ก็อยากจะไปตรงนั้น เราก็ต้องฝืนมัน คือให้มันนั่งเฉยๆ แต่ให้มันนั่งแบบสบายๆ เราก็หาเก้าอี้นุ่มหรือหาเก้าอี้อะไรก็ได้ที่นั่นแล้วสบาย ให้มันนั่งได้หลายๆ ชั่วโมง โดยไม่ให้มันลุก ลองสัก ๖ ชั่วโมง ไม่ให้มันไปไหน ให้มันนั่งอยู่อย่างนั้นละ ถ้าจะหลับก็ให้ลุกขึ้นมาเดินได้ แต่ไม่ให้ไปไหนให้อยู่จุดเดียว ยกเว้นเวลาจะเข้าห้องน้ำก็อนุญาตให้เข้าห้องน้ำได้ เข้าเสร็จก็ต้องกลับมานั่งต่อ ไม่ให้เถลไถลไปไหน ถ้ามันหิวน้ำก็ให้อ่าน้ำมาวางไว้ข้างๆ ที่นั่งได้

ตอนนั้นเราใช้วิธีนี้เพราะเห็นว่าทำไมใจเรามันวุ่นเหลือเกิน ไปตรงไหนก็ไม่มีความสุข อยู่ตรงนี้ก็อยากจะไปตรงนู้น ไปตรงนู้นได้สักแป๊บก็อยากจะไปอีกแล้ว เราเลยไม่ไปไหนล่ะ นั่งอยู่ตรงนี้แหละ ลองนั่งดูสัก ๖ ชั่วโมง สู้กับมัน เครียดกับมัน เราก็บริหารมูกับมัน ใช้สมาธิ ใช้ธรรมะ หรือสวดมนต์อะไรไป แต่ไม่ให้เปิดหนังสือ ไม่ให้มีอะไรทั้งนั้น ให้ใช้ตัวเปล่าๆ ของเรานี้ ใช้ของที่เรามีอยู่ในตัวเรา อย่าไปพึ่งของภายนอก เพราะถ้าเกิดมันไม่มีแล้วจะลำบาก ตอนนั้นเรารู้สึกเครียด รู้สึกอึดอัดนะ แต่พอเราใช้คาบิกรรมบ้าง ใช้ดูลมบ้าง พิจารณาร่างกายบ้าง มันก็เหมือนการสร้างสติขึ้นมาแบบอัตโนมัติ เพราะมันไปไหนไม่ได้ มันก็ต้องอยู่กับร่างกาย ดูว่าตอนนี้มันนั่งหรือไปไหนแล้ว ถ้าไปไหนก็แสดงว่าไม่มีสติแล้ว แต่ถ้ายังนั่งอยู่ก็ถือว่ายังมีสติอยู่ ตอนนั้นพอเราชนะมันได้ครั้งหนึ่งแล้ว มันจะรู้สึกโล่งอก มันจะสบาย แล้วมันจะมีกำลัง สติมันจะมา อันนี้ก็เป็นการปราบตัณหาความอยากด้วยการใช้วิธีการนั่ง และการใช้สติไปฝืนความอยาก อย่างนี้คือวิธีหักดิบ หักความอยาก พอเราทำวิธีอย่างนี้ผ่านได้ ต่อไปเวลาเรานั่งสมาธิก็จะนั่งได้ง่ายขึ้น

พอเรามีกำลังมากขึ้น ขึ้นต่อไปก็ต้องนั่งให้มันทรمانร่างกายด้วย และให้มันเกิดทุกขเวทนาด้วย เพื่อจะได้รู้วิธีปฏิบัติกับทุกขเวทนา เพื่อให้ใจเราจะได้ไม่ไปทุกข์กับความเจ็บปวดของร่างกายเวลาที่ร่างกายเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมาจริงๆ

ลัจจะ-อธิษฐาน ของนักปฏิบัติ

เวลาปฏิบัติมันไม่มีวันมีเดือนมีปี มันมีแต่มีดกับแจ้งเท่านั้น พอถึงเวลา ก็ทำกิจของเราไป พอถึงเวลาก็ไปปฏิบัติของเรา แก้ปัญหาที่มีอยู่ในใจเรา ถ้าเป็น ความกลัวก็แก้มันด้วยความตาย ถ้าเป็นราคะก็แก้มันด้วยอสุภะไป พอเกิด กามราคะ เราพิจารณาอสุภะ มันก็ดับไป เพราะเราพิจารณาอสุภะเรื่อยๆ อยู่แล้ว เหมือนกับเราพิจารณาความตายอยู่เรื่อยๆ มันก็เลยยอมรับได้ เรื่องต่างๆ เหล่านี้ มันอยู่ที่ว่าเราจะสามารถดึงมันขึ้นมาใช้กับเหตุการณ์ได้หรือเปล่า เวลากิเลส เกิดขึ้น เรามีเครื่องมือเอามาใช้ได้หรือเปล่า ถ้าเราหมั่นพิจารณาอยู่เนืองๆ อยู่เรื่อยๆ มันก็ติดอยู่กับใจเรา พอถึงเวลาเราก็ดึงมันขึ้นมาใช้ได้ ที่จะใช้ได้เร็วหรือช้าก็อยู่ที่ กำลังสมาธิของเราส่วนหนึ่งด้วย ถ้าเรามีสมาธิ มันก็สงบได้อย่างรวดเร็ว แต่ถ้าไม่มี มันก็อาจจะดึงกลับไปติดอยู่ ก็ต้องพยายามดึงมันกลับมา

เรื่องของการปฏิบัติ ถ้าปฏิบัติแบบหยุดๆ คือทำแล้วก็หยุด หยุดแล้วก็ทำ มันจะมีช่องให้เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายขึ้นมาได้ แต่ถ้าได้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง มันจะไม่มีช่องว่างให้เกิดความรู้สึกนั้น สำหรับของเรา มันเป็นจังหวะชีวิตพอดีที่ ตอนนั้นไม่ได้ทำงานก็เลยได้ปฏิบัติอย่างเต็มที่และอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้บางเวลา จะเกิดความทุกข์ เราก็แก้ด้วยทางธรรม คือเดินจงกรมไป นั่งสมาธิไป พอจิตสงบ แล้วเราก็กสบาย และพอมันจะเป็นขึ้นมาอีก เราก็ทำอีก คือถ้าเราทำอย่างต่อเนื่อง มันก็ไม่มีโอกาสที่จะไพล่ออกมาได้อีกเลย

ดังนั้นการปฏิบัติจึงต้องมีการวางแผน มันถึงจะไปทางนี้ได้ ถ้าไม่วางแผน รอให้อากาศทุกอย่างพร้อมนี้ มันไม่มีวันหรอก พออันนี้จะพร้อม เดียวก็มีเรื่องนั้น เข้ามาแล้ว เดียวคนนั้นมีปัญหาให้ไปช่วยหน่อย คนนั้นชวนให้ไปทำนู่นทำนี่หน่อย ถ้าอย่างนี้แล้วก็ไม่มีทางที่จะไปสร้างความสุขทางใจได้

และเมื่อเราวางแผนแล้ว เราก็ต้องบังคับใจเราให้ปฏิบัติ ไม่ใช่พอถึงเวลา ก็โลเลอีกแล้ว มาเปลี่ยนใจว่า “ไม่อยากปฏิบัติแล้ว ขอเลื่อนไปก่อน” อย่างนี้ไม่ได้

ถ้าเลื่อนวันหนึ่ง เดียวมันก็ขอเลื่อนไปเรื่อยๆ เราวางแผนแล้วเราอย่าไปล้มแผนนี้เรียกว่ามี **“สัจจะ”** ขึ้นต้นต้องมีความตั้งใจเรียกว่า **“อธิษฐาน”** การวางแผนนี้เรียกว่า **“อธิษฐาน”** เมื่ออธิษฐานแล้วก็ต้องมี **“สัจจะ”** คือไม่มีการเปลี่ยนใจ วางแผนว่าจะทำอย่างนี้ก็ต้องทำอย่างนี้ นอกจากมันเหตุสุดวิสัย เช่น เกิดมีน้ำท่วม มีไฟไหม้ หรือมีเหตุการณ์ที่ สุดวิสัยก็ไม่ใช่ไร มันนานๆ จะเกิดขึ้นสักครั้งหนึ่ง มันไม่เกิดขึ้นทุกครั้งที่เราจะปฏิบัติธรรม แต่ถ้าไม่มีเหตุสุดวิสัย เราก็ต้องทำให้ได้ ถึงจะเรียกว่ามี **“สัจจะ”** พระพุทธเจ้าของเราตรัสรู้ได้ก็เพราะ ๒ ตัวนี้ อธิษฐาน กับสัจจะ ตั้งใจวางแผนแล้วว่า **“จะนั่งตรงโคนต้นโพธิ์นี้แหละ จะไม่ลุกจนกว่าจะตรัสรู้”** แล้วก็ตั้งสัจจะว่า **“จะไม่มียวันเปลี่ยนใจ ถึงแม้ว่าจะเจ็บปวดทรมาน สรรพางค์กาย ถึงแม้ว่าเลือดในร่างกายจะเหือดแห้งไป ก็จะไม่ยอมลุกจากที่นี่ไปเป็นอันขาดถ้ายังไม่ตรัสรู้”** นี่มันต้องขนาดนั้นแหละ มันถึงสามารถที่จะสร้างความสุขทางใจได้ ถ้าเราทำแบบโลเล ทำแบบสบายอกสบายใจ ทำตามอารมณ์ อยากจะทำก็ทำ ไม่อยากจะทำก็ไม่ทำ รับรองได้ว่า ๙๙% มันจะไม่อยากทำ มันจะมีแค่เปอร์เซ็นต์เดียวที่อยากจะทำ มันถึงไปไม่ถึงไหนกัน

การสร้างความสุขทางใจเป็นความสุขที่เหนือกว่าความสุขทางร่างกาย เพราะเป็นความสุขที่ถาวรที่ไม่มีพิษมีภัยเหมือนกับความสุขทางร่างกายที่เป็นความสุขชั่วคราว ซึ่งเป็นความสุขที่มีพิษมีภัยมากคอยรบกวนจิตใจอยู่เรื่อยๆ

ตอนนั้นเราก็คิดขังน้ำหนกดู และรู้แล้วว่าความสุขทางใจเป็นสิ่งที่ดีกว่า เราก็ตั้งเป้าวางแผนว่าจะปฏิบัติเพื่อสร้างความสุขแบบนี้ ถ้าไม่วางแผนไม่ตั้งเป้าไว้ มันจะไม่เกิดนะ อยู่ดีๆ จะให้ใจเราชวนเราไปปฏิบัติเอง มันไม่มีหรอก ส่วนใหญ่ มันจะชวนเราไปเที่ยวไปเล่นมากกว่า

ช่วงที่ปฏิบัติเองอยู่ที่บ้าน เราไม่เคยมีความรู้สึกว่ายากยกเลิกลางคัน ถึงแม้มันจะมีสุขมีทุกข์สลับกันไป หรือบางเวลาที่จิตอาจมีพลอสติที่ทำให้เกิดความเหงาม้าง หรือเกิดความอยากอะไรบ้าง แต่มันก็เป็นชั่วพริบๆ ไปเท่านั้น แต่โดยรวมเรามีความพอใจสุขใจในการปฏิบัติแบบนี้

“พอปฏิบัติครบเวลาปีหนึ่งที่ตั้งใจไว้
เราก็กถามตัวเองว่าจะเอาอย่างไรต่อไป
ในที่สุดก็เลือกการบวช เพราะการบวชนี้
เป็นการเอื้อต่อการภาวนามากที่สุด
มีเวลาภาวนาได้เต็มที่”

พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

ตัดสินใจออกบวช

.....
ถ้าอยากปฏิบัติธรรมเยอะๆ ก็ไปบวชซะ

๓

ตัดสินใจออกบวช

พอปฏิบัติครบเวลาปีหนึ่งที่ตั้งใจไว้ เราก็ถามตัวเองว่าจะเอาอย่างไรต่อไป เพราะว่าเสียดายคือเงินที่มีไว้สำหรับใช้จ่ายก็ใกล้จะหมด มันถึงเวลาที่ต้องเลือกทางแล้ว “กูจะอย่างไรดี จะไม่มีเงินซื้อข้าวกินแล้วนี่ ถ้ายังอยากจะอยู่แบบนี้คืออยากปฏิบัติ แต่ยังอยากจะเห็นพระราชาอยู่ก็ต้องไปหาทำงาน แต่ถ้าไปทำงานแล้วมันก็จะไม่มีเวลามาภาวนานะ เพราะวันหนึ่งไปทำงานก็ ๘ ชั่วโมงแล้ว พอกลับมาถึงบ้านมันก็น้อยจากการทำงาน ก็ไม่มีทางได้ปฏิบัติทั้งวันทั้งคืน แต่ถ้าอยากจะปฏิบัติได้ทั้งวันทั้งคืนก็ต้องไปบวชชะ จะได้ไม่ต้องเสียเวลากับการไปทำงานหาเงินหาทองมาซื้ออาหารหรือซื้อของที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต”

ตอนนั้นใจเราไม่อยากบวช กิเลสมันไม่ชอบการบวช กิเลสมันยังชอบเป็นพระราชาอยู่ เพราะคิดว่าบวชแล้วมันกลัวถูกจับเข้ากรง เพราะตอนที่ยังไม่บวชนี้ ถ้าเกิดอารมณ์ไม่ดีเรายังออกไปเที่ยวไประบายอะไรของเราได้ แต่พอไปบวชแล้วนี้ มันจะไปไม่ได้ แล้วเวลาบวชเป็นพระนี่ มันมีศีล ๒๒๗ ข้อ มามากได้ เหมือนกับมีเชือกมามัดมือนัดเท้า ทีนี้จะไปทำอะไรมันก็ไม่สะดวก จึงไม่มีใครอยากบวชกัน เพราะอย่างนี้

ตอนนั้นเราก็คิดว่าจะเอาอย่างไรดี ให้เลือกระหว่างสองทางที่เราไม่ชอบ เมื่อมันจนตรอกแล้วก็ต้องเลือก สุดท้ายเราก็ต้องเลือกไปทางบวช เพราะคิดว่ามันน่าจะสบายกว่าที่จะต้องกลับไปเรียนหรือไปทำงาน การกลับไปทำงานหรือไปเรียนหนังสือต่อที่เมืองนอก สำหรับเรารู้สึกว่ามันไม่ไหวแล้ว

เหตุผลที่ตัดสินใจบวช มันไม่ได้หักทักหรือ เพราะไม่เคยมีแฟน ไม่เคยสูญเสียอะไร พ่อแม่ก็อยู่ ถ้าจะหักทักก็ไม่ต้องหักทักตรงไหน ถ้าจะเสียใจก็ไม่รู้จะเสียใจตรงไหน ถ้าจะถามว่าทุกข์หรือเปล่า มันทุกข์ เพราะอะไร เพราะมันไม่สุข เพราะสุขที่มีอยู่มันไม่ถาวร มันสนุกสนานเฮฮาปาร์ตี้ได้ของมันก็หมดแล้ว หมดแล้วมันก็เศร้าสร้อยหงอยเหงาอีกแล้ว มันก็ต้องมาเฮฮากันใหม่ มันก็จะเป็นอย่างนี้

ไปเรื่อยๆ เราถึงเบื่อใจ เอ มันไม่มีอะไรที่มันดีกว่านี้หรือ ก็พบว่ามันนี่หว่า และในที่สุดก็เลือกทางบวช เพราะการบวชนี้เป็นการเอื้อต่อการภาวนาที่สุด บวชแล้วก็ไม่ต้องกังวลกับเรื่องทำมาหากิน มีเวลาภาวนาได้เต็มที่

พอตัดสินใจได้แล้วว่าจะออกบวช ตอนนั้นเรารู้สึกว่าใจมันโล่ง มันเบา มันมีความรู้สึกสุขมาก เห็นท้องฟ้าเห็นเมฆเห็นอะไรนี้สวยงามไปหมด

แสวงหาที่บวชเพื่อปฏิบัติ

หลังจากที่เราตัดสินใจได้แล้ว ขั้นตอนต่อไปก็ต้องศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับวัดที่จะไปบวชเพื่อภาวนา เราก็ได้หนังสือไกด์ที่แนะนำวัด เขียนโดย Jack Kornfield คนนี้เขาเป็นชาวอเมริกันที่เคยมาบวชกับหลวงพ่ocha (หลวงพ่ocha สุภัทโท) ที่วัดหนองป่าพง จังหวัดอุบลราชธานี พอสิกไปแล้วเขาเลยมาเขียนหนังสือแนะนำวัดปฏิบัติในประเทศไทย

เราเลยได้ข้อมูลเกี่ยวกับวัดต่างๆ ทางอีสาน ทางใต้ ทางเหนือ และวัดทางภาคกลาง ว่าแต่ละวัดเขามีวิธีปฏิบัติอย่างไร เรื่องอาหารการกินการอยู่เป็นยังไง และตอนนั้นเขาก็แนะนำว่าวัดทางอีสานจะมีครูบาอาจารย์สายปฏิบัติเยอะ ซึ่งตอนนั้นเราไม่เคยรู้จักสัมผัสรับรู้เรื่องราวของสายปฏิบัติเลย เพราะตั้งแต่เริ่มปฏิบัติก็ได้หนังสือมาจากประเทศศรีลังกาที่เป็นหนังสือคัดมาจากพระไตรปิฎก หรือหนังสือที่เขาศึกษาหรือเขียนประกอบขึ้นมาอธิบายความ ขยายความ แต่ไม่มีหนังสือที่พูดถึงสายปฏิบัติของวัดป่าเลย

ช่วงนั้นเราก็เลยไปหาวัดที่อยู่ใกล้บ้านก่อน ได้ยินคนแถวนั้นเขาบอกว่าแถวๆ พัทธาก็มีวัดช่องลมนี้แหละที่เขาว่าเป็นวัดที่เคร่งครัดที่สุด เราก็เลยมุ่งไปที่วัดช่องลมไปหาท่านเจ้าอาวาส (พระครูวิบูลธรรมกิจ หรือหลวงปู่บัวเกตุด ปทุมสิโร) ไปถึงตอนแรกเจอท่านเจ้าอาวาส แต่ก็ไม่รู้ว่าเป็นเจ้าอาวาส เพราะตอนนั้นเราไม่รู้จักพระ ไม่เคยเข้าวัด กราบพระก็ไม่ใช่ อย่างมากก็ยกมือไหว้เท่านั้น

พระครูวิบูลธรรมกิจ (หลวงปู่บัวเกิด ปทุมสิโร)

ตอนนั้นเราก็ก้มมือไหว้ถามท่านว่า “ท่านเป็นเจ้าของอาวาสหรือเปล่า” ท่านก็บอกว่า “มีอะไรเธอ” ก็เลยเล่าให้ท่านฟังว่า “ตอนนี้ผมปฏิบัติตามแนวทางสติปัฏฐานสูตร แล้วผมก็มีศรัทธาอยากจะบวชปฏิบัติ แต่ผมไม่อยากจะเรียน เพราะผมคิดว่าผมเรียนมาพอแล้ว” ท่านก็เลยบอกว่า “วัดนี้เป็นวัดเรียน ไม่ใช่วัดปฏิบัติภาวนาแบบจริงจังอย่างวัดป่า เป็นวัดที่ต้องเกี่ยวข้องกับงานต่างๆ เช่น งานบวช งานสวด งานศพ งานกิจนิมนต์อะไรต่างๆ และช่วงเข้าพรรษาก็ต้องศึกษานักธรรมตรี” แล้วถ้าบวชกับท่านก็ต้องอยู่กับท่าน ๕ ปี อยู่กับอุปัชฌาย์ตามพระวินัย

ท่านจึงแนะนำว่า ถ้าอยากจะปฏิบัติก็ต้องไปปฏิบัติที่ภาคอีสาน เพราะมีครูบาอาจารย์สายปฏิบัติเยอะ แล้วให้ไปบวชกับสมเด็จพระญาณสังวรฯ ที่วัดบวรนิเวศ เพราะท่านจะอนุญาตให้ไปอยู่ศึกษากับครูบาอาจารย์ทางสายปฏิบัติได้

สวนวัดช่องลม (ปัจจุบันคือวัดป่าสุทธิวาวัน จ.ชลบุรี)

พอท่านเจ้าอาวาสพูดถึงวัดบวรนิเวศ เราก็ทราบมาคร่าวๆ จากที่อ่านหนังสือ มาว่า ที่วัดบวรฯ นี้เป็นศูนย์กลางของคณะธรรมยุต มีชาวต่างชาติไปบวชที่นั่นเยอะ พอบวชแล้วเขาก็จะไปหาครูบาอาจารย์แถวภาคอีสานต่อไป เราฟังแล้วก็เลยได้ ข้อมูลตรงกัน

จากนั้นท่านก็เล่าให้ฟังต่อว่า ท่านเพิ่งกลับมาจากไปกราบครูบาอาจารย์สาย หลวงปู่มั่น ท่านได้ไปกราบหลวงปู่ฝั้น อาจาโร มา แล้วท่านก็ศรัทธามาก พอกลับมา ท่านก็เลยมาซื้อที่ใกล้ๆ วัด ซึ่งเป็นสวนมะพร้าว แล้วสร้างเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม (หลวงตามหาบัวเคยมาหลบพักตอนอาพาธด้วยโรคหัวใจ ราว พ.ศ. ๒๕๒๗-๒๘ ปัจจุบันคือวัดป่าสุทธิวาวัน) โดยให้โยมปลูกกระต๊อบที่มุงด้วยหญ้า ฝาที่ใช้ไม้ไผ่ มีอยู่ ๔-๕ หลัง เราเห็นสถานที่แล้วมันสงบดี และเราเองก็ไม่เคยปฏิบัติในสวน เพราะเคยปฏิบัติแต่ในบ้าน ก็เลยขออนุญาตท่านมาอยู่ปฏิบัติที่สวนวัดช่องลม แห่งนี้ ซึ่งท่านก็อนุญาต

เราไปอยู่ปฏิบัติที่สวนนี้ตอนเดือนมกราคม ๒๕๑๘ ช่วงอยู่ที่นั่น เราก็อยู่ในสวนนั้นตลอดเลย ไม่ได้ไปไหน ส่วนตัวท่านเจ้าอาวาสก็จะเข้าๆ ออกๆ ระหว่างสวนกับวัดช่องลม เพราะวัดช่องลมเขาจะเป็นแบบวัดบ้าน ท่านก็เลยจะมีการกิจเกี่ยวกับงานนิมนต์ต่างๆ เวลาท่านเจ้าอาวาสมาพักที่สวน ตอนเช้าท่านก็ไปบิณฑบาต ฉ้นในบาตร ฝึกกรรมฐานภาวนา พอตอนเย็นก็ทำวัตรเย็น ไหว้พระสวดมนต์อะไรของท่านไป รู้สึกว่าท่านก็มีความสุขกับการฝึกปฏิบัติแบบกรรมฐาน แต่ท่านก็ต้องแบ่งไปแบ่งมาระหว่างสองที่ เวลาท่านมาที่สวน เราไม่ได้ออกไปร่วมกิจกับท่าน เราจะปฏิบัติของเราคนเดียวเหมือนเดิมที่เคยทำ

ช่วงที่ต้องอยู่คนเดียวในสวนวัดช่องลมนี้ มันก็แตกต่างกับเวลาเราอยู่บ้าน เพราะในสวนนั้นไม่มีใครเลย ถามว่ากลัวไหม เรื่องความกลัวนี้มันก็น้อยลงแล้ว เพราะเราเคยฝึกมาแล้วตอนไปอยู่ที่เกาะล้าน

อุปสมบท

หลังจากอยู่ปฏิบัติที่สวนวัดช่องลมได้เดือนหนึ่งแล้ว ต้นเดือนกุมภาพันธ์ เราก็ไปที่วัดบวรฯ ตามคำแนะนำของท่านเจ้าอาวาสวัดช่องลม พอไปถึงก็ไปเจอพระฝรั่งชื่อท่านขันติปาโล ท่านบวชได้ ๑๐ พรรษา เป็นชาวอังกฤษ เราก็ไปคุยกับท่าน ได้เล่าเรื่องการปฏิบัติของเราให้ท่านฟัง ท่านบอกว่าไม่เคยเจอคนไทยที่ปฏิบัติแบบนี้ ท่านก็เลยรู้สึกตื่นเต้นและยินดี พอเราบอกว่าอยากจะบวช ท่านก็เลยบอกว่าจะเข้าไปกราบเรียนสมเด็จพระเจ้า ให้ หลังจากคุยกับเราเสร็จ ท่านก็เข้าไปหาสมเด็จพระเจ้านั้นเลยนะ จากนั้นสมเด็จพระเจ้า ก็ให้เรียกตัวเราไปพบ ตอนไปพบกับสมเด็จพระเจ้า วันนั้นเราก็แต่งตัวแบบฮิปปี้เข้าไป ท่านก็ถามว่า “คุณรู้จักใครในวัดนี้หรือเปล่า” เราก็ตอบท่านว่า “ผมเพิ่งพบครับ” ท่านก็ถามอีกว่า “คุณมีพ่อแม่หรือเปล่า” เราก็ตอบท่านไปว่า “มีครับ” ท่านก็เลยว่า “ให้พามาพบเราหน่อยนะ” เราก็เลยถามท่านว่า “เป็นใครคนใดคนหนึ่งได้ไหมครับ” ท่านก็ว่า “ได้”

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณสังวร
ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่ สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน)

วิหารวัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพฯ

หลังจากวันนั้นเราก็กลับไปหาแม่ บอกเขาว่าเราจะบวช และสมเด็จฯ ให้พ่พ่หรือแม่ไปพบที่วัดบวรฯ แม่เราพ่ได้ยินว่าเราจะบวช เขาก็โล่งใจและยินดีมาก

เราพ่แม่มากราบสมเด็จฯ ท่านก็เลยกำหนดวันบวชให้ พ่อดีมีคนเพิ่งจบปริญญาโทมาจากอเมริกา เป็นลูกขายนายพลทหารอากาศ เขาจะบวชชั่วคราว พ่อดี ท่านก็เลยจับเราบวชปะกบคู่กับเขาไป

ก่อนที่จะบวช เราก็ก็นไปบอกให้พ่รู้ด้วย พ่พ่เขาได้ยินว่าเราจะบวช เขาก็ น้ำตาไหล เขาคิดว่าเราบ้า “มึงจะบ้าหรือเปล่า อุตส่าห์ไปเรียนหนังสือที่เมืองนอก เมืองนาแทบเป็นแทบตายเพื่อให้มึงกลับมาทำมาหากินมีความสุข แต่มึงกลับจะไปเป็นขอทาน มึงบ้าหรือเปล่า” ความที่เขาเป็นคนจีน เขาคิดว่าการบวชนี้เป็นการทำมาหากินแบบไม่ค่อยโอเคเท่าไร เขาไม่ประทับใจ เขาไม่ happy และเขาก็มองคนละมุมกับเรา เขามองร่างกายว่าเป็นตัวของเรา แต่เรากลับไปมองว่ามันเป็นคนรับใช้ สุดท้ายเขาก็ไม่ขัดอะไรถ้าเราจะบวช

เราไปอยู่เป็นผ้าขาวที่วัดบวรฯ ประมาณสิบกว่าวันก่อนบวช สมเด็จฯ ท่านฝากกับเจ้าคุณรูปหนึ่งให้สอนขานนาคให้เรา ตอนที่ไปเป็นผ้าขาว เราไปเป็นลูกศิษย์ของท่านขันติปาโล ไปกินอาหารกันบาตรของท่าน ล้างบาตร กวาดถูกุฏิให้ท่าน เวลาท่านไปธุระข้างนอกก็เป็นลูกศิษย์ถือเงินไปกับท่าน พ่อดีช่วงนั้นท่านเตรียมตัวจะไปประเทศออสเตรเลียและอินโดนีเซียเพื่อจะไปทำวิซ่าและก็ไปฉีดยา ตอนหลังได้ข่าวว่าท่านขันติปาโลนี้สึกไปแล้ว ท่านบวชได้ประมาณ ๒๐ กว่าปีนี่แหละ

เราบวชวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ งานบวชเรามี ๔ คน คือมีพ่ แม่ น้องสาว และก็ลูกพี่ลูกน้องคนหนึ่ง คนนี้เขารู้ข่าวจากน้องสาวเราเพราะเขาเรียนที่จุฬาฯ ด้วยกัน วันนั้นเราบวชคู่กับลูกขายนายพลที่เพิ่งจบปริญญาโทมาจาก Long Beach สหรัฐอเมริกา เขาบวชชั่วคราว บวช ๒ อาทิตย์ แต่คนมาร่วมงานเขาเป็นร้อย ส่วนของเรามีแค่ ๔ คน

งานบวชเรานี้เราไม่บอกใครเลย เพื่อนฝูงก็ไม่บอก เพราะเราชอบทำอะไรเสียบๆ ไม่บอกใคร และอีกอย่างหนึ่งคือเราไม่รู้ว่าจะต้องไปบอกคนอื่นทำไม ไม่มีเหตุผลที่ต้องบอกใคร เพราะมันเป็นเรื่องของเรา ไม่ใช่เรื่องของคนอื่น สำหรับเราเราบวชเพื่อไม่ต้องการให้ใครมายุ่งมาวุ่นวายกับเรา พอมีคนรู้บางทีเขาก็มาวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ เดียวก็ชวนไม่ให้บวช เพราะเขาก็พูดไปตามความรู้สึกนึกคิดของเขา เขาอาจจะคิดว่าเราเสียอกเสียใจหรืออะไร แล้วก็จะมาช่วยกล่อมใจเราว่า ชีวิตยังมีหวังอยู่นะ ไปบวชทำไม

ดังนั้นถ้าเราอยากจะบวช อย่าไปให้คนอื่นรู้ดีกว่า ถ้าเราอยากปฏิบัติ เราต้องตัดการรับรู้ ตัดการติดต่อจากบุคคลต่างๆ เพราะมันมีแต่ขาดทุน ไม่มีกำไรหรอก เพราะมีแต่เรื่องทางโลกให้เราต้องมารับรู้ ถ้าเราไม่รับรู้นี้มันก็สบาย ถ้าขับรถก็เหมือนกับว่าไม่มีรถขวางทาง วิ่งไปของเราคนเดียว ถนนโล่งไปหมด ถ้ามีเรื่องมาให้รับรู้ ก็เหมือนกับมีรถคันอื่นคอยวิ่ง เราก็ต้องคอยหลบคอยอะไรไป

พอเราบวชแล้วก็เลยไม่มีใครตามไปยุ่ง แต่ก็เผอิญมีคนหนึ่งเขารู้ เขาต้องการให้เราไปทำงานให้เขา เขาก็ส่งโทรเลขมาตามให้เราไปทำงาน เราบอกว่าจะบ้าเหอ บวชแล้วยังจะให้ไปทำงานอีก

พระนวกะ

พอเราได้บวชแล้ว สิ่งที่แตกต่างกันก็คือเรื่องของรูปแบบเท่านั้น ส่วนเรื่อง การปฏิบัติ เราก็ปฏิบัติเหมือนเดิม ภาวนาตลอด รักษากาย วาจา ใจ อยู่ตลอดเวลา เราไม่รู้สีกว่ามันแปลกหรือว่ามันอะไร

ตอนเราอยู่วัดบวรฯ เราจะสนิทกับเถรฝรั่งชาวนิวซีแลนด์เพราะพักอยู่กุฏิเดียวกัน ตอนไปบิณฑบาตเราก็อาศัยเถรชาวนิวซีแลนด์นี้ช่วยนำพาบิณฑบาตก่อน เดินตามเขาไป เพราะตอนนั้นเราไม่รู้ทาง ไม่รู้ว่ามีคนใส่บาตรที่ไหน

ตามธรรมเนียมของพระบวชใหม่ที่วัดบวรฯ พอได้อาหารมาวันแรก จะให้อาหารที่บิณฑบาตได้ไปถวายให้สมเด็จฯ ก่อน เราก็ปฏิบัติตามธรรมเนียมนั้น เราก็ยกบาตรไปถวายท่าน ท่านก็หยิบขึ้นสองชิ้นพอเป็นพิธี

ตอนกลางคืน สมเด็จฯ จะนั่งสมาธิที่ตำหนักของท่าน ถ้าใครอยากจะนั่งก็นั่งกับท่านได้ ท่านอนุญาต เณรชาวนิวซีแลนด์ไปนั่งสมาธิกับสมเด็จฯ เป็นประจำ เขาก็เลยชวนเราไปด้วย พอทำวัตรเย็นเสร็จ เราก็ไปที่ตำหนักของสมเด็จฯ พอไปถึงห้องที่ท่านนั่งสมาธิ เราก็เห็นท่านนั่งสมาธิของท่านก่อนแล้ว ใครมาทีหลังก็ไปนั่งต่อ พอถึงเวลาเลิก ท่านก็จะเคาะระฆัง เสร็จแล้วก็กราบท่าน ท่านก็ไม่ได้พูดอะไรไม่ได้สอนอะไร ตอนนั้นเราก็ได้ไปนั่งสมาธิกับท่านทุกคืน ถึงแม้เราจะไม่ค่อยได้สนทนากับท่าน แต่เราก็เคารพท่านอยู่

แต่ก่อนที่วัดบวรฯ เรามีพิพิธภัณฑ์ grunnan อยู่บนตึก ภปร. เป็นห้องสมุดหรือยังนี่แหละ แล้วชั้นที่ ๔ เขาจะให้เป็นพิพิธภัณฑ์ grunnan โดยเอากฎหมายจากวัดป่าบ้านตาดมาตั้งไว้ กฎที่มุ่งด้วยหญ้า ปัจจุบันนี้ไม่ทราบว่าเขาซื้อทิ้งหรือยัง ตอนที่เราบวชอยู่วัดบวรฯ ก็มีเพื่อนที่เขารู้จักว่ามีสถานที่ที่พวกชอบวิปัสสนาไปดูกัน ที่นั่นเขาก็มีศพดองด้วย แต่ดองด้วยอะไรจำไม่ได้แล้ว ตอนนั้นเราก็ไปดูแต่ไม่บ่ยอรอก ไปดูให้มันเอามานึกเอามาคิด เอามาใช้ในเวลาพิจารณา ถ้าอยากจะดู Anatomy เราก็หาหนังสือเปิดดูเอา เราก็เลยพอที่จะรู้และพอที่จะเห็นภาพของร่างกายว่าเป็นยังไง

หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน

พ่อแม่ครูอาจารย์

ถ้าไม่มีผู้นำที่เข้มแข็งเด็ดเดี่ยวพาทำแล้ว
ก็จะมีใครทำกันหรอก

หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน และหลวงปู่ปัญญาวัดโคม

อยู่ได้ชั่วคราว กุฏิไม่ว่าง

ระหว่างอยู่ที่วัดบวรฯ เราเห็นพระชาวต่างชาติไปวัดป่าบ้านตาดกันหลายองค์ เพราะเขาแนะนำว่าวัดของหลวงตามหาบัวนี้ดีมาก เครื่องมาก ให้ปฏิบัติอย่างเดียว แล้วมีคนหนึ่งที่เตรียมตัวจะไปพอดิ เราก็เลยถามว่าเขาไปยังไง เขาก็เล่าให้ฟังว่า วิธีจะไปวัดป่าบ้านตาดนี้ ตอนแรกต้องติดต่อไปที่ท่านอาจารย์ปัญญา (หลวงปู่ ปัญญาวิฑูโร พระชาวอังกฤษ) เพราะหลวงตาท่านไม่ได้พูดภาษาอังกฤษ แล้วท่านอาจารย์ปัญญาก็จะไปกราบเรียนขออนุญาตจากหลวงตา พอหลวงตา อนุญาตแล้ว เขาก็ไปได้ พอเราฟังแล้วก็เลยคิดว่าจะลองไปที่วัดป่าบ้านตาดก่อน เพราะมันรู้จักวิธีไปแล้ว จากนั้นเราก็เขียนจดหมายไปหาท่านอาจารย์ปัญญา เขียนเป็นภาษาอังกฤษ ก็เขียนในทำนองว่าขอไป visit ที่วัด และใช้ชื่อว่า **“อภิชาโตภิกขุ”** ท่านอาจารย์ปัญญาก็เลยไม่รู้ว่าเป็นฝรั่งหรือเอเชีย ไม่รู้ว่าเราเป็นคนชาติไหน รู้แค่ว่าเขียนจดหมายเป็นภาษาอังกฤษไปขออนุญาต หลวงตาท่านก็คิดว่าคงเป็นพวกต่างชาติ ท่านก็เลยอนุญาตผ่านทางท่านอาจารย์ ปัญญา

ตอนนั้นถ้าหลวงตาไม่อนุญาตให้ไปที่วัดป่าบ้านตาด เราก็คงจะไปวัดอื่นใน สายหลวงปู่มนต์ที่อยู่แถวอีสาน คือไปวัดหลวงปู่เทสก์ วัดหลวงปู่ฝั้น เพราะทั้งสาม วัดนี้เป็นวัดที่มีพระชาวต่างชาติรู้จักกัน เราก็รู้จักตามเขาไป

ช่วงนั้นเราก็เตรียมหนังสือสุทธิ หนังสือรับรองอะไรต่างๆ ไว้ก่อน เพราะ พระต้องมีหนังสือสุทธิเป็นบัตรประชาชน เสร็จแล้วก็รอวันที่จะไป พอหลวงตา บอกว่าไปได้ เราก็คงไป พอดิก็ตรงกับต้นเดือนเมษายน จำได้ว่าไปก่อนวันจกříไม่กี่วัน เพราะไปที่บ้านตาดสองสามวันแรกมันเจิบ คนไม่ค่อยมา แล้วอยู่ๆ ก็มี คนมาเยอะ จึงจำได้ว่าเป็นวันจกří

ที่วัดนี้มีโยมคนหนึ่งที่เขาอาสาไปรับคนที่มาจากวัดบวรฯ เพื่อไปส่งที่วัด ป่าบ้านตาด ก่อนจะไปเขาก็แนะนำให้แจ้งโยมคนนี้ก่อน เราเดินทางโดยนั่งรถไฟ

ขึ้นไปที่อุตรธานี รถไฟออกตอนเย็น ไปถึงที่นั่นก็ช่วงเช้ามืด โยมคนนั้นเขาก็มารอรับและพาไปส่งที่วัดป่าบ้านตาด

วันแรกเมื่อไปถึงวัดป่าบ้านตาด วัดนี้ไม่เหมือนวัดทั่วๆ ไปที่เราเคยเห็น ที่วัดไม่ค่อยมีถาวรวัตถุอะไร มีป่า มีประตูล้อม และทางเข้าวัด พอเราไปถึงหลวงตาก็กองมาพอดี เราก็โดนหลวงตาแห่กิเลสตั้งแต่วันแรกที่ไปถึงบ้านตาดแล้ว พอเจอท่านที่ศาลา ท่านก็ทำเป็นไม่สนใจ ไม่ให้ความสำคัญ ท่านอาจจะคิดว่าเราบวชมาจากวัดบวรฯ เรามีความสำคัญ แต่ท่านไม่รู้เราบวชแบบอนาถา เราไม่ได้เป็นลูกเจ้านายไปบวช เพราะท่านเคยไปพักอยู่วัดบวรฯ มาก่อน ท่านรู้ว่าวัดบวรฯ เป็นยังไง ที่นั่นมีแต่คนมีศักดิ์มีศรี ท่านก็เลยคิดว่าจะดัดสันดานพวกที่มาจากวัดบวรฯ

ตอนที่เราเข้าไปกราบ ท่านกำลังยืนคุยกับท่านอาจารย์ปัญญาอยู่ ตอนนั้นเราก็กกราบท่านแบบไม่รู้จักรัตนนิยม คือเราไม่ได้รอให้ท่านนั่งแล้วเข้าไปกราบ เราเห็นท่านอยู่ตรงไหนก็เดินไปกราบท่านตรงนั้น หลวงตาก็กถามว่า “มาจากวัดบวรฯ เหนอ” เราตอบว่า “ครับผม” ท่านก็ว่า “อยู่ไม่ได้ล่ะ อยู่ได้ชั่วครวญกุฏิไม่ว่าง” แล้วท่านก็เดินหนีไปเลย

ความรู้สึกตอนแรกที่เรามา เราอยากจะหาวัดที่ไม่มีงานทำเท่านั้นเอง พอรู้ว่าวัดนี้ไม่มีงานทำ ให้ภาวนาอย่างเดียว เราก็เลยตัดสินใจมา ซึ่งตอนนั้นเราก็ไม่รู้เจ้าอาวาสเป็นใครยังไง ไม่เคยศึกษา ได้ยินแต่ว่าท่านดีมาก ซึ่งเรื่องดูเราก็เฉยๆ เพราะเราไม่กลัวคนดูอยู่แล้ว

ตอนนั้นเราไม่มีแผนรองรับอะไร ถ้าอยู่บ้านตาดไม่ได้ก็ต้องไปถ้าท่านไม่รับท่านไม่ให้อยู่ เพราะเขาบอกว่าหลวงตาท่านจะไม่รับใครง่ายๆ เราก็เตรียมตัวเตรียมใจไว้ ก็ลองไปดู ถ้าอยู่ได้ก็อยู่ อยู่ไม่ได้ก็ต้องไป เรามาถึงจุดนี้แล้ว มันก็ไปของมันได้นี้ มันก็มีอะไรพามันไปเรื่อย ธรรมะจัดสรรตลอด

บททดสอบวันแรก

พอเราได้กราบหลวงตาแล้ว เราก็เห็นพระกำลังรีบห่มผ้าเพื่อจะออกไปบิณฑบาต เราเลยรีบไปห่มผ้าเหมือนกัน ตอนนั้นคนแรกที่เราเจอที่ศาลาก็คือ ท่านอาจารย์เชอรี (หลวงปู่เชอรี อภิเจโต พระชาวแคนาดา) ท่านอาจารย์เชอรีก็แนะนำให้เตรียมตัวไปบิณฑบาต

ตอนนั้นบวชใหม่ๆ ยังห่มผ้าไม่เก่ง บาตรก็ผูกไม่แน่น ตอนเดินเข้าไปบิณฑบาต เขาก็เดินกันซ้าๆ เดินสบายๆ ตอนรับบาตรก็ดูไม่รีบร้อน แต่พอขากลับเดินจาก หมู่บ้านกลับมาที่วัด โอ้โฮ เหมือนกับปล่อยม้าแข่ง เขาเดินเหมือนวิ่งกัน เราก็ไม่เคย มาก่อน แล้วบาตรเราก็เริ่มหลุด ผ้าเราก็เริ่มจะหลุด พอเราเดินกลับมาถึงศาลา เขาก็เข้าที่กันหมดแล้ว ตอนนั้นก็นั่งอันดับสุดท้าย เพราะเพิ่งบวชใหม่

ส่วนใหญ่ถ้าเป็นพระมาใหม่ หลวงตาจะไม่ใช้มาตรการหนัก ท่านจะเฉยๆ ไปก่อน นอกจากแยจริงๆ ก็อาจจะถูกว่าโดยตรง แต่ใหม่ๆ ท่านจะสังเกตดู ถ้าเห็นว่ามีความตั้งใจปฏิบัติ ถึงแม้จะช้ากว่าเขา ยังไม่เข่าร้องเข่ารอย ท่านก็ไม่พูดอะไร

การขบฉันของพระวัดป่าบ้านตาด

พระที่วัดป่าบ้านตาดนี้ หลวงตาไม่ให้พระจัดบาตรเอง พระทุกรูปจะช่วยกัน ตักแจกใส่บาตร มีเฉพาะหลวงตาองค์เดียวที่รับอาหารมาแล้วตักใส่บาตรของท่าน แล้วต่อจากหลวงตาก็มีพระรับไป แล้วก็ตักให้องค์ละทัพพีๆ อาหารที่ตักให้ จะชอบหรือไม่ชอบก็ไม่รู้ละ วันไหนถ้าอาหารมันน้อย หลวงตาก็จะบอกให้ตัก อาหารจากท้ายแถวขึ้นมาหัวแถวบ้าง เรื่องการแจกอาหารนี้ หลวงตาท่านจะเน้น ว่าต้องให้ทั่วถึงนะ ถึงแม้จะได้ไม่เท่ากันแต่ให้มันทั่วถึง เพราะส่วนใหญ่จะเป็น อาหารหม้อเล็ก อาหารหม้อใหญ่มันมีไม่มาก บางที่ตักจากองค์แรกได้ ๒-๓ องค์ ก็หมดแล้ว ถ้าทุกครั้งเริ่มตักที่หัวหน้าลงไป พระน้อยข้างหลังก็จะไม่ได้ เวลาพระ รับหม้ออาหารจากหลวงตาแล้ว ท่านจะบอกว่า ให้ไปเริ่มที่ข้างหลังบ้าง องค์นี้ ไปทางนี้ องค์นี้ไปทางนั้น องค์นี้ไปตรงกลาง เวลารับไปแล้วท่านจะดูตามด้วยนะ พอไม่ทำตามปั๊บ ท่านจะเรียกกลับมา “เมื่อก็ผมบอกว่าย่างไงท่าน ท่านหูหนวก หรือเปล่า” ท่านจะว่าต่อหน้าเลย พระเณรถึงกลัวมากเวลาต้องมาฉันท่อหน้า หลวงตา เวลาทำอะไรผิดนิดหนึ่งท่านจัดการเลย

องค์ต่อจากหลวงตานี้ ตั้งแต่หลวงปู่บุญมี หลวงปู่ลี สมัยนั้นอยู่ด้วยกัน พวกท่านก็ต้องมาช่วยกันตักอาหารกันทุกองค์ มีเฉพาะหลวงตาองค์เดียวที่นั่งเวลาญาติโยมเอาอาหารมาถวายแล้ว ก็จะมีพระมารับประเคนแล้วส่งมาถวายให้หลวงตา หลวงตาท่านตักแล้วก็มีพระรออยู่ พระก็รับไปตัก บางองค์ก็เริ่มที่หัวแถว บางองค์ก็เริ่มที่กลางแถว บางองค์ก็เริ่มที่ท้ายแถว แล้วก็ย้อนศรกลับมาเพื่อที่จะให้อาหารมันไปทั่วถึงกัน แต่จะไม่มีสิทธิ์ที่จะไปเลือกอาหารจากบาตรของตัวเอง

ช่วงที่เราอยู่วัดบวรฯ เราก็พอได้ยินได้ฟังมาแล้วว่าวัดนี้เขากินกันยังไง ทำกันยังไง ก่อนจะไปที่วัดป่าบ้านตาด เราก็เลยฝึกเรื่องการคนอาหารมาก่อน พอได้อาหารทุกอย่างมาทั้งหวานคาว เราก็เอาใส่ในบาตรและคนมันด้วยกัน วิธีนี้คิดเอง เพราะเราต้องไปอยู่กินอาหารอีสานซึ่งเราไม่คุ้นเคย และวัดนี้เขาก็ไม่ให้จัดอาหารเองอีก เราก็ต้องซ้อมไว้ก่อน เรื่องอาหารก็เลยไม่เป็นปัญหา เราสามารถอยู่ได้

วันพระนี่บางทีกลับไปดูบาตร มันเหมือนกับสมรภูมิอะไรก็ไม่รู้เต็มไปหมด ตอนเวลาเราเริ่มต้นนี่จะมีปั้นข้าวเหนียวไว้ลูกหนึ่งกลมๆ ขนาดลูกเล็กอย่างนี้ แล้วพอพระท่านตักแบ่งอาหารใส่เข้าไปๆ เวลากลับมาดูในบาตร ข้าวหาย แบบมองไม่เห็นข้าวเลย แล้วก็ยังมีอาหารทั้งของชาวบ้านทั้งของชาวเมืองมันปนกันไปหมด

เวลาพระท่านฉันเสร็จ ท่านก็จะมีถาดเปล่าใบหนึ่งเทอาหารที่ก้นบาตรใส่ไปในถาด แล้วก็เอาถาดผลไม้กับผักกับอาหารนี้ไปตั้งไว้ตามจุดต่างๆ นี่เป็นอาหารก้นบาตรจริงๆ สำหรับชาวบ้านตาด เขาก็จะมาตักแบ่งกันไปกิน แล้วยังเป็นอาหารที่เหลือของหลวงตา พอท่านฉันเสร็จแล้วเทออกมา ชาวบ้านเขาจะแย่งกันเพราะเขาคิดว่าเป็นอาหารมงคล เขาจะนั่งล้อมวงแล้วก็เอาช้อนตักกินกัน เขาถือว่าเป็นของพระ เขาก็เลยไม่รู้สึกรังเกียจ และพออาหารเหลือสุดท้าย พวกชาวบ้านเขาก็จะเอากลับไปบ้านเพื่อไปเลี้ยงเป็ดเลี้ยงไก่หรืออะไรต่อไป จะไม่มีการเททิ้งหรือเสียของ แต่สำหรับคนในเมือง หลวงตาจะมีกรณีพิเศษ คือท่านจะเอาอาหารที่เหลือจากใส่บาตรพระ เอามาแบ่งใส่ชามเล็กๆ ไว้ในถาดสำหรับคนในเมือง ซึ่งจะแยกไว้ต่างหาก แล้วจะให้พวกนี้ได้กินก่อน ที่ท่านทำอย่างนี้เพราะคนในเมืองเขาไม่เคยกินแบบนี้มาก่อน ท่านกลัวพวกเขาจะกินไม่ได้

การกินอาหารก้นบาตรก็คือให้หัดกินอาหารเดนดีๆ นี่เองละ พระก็ไม่รังเกียจ พระก็ต้องถูกบังคับ พระก็ต้องกินอาหารเดนคือเดนในลักษณะที่ว่าปนกันไปหมดทั้งอาหารในบ้าน อาหารในเมือง แต่ก็มีพระบางองค์ท่านฉลาด ท่านเลี่ยงวิธีนี้โดยการไม่รับอาหารที่บนศาลาเลย ท่านจะรับแต่อาหารที่ได้จากการบิณฑบาต ท่านกลับได้อาหารที่ดีกว่า เพราะมีญาติโยมไปรอใส่บาตรที่หน้าประตู พอท่านกลับขึ้นมาที่ศาลา ท่านก็เอาผ้าคลุมไว้เลย ความจริงจะให้เป็นธรรม มันกลับกลายเป็นกิเลสไป ความเป็นธรรมคือไม่ต้องการมาก ต้องการแค่อาหารที่บิณฑบาตกลับมา แต่ที่ทำไม่ใช่ เพราะไม่ต้องการอาหารมาก แต่ต้องการที่จะเลี้ยงที่จะต้องมีมาเจอกับอาหารที่บนศาลา

บาตร

เวลานั้น พระกรรมฐานจะเอาอาหารทุกอย่างใส่ลงไปในบาตร ช้อนก็คือมือนี้แหละ พระปาท่านไม่นิยมใช้ช้อน ท่านจะใช้มือ เพราะเวลาบวชนี้ อุปัชฌาย์ไม่ได้ให้ช้อนมา ท่านให้แต่บาตรมา เพราะว่าช้อนนี้มันเป็นอันตรายต่อบาตร

บาตรโบราณนี้เขาจะต้องเอาไปบ่มไฟให้มันเกิดสะเก็ดคลุมเหล็กไว้ไม่ให้เกิดสนิม แต่ถ้าใช้ซ็อนเหล็กไปชุดมันเข้าเต็ยวเกล็ดที่มันคลุมบาตรมันจะกระเทาะออกมา พอกระเทาะออกมา เวลาไปล้างบาตรจะเช็ดไม่แห้ง มันไม่มีวันแห้งเพราะมันจะสอดเข้าไปแล้วมันจะเป็นสนิม ถ้ากินอาหารในบาตรที่เป็นสนิมก็กินพิษเข้าไปอีก พระก็ต้องกระเทาะเกล็ดที่คลุมเก่านี้ออกไปให้หมด แล้วก็ไปบ่มใหม่ แล้วเวลาบ่มนี้ก็ยากเพราะว่าต้องหาไม้มากองไว้เท่ากับไม้เผาศพคนนั้นแหละ คือเอาบาตรใส่เข้าไปแล้วเอาถังเหล็กครอบไว้อีกที แล้วก็เอาฟืนนี้มาสูม แล้วก็เผาตั้ง ๓-๔ ไฟ มันถึงจะตกสะเก็ดออกมา ต้องเผาทั้งคืน

ดังนั้นสมัยก่อนเรื่องบาตรของพระจึงเป็นเรื่องที่เป็นภาระมาก เวลาล้างบาตรท่านถึงไม่ให้ใครแตะ พระท่านจะไม่ให้คนที่ไม่รู้เรื่องบาตรมาจับ ลูกศิษย์บางคนอยากจะขอไปล้างบาตร ถ้าเป็นคนแปลกหน้า ท่านจะไม่ให้ เพราะเวลาล้างบาตรท่านต้องมีผ้าหรือมีของรองบาตรไว้ ไม่ให้วางไว้กับพื้น ถ้าวางกับพื้นเต็ยวมันกระเทาะแตกอีก ถ้าแตกแล้วเป็นเรื่องใหญ่แล้ว บ่มได้เพียงสองสามครั้งมันก็ทะลุเกล็ดมันก็จะบางไปเรื่อย ๆ

บาตรแบบยุคที่เราบวชนี้เป็นบาตรเคลือบ เคยเห็นพวกซ็อนเคลือบใหม่ ซ็อนสังกะสี แล้วเขาเอาไปเคลือบให้มันมีสีขาว สีเขียว สมัยที่เราบวช เขาก็จะเอาบาตรนี้ไปเคลือบ ถ้าเคลือบแล้วมันจะปลอดภัย แต่ถ้ากระเทาะแรงๆ มันก็อาจจะแตกได้ ถ้ากระเทาะก็ต้องเคลือบใหม่ ไม่งั้นเต็ยวมันขึ้นสนิม แล้วพอบวชได้สัก ๑๐ พรรษา บาตรเสตนเลสก็มาแล้ว ทำอย่างไรสนิมก็ไม่ขึ้นแล้ว พระสมัยใหม่ก็เลยสบาย ไม่ต้องมารักษาบาตร ไม่ต้องมาบ่มบาตร บาตรเหล็กนี้บ่มได้แค่ ๒-๓ ครั้ง มันก็ทะลุ ก็ต้องได้เปลี่ยนใหม่เพราะใช้ไม่ได้ บาตรสมัยก่อนก็หายาก เพราะว่าญาติโยมไม่มีฐานะการเงินที่ดี บ้านเมืองก็ไม่มีโรงงานผลิตของต่างๆ ของแต่ละชิ้นแต่ละอันนี้มันแพง หายาก พอได้มาแล้วต้องรู้จักวิธีรักษา แต่สมัยนี้บ้านเมืองเจริญ มีวิธีการผลิตสินค้าอะไรต่างๆ เยอะ บาตรทุกวันนี้ก็เลยเยอะไปหมด

เยี่ยมป่าช้า

อาทิตย์แรกที่เข้าไปอยู่ที่บ้านตาต เราก็ก้าวเข้าไปที่ป่าช้าแล้ว เพราะมีพระชวนไป ที่บ้านตาตจะมีป่าช้าอยู่ข้างนอกหมู่บ้าน อยู่ครึ่งทางระหว่างวัดกับหมู่บ้าน แล้วเวลามีคนตาย สมัยก่อนไม่มีเมรุ เขาก็จะตั้งกองฟืนไว้ แล้วเอาศพไปตั้งและก็เผาเลย พอทำพิธีจุดไฟเผาเสร็จแล้ว ชาวบ้านก็จะกลับกัน และก็ปล่อยให้ศพไหม้ไป พอตอนกลางคืนก็ยังไหม้อยู่ พระก็มาชวนว่า “ไปป่าช้ากันไหม มีศพอยู่” เราก็ก้าวไป ไปกัน ๒-๓ องค์ ตอนนั้นก็เดินลัดทุ่งไป ไม่ได้เดินตามถนน เดินไปแล้วก็ไปนั่งอยู่แถวนั้น แต่ละองค์จะนั่งอยู่ห่างกัน ไปอยู่สัก ๒-๓ ชั่วโมง ไม่ได้คุยทั้งคืน

จุดประสงค์ที่เราไปที่ป่าช้านี้ คือต้องการให้มันรู้สึกกลัว และเห็นภาพการเผาศพจริงๆ เพื่อใช้ในการพิจารณาเวลาภาวณา

สถานที่สัปปายะ บุคคลสัปปายะ

วัดป่าบ้านตาตเป็นสถานที่แรกที่เรารู้ได้ไป ก็เป็นบุญเป็นกุศลที่ได้พบทั้งสถานที่สัปปายะและบุคคลที่สัปปายะ สถานที่ก็สงบ สงัด วิเวก ไม่มีกิจกรรม รุนวายเป็นต่าง ๆ ห่างไกลจากแสง สี รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ครูบาอาจารย์คือหลวงตาท่านก็เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญชำนาญในเรื่องการปฏิบัติธรรม เพราะท่านได้ผ่านทุกอย่างมาแล้ว แล้วท่านก็ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติธรรมยิ่งกว่าการทำกิจกรรมอะไรต่างๆ ถ้ามีความจำเป็นจะต้องทำกิจกรรม ท่านก็จะรีบๆ ทำ แล้วทำไม่มาก ทำเท่าที่จำเป็น แล้วถ้าไม่มีความจำเป็นจริงๆ ก็จะไม่ให้พระเณรต้องมาทำอะไรหาคนอื่นมาทำแทน อันนี้เพื่อส่งเสริมให้พระเณรที่อยู่ในวัดได้มีเวลาปฏิบัติอย่างเต็มที่ แล้วถ้าพระเณรในวัดไปให้ความสำคัญต่อกิจกรรมอย่างอื่น ท่านก็จะคอยเตือนแล้วถ้าไม่เชื่อฟัง ท่านก็จะขับไล่ออกไปจากวัดเลย เพราะถ้าอยู่แล้วก็เป็นสิ่งที่ไม่ดีต่อผู้อื่น เพราะจะทำให้เป็นตัวอย่างไม่ดี หรืออาจจะดึงให้ผู้อื่นต้องมาร่วมกิจกรรมกับตน ทำให้ไม่ได้ปฏิบัติ ไม่ได้บำเพ็ญ

ที่เราไปอยู่บ้านตาดเพราะเราต้องการสถานที่อย่างนี้ พอเราได้สถานที่แล้ว เราก็อเค เรื่องอยากอื่นนี้เราปรับตัวได้ เรื่องอาหาร เรื่องกฎระเบียบต่างๆ เราปรับตัวให้มีสถานที่ที่ทำให้เราสบายใจ มีที่ให้เราอยู่เงียบๆ ได้ภวานา แล้วพอเราอยู่นานๆ เข้า จิตมันอยู่ตัวแล้วมันก็สบาย เพราะเรามีฐานแล้ว เริ่มมีความสงบ ถึงแม้ว่ายังไม่สงบเต็มที่ อย่างน้อยมันก็ไม่มีอะไรมาคอยผลักดันให้เราวิ่งไปวิ่งมา ความอยากที่จะไปโน่นมานี่มันถูกการฝึก มันไม่ตายหมดแต่แรงของมันก็จะเบาลงไป

แล้วเรื่องหลวงตาเป็นพระอรหันต์นี้ มันก็เป็นทีที่ทราบกันภายในอยู่แล้ว ในวัดทุกคนเขาเชื่อว่าท่านเป็นพระอรหันต์ เราฟังคำสั่งสอนของท่านแล้ว เราก็ไม่มีอะไรมาค้าน แต่เราไม่มีอะไรมายืนยันว่าท่านเป็น นอกจากเท่าที่ได้ยินได้ฟังที่ท่านพูด เราไม่ได้ถือเป็นเกณฑ์สำคัญว่าท่านเป็นหรือไม่เป็น สำคัญที่ว่าเราเป็นหรือไม่เป็นมากกว่า เราดูตรงนี้มากกว่า ดูที่ตัวเรามากกว่า เรารู้ว่าเราเป็นทุกข์ หรือเปล่า เรามีกิเลสหรือเปล่า เราหยุดมันได้หรือเปล่า รู้แค่นี้ก็พอแล้ว เราให้ความสำคัญที่ตรงนี้

เรื่องที่จะลืมไม่เคยคิด

ตอนที่บวชไม่เคยคิดลืม เพราะมันไม่มีเวลาคิดเรื่องนี้ เคยบอกตัวเองว่า ถ้าคิดลืมจะให้แะยังงี้ ก็ใช้การแก้ว่า “มึงบวชมาได้กี่วันแล้วเนี่ย ถ้ามึงจะลืมมึงอยู่มาได้ ๓ เดือน มันก็ควรจะอยู่ต่ออีก ๓ เดือนก่อน แล้วค่อยมาว่ากันใหม่” มันก็จะต่อไปเรื่อยๆ มันคิดเผื่อไว้เฉยๆ **ไอ้เรื่องที่จะลืมไม่เคยคิดเลย ตั้งแต่ได้สัมผัสธรรม ก็รู้ว่าความสุขอยู่ที่สมาธินี้ เรื่องอื่นมันไม่มีเลย** ถ้าอย่างนั้นเราจะไปอยู่บ้านตาดทำไม แล้วเราจะไปบวชทำไม ถ้าจะคิดก็คิดตั้งแต่ตอนที่ปฏิบัติเองครบ ๑ ปี ว่าจะเอาอย่างไร ถ้าเราไม่เอาทางนี้ เราก็จะไปทางโลกต่อไปเรียนหนังสือต่อหรือว่าไปทำมาหากินอะไร แต่พอมาคิดดูแล้ว มันก็ไม่มีทางไหนที่จะสู้ทางนี้ได้ มันก็เลยรู้ว่าไม่มีทางเลือกที่ดีกว่า คือมันสรุปด้วยเหตุผล มันยอมรับด้วยเหตุผล ถ้ามันมีเหตุผลแล้วเราก็ออมรับ

การจะสักไม่สักนี้มันอยู่ที่การปฏิบัติมากกว่า ถ้ามันไม่ปฏิบัติ ไม่ควบคุมใจ ปล่อยให้มันคิด เดียวมันก็คิดจะสัก ถ้าเราควบคุมใจด้วยสติด้วยพุทโธตลอดแล้ว ไม่มีช่องว่างให้มันคิด ถ้าจะคิดก็ให้มันคิดว่าเดี๋ยวมันก็ตายแล้วจะไปไหน สักไปแล้วเดี๋ยวมันก็ตาย ไปมีเมียมีผัวมีลูกแล้วเดี๋ยวมันก็ตาย แล้วมันก็ไม่ไป คนเราลืมความตายกัน ที่อยู่นี้มันคิดว่าไม่ตายกัน คิดว่าจะอยู่กอดกันไปตลอด จริงๆ แล้วเดี๋ยวมันก็ตายจากกัน พระพุทธเจ้าสอนให้เจริญมรณานุสติอยู่เรื่อยๆ มันจะได้เห็นภัย ภัยที่กำลังรอเราอยู่นี้ บ้านกำลังไฟไหม้ ยังไปจัดปาร์ตี้เฮฮากันทำไม ทำไมไม่รีบเตรียมขนข้าวขนของออกนอกบ้านดีกว่า สังขารร่างกายต่อไปมันก็ต้องแก่ เจ็บ ตาย ยังมัวมาใช้มันหาความสุขอยู่ทำไม เดี่ยวสักวันหนึ่งก็ใช้มันไม่ได้ ดังนั้นจึงให้นึกถึงเทวทูตอยู่เรื่อยๆ แล้วจะได้ไม่ประมาท

ท่านอยากจะอยู่ก็อยู่ไปนะ

เราไปเดือนเมษายน พอก่อนจะเข้าพรรษาประมาณเดือนมิถุนายน วันที่ประชุมพระ หลวงตาก็จะพิจารณาเลือกพระที่ท่านจะรับบ้าง ไม่รับบ้าง ปีนั้นท่านก็รับท่านสุดใจ (พระอาจารย์สุดใจ ทันทมนิ) ท่านบวชก่อนเรา ๒ พรรษา ท่านบวชที่วัดโศการาม พรรษาแรกท่านคงอยู่ที่วัดโศการาม แล้วพรรษาที่ ๒ ท่านขึ้นไปวัดป่าบ้านตาด แต่หลวงตาไม่รับ ท่านก็เลยต้องไปอยู่วัดของหลวงปู่อ่อน ญาณสิริ พอออกพรรษาปีรับกฐินเสร็จ ท่านก็กลับมาบ้านตาดทันทีเลย เพราะท่านมีความตั้งใจแน่วแน่ที่จะมาอยู่ที่บ้านตาด ตอนเข้าไปหลวงตาก็ให้เข้า แต่ไม่ได้บอกว่าจะให้อยู่ จะมาบอกก็ตอนจะเข้าพรรษา ท่านก็เลยได้เข้าบ้านตาดพร้อมกับเรา แต่ท่านบวชได้ ๒ พรรษาแล้ว ของท่านพรรษาที่ ๓ ที่บ้านตาด ส่วนเราพรรษา ๑

ที่บ้านตาดปีนั้น หลวงปู่บุญมี (หลวงปู่บุญมี ปริบุญโณ) ก็อยู่ หลวงปู่สีก็อยู่ (หลวงปู่สี กุศลธโร) ส่วนท่านวันชัย (พระอาจารย์วันชัย วิจิตโต) ยังไม่เข้า ท่านเข้าหลังเรา ๓ ปี รู้สึกว่าท่านเข้าไปปี ๒๕๒๑ แต่ก็ยังไม่ได้อยู่ประจำ ท่านดึก (พระอาจารย์ดึก สีลรัตน) เป็นชาวอเมริกัน ก็มาหลังเรา ๒ ปี เรากับพระอาจารย์

สุดใจจะใกล้ชิดกันหน่อย เพราะกุฏิเรากับท่านอยู่ใกล้ๆ กัน เวลานั้นฉันก็นั่งติดกัน ท่านบุญมี (พระอาจารย์บุญมี ธรรมโต) วัดถ้ำเต่า ท่านก็รู้สึกเข้ามาที่หลังเหมือนกัน แต่ท่านกับเราพรathaเท่ากัน แต่เราแก่เดือนกว่า ท่านนั่งต่อจากเรา เวลาบิณฑบาต ท่านก็เดินหลังเรา

วันนั้นก่อนที่หลวงตาจะเทศน์ ท่านจะเลือกพระว่า “องค์นี้อยู่ได้นะ องค์นี้อยู่ไม่ได้” แล้วพอมาถึงเรา ท่านยังกักไว้ว่า “ส่วนท่านที่มาจากวัดบวรฯ นี่ตามที่เรามากลั่นกันไว้ตั้งแต่วันแรก จำได้ไหม ท่านอยู่ได้ชั่วคราว แสดงว่าท่านก็อยู่ไม่ได้” ท่านก็พูดแค่นี้แหละ เราก็ปลงไว้ก่อน อยู่ได้ก็อยู่ อยู่ไม่ได้ก็ไป ก็ไม่ได้คิดอะไร

จากนั้นท่านก็เทศน์ไปประมาณสักชั่วโมงกว่าๆ พอจะเลิกประชุมแล้วลุกขึ้น มากราบพระ ท่านก็บอกว่า **“ท่านที่มาจากวัดบวรฯ ท่านอยากจะอยู่ก็อยู่ ไปนะ”**

พอท่านอนุญาตให้อยู่ได้ พระเถ้าก็มาแสดงความยินดี ปีที่เราไปอยู่รู้สึกว่ หลวงตาท่านรับพระ ๔ รูปเท่านั้นเองที่ได้อยู่นะ มีพระหลายรูปด้วยกันที่ท่านไม่ให้อยู่ เพราะท่านจะไม่รับใครง่ายๆ เพราะถ้ารับมากก็มีปัญหาได้เหมือนกัน เพราะถ้าเกิดไม่ค่อยสนใจเรื่องการปฏิบัติ มันก็ทำให้ควบคุมดูแลยาก แล้วก็จะ มาทำให้เสียไปได้ ถ้าน้อยๆ มันดูแลใกล้ชิด คล้ายๆ กับว่าท่านจะจำหน้าได้ว่าใคร เป็นใคร และจะให้ความดูแลได้อย่างทั่วถึง ควบคุมคุณภาพได้ดีกว่า นอกจากนี้ การที่ท่านไม่รับใครง่ายๆ ก็เพราะท่านต้องการให้เห็นคุณค่าของการได้อยู่เพื่อ จะได้มีความตั้งใจ เพราะเวลาเราได้อะไรมาง่ายๆ เราจะไม่เห็นคุณค่าของมัน สิ่งที่ได้มาด้วยความยากลำบาก เราจะรักษามัน

พอหลวงตาอนุญาตให้เราอยู่ที่บ้านตาดได้ ก็เลยอยู่มาเรื่อยๆ มันก็ดีคือเราได้ สถานที่ปฏิบัติ และได้โบนัสคือมีหลวงตาเป็นอาจารย์สอนวิธีต่างๆ ที่เราหาไม่ได้ ตอนที่อ่านหนังสือ หรือในหนังสือมันอธิบายไม่ได้ละเอียดเหมือนกับเวลาเราเจอ ของจริง

๕ พรรษาแรกไม่ได้ออกไปไหน

พระวินัยกำหนดไว้ว่า ถ้ายังไม่ได้ ๕ พรรษา ไม่ให้อยู่ปราศจากครูบาอาจารย์ เวลาอยู่ที่บ้านตาดก็เช่นเดียวกัน คือ ๕ พรรษาแรกไม่ให้ไปไหน นอกจากมีกิจ หรือเหตุจำเป็น คือพ่อแม่ตายหรืออะไรอย่างนี้ถึงจะไปได้ ถ้าอยากจะลาไปเที่ยว ที่นั่นที่นี้ ลาไปวิเวกที่โน้นที่นี้ ท่านไม่ให้ไป เช่น บวชได้ ๒ พรรษา แล้วจะไปธุดงค์ องค์เดียวก็ยังไปไม่ได้ นอกจากท่านเห็นสมควร ถ้าไปแล้วได้ประโยชน์ แต่ถ้าไปแล้ว ไม่เกิดประโยชน์ ท่านก็ไม่ให้ไป มีพระอยู่รูปหนึ่งอยู่ได้ ๒-๓ พรรษา ก็ขอลาหลวงตา ไปธุดงค์ ลาสองสามครั้งท่านก็ไม่อนุญาต ครั้งสุดท้ายไปลา ท่านก็บอกว่า “ถ้าไป ก็ไม่ต้องกลับมา” เพราะท่านจะดูจิตของผู้ปฏิบัติเป็นหลัก อายุพรรษาไม่สำคัญ เท่าไร บางที่ได้ ๕ พรรษาแล้ว ถ้าท่านเห็นว่ายังไม่สมควรไป ไปแล้วเสีย ไปแล้วสึก ท่านก็พยายามดึงไว้ อย่างน้อยอยู่ในวัดก็ยังได้ศึกษาจากครูบาอาจารย์ ที่วัดก็มี ความสงบวิเวกดี ถ้าปฏิบัติเป็นแล้วก็ไม่ต้องไปที่อื่น แต่ใจไม่ค่อยชอบอยู่กับที่ ไปอยู่ที่ไหนนานๆ แล้วก็เกิดความเบื่อหน่าย อยากจะไปสถานที่ใหม่ จิตจะ หลอกให้เราคิดว่าไปที่นั่นดี ไปที่นี่ดี จะได้อย่างนั้นได้อย่างนี้ ความจริงแล้วอยู่กับ ครูบาอาจารย์นี่ดีที่สุด อยู่กับท่านก็เป็นเหมือนลูกของท่าน ทุกสิ่งทุกอย่างท่านจะ ดูแลให้หมดก็สบายดี ไม่ต้องมีภารกิจอย่างอื่น

ดังนั้นเวลาบวชใหม่ๆ นี่ต้องปักหลักเลย เพราะกิเลสมันอยากจะไปโน่นมานี่ เราต้องปราบไอ้ตัวอยากไปโน่นมานี่ก่อน ถ้าปล่อยให้มันลากเราไป มันก็จะไม่มี วันหยุด พระท่านถึงบังคับให้อยู่กับครูบาอาจารย์ ๕ ปีก่อน พระที่ไปอยู่กับหลวงตา ช่วงที่เราไปนั้น ท่านก็รู้กันว่าถ้าเข้าไปแล้วก็ต้องอยู่ให้ครบ ๕ ปี อยู่จนได้นิสัย ไม่ต้องไปไหน ออกไปได้แต่เฉพาะตอนเช้าคือไปบิณฑบาต เพราะตอนนั้นไม่มีกิจ นิมนต์

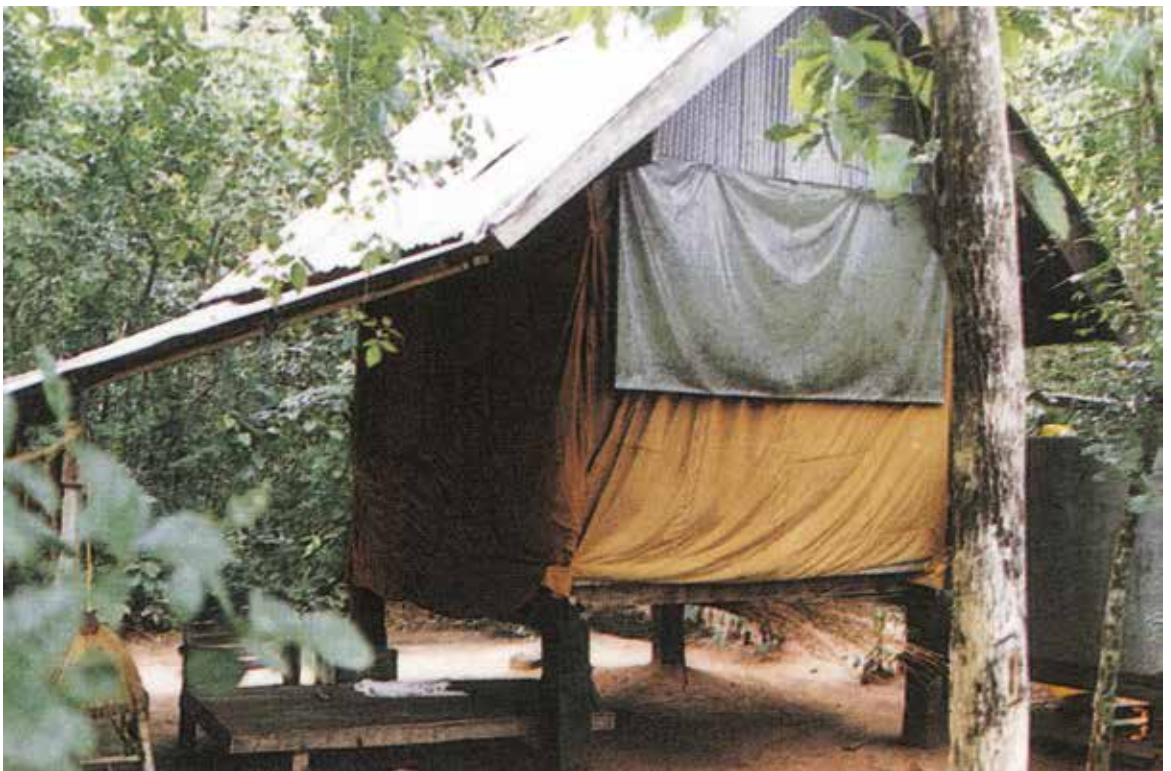
ถ้าเราคิดว่าท่านเป็นอาจารย์ของเราจริงๆ เราอยู่กับท่านแล้วได้ประโยชน์ เราก็ทนอยู่ไป ถ้าท่านอยากจะให้ไป เดี่ยวท่านไปเรียกตำรวจมาลากออกไปเอง ท่านก็พูดเหยียดสอบจิตใจเราดูว่าจะทนอยู่กับท่านได้หรือเปล่า เพราะถ้าทำไม่ถูก

ท่านก็ต้องบอกท่านก็ต้องว่า ถ้าเกรงใจเดี๋ยวมันก็เสียหาย ท่านก็ต้องทดสอบจิตใจว่าจะทนรับกับแรงเสียดทานได้หรือเปล่า คิดว่าอยู่กับท่านแล้วมันได้ประโยชน์ก็ทนอยู่ไป ท่านฝึกให้เราแข็งแกร่ง ถ้าไม่มีความอดทน บารมีบ่เกิด ต้องมีขันติบารมีเข้าใจไหม ถ้ามีมารมาผจญนี้ ถ้าไม่มีขันติ ก็ล้มระเนระนาดไปเลย ต้องมีมารมันถึงจะทำให้เราต้องสร้างบารมีมาคุ้มครอง สร้างขันติขึ้นมา ไม่มีทุกข์ ปัญญาก็ไม่เกิด ถ้าอยากจะฉลาดก็ต้องเจอทุกข์ เจอทุกข์แล้วมันจะหาวิธีแก้ มันถึงจะเกิดปัญญามา

เรื่องปัญหานี้ คนอื่นให้เราไม่ได้หรอก คนอื่นสอนปัญญาก็เป็นการบอกเฉยๆ เป็นความรู้ภายนอก แต่ถึงเวลาจริงๆ แล้ว เราต้องสร้างมันขึ้นมาเอง เอาสิ่งที่ได้ยินมาเป็นแนวทาง แต่ก็ต้องสร้างขึ้นมาเอง ถ้าไม่มีทุกข์ มันก็ไม่ต้องแก้ปัญหาก็ไม่มีข้อสอบ มันก็ไม่ต้องทำข้อสอบ มันต้องมีข้อสอบ มันถึงจะคิดว่าจะต้องทำข้อสอบนี้อย่างไรดี พอคิดแล้วมันทำข้อสอบได้มันก็เป็นปัญญา พอมีความทุกข์แล้วแก้มันได้ ดับความทุกข์ภายในใจได้ มันก็เป็นปัญญา รู้แล้วว่าความทุกข์ข้อนี้ไม่มีวันจะเกิดขึ้นกับเราได้ เราแก้มันด้วยปัญญา ใครอยากจะได้ปัญญาต้องเข้าหาทุกข์ ถ้าเข้าหาสุขก็ได้กิเลสได้ความหลงได้ความยึดติดได้ความอยากให้มันสุขไปนานๆ แต่ไม่มีอะไรมันจะสุขไปนานๆ หรือ เดี่ยวมันก็เปลี่ยนไป

กุฎิที่พักภายในวัด

สมัยก่อนที่บ้านดาด ท่านจะสร้างกุฏิในที่โล่งเพื่อให้อากาศมันโปร่ง ให้มันไม่มีต้นไม้มืดคลุม แต่ถ้าต้องการความเย็นก็ให้ไปปลูกสร้างแคร่ในป่า ที่นั่นเขาเรียกว่า “**ร้าน**” ลักษณะของร้าน มีเสา ๔ ต้น มีหลังคา ฝาจะใช้เป็นผ้าจีวรเก่าๆ มาทำเป็นฝา และอยู่ในป่า เป็นแคร่เล็กๆ พอนอนได้ พอนั่งสมาธิได้ มันง่ายต่อการดูแล ไม่ต้องคอยกวาดถูทั้งหลัง แล้วก็เย็นกว่ากุฏิ เพราะว่ามันเข้าไปอยู่ในป่าในร่มได้ แต่ช่วงหน้าฝนมันจะขึ้น ซึ่งถ้ามันขึ้นมากๆ บางที่ต้องออกมาอยู่ที่โล่งบ้าง แต่ถ้าเป็นช่วงฤดูแล้งก็เข้าไปใช้ได้บ่อยๆ

ตอนต้นที่เราเข้าไปอยู่ เขาให้เราอยู่ที่กุฏิรับรอง ตรงกุฏิรับรองมันไม่มีทางเดินจงกรม เวลาเดินจงกรมเราก็เดินตามทางเดินเลย เวลาคนเดินไปเดินมาเขาก็จะเห็นเราเดินจงกรมอยู่ บางทีเขาก็คิดว่าเราไปเดินขวางเขา

ปีนั้นหลวงปู่สีท่านก็อยู่ด้วย ด้านหลังกุฏิของท่าน ท่านจะทำแคร่และทำทางเดินจงกรมลึกเข้าไปในป่า ท่านเห็นเราเดินจงกรมที่หน้ากุฏิ มันดูแล้วประเจิดประเจ้อ ท่านมีแคร่อยู่ในป่า ท่านก็เลยเมตตาให้เราไปใช้แคร่ของท่าน เวลาภาวนา เวลากลางวันเราก็เลยไปนั่งสมาธิ เดินจงกรม ที่แคร่ในป่า พอกลางคืนก็ออกมาพักที่กุฏิ เราก็เลยไปๆ มาๆ หรือบางทีเราก็ไปนอนที่แคร่เลยก็มี เพราะเห็นมันน่าหวาดเสียวดิ บางช่วงที่เข้าไปอยู่แคร่ในป่า แล้วเจออากาศมันทึบ อากาศมันชื้น ก็เลยทำให้เป็นไข้บ้าง แต่พอเราย้ายมานอนที่กุฏิ เจออากาศที่มันโล่งกว่า พอคืนสองคืนไข้ก็ฟื้นแล้ว เราก็เลยรู้ว่าอากาศนี้มีส่วนทำให้ร่างกายเราเป็นไข้ แต่ไม่เคยถึงกับเป็นไข้มาลาเรีย

เราไปอยู่ที่บ้านตาดรู้สึกละอาย ๓ หลัง หลังแรกเป็นกุฏิรับรอง อยู่ได้ช่วงเช้าพรรษา พอออกพรรษาจะมีแขกมา เขาก็เลยให้ย้ายไปอยู่กุฏิที่ว่างพอดี เพราะพระที่ท่านจำพรรษาอยู่ท่านออกไป กุฏินี้เป็นกระต๊อบเล็กๆ ขนาดเสา ๔ ต้น หลังคามุงสังกะสีและเตี้ย ยกพื้นประมาณสัก ๒-๓ ชั้นบันไดเป็นกุฏิไม้ พอหลังที่ ๓ กุฏิหลังนี้จะสูงขึ้นหน่อย ประมาณสัก ๔-๕ ชั้นบันได กุฏิแบบนี้เป็นระดับมาตรฐานของวัดป่าบ้านตาด เมื่อก่อนนี้มี ๒ แบบ คือแบบที่มีห้องน้ำกับแบบที่ไม่มีห้องน้ำ หลังที่เราอยู่ไม่มีห้องน้ำ หลังที่มีห้องน้ำจะมีแต่ของพระผู้ใหญ่ จะมีของหลวงปู่สีของท่านอาจารย์ปัญญา คือจะมีห้องแบบนี้แล้วก็มีห้องน้ำติด แต่มันจะเป็นคนละประตูกัน คือเวลาเข้าห้องน้ำต้องออกจากห้องแล้วเข้าไปอีกที แล้วข้างนอกก็จะมีระเบียง สำหรับกุฏินี้ ท่านจะสร้างไว้ในที่โล่ง เพราะถ้าสร้างไว้ในป่า เตี้ยตันไม้ มันจะหล่นมาทับหลังคาแตกอะไรได้ เวลาสร้างกุฏิท่านจะทำให้มันโล่ง มันก็จะร้อนในช่วงกลางวัน

ช่วงที่เรามีร้านในป่า เราก็มักจะเข้าไปอยู่ในนั้น มีอยู่ช่วงหนึ่งเราจะอยู่ในร้านตลอดเลย เพราะตอนนั้นเห็นว่าไม่จำเป็นต้องอยู่กุฏิก็ได้ อยู่ร้านก็ได้ ซึ่งอยู่ร้านมันดีกว่า พอดีร้านนี้มีพระเจ้าทำประตูเก่าปิดไว้อยู่ เพราะก่อนจะถึงร้านมันแยกจากทางเดินหลัก มันจะมีทางเดินเข้าไป แล้วตรงที่ทางแยก เราก็ปิดประตูไว้ เราเห็นว่ามันดี เพราะจะได้ไม่มีคนเดินเข้าไปรบกวนเวลาภาวนา

ที่บ้านตาตในสมัยยุคแรกๆ ที่พระไม่มากนัก แต่ละกุฏิจะมีแคร่ในป่าด้วย ให้พระได้ใช้ ๒ ที่ ช่วงกลางวันที่มันร้อนก็หลบเข้าไปที่แคร่ในป่า ไปเดินจงกรม ไปนั่งสมาธิในป่า พอตอนเย็นมีดคำก็ออกมาปฏิบัติที่กุฏิก็ได้ ตอนนั้นเราก็ปฏิบัติได้ทั้ง ๒ ที่ ได้ทั้งกุฏิ ได้ทั้งแคร่ ก็เลยได้ใช้ทั้ง ๒ อย่าง แต่ต่อมามีพระมากขึ้นๆ ก็เลยต้องสละ ถ้าใครเอากุฏิจะเอาแคร่ไม่ได้ ถ้าใครเอาแคร่ก็เอากุฏิไม่ได้

ถ่ายกับท่าน John

ประมวลภาพกุฏิที่พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต
เคยพักภาวนาอยู่ที่วัดป่าบ้านตาด ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ถึง ๒๕๒๖

พึ่งตนเองทุกอย่าง

เมื่อบวชเข้ามาแล้ว ข้อวัตรของพระก็ต้องให้หัดทำเองทุกอย่าง พระก็เลยต้องพึ่งตนเองหมดทุกอย่าง ไม่ว่าจะบิณฑบาต กวาดถูภูมิ ชักจีวร แม้แต่บาตรนี้ก็ต้องบ่มเอง จีวรก็ต้องหัดตัดเย็บเอง คือให้ทำเองได้ทุกอย่าง เพื่อเป็นการเสริมความเพียร ไม่ให้ขี้เกียจ แล้วก็ไม่ต้องพึ่งคนอื่น มีความเป็นอิสระในตนเอง ไปอยู่ที่ไหนก็ไม่ลำบากไม่เดือดร้อน เวลาอะไรขาดแคลนก็สามารถทำขึ้นมาได้ พระป่านี้อำนาจได้หมดนะ ทั้งขาบาตรท่านก็ทำได้ พวกไม้จิ้มฟันอะไรพวกนี้ท่านก็ทำได้

ไม้จิ้มฟันนี้ทำยาก ต้องเอาไม้ที่เป็นท่อนใหญ่มาตัดให้ได้ขนาด แล้วก็เอาก้อนมาทุบปลายมันให้มันแตก เสร็จแล้วก็มาผ่า ผ่าแล้วก็นำมาเหลา เหลาเสร็จแล้วก็ต้องใช้กระดาษทรายมาขัดให้มันเรียบให้มันแหลมไว้สำหรับเชียวฟันได้ แล้วปลายก็ใช้เป็นแปรง แล้วก็เป็ดยาด้วย เพราะมันมีเนื้อยาวอยู่ในไม้ เป็นเหมือนยารักษาฟันได้ สมัยก่อนเขาไม่มีเงินซื้อพวกแปรงสีฟัน ยาสีฟันอย่างที่เราใช้จะมีใช้กันเฉพาะแต่คนในเมือง ชาวบ้านในชนบทนี้เขาไม่มีแปรงสีฟัน ยาสีฟัน พระปาก็จะใช้ไม้ชนิดหนึ่ง เขาเรียกว่าไม้โกทา ก่อนจะเข้าพรรษาสักเดือนสองเดือนพระท่านจะทำไม้จิ้มฟัน เขามีธรรมเนียมว่าวันเข้าพรรษาจะต้องถวายครูบาอาจารย์ กว่าจะได้สักอันหนึ่งนี้อาจจะเป็นชั่วโมง แต่ใช้เพียงแค่นาทีสองนาทีเสร็จก็ทิ้งแล้ว หลวงตาท่านจะใช้เชียวๆ แล้วก็ใช้แปรง เสร็จแล้วก็จะหักมัน แล้วก็กวาดลิน้ออีกทีหนึ่ง

ไม่เคยใช้ผ้าเช็ดตัว

ตั้งแต่เราบวชนี้ แม้แต่ผ้าเช็ดตัวนี้ก็ไม่เคยใช้นะ อาบเสร็จก็ให้มันแห้งเองเลย ไม่ต้องมาคอยซักผ้าเช็ดตัว อาบเสร็จก็ใส่ผ้าเข้าไป เดี่ยวผ้าที่เราใส่ไปมันก็ซับให้เอง มันก็แห้งไปเอง

เรามาเสียเวลากับไอ้เรื่องไร้สาระ ก็ลองลดลงไปเป็นระยะๆ เป็นขั้นๆ ลองถามว่าอันนี้จำเป็นไหม ต้องมีไหม ไม่มีอยู่ได้ไหม ลองหาเหตุผลดูว่าทำไมต้องใช้ผ้าเช็ดตัวด้วย ตอนอาบน้ำเวลามันเปียก เดี่ยวมันก็แห้งของมันเองได้ พอใช้ผ้าเช็ดตัว ก็ต้องมาซักผ้าเช็ดตัวอีกผืนหนึ่งใช้ไหม ถ้าไม่มีผ้าเช็ดตัว เวลาอาบน้ำแล้วก็เอามือลูบๆ มันสักหน่อย เสร็จแล้วก็เอออังสะใส่ เดี่ยวมันก็แห้ง ของพระไม่มีอะไร มีแต่ผ้าอังสะผืนเดียว เราศีกษาวິถีชีวิตของพระแล้วชอบ มันถูกกับเรามันสบาย มันไม่เหนียว

ข้อวัตรพระวัดป่าบ้านตาด

ข้อวัตรของพระจะเริ่มตั้งแต่ตอนเช้า คือจะลงไปศาลาเพื่อเตรียมจัดอาสนะต่างๆ สำหรับฉัน และมีการถูพื้นศาลาด้วยกะลามะพร้าวขัด เพราะพื้นศาลา วัดป่าบ้านตาดจะใช้เทียนไขทา คือเอาเทียนไขมาต้มน้ำมันก๊าดแล้วก็มาทาบนพื้นไม้ เวลาเดินจะมีรอยติดอยู่ จึงต้องถูพื้นด้วยกะลามะพร้าวทุกเช้าทุกเย็น ทุกคนต้องช่วยกันทำ ต้องรีบไปให้ทัน ถ้าไปหลังเขาแสดงว่าเราเร่งเอาเปรียบ พอเริ่มถูก็ถูกันหมดทุกรูปเลย พอถูเสร็จก็ช่วยกันกวาด กวาดเสร็จก็เตรียมหมัวจีวรออกบิณฑบาต

พอไปบิณฑบาตกลับมาฉันเสร็จก็ล้างบาตร และช่วยกันทำความสะอาดศาลา หลังจากนั้นก็กลับกุฏิภาวนา จนถึงช่วงบ่าย ๒ โมง ถ้าอยากจะฉันน้ำชา กาแฟ ฉันน้ำปานะ ก็มีที่เตรียมไว้ให้ฉัน ฉันเสร็จแล้วก็ช่วยกันปิดกวาด เสร็จแล้วก็ช่วยกันทำความสะอาดศาลา จากนั้นก็ตักน้ำจากบ่อใส่ปี๊บวางบนรถเข็น แล้วก็เข็นน้ำไปใส่ตุ่มตามที่ต้องการ เช่น ในห้องน้ำ ตามกุฏิ หรือสถานที่ต่างๆ เสร็จแล้วก็กลับกุฏิสงฆ์แล้ว ก็ไปเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา จนถึงเวลาพักผ่อนหลับนอน พระปฏิบัตินอนไม่เกิน ๔ ชั่วโมงก็พอแล้ว ร่างกายต้องการเพียงเท่านี้ พอตื่นขึ้นมาก็ปฏิบัติกันต่อจนถึงเวลาออกไปบิณฑบาต

ข้อวัตรเป็นอุบายให้ฝึกสติ

การทำข้อวัตรเป็นอุบายเพื่อให้มาฝึกสติ ไม่จำเป็นต้องอยู่เฉยๆ จะฟุ้งซ่านเดียวจะไปคุยกัน ไปหาอะไรกินกัน หาอะไรดื่มกัน วัดป่านี้บางที่ท่านจะเข้มข้นเรื่องการทำงานเพื่อที่จะส่งเสริมความเพียร เพื่อที่จะป้องกันไม่ให้ไปคิดไปทำเรื่องที่ไม่ถูกไม่ควร แต่ถ้าคนภาวนาเป็นแล้ว เรื่องเหล่านี้มันก็เป็นปัญหาได้

อย่างตอนเราอยู่บ้านตาดนี้เราไม่ได้สนใจเรื่องราวเหล่านี้เลย พวกทำไม้กวาดไม้เจียฟันหรืออะไร เราก็พอทำได้แต่ฝีมือลายมือไม่มี ได้แค่มัดๆ ให้มันกวาดได้ก็กวาด เพราะเรามัวแต่สนใจเรื่องภาวนาอย่างเดียว มัวแต่ยุ่งอยู่กับการเจริญสตินั่งสมาธิ หลงตาท่านทราบท่านก็ไม่ว่าอะไร เช่น เวลาที่เขามีการก่อสร้างกุฏิสร้างศาลา บางที่เราไปช่วย ท่านก็ไล่กลับไป เพราะถ้าจิตเข้าข้างในแล้วท่านไม่อยากจะให้มาทำ ท่านจะไล่ไป แต่บางคนจิตที่ชอบออกข้างนอก ท่านจะหางานให้ทำเยอะๆ เพื่อจะได้ไม่ฟุ้งซ่าน ถ้าอยู่เฉยๆ เดี่ยวมันจะฟุ้งซ่าน พระส่วนใหญ่ที่บวชยังภาวนาไม่เป็น ก็เลยต้องใช้ภารกิจในวัดให้ทำงานต่างๆ แต่พระที่ท่านภาวนาแล้ว ท่านอยากจะไปปลีกวิเวกมากกว่า ท่านไม่อยากจะมาทำงานอย่างนี้ เพราะจิตที่เข้าข้างในแล้วจะเห็นคุณค่าของความสงบภายในใจ งานที่ทำภายนอกมันก็เลยเห็นว่าเป็นงานหยาบ งานที่ไม่ทำให้จิตสงบ เพราะถ้าจิตสงบแล้วออกมาทำงานนอกแล้ว มันจะทำลายความสงบของจิต

วัดไม่มีไฟฟ้า

สมัยก่อนที่วัดป่าบ้านตาดไม่ได้ใช้ไฟฟ้ากันจะมีเมื่อตอนยุคหลังๆ ที่มีการกิจต้องเกี่ยวข้องกับฆราวาสญาติโยมที่มาทำบุญกันมาก จึงมีไฟฟ้าใช้เฉพาะส่วนกลางคือที่ศาลาและที่โรงครัว แต่ยังไม่ให้ใช้ตามกุฏิต่างๆ ตามกุฏิไม่ให้ใช้ไฟฟ้า เพราะว่าไฟฟ้านี้เป็นสื่อของกิเลส เป็นเครื่องมือของกิเลส เพราะถ้ามีไฟฟ้าแล้วเดี๋ยวรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ชนิดต่างๆ มันก็จะเข้ามาได้ ตู้น้ำมันก็เข้ามาได้

ทีวีก็เข้ามาได้ วิทย์ก็เข้ามาได้ อะไรต่างๆ ก็จะเข้ามาได้ ถ้าเข้ามาแล้วก็เท่ากับเอาไฟมาเผากุฏิของตนเอง มาเผาใจของตนเอง ด้วยราคะ ตัณหา ด้วยโลภะ โทสะ โมหะ หลวงตาท่านจึงเข้มงวดกวดขันเรื่องการมีไฟฟ้ามก โทรทัศน์นี้ท่านตั้งชื่อใหม่ว่าเทวทัต เทวทัตก็คือผู้ทำลายศาสนานี้เอง ดังนั้นสมัยที่เราไปปฏิบัติอยู่ที่บ้านตาดจะไม่มีไฟฟ้า ไม่มีหนังสือพิมพ์ ไม่มีวิทยุ ไม่มีอะไรทั้งนั้น มีแต่การเดินจงกรม นั่งสมาธิ และทำภารกิจของพระ เช่น บิณฑบาต ปัดกวาดลานวัด กวาดกุศาลา อันนี้จะเป็นกิจของพระที่อยู่ที่วัดป่าบ้านตาดกัน เป็นกิจที่จะทำให้สามารถบรรลุมรรคผลนิพพานได้ ถ้ามีแต่ไปยุ่งกับเรื่องของรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ในรูปแบบต่างๆ ก็เท่ากับสึกออกจากการเป็นนักบวช แล้วกลับเข้าไปหากามสุข หารูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ นั่นเอง ครูบาอาจารย์ท่านจึงระมัดระวังเรื่องของสื่อต่างๆ ที่จะเข้ามาทำลายความสงบ ทำลายการบำเพ็ญของผู้ปฏิบัติกัน ท่านจึงตัดปัญหาด้วยการไม่ให้ใช้ไฟฟ้า พอไม่มีไฟฟ้าแล้ว สิ่งต่างๆ ก็จะเข้ามาได้ยาก

ดังนั้นผู้ที่บวชเข้ามาแล้วจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพปัจจุบัน ถ้าไม่ยอมทุกข์ ก็ต้องหัดปรับให้อยู่ในสภาพที่ต่ำที่สุด ที่เลวที่สุด ที่แย่ที่สุด ถ้าอยู่ได้แล้วต่อไปไม่ว่าจะอยู่ในสภาพไหนก็รับได้หมด ถึงแม้จะต้องไปอยู่แบบลำบากที่สุดก็ตาม เป็นเหตุที่ทำให้วัดป่าบ้านตาดไม่มีไฟฟ้า ไม่มีน้ำประปา เพื่อเป็นการฝึกให้ปรับใจปรับตัวให้เข้ากับสภาพความจริงของชีวิต

ได้ไม่คุ้มเสีย

เรื่องกิณนิมนต์นี้ถ้าพระเคร่งๆ พระที่ท่านเข้มข้น ท่านก็ไม่รับ สมัยนั้นที่วัดป่าบ้านตาด หลวงตาท่านไม่ให้พระรับกิณนิมนต์ เพราะไม่อยากให้ออกไปข้างนอก ไม่ให้ออกไปเสพกามนั่นเอง เวลาออกไปข้างนอกมันก็เห็นรูป ฟังเสียง ได้กลิ่น มันก็เห็นรูปเสียงของฆราวาสญาติโยม เดี่ยวมันก็เกิดกามอารมณ์ขึ้นมา พอกลับมาวัด กว่าจะทำใจให้สงบได้ก็อีกหลายวัน เห็นรูปนั้นแล้วมันก็ยังติดตาติดใจอยู่อย่างนั้น ท่านจึงไม่ให้รับกิณนิมนต์ เพราะว่ามันได้ไม่คุ้มเสีย ไปโปรดญาติโยม

นิดเดียว แต่ตัวเองกลับมานี้แทบจะตายเอา แทบจะต้องสีก บางทีกลับมาอารมณ์วุ่น
มากๆ กว่าจะทำให้สงบได้

พระเณรที่ยังไม่มีหลักไม่มีเกณฑ์นี้ ถ้าออกไปข้างนอกรับรองได้ ถ้าไม่สีก
ก็อยู่แบบไม่เป็นพระ คือไม่สำรวมตา หู จมูก ลิ้น กาย ไม่สำรวมกาย วาจา ใจ
มันก็จะสงบไม่ได้ เมื่อไม่สงบ มันก็就会有ความอยาก ความโลภ ตามมา

ที่มาของหนังสือธรรมชุดเตรียมพร้อม และศาสนาอยู่ที่ไหน

ปีแรกที่เราไปอยู่บ้านตาด มีโยมคนหนึ่งเป็นโรคมะเร็ง เขาจึงขอหลวงตาไป
อยู่ที่บ้านตาดเพื่อปฏิบัติจิตเตรียมใจให้พร้อม เพราะหมอบอกว่ารักษาไม่ได้แล้ว
และเหลือเวลาอยู่ได้แค่ ๖ เดือน หลวงตา
ก็บอกว่าถ้าจะมาเพื่อภาวนาก็มาได้ แต่
ถ้ามาแล้วต้องเอาหม้อเอาหุยกเอายาเอา
อะไรต่างๆ มาด้วย ก็อย่ามาดีกว่า เขาก็
ใจกล้า ไปแบบตัวเปล่าๆ ไปเพื่อภาวนา
จริงๆ ท่านก็เลยเมตตาไปสอนให้เกือบ
ทุกคืน ท่านสอนอยู่ตั้ง ๙๐ กว่าคืน ยกเว้น
คืนที่มีภารกิจอื่นคือต้องเทศน์สอนพระ
ที่ศาลา หรือไปธุระข้างนอก

ตั้งแต่สร้างวัดป่าบ้านตาดมา ท่าน
ไม่เคยเข้าไปเทศน์อบรมสั่งสอนญาติโยม
ในครัวขนาดนี้เลย นี่จึงเป็นครั้งแรกและ
ครั้งเดียวที่ท่านเมตตาเทศน์สอนให้

คุณเพาพางา วรรณะกุล
โยมที่ป่วยเป็นโรคมะเร็ง
และขอหลวงตามหาบัวมาปฏิบัติธรรม
ที่วัดป่าบ้านตาด

หลวงตาท่านสอนโยมคนนี้ให้แยกแยะร่างกายออกจากใจ สอนวิธีปฏิบัติกับความทุกข์ เวลาเกิดความเจ็บก็ให้ทำให้ใจให้สงบ หรือใช้ปัญญาแยกว่าผู้เจ็บกับผู้นี้คือคนละคนกัน ผู้เจ็บคือร่างกาย ร่างกายไม่เดือดร้อนกับความเจ็บ แต่ผู้นี้กลับไปเดือดร้อนแทนร่างกาย เพราะผู้นี้จะอยากจะทำให้มันไม่เจ็บ แต่อยากหรือไม่อยากมันก็เจ็บอยู่ดี เวลาอยากมันเป็นทุกข์ แต่ถ้าไม่อยากมันจะไม่ทุกข์ ก็จะอยู่เฉยๆ อยู่กับความเจ็บไปไม่มีความอยากให้มันหายหรือไม่หาย มันจะหายก็หาย มันไม่หายก็อยู่กับมันไป โยมคนนี้สามารถปฏิบัติจนกระทั่งจิตแกมีกำลัง มีความสงบ สามารถรับความเจ็บได้ รับความตายได้

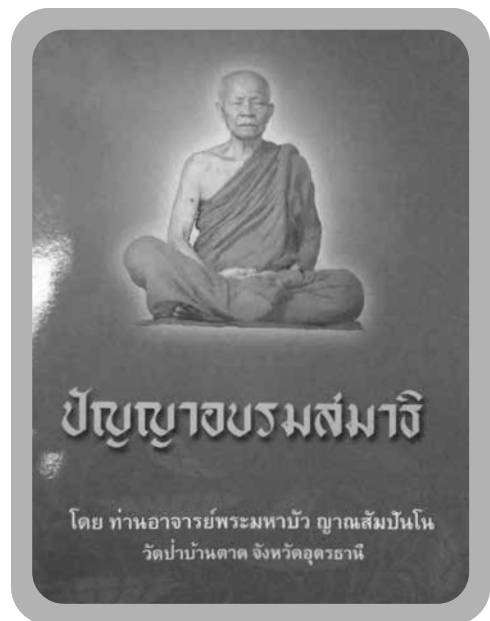
ต่อมาก็มีโยมขออนุญาตจากหลวงตาเพื่อจัดพิมพ์เป็นหนังสือ เขาขออนุญาตอยู่หลายครั้งกว่าท่านจะอนุญาต จนเป็นที่มาของหนังสือ ๒ เล่ม คือ หนังสือธรรมชุดเตรียมพร้อม และศาสนาอยู่ที่ไหน

ตอนแรกหลวงตาท่านไม่อนุญาต เพราะท่านบอกว่าเทศน์ชุดนี้มันเผ็ดร้อน เพราะสอนเข้าไปถึงเรื่องการเตรียมตัวต่อสู้กับทุกขเวทนาตอนที่ใกล้จะตาย

ถ้าคนทั่วไปอ่านจะรู้สึกว่ามันรุนแรงเกินไป ท่านจึงไม่อยากจะให้เผยแพร่ไปสู่คนส่วนใหญ่ที่ยังไม่ได้ปฏิบัติ เพราะเกรงว่าจะไม่ได้รับประโยชน์ เหมือนกับให้เด็กกินแกงเผ็ด พ่อเด็กกินแค่คำเดียวก็ไม่เอาแล้ว สายหน้าแล้ว แต่ถ้าเป็นผู้ใหญ่ที่ชอบของเผ็ดๆ ร้อนๆ อยู่แล้ว พอได้ตักสักคำก็จะติดใจ ก็จะเป็นประโยชน์มาก เพราะหลวงตาท่านเน้นแต่เรื่องของขั้นธของเวทนา เน้นการภาวนาให้ต่อสู้กับทุกข์เวทนา เวทนาจะเป็นอย่างไรก็หาวิธีต่อสู้กับมัน

หัวใจคำสอนของหลวงตา

หนังสือปัญญาอบรมสมาธินี้เป็นหนังสือที่สรุปคำสอนของหลวงตาได้อย่างครบถ้วนบริบูรณ์ หนังสือเล่มนี้รู้สึกเป็นสากล เพราะแปลเป็นภาษาอังกฤษแล้ว ชาวต่างชาติทุกคนอ่านแล้วเข้าใจและชอบกันทั้งหมด ถือว่าเป็นหัวใจของการปฏิบัติเลยคือศีลสมาธิปัญญาท่านอธิบายอย่างละเอียด แล้วก็ปัญญาอบรมสมาธิแถมมาให้ด้วย เพราะส่วนใหญ่เราคิดว่าจะต้องใช้พุทโธเพียงอย่างเดียวถึงทำให้สงบ แต่บางทีพุทโธข่มไม่อยู่ ก็ต้องใช้ปัญญาข่มมันแทน ท่านถึงเรียกว่าปัญญาอบรมสมาธิ

ฉะนั้น ถ้าอยากจะได้หัวใจคำสอนของหลวงตา ก็เล่มปัญญาอบรมสมาธินี้แหละ อันนี้เป็นหัวใจจริงๆ เลย ท่านอธิบายศีลเป็นอย่างไร สมาธิเป็นอย่างไร อุปปาสมาธิเป็นอย่างไร อปัณณาสมาธิเป็นอย่างไร ปัญญาเป็นอย่างไร อธิบายอย่างครบถ้วนบริบูรณ์อยู่ในนั้นทั้งหมด

กำลังใจจากการเทศน์อบรม

สมัยตอนที่เรายู่บ้านตาด เวลาหลวงตาจะอบรมพระนั้น จะแล้วแต่ท่านสะดวก ช่วงนั้นท่านจะเรียกประชุมสัก ๔-๕ วันต่อครั้ง ตอนเย็นๆ ตอนเกือบพลบๆ คำ ท่านจะบอกพระเวรศาลาว่า ให้ไปบอกพระมาประชุมกัน แล้วพระก็จะไปบอกต่อๆ กัน โดยจะไม่มีการตีกลอง ตีระฆัง หรือตีอะไรทั้งสิ้น พอพระบอกว่า หลวงตาจะประชุมปั๊บ ทุกคนต้องรีบมาเลย กำลังทำอะไรอยู่ต้องวางไว้หมด แล้วเอาผ้าอาสนะ เอาไฟฉาย เอาจีวร รีบเดินมาที่ศาลาเลย เพราะท่านจะไปรออยู่แล้ว จะปล่อยให้ครูบาอาจารย์นั่งรอก็ไม่สมควรอย่างยิ่ง และถ้าใครไปถึงก่อน ก็ช่วยจัดที่นั่ง จูดยูบจุดเทียน สมัยนั้นไม่มีไฟฟ้า จะไม่มีไมโครโฟน เวลาท่านเทศน์ก็มีแค่เทียน ๒ เล่มที่จุดไว้บูชาพระเท่านั้นเอง มีพระเณรประมาณ ๑๐ กว่ารูป ท่านก็นั่งอยู่ตรงนี้ พระเณรก็นั่งอยู่ข้างหน้าท่าน ท่านก็พูดเสียงดังพอได้ยินกัน

ปกติท่านจะเทศน์ ๒ รอบ รอบแรกท่านจะเทศน์เนื้อธรรมภาคปฏิบัติ เมื่อหลวงตาเทศน์เสร็จแล้ว ท่านก็บอกว่า “อ้าว ท่านปัญญาอธิบายให้หมู่เพื่อนฟัง” สมัยนั้นจะมีพระชาวต่างประเทศอยู่ประมาณสัก ๕-๖ รูป ท่านอาจารย์ปัญญาก็จะสรุปให้ฟังประมาณสัก ๑๐ นาที ช่วงนั้นหลวงตาก็นั่งฉันทันน้ำฉันทันมากไป พระรูปอื่นก็นั่งสมาธินั่งภาวนาไป รอให้ท่านอาจารย์ปัญญาอธิบายให้เสร็จเรียบร้อย พอเสร็จแล้ว รอบที่ ๒ ท่านก็จะคุยต่อแบบสนทนากัน เล่าเรื่องการปฏิบัติของท่าน เช่น ท่านนั่งทั้งคืนได้อย่างไร ต่อสู้กับความกลัวได้อย่างไร ท่านทำอะไรอย่างไรในตอนนั้น เล่าเรื่องการอยู่กับหลวงปู่มัน และเรื่องราวต่างๆ เป็นเกร็ดความรู้ พูดคุยประมาณ ๔๕ นาที ก็เลิกประชุมกัน ใช้เวลาทั้งหมดประมาณชั่วโมงครึ่งหรือ ๒ ชั่วโมง หลังจากนั้นต่างคนต่างก็กลับที่พักไปภาวนาต่อไป เติมน้ำมันสมาธิต่อ

เวลาหลวงตาเทศน์นี้ นั่งขยับไม่ได้จะจนกว่าท่านจะเลิกเทศน์ ปวดก็ปล่อยให้ปวดไป ถ้าตั้งใจฟัง ใจจะเกาะอยู่กับการฟัง ความเจ็บก็จะไม่ค่อยรุนแรง แต่ถ้าไม่มีสมาธิในการฟังแล้วมาสนใจกับความเจ็บ ก็ยิ่งเจ็บขึ้นไปใหญ่ เพราะจิตสร้างขึ้นมาเอง ทำให้รู้สึกว่าจะเจ็บมากขึ้นไปเรื่อยๆ

เวลาหลวงตาเทศน์ก็เหมือนกับท่านสอนตัวเข้ม โดยท่านจะเทศน์ทุกอย่างครบถ้วนบริบูรณ์ โดยเริ่มตั้งแต่ศีล สมาธิ ปัญญาขึ้นไป จนถึงวิมุตติหลุดพ้น ท่านสอนไว้ชัดเจนหมดทุกอย่าง เราก็ได้รับประโยชน์มาก ไม่ต้องคลำทาง อ่านหนังสือนี้มันก็ยังเหมือนคลำทางอยู่ แต่ก็ยังดีกว่าไม่มีหนังสือเลย แต่อ่านหนังสือนี้ถ้าไม่เข้าใจก็อาจจะหลงทางได้ เหมือนคนดูแผนที่ไม่เป็น เอาทิศเหนือมาพลิกกลับเป็นทิศใต้อย่างนี้ ตอนต้นเวลาดูแผนที่มันก็ต้องดูลูกศรก่อนใช้ใหม่ ลูกศรเขาชี้ทิศเหนืออยู่ตรงไหน ไม่ใช่กลับหัวกลับหางดู แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์นี้ พอเราเดินผิดทาง ท่านก็บอก พอไปติดตรงไหน ท่านก็บอก ติดตรงนี้จะเป็นอย่างนี้ ติดตรงนั้นจะเป็นอย่างนี้นะ

การได้ยินได้ฟังธรรมะของท่านอยู่อย่างต่อเนื่อง เป็นการเตือนสติให้รู้ว่าทางที่จะต้องไปนั้นไปทางไหน เวลาปฏิบัติธรรมไปนี้ จิตมักจะไปติดตามจุดต่างๆ เวลาได้สมาธิก็จะติดอยู่ในสมาธิ ภาวนาที่ไรก็จะภาวนาให้สงบอย่างเดียว พอสงบนิ่งแล้วก็มีความสุข พอถอนออกมาก็ไม่ได้พิจารณาธรรมะต่อ ไปทำอะไรอย่างอื่น ก้อกๆ แก้กๆ ไป พอจิตฟุ้งซ่านขึ้นมา ก็กลับไปทำสมาธิใหม่ แต่ไม่ได้เจริญปัญญา ท่านก็เลยต้องคอยเตือนเสมอว่า พอได้สมาธิแล้ว เวลาออกจากสมาธิควรไปทางปัญญาต่อ ควรพิจารณาร่างกายก่อน พิจารณาให้เห็นถึงความไม่สวยงาม พิจารณาอสุภะ ความเป็นปฏิกุลของร่างกาย เพื่อคลายความกำหนัดยินดี นอกจากอาการทั้ง ๕ ที่อยู่ข้างนอกร่างกาย คือ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง แล้ว ยังมีอาการที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในผิวหนัง เช่น เนื้อ เอ็น กระดูก อวัยวะต่างๆ ให้เข้าไปดูด้วยปัญญา คือ ตาเนื้อของเราเนี่ยมองทะลุหนังเข้าไปไม่ได้ แต่ปัญญานี้มันทะลุเข้าไปได้ เพราะเราสามารถกำหนดพิจารณาจินตนาการภาพของอวัยวะต่างๆ ในร่างกายได้

พอฟังแล้วก็ได้กำลังใจ พอเราออกจากที่ประชุมกลับไปเดินจงกรม เดินได้หลายชั่วโมง วันไหนไม่ได้ฟังธรรม เดินชั่วโมงเดียวก็เหนื่อยแล้ว ไม่อยากจะเดินมันต่างกัน เวลาได้ฟังธรรมจะได้กำลังใจ แต่จะจางหายไปหลังจาก ๓ - ๔ วันผ่านไปแล้ว ท่านถึงต้องเรียกประชุมอยู่เรื่อยๆ

เข้มวงดกวดขัน

ที่วัดป่าบ้านตาดนี้ ถ้ายังไม่ถึงเวลาออกมาไม่ได้นะ ต้องอยู่ที่บริเวณกุฏิเท่านั้น ถ้าออกมาที่ศาลาหรือที่โรงฉันน้ำร้อนนี้ ก็เลสหามาแล้ว ท่านก็จะมาไล่

เรื่องฉันน้ำปานะนี้ ท่านเปิดโอกาสให้ฉันวันละครึ่ง หลวงตาจะคอยกำราบ ท่านจะเดินมาเช็คดูอยู่เรื่อยๆ ท่านไม่ให้คุยกัน ให้รีบฉัน ฉันเสร็จแล้วก็ให้รีบแยกกันกลับไป เพราะคุยแล้วเดี๋ยวจิตมันฟุ้งซ่าน ดีไม่ดีก็ทะเลาะกันเถียงกัน ดังนั้นหลวงตาจะคอยเดินมาตรวจอยู่เรื่อยๆ ถ้าท่านเดินผ่านมารอบแรกเห็นหน้าไม่เป็นไร แต่ถ้าท่านเดินมารอบที่ ๒ แล้วยังเจอเรานั่งอยู่อีก ท่านจะถามแล้วว่าทำอะไร ตอนนั้นก็ให้รีบโกยได้แล้ว ถ้าไม่เช่นนั้นแล้วเดี๋ยวโดน

นอกจากนี้ระหว่างที่ท่านเดินตรวจวัด ท่านจะเดินเงิบ เสือเงิบ คือไม่ให้รู้ ท่านจะเดินดูว่ากุฏิไหนมีเสียงซุบซิบคุยกันหรือเปล่า นั่งดื่มกาแฟดื่มน้ำชาอะไรหรือเปล่า ถ้าเดินมาเห็นมีรองเท้าหลายคู่ ท่านก็รู้ว่ามิพระคุยกัน พระมาสังสรรค์กัน ท่านก็จะไล่แล้ว หรือถ้านอนก็ไม่ได้นะ สมัยยุคบุกเบิกนี้ รู้สึกว่าแม่แต่นอนมากเกินไปได้ไม่ได้ หลังจากที่หลวงปู่มั่นท่านมรณภาพไปแล้ว หลวงตาก็ไปอยู่ที่ห้วยทราย ๔ ปี ตอนนั้นก็มีพระติดตามท่านไปด้วย รู้สึกว่าช่วงนั้นท่านเขี้ยวมาก ถ้าใครไม่ภาวนานี้ อยู่ไม่ได้เลย

และหลวงตาท่านก็ไม่ให้พระรับข่าวสารทางโลก ห้ามวิทยุ ห้ามทีวี ห้ามหนังสือพิมพ์ สมัยนั้นยังไม่มีมือถือ พอไปอ่านหนังสือพิมพ์ ใจก็ปรุ่งแต่งไปแล้ว ลืมพุทโธแล้ว พอปรุ่งแต่งก็ไม่มีวันที่จะสงบได้ แต่จะทำได้ต้องรู้จักเหตุที่ทำให้มันเกิด เหตุก็คือต้องปลีกวิเวก ต้องอยู่คนเดียว อยู่ในที่ห่างไกลจากสิ่งต่างๆ ที่จะมารบกวนใจ ที่จะมาดึงใจให้ไปคิดเรื่องต่างๆ ให้อยู่ในป่า อยู่ตามวัดป่าวัดเขา อยู่กับครูบาอาจารย์ เวลาส่วนใหญ่ก็จะอยู่คนเดียว ยกเว้นเวลาต้องมาทำกิจวัตรร่วมกันก็มีบ้าง เพราะร่างกายต้องรับการดูแล ต้องรับประทานอาหาร ต้องอาบน้ำอาบทำ ต้องมีการดูแลรักษาสถานที่ให้สะอาดให้เรียบร้อย ก็ต้องมามีกิจวัตร แต่การทำ

กิจวัตรก็จะต้องไม่พูดไม่คุยกัน ต่างคนก็ต่างทำหน้าที่ของตนไป มีสติอยู่กับงานที่กำลังทำอยู่ ถ้าอยู่อย่างนี้รับรองได้ว่าผลต้องมาแน่ๆ

คุณค่าของครูบาอาจารย์ผู้รู้จริงเห็นจริง

วัดหลวงตาสมัยก่อนนี้ไม่มีใครกล้าเข้า เขากลัวกัน เพราะท่านดุมาก จะเข้าได้ก็ช่วงทอดกฐิน เวลาที่มีญาติโยมไปก็ไปเดี่ยวเดียว พอลวดยของเสร็จ รับพรเสร็จแล้วก็กลับกัน ไม่กล้าไปค้างกัน ที่บ้านตาดสมัยก่อนนี้จึงเงียบมาก

การที่เราได้อยู่กับครูอาจารย์ที่มีประสบการณ์อย่างนี้ ทำให้เรามีความรู้นะมากขึ้น รู้จักอุปนิสัยอะไรหลากหลาย เช่น วิธีอดอาหาร วิธีต่อสู้กับความกลัว วิธีต่อสู้กับทุกขเวทนา แล้วก็ความรู้ที่ละเอียดเข้าไปอีกจนถึงขั้นอริยะต่างๆ

การฟังเทศน์ฟังธรรมจากคนที่ได้ผลแล้ว ได้บรรลุแล้ว เมื่อเทียบกับคำสอนของคนที่ยังไม่ได้บรรลุแล้วนั้น มันแตกต่างกันมาก ต่างตรงที่การให้กำลังใจ ตรงที่การสอนอย่างถูกต้องแม่นยำ คนที่ไม่เคยผ่านมา คนที่ยังไม่ได้ประสบผลสำเร็จจากการปฏิบัติ ก็จะสอนแบบงูๆ ปลาๆ สอนไปตามจินตนาการ ไม่เหมือนกับการที่ได้ยินได้ฟังจากพระพุทธเจ้า จากพระอรหันต์ทั้งหลาย จากท่านที่ได้บรรลุแล้ว ท่านพูดด้วยความมั่นใจ ท่านพูดแบบไม่เคลือบแคลงสงสัย จึงทำให้คนฟังก็ไม่เคลือบแคลงสงสัย แต่ถ้าคนพูดแบบเคลือบแคลงสงสัยไม่แน่ใจ คนฟังก็จะไม่แน่ใจตามไปด้วย

นี่แหละคือประโยชน์ที่ได้รับจากการอยู่กับครูบาอาจารย์ที่ได้บรรลุธรรมแล้ว ท่านจะรู้จักวิธีที่จะปฏิบัติ ท่านรู้ว่าเวลาทำอะไรไม่ถูกแล้ว ท่านจะห้ามทันที ท่านจะปรามทันที ถ้าเราไม่อยู่กับผู้ที่ปฏิบัติแล้วเราจะไม่รู้ เพราะนิสัยเดิมเราจะคิดว่าโอเคเนะ ไม่เป็นไรนะ มันก็จะทำไป เวลาท่านสั่งสอนเรา ท่านเป็นธรรม ถ้าเราเถียงก็แสดงว่าเป็นกิเลสของเรา ดังนั้นอย่าไปเถียงท่าน ถ้าเถียงก็อย่าไปอยู่กับท่าน อย่าไปศึกษากับท่าน ท่านไม่ได้ขอรับรองให้เรามาศึกษา แต่ถ้าเราอยู่ศึกษา

กับท่าน ก็แสดงว่าเรายอมรับธรรมของท่านแล้ว ถ้าเรามาเถียง เราพูดทันทีเลยว่า กิเลสของเราออกมาแล้ว หรืออย่างน้อยก็ควรฟังท่านก่อนแล้วก็เอาไปพิจารณา เวลาครูบาอาจารย์จะทำอะไร ท่านมีเหตุมีผล ท่านจะสอนใครอบรมใคร ท่านมีอุบายของท่านซึ่งเหมาะกับแต่ละคน เวลาเราสงสัยอะไรอยากจะถามท่านก็สามารถถามท่านได้แต่ต้องมีกาลเทศะ ดูว่าท่านเปิดโอกาสให้ถามได้หรือยัง ถ้าครูบาอาจารย์ท่านพูดอะไรอยู่ ท่านยังไม่หยุด ท่านยังไม่เปิดโอกาส เราก็ไม่ควรที่จะไปถามแล้วเวลาถามก็อย่าไปถามแบบโง่ๆ ถามตามความรู้สึกของเรา ถ้าจะถามต้องถามแบบมีเหตุมีผล และควรจะถามเรื่องแนวทางการปฏิบัติมากกว่า อย่าไปถามแนวทางตามความคิดความเห็นว่าจะเป็นอย่างนั้น ควรจะเป็นอย่างนี้ เรื่องนั้นเรื่องนี้ ไม่ควรที่จะไปคิด ถ้าเรามีความเห็นแบบนี้ก็ควรเก็บไว้ที่ตัวเราก็ก่อน

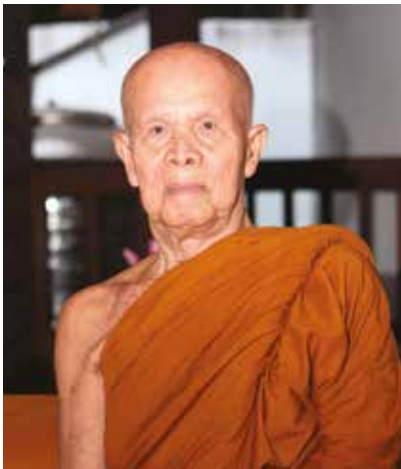
สำหรับนักปฏิบัติแล้ว ในตอนต้นจึงจำเป็นต้องมีครูบาอาจารย์คอยสอน คอยให้กำลังใจก่อน ต้องมีความสงบเป็นฐานก่อนถึงจะออกไปอยู่คนเดียวได้ ไปเที่ยววิเวกได้ ไปหาประสบการณ์จริงได้ เหมือนเป็นการเข้าสนามสอบแล้ว ถ้ามีสุดตมยปัญญา มีจินตามยปัญญาแล้วอยากจะไปทดสอบกำลังของภาวนามยปัญญา ก็ต้องไปอยู่คนเดียว ไปเข้าสนามสอบ เป็นการปฏิบัติขั้นสูง ต้องมีสติ มีสมาธิ มีปัญญาพอที่จะรักษาตนได้แล้ว ท่านถึงจะให้ไป ถ้ายังไม่มี อย่าไปอยู่คนเดียว ยังเป็นเหมือนเด็กทารก ต้องมีพ่อแม่คอยเลี้ยงดูอบรมสั่งสอน พอโตเป็นที่พึ่งของตนได้แล้วค่อยไป

ประโยชน์ของครูอาจารย์เป็นอย่างนี้ พอมีปัญหาไปเล่าให้ท่านฟังปั๊บ ท่านจะแก้ให้เราทันที ใจของเรายังไม่ดีพอ ไม่มีปัญญา มีแต่กิเลสคอยเหยียบย่ำทำลาย ทำให้ท้อแท้เบื่อหน่าย หมดศรัทธา ไม่อยากปฏิบัติ แต่ถ้าอยู่กับครูบาอาจารย์ ท่านจะคอยสอนอยู่เรื่อยๆ

“มือของครูบาอาจารย์กับมือของลูกศิษย์ลูกหา
ญาติมิตร เพื่อนฝูง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
ใช้แทนกันได้ ไว้ใจกันได้ เชื่อใจกันได้ ตายใจกันได้”

หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน

ครูบาอาจารย์ที่เคยอยู่ศึกษา ณ วัดป่าบ้านตาด

พระอาจารย์บุญมี ปริปฺปนฺโน

พระอาจารย์สี กุสฺสโร

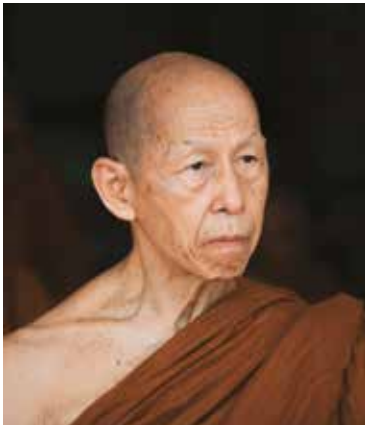

พระอาจารย์ปัญญาวฑฺฒโน

พ่อแม่ครูอาจารย์

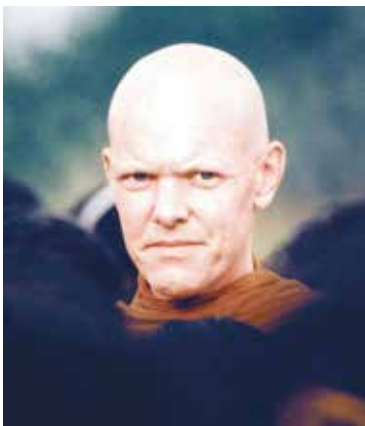
พระอาจารย์เซอร์ อภิเจโต

พระอาจารย์สุดใจ ทันทมน

พระอาจารย์บุญมี ชันมรตโน

พระอาจารย์ดึก สีสรรตโน

พระอาจารย์วันชัย วิจิตโต

“เรื่องความตายนี้ คนเรามักจะกลัว ไม่กล้าคิดกัน แต่ถ้าเอามาคิดแล้วมันกลับมีประโยชน์ เพราะมันจะทำให้เราคลายความกลัว เราไปนั่งคิดถึงอยู่กับสิ่งต่างๆ ที่จะต้องมีวันบั้นปลาย เราคิดว่ามันเป็นตัวเราของเรา เราก็ไม่อยากจะให้มันจบ แต่ถ้าเราคิดถึงเรื่องๆ มันก็จะทำให้เราเห็นความจริง แล้วเราก็จะปล่อยวาง ไม่ผูกพัน พอถึงเวลาที่จะต้องจากกันไป เราก็จะไม่มีความทุกข์ใจ นั่นแหละเป็นจุดที่ทำให้เกิดปัญญาขึ้นมา”

พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

ปล่อยลงสู่กระแส

พอพิจารณาด้วยปัญญาแล้ว
สิ่งที่จะต้องตายนั้นมันไม่ใช่เรา

เราก็ทำได้

สมัยไปอยู่บ้านตาต มียูปีหนึ่งอากาศหนาวมาก อุณหภูมิเคยลงถึง ๖ องศาหนาวจริงๆ แต่ก็ยังต้องออกบิณฑบาตตามปกติ สมัยนั้นถนนยังเป็นลูกรัง ยังไม่ได้ราดยาง ตอนเช้าออกเดินบิณฑบาตต้องเดินเท้าเปล่า เวลาเดินเหยียบก้อนกรวดเหมือนกับเดินเหยียบก้อนน้ำแข็งเลย มันสุดทรมาน แต่พอเห็นหลวงตาซึ่งท่านก็มีอายุมากแล้วแต่ท่านยังทำได้ เราก็ต้องทำตามท่านได้ จึงถือว่าเป็นการฝึกที่ดี

ถ้าไม่มีผู้นำที่เข้มแข็งเด็ดเดี่ยวพาทำแล้ว ก็จะไม่มีการทำกันหรอก ดังนั้นเราจึงต้องอาศัยท่าน เพราะเคยผ่านอย่างนี้มาหมดแล้ว และจิตใจท่านไม่ได้ไปอะไรกับมัน จิตใจมันนิ่ง มันก็ไม่ค่อยจะไปวิตกเดือดร้อนอะไรมากกับความเป็นไปของร่างกาย มันก็แค่สัมผัสรับรู้อยู่เท่านั้น แต่จิตไม่ปรุงไปตามอาการภายนอกที่เข้ามากระทบเท่านั้นเอง มันรู้ว่ามันเจ็บแต่มันไม่ปรุงว่า “โ๊ย เจ็บเหลือเกิน โ๊ย หนไม่ไหวแล้ว” มันไม่ปรุงอย่างนั้น มันรู้ว่าเจ็บแล้วมันก็ปล่อยไปตามนั้น มันก็สักแต่ว่าเจ็บเท่านั้นเอง มันต่างกันตรงนี้ ต่างตรงที่ว่าจิตของเราปรุงหรือไม่ปรุง ปรุงไปทางธรรมะหรือปรุงไปทางกิเลส ถ้าปรุงไปทางกิเลสแล้วมันก็จะวุ่นวายจะทุกข์ แต่ถ้าปรุงไปในธรรมะก็ไม่เป็นไรละ

อุบายทรมานกิเลส

เวลาได้อยู่กับหมู่กับพวกที่ปฏิบัติด้วยกันแล้ว เราก็จะเห็นอุบายวิธีต่างๆ อุบายที่ได้เรียนรู้เพิ่มเติมตอนไปอยู่ที่วัดป่าบ้านตาตก็คือเรื่องการอดอาหาร เพราะสังเกตเห็นพระที่นั่นเขาอดอาหารกัน ตอนต้นเราก็ไม่รู้ว่าพระที่นั่งอยู่ติดกันอยู่ดีๆ เขาก็หายไปไหน ตอนนั้นคิดว่าเขากลับบ้านหรือไปธุระที่ไหน พอถามพระรูปอื่น ท่านบอกว่าเขาไปอดอาหาร เพราะเวลาอดอาหารนี้ ไม่ต้องออกมาทำกิจ ไม่ต้องมายุ่งกับกิจกรรมของวัด ไม่ต้องออกไปบิณฑบาต แม้แต่งานของส่วนรวมก็ไม่ต้องทำ ให้ทำแต่เฉพาะของส่วนตน เพราะท่านต้องการเน้นให้ปลื้มใจจริงๆ

ไม่ให้เราสัมผัสรับรู้กับรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะต่างๆ ถ้าอดแล้ว ท่านก็ให้ภาวนาตลอดเวลา

ช่วงนั้นเราก็ได้อ่านหนังสือปฏิบัติพาพระอุดมกรรมฐานที่หลวงตาเขียนไว้ ท่านก็อธิบายถึงประโยชน์ของการอดอาหาร วิธีนี้ตอนที่เรปฏิบัติเองอยู่ที่บ้านก็ไม่เคยปฏิบัติมาก่อน ตอนต้นคิดว่าเราฉันมื้อเดียวก็เก่งแล้วนะ แต่พอเห็นพระองค์อื่นเขาอดอาหารได้ ก็เกิดมุนานะอยากจะลองอดดูบ้าง เราก็เลยลองอดอาหารดูว่ามันเป็นอย่างไร

การอดอาหารมันจะเป็นการสร้างภาวะคือความทุกข์ขึ้นมาคือความหิว ถ้าเกิดความหิวแล้ว มันก็มี ๒ วิธีที่จะแก้ความหิว คือ ๑. ก็ต้องหาอะไรรับประทาน ๒. ต้องดับความหิวที่เกิดขึ้นจากความคิดปรุงแต่งของใจ เวลาอดอาหารแล้วแสดงว่าเราจะไม่ไปหาอาหารมาดับความหิว ก็มีทางเดียวเท่านั้นก็ต้องดับความหิวด้วยการภาวนา ด้วยการทำให้สงบ เพราะว่า ๙๐% ของความหิวนี้ออกมาจากใจ ไม่ได้อยู่ที่ร่างกาย ความหิวอยู่ที่ร่างกายนี้มีความรุนแรงเพียง ๑๐% เท่านั้นเอง แต่น้ำหนักของความหิวที่เกิดจากความคิดปรุงแต่งนี้ เพียงแต่นี้ถึงอาหาร น้ำลายก็ไหลออกมาแล้ว

ดังนั้นเวลาอดอาหารก็เป็นเหมือนกับว่าวันนั้นเป็นช่วงเวลาที่ยืนเวทีแล้วไม่ได้ขกกระสอบทรายแล้ว เป็นการชกกับกิเลสตัณหาแล้ว ตอนนั้นจะมาทำแบบสบายๆ ไม่ได้ เราจะต้องเข้มงวดกับการนั่งสมาธิ เดินจงกรมอย่างมาก ถ้าไม่นั่งหรือถ้านั่งแล้วเมื่อยก็ออกมาเดินจงกรม เดินจงกรมเมื่อยก็กลับไปนั่งต่อ มันก็เลยเป็นการบังคับให้ทำความเพียรไปในตัว เหมือนนักมวยที่ขึ้นอยู่บนเวทีแล้วจะมายืนแก้ๆ กังๆ ไม่ได้ จะต้องออกลดตายทุกชนิดเพื่อป้องกันไม่ให้คู่ต่อสู้มาชกให้เราล้มลงไปได้

พอเราอดอาหารก็จะเกิดภาวะความทุกข์ขึ้นมา คือความหิว เราก็ต้องหาวิธีต่อสู้กับความหิว ก็คือต้องภาวนาเท่านั้น ตอนนั้นเวลานั่งสมาธิแล้วจิตสงบนี้ความหิวก็หายไป พอออกมาเดินจงกรมได้สบาย แต่พอเดินไปได้สักระยะหนึ่ง

กำลังของสมาธิก็จะหมด ความคิดปรุงแต่งในเรื่องของอาหารก็เริ่มคิดอีกแล้ว ตอนนั้นเราก็ต้องกลับไปนั่งสมาธิต่อ พอนั่งแล้วจิตมันก็สงบ ความหิวก็หายไปอีก พอนั่งเมื่อยแล้ว เราก็ออกจากสมาธิมาเปลี่ยนอิริยาบถมาเดินจงกรมไป เราก็ทำอย่างนี้สลับกันไปทั้งวันทั้งคืน มันก็เลยได้ภาวนาอย่างต่อเนื่อง เพราะเวลานอนก็นอนไม่หลับเพราะมันหิว มันก็เลยไม่อยากจะนอน ดังนั้นจิตนี้จะต้องถูกควบคุมด้วยสติด้วยปัญญาอยู่ตลอดเวลา บางทีก็ต้องพิจารณาถึงความเป็นปฏิปักษ์ของอาหารเพื่อจะหยุดความคิดปรุงแต่งในเรื่องของอาหาร พอคิดอย่างนี้ความอยากที่จะรับประทานอาหารก็หายไป หรือบางที่เราต้องสร้างภาวะที่มันกดดันจิตใจ เราถึงจะทำให้เราต่อสู้และผลิธรรมะออกมา คือผลิตสติ ผลิตสมาธิ ผลิตปัญญา แต่ถ้าเราอยู่ในสภาพที่สบายๆ นี้ กิเลสมันจะออกมาเพ่นพ่าน เช่น วันไหนถ้าไปฉันบิ๊ป พอกลับมาถึงกุฏินี้มันง่วง มันอยากจะหาหมอนก่อน ไม่อยากจะเดินจงกรม ไม่อยากจะนั่งสมาธิ หรือนั่งก็นั่งเดียวเดียว นั่งพักเดียวก็คอพับแล้ว ดังนั้นการอดอาหารจึงเป็นเครื่องมือสนับสนุนในการประกอบความเพียรได้ดี คือฉันกับอดสลับกัน อดทีละ ๓ วันบ้าง ๕ วันบ้าง แล้วก็กลับมาฉันอีก ๒ วัน แล้วก็กลับไปอดใหม่ แล้วเราก็สังเกตธาตุขันธ์ด้วยว่ามันเสียหายหรือเปล่า เพราะว่าถ้าอดมากเกินไป มันจะทำให้ท้องเสียได้ ก็ต้องคอยสังเกตดู

ข้อดีอีกอย่างหนึ่งของการอดอาหาร คือเมื่อก่อนตอนที่ยังไม่ได้อดอาหาร ตอนเย็นๆ มันจะรู้สึกหิว มันก็จะคิดปรุงแต่งเรื่องอาหาร แต่พอเริ่มอดอาหารไปได้สักพักหนึ่ง จิตมันจะไม่ปรุงแต่ง เพราะคิดว่าไม่ได้กินอาหาร ๓-๔ วัน ก็ยังอยู่ได้เลย แค่มันไม่ได้กินตอนเย็นเพียงมือเดียว มันจะเดือดร้อนกับอะไร และเวลาเรากลับไปรับประทานอาหารก็จะง่ายเพราะเวลาไม่ได้ฉันอาหารสัก ๓-๔ วันนี้อะไรก็อร่อยไปหมด แค่ว่าเป่าๆ ก็อร่อย ก็ทำให้กินอาหารได้ง่ายขึ้นเยอะ ฉะนั้นการอดอาหารก็ถูกกับจริตของเราดี ช่วยให้เราขยันภาวนา

เราใช้วิธีการอดอาหารมาประมาณเกือบสองปีมั้ง คือกินกับอดสลับกันไป เราเคยลองดูว่าจะอดได้สักกี่วัน ก็ได้สูงสุด ๙ วัน พอเลยไปจากนั้นเรารู้สึกว่าสติมันไม่ค่อยดีแล้ว มันไม่คิดจะภาวนาแล้ว มันอยากจะนอน เพราะมันไม่มีเรี่ยว

ไม่มีแรง มันอ่อนเพลีย เราก็เลยที่เราไม่ได้อดเพื่อเอาสถิตินะ เราอดเพื่อที่จะมาสนับสนุนการภาวนาต่างหาก ในเมื่อมันภาวนาไม่ได้ เราก็อย่าไปอดมันดีกว่า การอดอาหารนี้ รู้สึกว่าอดครั้งละ ๕ วัน หรือ ๗ วัน นี่กำลังดี ช่วง ๓ วันแรกก็จะทรมานหน่อย เพราะมันจะหิวมากหน่อย แต่พอผ่าน ๓ วันไปแล้ว ความหิวมันก็จะเบาบางลงไป

ตอนนั้นถ้าพระองค์ไหนอดอาหาร หลวงตาก็อนุญาตให้ฉันนมได้บ้าง สมัยนั้นมันไม่มีนมกล่อง ก็มีพวกนมข้นชงโอวัลตินอย่างนี้ ฉันวันละถ้วยหนึ่ง มันก็ช่วยให้ไม่อ่อนเพลียมากเกินไป พอตอนบ่ายก็ฉันน้ำปานะได้ คือฉันพวกโกโก้บ้าง หรือบางครั้งถ้าหลวงตามีช็อกโกแลต ท่านจะให้พระเอาไปให้พระที่อดอาหาร พระที่ไม่อดอาหารนี้ ท่านจะไม่ให้ ช่วงที่เราอดอาหารก็ได้ช็อกโกแลตมาบ้าง แล้วเวลาอดอาหารก็ดีอย่าง คือไม่ต้องไปเจอเสือ (หมายถึงหลวงตา) ที่ศาลา เพราะเวลาไปฉันแต่ละวันนี้ มันไม่ใช่เรื่องง่ายๆ นะ ต้องขึ้นศาลาไปเจอเสือ บางทีไม่อยากจะเจอเสือกก็เลยยอมอดอาหาร ที่วัดบ้านดาด พระก็เลยจะอดอาหารกันมาก อดกันบ่อย ยิ่งในช่วงเข้าพรรษานี้ บางที่หายไปครึ่งวัดเลยก็มีไปอดอาหารกัน เพราะถ้าไม่อดอาหาร เวลาออกมาเดี่ยวโดนเสือคำราม

ยาแก้โรค

เวลาเรากินมาก กามราคะมันก็เกิด ถ้าเรากินนอนสบาย มันก็จะสนับสนุนเรื่องกามารมณ์ แต่ถ้ามันกินน้อยๆ มันจะไม่ค่อยคิดถึงเรื่องกามารมณ์ ดังนั้นการผ่อนอาหาร การอดอาหาร ก็เลยช่วยได้หลายอย่าง ช่วยลดเรื่องกามารมณ์ ช่วยลดเรื่องความขี้เกียจ และก็ช่วยบังคับให้เราภาวนา เวลาเราทุกข์ใจเราก็ต้องใช้การภาวนาเพื่อทำให้สงบ เพื่อจะได้ไม่พุ้งซ่านกับเรื่องอาหาร ช่วงอดอาหารช่วงปฏิบัติจริงๆ พวกกามารมณ์ไม่ค่อยมีโอกาสดำเนิน เพราะมันมัวแต่ไปยุ่งกับเรื่องอาหารมากกว่า ถ้าไม่ได้อดอาหาร มันก็มีบ้างไม่มีบ้าง แต่เราก็พิจารณาอยู่เรื่อยๆ ก็เลยมีอายุมากขึ้น ดังนั้นเรื่องกามารมณ์เลยไม่ค่อยมีปัญหากับเรา

ที่พระส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องนี้เพราะเขาไม่พิจารณากัน อุปัชฌาย์ก็สอนตั้งแต่วันบวชแล้วว่าให้พิจารณากรรมฐาน ๕ ก็คืออาการ ๓๒ แต่ถ้าให้ไปท่องอาการ ๓๒ กลัวมันไม่ไหว ก็เลยเอาแค่ ๕ อย่าง คือ เกสา โลมา นขา ทันทา ตโจจริงๆ มันก็คืออาการ ๓๒ นี่เอง ให้เราพิจารณาอาการ ๓๒ อยู่เนืองๆ จะได้เห็นความไม่สวยไม่งามของร่างกาย เวลาเห็นร่างกายใครว่าสวยว่างามก็ให้มองเข้าไปข้างใน มองดูกระดูกโหลกศีรษะ มองดูกระดูก ตับ ไต ลำไส้ อวัยวะ ปัสสาวะ อันนี้มันเป็นเหมือนยา ถ้าโรคไม่ขึ้นมาก็ไม่ต้องไปใช้มัน พอนึกถึงกามารมณ์ขึ้นมา คิดว่ามันสวยมันงาม ก็ต้องให้คิดถึงอาการ ๓๒ พอคิดแค่นี้มันก็หยุดได้แล้ว เพราะเราคุมตลอดเวลา ปัญหาอยู่ที่ว่าเราคุมตลอดเวลาหรือไม่กุมตลอดเวลา อยู่ที่ว่าเรามียาไว้กินตลอดเวลาที่ต้องการกินหรือเปล่า ยานี้เราไม่ต้องกินตลอดเวลา อาจจะกินเฉพาะเวลาที่เป็นโรค ถ้าจิตมันสงบ มันนิ่ง มันเฉยๆ มันไม่ปรุงแต่ง ก็ไม่ต้องทำอะไรมัน แต่พอมันเริ่มไปปรุงทางกิเลส ก็ต้องใช้ยามาแก้

ห้องสอบของภาคปฏิบัติ

พระปฏิบัติหรือพระป่าส่วนใหญ่จะไม่กังวลกับเรื่องหยูกเรื่องยาเท่าไร ตั้งแต่บวชนี้เราไม่เคยฉันทยาแก้ปวดเลย เราไม่เคยมียาแก้ปวดอยู่ในกุฏิแม้แต่เม็ดเดียว แต่มีธรรมโอสธเป็นยาแก้ปวดอยู่ในใจ เวลาปวดก็ปล่อยให้มันปวดไป ร่างกายมันปวดแต่ใจไม่รู้สึkpวด จึงว่าอย่ามัวเสียดายร่างกายเลย ให้พิจารณาความตายอยู่เรื่อยๆ จะได้ว่าถึงรักษาอย่างไรก็ต้องตาย เสียเวลาไปเปล่าๆ สู้รักษาใจดีกว่า มาให้ความสำคัญกับจิตใจดีกว่า

แล้วถ้าเราต้องการทดสอบพลังจิตของเรา เวลาเจ็บป่วยขึ้นมาเราก็ต้องไม่กินยา เช่น เวลาเราไปอยู่ในป่าแล้วเป็นไข้ เราก็ต้องใช้ธรรมโอสธรักษามันคือใช้อุเบกขาต่อสู้กับความเจ็บปวดของร่างกายจนกว่าร่างกายมันจะหายจากโรคภัยนี้ไป ถ้าไม่หายก็ถือว่ามันก็ตาย

ความตายก็เป็นข้อสอบอีกข้อหนึ่งที่เราจะต้องผ่านให้ได้ ร่างกายเราก็ต้องปล่อยเหมือนกับเราปล่อยเวทนาเหมือนกัน นี่หมายถึงเวลาเข้าห้องสอบ แต่ถ้ายังไม่เข้าห้องสอบ คือยังไม่พร้อม ก็ไปหาหาไปหาหมอได้ ไม่ห้าม แต่นี่หมายถึงว่าเราอยากจะทดสอบพลังจิตของเราว่าเรามีอุเบกขาที่จะรับกับความแก่ ความเจ็บ ความตาย ของร่างกายหรือไม่ เราก็ต้องไปเข้าห้องสอบ ไปหาที่ทดสอบจิตใจเรา เช่น ไปอยู่ป่าแล้วก็เป็นไข้หรือเป็นอะไร แล้วก็ใช้ธรรมโอสธคืออุเบกขาธรรมนี้สู้กับมันไป ร่างกายจะหายก็หายไป โรคภัยไข้เจ็บจะหายก็หายไป ถ้าไม่หาย ร่างกายจะตายก็ให้มันตายไป

อันนี้เรียกว่าการเข้าห้องสอบของการปฏิบัติ เพราะยังงี้ก็ต้องตายอยู่ดี ต่อให้อยู่ในโรงพยาบาล ถึงเวลามันก็ต้องตาย เราจะรอให้ถึงเวลานั้นหรือ หรือว่าเราจะหาห้องสอบก่อน มันมี ๒ ทางเลือก รอให้มันถึงเวลานั้นแล้วค่อยเข้าห้องสอบก็ได้ แต่กลัวว่ามันจะทันการณ์หรือเปล่า แต่ถ้าเราไปหาห้องสอบแล้วเราสอบไม่ผ่าน เราก็จะได้กลับมาทำการบ้านเพิ่มได้ แล้วก็กลับเข้าไปห้องสอบใหม่ได้ แต่ถ้าเรารอห้องสอบห้องสุดท้ายนี้ ผ่านก็ผ่าน ถ้าไม่ผ่านก็ตก ไม่มีโอกาสสอบซ่อม ไม่มีโอกาสแก้ตัว แต่ถ้าเราหาห้องสอบตามเวลาที่เราต้องการ เราก็ยังมีโอกาส ถ้าเข้าห้องสอบคราวนี้มันสอบแล้วตก คราวหน้าเราก็กลับมาฝึกใหม่ มาสร้างพลังจิตให้มีมากขึ้นใหม่ พอเราคิดว่าเรามีพลังจิตมากขึ้นแล้ว พร้อมที่จะเข้าห้องสอบใหม่ เราก็กลับเข้าไปห้องสอบใหม่ได้

ปล่อยลงสู่กระแส

วิธีใหม่อีกวิธีหนึ่งที่รู้ตอนอยู่ที่วัดบ้านตาด นอกจากเรื่องการอดอาหารแล้ว ก็คือการที่เราได้ไปอยู่ในสถานที่ที่น้ำกลัว สถานที่ที่มีอันตรายเกี่ยวกับสัตว์มีพิษหรืออะไรต่างๆ ที่ทำหายภัยสติปัญญาของเรา ที่มันอาจจะมาทำให้เรากลัวตายทำนองนี้ โผล่ขึ้นมา ก็เลยต้องหาวิธีสู้กับการกลัวตาย

คำวันหนึ่งหลังจากฟังเทศน์อบรมจากหลวงตาบนศาลาเสร็จแล้ว เราก็กลับไปปฏิบัติต่อ ตอนนั้นเราพยายามสู้กับความกลัวตาย โดยที่เราเดินบुकป่า เดินไปในที่มีดๆ ตามทางเดินในป่า เวลาเดินไปก็ไม่ได้ใช้ไฟฉายส่องทางเพื่อให้มันเกิดความกลัวขึ้นมา แล้วปล่อยให้มันกลัวจนถึงขีดสุด ตอนนั้นมันปรุงแต่งขึ้นมาว่า “เดี๋ยวจะเหยียบบงหรือเปล่า” ใจมันก็ว่า “เหยียบก็เหยียบ ตายก็ตายวะ” พอมันยอมตายเท่านั้น จิตมันก็ปลงได้ มันปล่อยได้ มันก็เลยหายกลัว แล้วจิตมันก็เข้าไปสู่ความสงบ มันก็เลยรู้ว่าความทุกข์นี้เกิดจากความกลัว เพราะเรายังยึดติดกับร่างกาย ยังไม่ยอม ยังไม่ยอมให้ร่างกายมันตาย แต่พอพิจารณาด้วยปัญญาแล้ว สิ่งที่จะต้องตายนั่นมันไม่ใช่ตัวเรา มันเป็นเพียงธาตุ มาจากดิน น้ำ ลม ไฟ มารวมเป็นร่างกายนี้ ร่างกายนี้มันไม่เที่ยง ยังไงมันก็ต้องตาย ไม่ช้าก็เร็วต้องตาย แต่ใจมันไม่ตาย ต่อให้เอาระเบิดนิวเคลียร์โยนลงมาตรงนี้ มันก็ตายแต่แค่ร่างกาย ใจมันก็ไม่ตาย เพราะใจไม่มีส่วนประกอบ ระเบิดทำลายมันไม่ได้ เหมือนความว่างนี้ ความว่างที่เราอยู่ตรงนี้ เอาระเบิดไปใส่ความว่างนี้ก็ยังอยู่เหมือนเดิม ไม่เชื่อลองไปโยนระเบิดใส่ที่ไหนก็ได้ แล้วดูซิว่าความว่างจะหายไปไหม มันก็ยังอยู่เหมือนเดิม ใจเราก็เหมือนความว่าง มันไม่มีวันสูญสลาย มันไม่มีวันตาย แล้วเราไปกลัวอะไร เราไปหลงคิดว่าเราเป็นร่างกาย ใจร่างกายนี้มันตายแน่ๆ

พอมารู้ตรงนี้ ใจมันก็ยอมรับ ก็เลยหายกลัว วิธีนี้ไม่ได้ทำบ่อย พอมันไม่กลัวแล้วก็ไม่ต้องไปฝึกมันลองที่เดียวก็เข้าใจเลย ทำได้เลย เราก็แปลกใจเหมือนกัน เวลาเราพิจารณาอะไร ถ้าพิจารณาด้วยเหตุด้วยผลแล้ว จิตมันก็ยอมรับ มันก็หายพยศลง

เหมือนอย่างนั่งสมาธิครั้งแรก พอใช้คำบริกรรมแล้วผ่าน มันก็รู้ ก็เลยรู้ว่าปัญหาอยู่ตรงที่ความอยาก ความกลัวก็คือความอยาก ยังอยากอยู่ก็เลยทำให้กลัว

หรืออย่างเรื่องเวทนา พอเราผ่านเวทนามาได้ครั้งหนึ่ง เราก็ไม่สนใจที่จะมานั่งให้มันตลอดรุ่ง พอรู้จักวิธีปฏิบัติกับเวทนาได้ เราก็พอใจแล้ว เราก็ไม่ต้องไปนั่งภาวนาตลอดรุ่ง ที่ท่านนั่งภาวนาตลอดรุ่ง นั่นก็เป็นเรื่องท่าน ท่านก็ได้บังคับ

ว่าทุกคนจะต้องทำ เพียงแต่ให้เราปฏิบัติให้รู้จักว่า เมื่อทุกข์เกิดจากความอยากของเรา ก็ให้ใช้ปัญญาหยุดความอยากให้ได้ โดยที่เราไม่มีความรู้สึกกลัวเกรงกับความเจ็บอีกต่อไป จะเจอมันเมื่อไรก็รู้จักวิธีควบคุมใจของเราไม่ให้ไปทุกข์กับมันก็ได้แล้ว สำคัญที่สติกับปัญญา ต้องเป็นสติปัญญาที่มีความสงบของจิตเป็นฐานรองรับนะ ปัญญาจึงจะใช้ได้ดี เพราะเวลามีกิเลสเกิดขึ้นอย่างนี้ ใจมันจะร้อนขึ้นมาเหมือนภูเขไฟระเบิด ใจจะวุ่นวาย ใจจะไม่สงบ มันจะกระสับกระส่าย กระวนกระวาย แต่ถ้าไม่มีสมาธิ มันจะไม่เห็นนะ เพราะมันไม่สงบอยู่แล้ว มันก็เลยไม่รู้ว่ามันแตกต่างกัน เวลาใจสงบนี้มันจะเป็นเหมือนน้ำนิ่ง ถ้าโยนก้อนหินลงไป ในน้ำ น้ำจะกระเพื่อม หรือถ้ามีปลาอยู่ใต้น้ำ มันก็จะผุดขึ้นมาทำให้น้ำกระเพื่อมได้ กิเลสก็เหมือนปลาที่อยู่ในน้ำ เวลาจิตสงบนี้ น้ำมันจะนิ่ง พอคิดไปทางกิเลสบับ ใจมันกระเพื่อมทันที

ดังนั้นเวลาที่จิตสงบนิ่งๆ แม้กระทั่งเรื่องนิดเดียว คิดนิดเดียว มันก็ทำให้ใจกระเพื่อมขึ้นมาได้ มันก็รู้ว่านี่เป็นกิเลส แต่ถ้ารู้ว่าเป็นธรรม คิดเป็นธรรม มันจะไม่กระเพื่อม คิดเป็นธรรมก็ต้องคิดว่ามันเป็นไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา คิดอย่างนี้แล้วใจจะไม่กระเพื่อม ดังนั้นใจจะต้องมีอุเบกขา ต้องเข้าอัปปนาสมาธิก่อน ถึงจะเข้าถึงฐานของความจริง ถึงจะเห็นอริยสัจได้อย่างชัดเจน อริยสัจมันอยู่ตรงนั้น เวลาจิตนิ่งก็เป็นนิโรธ พอมีปัญหาขึ้นมา จิตกระเพื่อมก็เป็นทุกข์แล้ว แต่ถ้าใช้ไตรลักษณ์เข้ามาบับ มันก็กลับมาสงบได้ มันจะเห็นการทำงานของอริยสัจ ๔

รู้จักหน้าที่ของอริยสัจ

การปล่อยวางทุกขเวทนานี้ ก็ปล่อยวางได้ ๒ ลักษณะ คือปล่อยวางด้วยกำลังของสมาธิ ถ้าปล่อยวางด้วยกำลังของสมาธินี้ ก็ยังไม่บรรลुเป็นพระโสดาบัน เช่น เวลาร่างกายเกิดอาการเจ็บปวดขึ้นมา ก็บริกรรมพุทโธๆ ไปจนจิตสงบ อย่างนี้จะไม่เรียกว่าโสดาบัน

คนที่จะเป็นโสดาบันนี้ จะต้องปล่อยวางด้วยปัญญา เห็นว่าทุกข์เวทนานี้ เป็นอนัตตา ไปห้ามเขาไม่ได้ เขาเกิดขึ้นมาตั้งอยู่ก็ต้องปล่อยให้เขาตั้งอยู่ไป ถ้าไปมีความอยากให้มันดับลงไป มันก็จะเกิดความทุกข์ใจขึ้นมาเพราะความอยากนั้น ที่ว่าเห็นอริยสัจ คือเห็นทุกข์ที่เกิดขึ้นมา ต้องเห็นเป็นอริยสัจ ๔ คือเห็นว่าการทุกข์ใจนั้นเกิดจากความอยากให้ทุกข์เวทนาหายไป แล้วถ้าจะดับความทุกข์ใจ ก็ต้องดับด้วยการพิจารณาให้เห็นว่าทุกข์เวทนาเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เราไปห้ามเขาไม่ได้ เขาจะเป็น เขาจะอยู่ เขาจะไป เราไปทำอะไรไม่ได้ เราต้องปล่อยวางเขา พอปล่อยวางเขา ความทุกข์ใจก็หายไป เหลือแต่ทุกข์เวทนาทางกายที่ไม่รุนแรง เหมือนกับทุกข์ทางใจ พอทุกข์ทางใจดับไป ก็อยู่กับทุกข์เวทนาทางร่างกายได้อย่างสบาย เหมือนกับคนที่พิจารณาว่าคนมาด่าเรา เราห้ามเขาไม่ได้ พอปล่อยวาง ความอยากไม่ให้เขาด่าเราได้ปั๊บ เขาจะด่าก็ด่าไป เราก็นั่งฟังได้อย่างสบาย หัวเราะไปภายในใจ มันไม่เมื่อยปากหรือโง่งไหม

ความทุกข์มันอยู่ที่ใจเรา ต้องเห็นตัวนี้ เห็นอริยสัจ ๔ จึงจะเป็นโสดาบันได้ ไม่ใช่อยู่ดีๆ ทุกข์เวทนาหายไป แต่ไม่รู้ว่ายหายไปอย่างไร เป็นอย่างไร แล้วก็มาว่าเป็นโสดาบันขึ้นมา มันไม่เป็นหรอก มันต้องเห็นอริยสัจ ๔ ทุกขั้นตอนของการปฏิบัติ พระอริยบุคคล ๔ ขั้นนี้ จะต้องเห็นอริยสัจ ๔ ในขั้นต่างๆ ทั้งนั้น ถึงจะเรียกว่าเห็นธรรม ผู้มีดวงตาเห็นธรรม การเห็นธรรมก็คืออริยสัจ ๔ นี้ และรู้จักวิธีปฏิบัติกับอริยสัจ ๔ ทุกข์ก็คือกำหนดรู้ รู้ว่าตอนนี้กำลังทุกข์ใจ แล้วก็พิจารณาเห็นว่าทุกข์ใจเกิดจากความอยาก อยากในสิ่งที่ไปบังคับเขาไม่ได้ เรียกว่าเห็นด้วยมรรค เห็นด้วยปัญญา พอเห็นอย่างนี้ก็จะสมุทัย ปล่อยวางความอยาก ละความอยากได้ พอละความอยากได้ นิโรธก็ปรากฏขึ้นมา การดับทุกข์ก็ปรากฏขึ้นมา ดับด้วยปัญญา ดับด้วยการเห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ทุกขั้นตอนจะเป็นอย่างนี้หมดในขั้นของพระโสดาบัน ก็คือเห็นโทษของความอยาก

อาจารย์วัตร

เราโชคดีที่เราไม่ต้องยุ่งเกี่ยวกับใครตั้งแต่เริ่มต้น ก็เลยมีเวลาภวนาได้ตลอดเวลา เวลาไปอยู่วัดก็ไม่ยุ่งกับงานของวัดมากเท่าไร พยายามทำเท่าที่จำเป็น งานไหนที่เป็นงานบังคับเป็นงานที่ต้องทำก็ทำงานไหนที่เป็นกิจอาสาที่ไม่อาสาบ่อย งานอาสาเนี่ยถอย อย่างเช่นงานก่อสร้างที่ควรจะทำ เราที่เคยไปช่วยทำอยู่ แต่หลวงตาท่านก็จะบอกว่ามันเป็นงานอาสาสมัคร ไม่ต้องทำก็ได้ อย่างตอนที่ เราเคยไปช่วยงานสร้างกุฏิ พอหลวงตาเห็น ท่านก็ไล่เราไปไม่ให้เราทำ ท่านคงเห็นว่าเราก็อำมาไม่ได้ เพราะงานพวกนี้เราไม่เคยทำมาก่อน เป็นงานหนัก เราเคยแต่เรียนหนังสือ เคยแต่ใช้ปากกา ไม่เคยจับจอบจับเสียม พอจะต้องไปแบกไม้หรือแบกของอะไร เวลาไปทำมันก็ดูไม่คล่อง ดูทำไม่ไหว ท่านเห็นเราแบก ท่านก็สงสาร ท่านก็เลยเมตตาไล่ไปไม่ให้ทำ พระอื่นก็เลยรู้ว่าหลวงตาไม่ต้องการให้เราไปยุ่ง

แต่ท่านก็ไม่ให้เราว่างมากจนเกินไป ท่านเลยหางานเบาๆ ให้ทำ พระรูปอื่นจะได้ไม่รู้สึกรำคาญเอาเปรียบ ท่านก็แบ่งหน้าที่ให้เหมาะสมกับฐานะของแต่ละคน ท่านก็มอบงานให้เราทำอยู่ชิ้นหนึ่ง คืองานส่งหนังสือธรรมะ คือจะมีคนเขียนจดหมายไปขอหนังสือธรรมะจากท่าน พอท่านอ่านจดหมายเสร็จ ท่านก็เดินเอามาให้เราที่กุฏิ ท่านบอกว่า “อ้าว พิจารณา” หรือบางทีท่านก็เขียนว่าให้ส่งหนังสือเล่มนั้นเล่มนี้ไปให้เขาทางไปรษณีย์ เราก็จะเป็นคนจัดห่อส่งหนังสือให้เขา งานนี้เป็นงานที่ท่านมอบหมายให้เราทำ แล้วคนอื่นก็ไม่ยอมทำ เวลาเราไม่อยู่ เขาก็ทำแทนชั่วคราว พอเรากลับมา เขาก็มอบหมายคืนให้ เราคิดว่ากลับมาจะได้หลุด แต่มันไม่หลุด เขาโยนกลับคืนมาใหม่ เราแทบไม่อยากทำงานอะไรเลย อยากจะเดินจงกรม นั่งสมาธิของเรา มันสบาย ไม่วุ่นวายใจ ทำงานข้างนอกมันก็ต้องใช้ความคิด เพราะต้องจัดต่องหา เดี่ยวกระดาดขมด เชือกหมด อะไรหมด ก็ต้องคอยหาแต่อย่างว่า การอยู่ในวัดมันก็ต้องช่วยเหลือแบ่งเบาภาระครูบาอาจารย์ หลวงตาท่านคงเห็นว่าถ้าไม่ให้งานเราทำ เดี่ยวเราจะตกเป็นเป้าของพระเถระได้ ก็เลยมีงานให้ทำเสียหน่อย เป็นงานกันผัวไว้ไม่ให้ถูกด่า เพราะที่นั่นมีเวรตมน์น้ำร้อน

มีเวรอยู่ศาลา มีเวรอะไรหลายอย่าง โชคดีเขาไม่ให้เราทำ เขาเห็นว่าหลวงตาท่านเคยไล่เราเวลาไปช่วยทำงานก่อสร้าง เขาก็เลยคิดว่าหลวงตากงไม่ยากให้เราทำงานต่างๆ เราก็เลยรอดตัว

ปกติแล้วพระจะต้องเข้าเวรอยู่ที่ศาลาครั้งละ ๑ อาทิตย เวลามีญาติโยมมาก็จะต้องออกไปต้อนรับ ถามเขาว่าจะมาทำไม ถ้ามาไม่ถูกเวลาก็บอกให้เขากลับไปก่อน หรือบอกให้เขารอ ถ้ามาตรงเวลาที่ควรจะพาให้เขาเข้าไป ก็จะไปกราบเรียนหลวงตาว่ามีญาติโยมมา ถ้าท่านบอกให้พาเขาเข้าไป พระก็จะนำเขาเข้าไป แล้วก็จะมีพระที่มีหน้าที่ดูแลโรงน้ำปานะ เตรียมรับประเคนของต่างๆ เตรียมต้มน้ำอะไร เสร็จแล้วก็ต้องล้างถ้วยล้างอะไรต่างๆ และเก็บให้เรียบร้อย บางรูปก็มีหน้าที่ปรนนิบัติหลวงตาที่กุฏิ คือไปเอาบาตรไปเอาจีวรของท่าน สิ่งเหล่านี้เป็นการฝึกการเสียสละ การรับใช้ผู้อื่น การรับใช้ครูบาอาจารย์ ทางพระเขาเรียกว่า **อาจารย์วัตร**

การที่เราไปรับใช้ครูบาอาจารย์ด้วยการกระทำอะไรต่างๆ นี้ เป็นการฝึกสตินั่นเอง เพราะครูบาอาจารย์ท่านจะมีความเข้มงวดกวดขันกับการกระทำทุกอย่างทุกอย่างที่ท่านนี้ต้องมีเหตุมีผล ทำแล้วก็ต้องเรียบร้อยเหมือนกันทุกครั้งไป เวลาใดที่ท่านทำแล้วไม่เรียบร้อยไม่เหมือนกับทุกครั้งนี้ ก็แสดงว่าใจเราลอย ใจเราเผลอ มัวแต่ไปคิดเรื่องนั้นเรื่องนี้ในขณะที่เราทำกิจวัตรทำงานต่างๆ ก็จะทำให้เกิดความไม่เรียบร้อย ไม่เหมือนกับทุกครั้งที่เคยกระทำ พอทำอย่างนี้นั่นก็จะส่งผลพองไปที่ครูบาอาจารย์ว่าสติเราไม่มีแล้ว ท่านก็เลยต้องมาช่วยเราด้วยการตำหนิติเตียนเรา ช่มชู้เรา บางทีถึงกลับไล่ออกไปไม่ให้มาทำหน้าที่นี้ ถ้าเราอยากจะทำหน้าที่ เราก็จะต้องมีความระมัดระวัง ความระมัดระวังนี้ก็คือการเจริญสติดีๆ นี่เอง ผู้ที่ได้โอกาสไปรับใช้ครูบาอาจารย์จึงมีโอกาสนี้จะได้ฝึกสติเป็นอย่างมาก พอก้าวเข้าไปสู่หน้าท่าน ใจมันต้องอยู่กับปัจจุบันตลอด อยู่กับการเคลื่อนไหวทุกก้าวอย่างเลย อยู่กับการเคลื่อนไหวการกระทำอะไรต่างๆ อย่างนี้ก็เรียกว่ามีสติแล้ว และนอกจากมีสติก็จะได้ปัญญา ท่านจะคอยสอนคอยแนะวิธีการกระทำ

อะไรต่างๆ ที่ถูกต้องที่เหมาะสมที่ควร อันนี้แหละที่ลูกศิษย์ลูกหาจึงอยากปรนนิบัติรับใช้ครูบาอาจารย์กัน เพราะถ้าอยู่ตามลำพังนี้ จะไม่มีเหตุการณ์มาบังคับให้เจริญสติ จะไม่มีใครสอนให้เกิดปัญญาขึ้นมา

ไม่คลุกคลี

ปกติเราไม่ชอบไปคุยกับใคร เวลาที่อยู่บ้านตาด เราก็พยายามทำหน้าที่ของเราไป หน้าที่ของทางวัดก็ร่วมกับเขาทำไป เช่น บิณฑบาตกลับมาก็ช่วยจัดอาหาร ตักอาหาร ช่วยกวาดกุฎศาลา ให้ทำอะไรก็ทำไปกับเขาทุกอย่าง ทำไปตามหน้าที่ ส่วนงานภาวนา เราก็ทำของเรา เวลาเสร็จจากหน้าที่ส่วนรวม เราก็กลับไปที่พักของเราไปเดินจงกรม นั่งสมาธิของเรา สมัยก่อนเราไม่คุยกับใครเลย หรือถ้าจะมีคุยกับคนอื่นก็จะมีแค่ช่วงฉันน้ำปานะเท่านั้น ไม่ได้ไปคุยกันที่กุฏิ ถ้าคุยก็ไม่ได้คุยอะไรมาก ก็แค่ถามประวัติ ถามที่มาที่ไปของเรามากกว่า แต่ไม่ได้คุยเรื่องธรรมะกัน

ที่บ้านตาด เราไม่เคยเป็นเวรน้ำร้อนหรือเวรศาลา เราไปยุคแรกๆ นี้ ยังไม่มีเวรน้ำร้อน มีแต่เด็กซึ่งเป็นลูกของจำที่อยู๋ในหมู่บ้าน เขาจะเข้ามาขงน้ำให้กาหนึ่ง ตอนนั้นยังไม่มีเตาต้มน้ำ ยังไม่มีอะไร มีลูกศิษย์มาต้มให้ ชงโกโก้ให้กาหนึ่ง พอถึงเวลาก็มาเทใส่แก้วแบ่งกันคนละถ้วยๆ พอดื่มเสร็จก็แยกย้ายกันไป ต่อมาพอพระเยอะขึ้น ก็เลยให้พระต้มน้ำกัน แล้วก็ให้มีการรับประเคน และให้พระชงกันเอาเอง ตอนนั้นปานะก็มีพวกโกโก้ กาแฟ หรือบางทีก็อาจจะมีการชงน้ำชา น้ำอัดลม เพราะมีญาติโยมมาถวาย แต่ก็ไม่ได้มีมากมายอะไร ต่อมาเมื่อของเริ่มเยอะขึ้น จึงต้องมีพระมาคอยรับประเคนของ ต้องจัดเวรกันทำ แต่เราก็ไม่เคยทำ

ส่วนงานเวรศาลานี้ พระจะต้องมานอนที่ศาลา ช่วงกลางวันก็ต้องคอยดูแลเวลามีแขกเข้ามา ก็ต้องไปสอบถามแขกที่มาว่ามาหาใครอย่างไร แล้วก็ไปกราบเรียนหลวงตาที่กุฏิ แล้วหลวงตาก็อาจจะบอกให้พาแขกเข้ามาหาท่านตอนนั้น เวรศาลาจะอยู่ครั้งละอาทิตย์ แต่เราก็ไม่เคยทำ

เวลาที่เขามีประชุมพระ หรือเรียกว่า **สภาหนุ** เขาก็ไม่ได้เรียกเรา พวกพระฝรั่ง เขาก็ไม่เรียกเข้าไปเหมือนกัน หลวงปู่บุญมี หลวงปู่ลี ท่านก็ไม่เข้าไปร่วมเหมือนกันนะ พอเราไม่ได้เข้าไปประชุมกับเขา เราเลยไม่ค่อยรู้เรื่องอะไรเท่าไร เราเป็นพวกข้าวนอกนา อาจจะเป็นเพราะช่วงนั้นเราพูดภาษาไทยไม่ค่อยคล่อง เวลาพูดก็จะเป็นแบบสำเนียงครึ่งฝรั่งครึ่งไทย

ช่วงที่เราอยู่บ้านตาด หลวงปู่บุญมีก็ยังอยู่ ส่วนหลวงปู่ลีท่านจะเข้าๆ ออกๆ บางช่วงบางพรรษาท่านจะไม่อยู่ ท่านจะปลีกไปจำพรรษาที่อื่น แต่หลวงปู่บุญมีท่านจะอยู่ตลอด จนกระทั่งหลวงตาสั่งให้ไปที่อื่น ท่านถึงได้ไป

กับหลวงปู่ลี เราก็ไม่ได้คุยอะไรกับท่าน เพราะท่านเป็นคนไม่ค่อยอยู่แล้ว และที่เราไม่คุยกับท่านเพราะว่าเราไม่รู้จะคุยกับท่านเรื่องอะไร การคุยกันคือการที่อยากจะรู้อะไรจากเขา อันนี้เราไม่มีความอยากรู้อะไรจากท่าน และตอนนั้นก็ไม่ว่าท่านเป็นพระอรหันต์ด้วย เพราะท่านทำตัวเหมือนพระธรรมดา ทำตัวเหมือนเป็นพระผู้น้อย เวลาไปบิณฑบาตก็ถือบาตรเอง ล้างบาตรเอง ทำอะไรเอง ท่านบอกว่า เวลาอยู่กับครูบาอาจารย์ก็ต้องมีครูบาอาจารย์องค์เดียว

ส่วนหลวงพ่อสึงห์ทอง (หลวงพ่อสึงห์ทอง ธัมมวโร) เราได้พบกับท่านบ้าง เพราะในปีหนึ่งท่านจะมาราบหลวงตาสองสามครั้งหรือสี่ห้าครั้ง มันเป็นธรรมเนียม บางที่ท่านมาเราไม่รู้ก็มี เพราะท่านมาช่วงที่พระไม่ได้ทำกิจ เราก็จะไม่ได้ออกไป เราก็อยู่ในที่ของเรา แต่ถ้าท่านมาในช่วงที่เรากำลังทำกิจอยู่ เราก็จะได้เห็นท่าน

การอ่านหนังสือธรรมะ เหมือนฟังเทศน์โดยตรง

สมัยที่เราไปศึกษาอยู่กับหลวงตา สมัยนั้นยังไม่มีแผ่นซีดี มีแต่เทป เวลาหลวงตาเทศน์ จะมีการบันทึกเทปเก็บไว้แต่ยังไม่มีเครื่องเล่นไว้เปิดฟัง หนังสือของท่านที่มีในสมัยนั้นมีอยู่หลายเล่ม เราได้อ่านหมดทุกเล่ม แต่จะมี ๓ เล่มที่อ่านเป็นหลัก มีหนังสือประวัติหลวงปู่มั่น หนังสือปฏิบัติฯ และหนังสือแวนดวงใจ เราจะหยิบหนังสือเหล่านี้ขึ้นมาอ่านวันละ ๑ ชั่วโมง การอ่านหนังสือธรรมะของท่านก็เป็นเหมือนกับการฟังเทศน์จากปากของท่านเลย เพราะตัวหนังสือทุกตัวอักษรที่ถูกจารึกไว้ ก็ถอดออกมาจากเครื่องบันทึกเสียงทุกคำ ขณะอ่านไปด้วยใจที่จดจ่อ มีสติไม่เลื่อนลอยไปไหน ใจก็จะนิ่งสงบ เหมือนกับได้ฟังจากท่านโดยตรงเลย พออ่านแล้วมันก็เข้าใจคำสอนของท่าน เข้าใจภาพรวมของคำสอนของท่านว่าท่านสอนไปตรงไหน เกี่ยวกับเรื่องอะไร มันก็เลยทำให้ไม่มีความสงสัยเวลาปฏิบัติ เพราะมันเห็นทางชัดอยู่ตลอดเวลาตัวเอง ไม่ว่าจะอยู่ชั้นไหนก็ตาม ชั้นของศีลก็ไม่สงสัย ชั้นของสมาธิก็ไม่สงสัย ชั้นของปัญญาก็ไม่สงสัย ชั้นของการหลุดพ้นก็ไม่สงสัย เพราะท่านแสดงไว้ทุกชั้นทุกตอน แล้วพอเราปฏิบัติไป เราก็จะเห็นตามที่ท่านแสดงไว้ทุกชั้นทุกตอน ตรงไหนเป็นอุปสรรค ตรงไหนเป็นที่จะทำให้หลงให้ติดอยู่ ท่านก็เตือนไว้ก่อน ไม่จำเป็นที่จะต้องไปรบกวนท่าน

นี่คือประโยชน์ของการที่เราจะได้รับจากการศึกษา จากการฟังเทศน์ฟังธรรม เราจะได้รู้ล่วงหน้าว่าทางข้างหน้าที่เราจะเดินไปนั้นมีอุปสรรคอะไรบ้าง มีส่วนไหนที่เราควรระมัดระวัง เพราะธรรมทุกชั้นนี้จะมีกับดักที่จะทำให้ผู้ปฏิบัตินั้นจะติดแล้วก็จะทำให้การปฏิบัตินั้นเนิ่นช้าไม่ก้าวหน้า ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีผู้รู้ทางคอยบอก แล้วผู้ที่ไม่รู้ก็ควรที่จะศึกษาอยู่อย่างสม่ำเสมออย่างต่อเนื่อง

หนังสือ “ประวัติหลวงปู่มั่น” กับ “ปฏิบัติพาพระรัตนตรัยสายหลวงปู่มั่น”
๒ เล่มนี้เป็นหนังสือที่เหมาะสมต่อผู้ที่สนใจต่อการประพฤติปฏิบัติธรรมอย่างแท้จริง

ประวัติท่านพระอาจารย์มั่น
ภูริทัตตเถระ

ปฏิบัติของพระอุคค-
กรรมฐาน สายท่าน
พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะ

แวนดวงใจ

หนังสือประวัติของหลวงปู่มั่น จะแสดงเรื่องความเชื่อในพระพุทธศาสนา ถ้าได้ศึกษาได้อ่านประวัติหลวงปู่มั่นแล้ว จะทำให้เรามีความเชื่อในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ส่วนหนังสือปฏิบัติฯ ท่านก็เน้นเรื่องของการปฏิบัติเพื่อกำจัดกิเลส ตัณหา เพื่อให้จิตใจได้หลุดพ้นจากความทุกข์ด้วยวิธีการต่างๆ ของพระอริยสงฆ์ แต่ละรูป พระอริยสงฆ์แต่ละรูปนี้ท่านก็มีวิธีการปฏิบัติไม่เหมือนกัน บางท่านก็ทรมานกิเลสด้วยวิธีที่ไม่เหมือนกัน บางท่านก็เดินจงกรมหลายๆ ชั่วโมง บางท่านก็ต้องไปอยู่ในป่าช้า บางท่านก็ต้องไปนั่งสมาธิที่หน้าปากเหว บางท่านก็ไปนั่งสมาธิที่มีเสือเดินผ่านเพื่อที่จะเป็นอุบายควบคุมใจให้เข้าสู่ความสงบ เพราะฉะนั้นแต่ละองค์นี้ท่านจะฝึกไม่เหมือนกัน แล้วหลวงตาก็เอามานับถือเอาไว้ให้อนุชนรุ่นหลังอย่างพวกเราผู้ที่ปรารถนาการหลุดพ้นจากความทุกข์จะได้รู้จักวิธีการปฏิบัติต่างๆ ของพระอริยสงฆ์แต่ละรูปว่าท่านปฏิบัติกันอย่างไร แล้วเราก็จะได้เลือกเอาวิธีที่เหมาะสมกับจริตของเรา

ลุยกับกิเลสตัณหาของตัวเองเป็นหลัก

ตอนนั้นจิตของเราไม่อยากจะยุ่งกับใคร ชอบอยู่ของมันคนเดียว ชอบลุยกับกิเลสตัณหาของตัวเอง สู้กับเรื่องของตัวเอง ไม่ไปสนใจใคร แม้แต่แม่เราที่เรามีที่ดินที่ยังเป็นชื่อเราอยู่ เขาก็ส่งหนังสือมาให้เราเซ็นอยู่เรื่อย คนโน้นเขาจะมารั้ววัดที่ดิน ก็ต้องส่งมาให้เราเซ็นซึ่งเซ็นชื่อ เพียงแต่เซ็นและคอยรับส่งจดหมายกลับไปนี่ มันก็วุ่นวายแล้ว เราก็เลยสั่งให้โอนไปเป็นชื่อของโยมไปเลย ไม่ต้องมาให้เรา เราไม่อยากจะยุ่งด้วย นั่นแหละเรื่องนิดเดียวก็ยังมาทำให้ใจเราต้องมาคิดมาปรุงรสนะ ดีไม่ดีคิดไปนานๆ มันก็อยู่ไปหลายชั่วโมงเหมือนกัน

เราพยายามต่อสู้กับกิเลส ปิดทางออกของกิเลส เราสู้มันฆ่ามันไปเรื่อยๆ มันก็ลดน้อยลงไปเรื่อยๆ และการได้อยู่กับหลวงตาเป็นสิ่งที่ดี เพราะท่านมีความรู้มาก แนะนำแนวทางหลายอย่าง อุปสรรคต่างๆ เวลาเกิด ท่านก็บอกไว้ก่อนแล้ว มาตรงนี้จะติดสมาธินะ มาตรงนี้จะติดปัญญานะ พอไปถึงตรงนั้นเรารู้เลย รู้ว่าจะติดแล้ว เราก็แก้ได้ ไปตรงนี้จะติดก็แก้มันไปก็เลยสบาย มีคนบอกทางไว้ล่วงหน้าแล้ว เราเดินไปถึงจุดนั้นเราก็รู้วิธีที่จะต้องปฏิบัติ

และอีกอย่างหนึ่ง กิเลสมันก็กลัวหลวงตาด้วย หลวงตาช่วยปราบกิเลสให้เรา เพราะเวลากิเลสออกนี้ หลวงตาท่านจะใส่เราทันที ที่ท่านใส่นี้ไม่ได้ใส่เรานะ ท่านใส่กิเลสของเรา เพราะกิเลสของเรามันออกมาแสดงลวดลายให้ท่านเห็น ซึ่งตอนนั้นเราไม่รู้ว่ามันเป็นกิเลส เราทำอะไรคิดว่ามันเป็นของดีสำหรับเรา มันอาจจะดีกับกิเลส แต่มันเป็นอันตรายต่อจิตใจ ทำแล้วเรามีความสุข เราก็คิดว่ามันดี แต่ความจริงมันทำให้ใจของพวกเราตกเป็นทาสต่อสิ่งเหล่านี้ เวลาไม่ได้ก็จะเกิดความทุกข์ขึ้นมา เป็นเรื่องของกิเลส หลวงตาท่านรู้เรื่องของกิเลสเพราะท่านผ่านมาหมดแล้ว แต่เราไม่รู้ว่าเป็นกิเลส เราคิดว่าไม่เป็นไรๆ แต่มันเป็น ถ้ามันไม่เป็น ท่านก็จะไม่มาห้ามหรอก ดังนั้นท่านจะคอยช่วยมาไล่ให้พวกเราไปในทางจงกรมไปภาวนา

ลากลับไปเยี่ยมบ้านครั้งแรก

พอได้ ๕ พรรษา เราก็ขอลากลับมาเยี่ยมบ้านครั้งแรก เพราะว่าโยมเขาอยากจะเจอ โยมแม่เคยมาหาเราครั้งหนึ่งตอนพรรษา ๒ หรือ ๓ มั้ง ตอนที่มาเขาไปพักที่โรงแรมในอุดรฯ แล้วก็เช่ารถแท็กซี่เข้ามาที่บ้านตาด ซึ่งมันก็ไม่สะดวก และได้คุยกันแค่ชั่วโมงหนึ่ง เพราะหลวงตาท่านไม่ค่อยยินดีให้ใครมาเยี่ยมพระสักเท่าไร ตอนหลังเราก็เลยไม่ให้เขามา เพราะเห็นว่าเขาลำบาก

โยมแม่มาเยี่ยมที่วัดป่าบ้านตาด

และที่กลับตอนนั้นก็พอดีกับน้องสาวกลับมาจากเมืองนอก พอเขาจบจากจุฬาฯ แล้ว เขาก็ไปเรียนต่อที่อังกฤษ เขาไปเรียนต่อด้านภาษาหรืออะไรนี่แหละ ไม่ได้เรียนเป็นแบบปริญญา เห็นน้องสาวกลับมาพอดีและเราก็อยู่ที่บ้านตาดได้ ๕ พรรษาแล้ว ก็เลยไปขออนุญาตหลวงตาลากลับมาเยี่ยมบ้าน ท่านก็อนุญาต

เรากลับมาเยี่ยมบ้านที่พัทยา ก็พักที่วัดโพธิ์สัมพันธ์ เพราะมันสะดวกกว่าอยู่สวนวัดช่องลม วัดนี้อยู่ใกล้บ้านและอยู่ในเมือง ถ้าไปพักสวนวัดช่องลมมันไม่สะดวกเวลาเดินทาง เพราะไม่ค่อยมีรถมีรา ตอนไปพักอยู่ที่วัดโพธิ์สัมพันธ์ก็ตรงกับช่วงวันสงกรานต์พอดี จำได้ว่าถูกจับนั่งสรงน้ำให้ชาวบ้านเขามารดน้ำนั่งเก้าอี้ นั่งเรียงเป็นแถว ที่นั่นเขานิยมสรงน้ำให้พระ

ถ่ายภาพกับโยมพ่อ โยมแม่ และน้องสาว เมื่อคราวกลับมาเยี่ยมบ้านที่พัทยา

พอพักอยู่ที่วัดโพธิ์สัมพันธ์ได้ประมาณ ๒ อาทิตย์ จากนั้นก็แวะไปเยี่ยมโยมย่า ที่สุพรรณบุรี เราก็ไปนอนที่นั่นคืนสองคืน นอนอยู่ในบ้าน เพราะเขามีห้องแยก เป็นห้องเก็บของหรือห้องอะไรนี่แหละ แล้วไม่มีใครอยู่ เวลาจะกลับก็ได้ยินว่าที่ เชื้อนจุฬารณ์เขามีที่พักสำหรับภาวนา พนักงานของ กฟผ. เขาปลูกศาลา ปลูกกุฏิ ที่อยู่ในป่าใกล้ๆ ที่พักเขา เขาว่าที่นั่นมันเย็น ถ้ากลับไปที่บ้านตาช่วงเมษายน อากาศมันจะร้อน เราก็เลยไปแวะพักภาวนาที่เชื้อนจุฬารณ์

ช่วงที่พักภาวนาในเชื้อนจุฬารณ์ก็เหมือนกับที่พักบนเขาที่นั่นแหละ มีศาลาไม้ แบบที่บนเขานี้ และก็มีกุฏิเล็กๆ เวลาบิณฑบาตก็จะไปที่บ้านพักของเจ้าหน้าที่ มี ๒ ที่ ที่หนึ่งอยู่ใกล้ เดินไปสักประมาณกิโลกว่า แต่อีกที่หนึ่งไกลหน่อย คือต้อง เดินเข้าไป อยู่ริมหมู่บ้านเล็กๆ ของชาวบ้าน ตอนที่เราเข้าไปก็มีพระอยู่ ๒-๓ องค์ ที่นั่นเขาไม่มีเจ้าสำนักสงฆ์ ดังนั้นเวลาใครไปก็อยู่อาศัยของใครของมัน

เราไปพักอยู่ที่นั่นได้วันสองวัน ก็ได้ยินข่าวเครื่องบินที่ครูบาอาจารย์นั่งมาจากอุดรฯ ตก (เครื่องบินตกวันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๓) ตอนนั้นใจหนึ่งเราก็นั่งอยากอยู่ที่เชื่อนจุฬารณ์ แต่อีกใจหนึ่งก็อยากจะกลับวัดป่าบ้านตาด เพราะคิดว่ามันน่าจะต้องกลับไปช่วยเขาทำอะไรบ้างหรือเปล่า ก็เลยตัดสินใจกลับวัดป่าบ้านตาด แต่พอกลับไปถึง หลวงตาไม่ให้พระทำอะไร ท่านให้พระปฏิบัติตามปกติ ส่วนท่านก็ดูแลจัดการงานไปเอง

สติต้องอยู่กับงาน

หลายปีที่อยู่วัดบ้านตาด เราเป็นศิษย์อยู่ห่างหลวงตา เราไม่ได้ใกล้ชิดท่านเท่าไร อยู่วัดเดียวกันก็เหมือนกับไม่รู้จักกัน คือต่างคนต่างอยู่ และเราก็เป็นคนกลัวหลวงตาด้วย ไม่อยากจะเข้าไปหาท่าน โดยปกติจะชอบอยู่ห่างๆ ท่านมากกว่า ถ้าไม่มีธุระจำเป็น เราไม่อยากจะเข้าไปหาเสีย (หลวงตา) หรอก ที่เราเข้าใกล้ท่านก็เพราะว่ามันบังคับ

มีครั้งหนึ่งต้องเข้าไปรับใช้ท่านเพราะขนตาของท่านมันแหว่งตา แล้วปกติจะมีพระอาจารย์ผู้ใหญ่เป็นผู้ถอนขนตาถวายท่าน เพราะคนอื่นใจไม่นิ่งพอ ไม่มีใครกล้าทำ ช่วงนั้นพระอาจารย์รูปนั้นไปจุฑงค์ แล้วพระรูปอื่นท่านก็ไม่กล้าทำกัน เขาก็มาเรียกเราให้ไปทำคนเดียว ใจเราก็อึดใจดีสู้เสือ “เอว่ะ ไปก็ไป”

เวลาทำมันลำบากนะ ต้องมีสติอยู่กับงานที่เราทำอยู่ เมื่อเราต้องไม่สั่นมือเราต้องนิ่ง คือเอาที่คืบนี้ไปที่ตาแล้วก็บีบขนตา แล้วก็ดึงออกมา ตอนต้นก็ประหม่านิดหน่อยแต่ความกลัวท่านมีมากกว่าแต่เมื่อมีหน้าที่ต้องทำก็ทำไป ชมใจไว้หน่อย แต่ไม่ค่อยกลัวอะไรมากรอก ที่กลัวเพราะกลัวจะทำอะไรผิดพลาดมากกว่า แต่ถ้าเรามีความมั่นใจแล้วเราก็มีสติ มันก็ไม่มีปัญหาอะไร

เปิดใจเปิดธรรม

พอมันแตกแล้ว มันก็หายไปเลย
มันไม่มีอะไรเหลือแล้ว

ข้อมูลที่แท้จริงของร่างกาย

การพิจารณาร่างกายเป็นการศึกษาความเป็นจริงของร่างกายที่เราไม่สามารถเห็นได้ด้วยตาเปล่า คือสิ่งที่เราเห็นด้วยตา ร่างกายที่เราเห็นด้วยตานี้ เราเห็นไม่ครบเห็นเพียงบางส่วน มีอีกหลายส่วนที่เราไม่เห็นกัน เราจึงไม่เห็นภาพความจริงของร่างกายครบสมบูรณ์ เมื่อเราเห็นไม่ครบสมบูรณ์ การตัดสินใจต่อร่างกายก็เลยเป็นการตัดสินใจที่ไม่ถูกต้อง เราเป็นเหมือนผู้พิพากษา เวลาเขาจะพิพากษาคดีเขาต้องหาหลักฐานต่างๆ มาประกอบการพิจารณาเพื่อจะได้ตัดสินคดีให้ตรงกับความเป็นจริง แต่ถ้าได้ข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ การตัดสินก็อาจจะตัดสินโดยไม่ถูกต้อง ไม่ยุติธรรม ไม่ตรงกับหลักความเป็นจริง ใจของพวกเราที่เป็นเหมือนผู้พิพากษาที่จะต้องตัดสินใจว่าสิ่งที่เราเห็นนี้ดีไม่ดี เป็นคุณหรือเป็นโทษ เป็นของเราหรือไม่ใช่เป็นของเรา ให้ความสุขกับเราหรือให้ความทุกข์กับเรา สวยงามหรือไม่สวยงาม น่าดูหรือไม่น่าดู อันนี้เป็นสิ่งที่เราต้องศึกษาเกี่ยวกับร่างกายทั้งของเราและของผู้อื่น เป็นร่างกายเหมือนกัน มีความเป็นจริงเหมือนกัน มีความแตกต่างเป็นส่วนน้อย แต่ส่วนที่เป็นเหมือนกันนี้เป็นส่วนใหญ่ เราต้องศึกษาร่างกายทั้งของเราและของผู้อื่นเพื่อที่เราจะได้เห็นว่าเป็นเหมือนกันหมด ร่างกายที่เราเห็นด้วยตาเราก็มองได้แค่อาการ ๕ อาการ คือ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เราก็มองเท่านั้น อันนี้เป็นข้อมูลส่วนย่อยที่เราเห็นเกี่ยวกับร่างกาย มีข้อมูลเกี่ยวกับร่างกายอีกมากมายที่เราไม่เห็นกันเพราะเราไม่พิจารณา

พระพุทธเจ้าจึงทรงสอนให้เรามาพิจารณาให้เห็นความจริงของร่างกายในทุกสัณฐิตะทุกส่วนในทุกมุมมองในทุกมิติ เมื่อเราเห็นความจริงครบถ้วนบริบูรณ์ การตัดสินใจของเราต่อร่างกายก็จะเป็นไปอย่างถูกต้องแม่นยำ ตรงกับความเป็นจริง ตอนนี้เราตัดสินใจร่างกายของคนอื่นและของเราไม่ถูกต้องตามหลักความเป็นจริง แทนที่จะเห็นว่าร่างกายเป็นทุกข์ เราก็มองเห็นว่าร่างกายเป็นสุข

เบื้องต้นก็ให้พิจารณาดูว่ามีอะไรบ้างในร่างกายอันนี้ ที่เราเห็นก็มีเพียง ๕ อาการ คือ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง แต่ยังมีอีกตั้ง ๒๗ อาการด้วยกันที่เราไม่เห็นกัน

เราต้องมาศึกษามาดูอีก ๒๗ อาการของร่างกาย เพื่อเราจะได้ข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับร่างกาย อาการที่เราไม่เห็นต่อจากหนังคือเนื้อ หนังนี้จะหุ้มห่อเนื้ออยู่ เนื้ออยู่ติดกับหนัง เนื้อมีตั้งแต่บนศีรษะลงไปถึงเท้า มีมากมีน้อยตามสัดส่วน บางแห่งก็มีเนื้อมาก บางแห่งก็มีเนื้อน้อย แต่ก็มีเนื้อติดกับหนัง แล้วก็มีเอ็น เอ็นที่ไปรัดกระดูกไปรัดเนื้อกับหนังให้ติดกับกระดูก เรียกว่าเอ็น กระดูกก็มีตั้งแต่กะโหลกศีรษะลงไปถึงกระดูกที่เท้า ที่เล็บต่างๆ อันนี้ก็จะมียึดกระดูก มีกระดูกแล้วก็มีเยื่อในกระดูก ถ้าผ่าท่อนกระดูกออกมาข้างในกระดูกก็ยังมีเยื่อต่อจากเยื่อในกระดูก ก็มีอวัยวะ เช่น ม้าม ตับ หัวใจ ไต ปอด ลำไส้ใหญ่ ลำไส้เล็ก อาหารใหม่ อาหารเก่า ที่มีอยู่ในลำไส้ อาหารใหม่ก็อาหารที่เราเพิ่งกินเข้าไปเมื่อสักนี้ เมื่อตอนกลางวัน กินอาหารกัน ตอนนี้น้ำมันก็ลงไปสู่ที่ลำไส้ ส่วนอาหารเก่าก็อาหารที่เรากินเมื่อวานนี้ หรือเมื่อสองวันก่อน กำลังจะถูกขับออกมาทางทวารหนัก นี่ก็คืออาหารใหม่ อาหารเก่า แล้วก็ในกะโหลกศีรษะก็มีมันสมอง ที่เราเรียกว่าเยื่อในสมองศีรษะ นี่คือการที่เรียกว่าเป็นส่วนแข็ง เป็นส่วนที่เป็นก้อน ส่วนของเหลวเป็นน้ำ ชนิดต่างๆ เริ่มต้นด้วยน้ำเลือด น้ำดี น้ำเหลือง น้ำเหลืองนี้จะมีมากที่สุด น้ำเหลือง น้ำมันชั้น น้ำมันเหลว น้ำตา น้ำลาย น้ำมูก น้ำไขข้อ น้ำเหงื่อ แล้วก็น้ำมูตร คือ น้ำปัสสาวะ นี่เป็นส่วนประกอบของร่างกายส่วนใหญ่ที่เรามองไม่เห็นกัน เราเห็นส่วนย่อยเห็นส่วนที่หุ้มห่อส่วนใหญ่อะไร

จึงมักมีคำพูดว่า “ร่างกายนี้เป็นเหมือนกระเป๋าน้ำที่ใส่อาการอวัยวะต่างๆ” หนังนี้เป็นเหมือนกระเป๋าน้ำที่หุ้มห่อใส่บรรจุอวัยวะต่างๆ ส่วนประกอบต่างๆ ของร่างกายอยู่ในกระเป๋าน้ำใบนี้

นี่คือให้เห็นร่างกายว่าเป็นเพียงอาการ ๓๒ ไม่มีตัวตนอยู่ในร่างกายนี้ วิธีที่จะดูว่ามีตัวตนอยู่ในร่างกายนี้หรือไม่ เราก็ต้องรื้อร่างกายออกมา ค้นหาตัวตนในร่างกาย เหมือนกับค้นของในกระเป๋าน้ำ บางทีเราคิดว่าเราลืมกุญแจไว้ในกระเป๋าน้ำ เราก็ต้องค้นหากุญแจในกระเป๋าน้ำ วิธีที่จะค้นก็เทของที่มีอยู่ในกระเป๋าน้ำออกมาให้หมด จะได้รู้ว่าไม่มีอะไรหลงเหลืออยู่ในกระเป๋าน้ำ แล้วจะได้ค้นดูว่าใน

กระเป๋านี้มีกุญแจที่คิดว่ามีอยู่หรือเปล่า เหมือนอย่างที่เราคิดว่าเราอยู่ในร่างกาย ร่างกายเป็นเรา เราเป็นร่างกาย เราก็ลองไปค้นหาตัวเราดูว่าอยู่ในร่างกายเรา หรือเปล่า ข้างนอกเราก็เห็นว่าไม่มีเรามีแต่ผม มีแต่ขน มีแต่เล็บ มีแต่ฟัน มีแต่หนัง ภายใต้วงหนังเราก็แยกออกมาดู มันก็มีแต่เนื้อ มีแต่เอ็น มีแต่กระดูก มีอาการ ๓๒ แล้วเรามันอยู่ตรงไหนล่ะ อยู่ตรงผมหรือ แล้วเวลาเราโกนผมทิ้งไป แล้วผมนั้น กลายเป็นอะไรไป กลายเป็นดินไป มันไม่ใช่เรา มันเป็นดินมากกว่า ถ้ามันเป็นเรา มันก็ต้องกลับมาหาเราสิ มันไม่เป็นเรา มันถึงไม่อยู่กับเรา ไม่ใช่ของเรา

ของทุกอย่างที่เราตัดออกจากร่างกายไป มันไปแล้วมันไม่กลับนะ เช่น คนเกิดอุบัติเหตุต้องตัดขาดแขน ตัดทิ้งไปแล้วไปไหนล่ะ แขนเขาก็กลับไปเป็นดิน เป็นน้ำ เป็นอะไรไป นั่นแหละคือส่วนประกอบของร่างกาย มันกลับไปสู่ดิน น้ำ ลม ไฟ ภูมินี้ก็เป็นส่วนของดิน ตัดผมทิ้งไป เขาก็เอาไปทิ้งถังขยะกัน เดี่ยวขยะก็ถูกฝัง กลบอยู่ในดิน ส่วนไหนที่มีน้ำ น้ำมันก็แยกออกจากกัน เช่น ถ้าตัดแขนตัดขา น้ำอะไรที่มีอยู่ในแขนขา เดี่ยวมันก็ต้องแยกออกจากแขนจากขา เดี่ยวก็เหลือแต่ดิน ส่วนที่จะเป็นดินต่อไป เราก็จะสรุปได้ว่าในร่างกายนี้ไม่มีตัวเราเป็นความคิดของเราเอง เหมือนกับเราไปคิดว่าเราลืมหุญแจไว้ในกระเป๋าคอ เราไปค้นกระเป๋าก็หาหุญแจไม่เจอ มีแต่อะไรๆ ที่เรามักจะพกพาในกระเป๋าคอไม่มีกุญแจที่เราคิดว่าเราลืมหุญแจไว้ในกระเป๋าคอ เราก็จะได้ข้อสรุปว่า “ร่างกายนี้ไม่มีเรา เราไม่ได้อยู่ในร่างกาย” แล้วเราอยู่ที่ไหน พระพุทธเจ้าทรงบอกว่า “เราอยู่ที่ใจ”

นี่คือข้อมูลที่เป็นจริงของร่างกาย ถ้าเราสามารถเห็นข้อมูลเหล่านี้ได้ เราจะตัดการยึดมั่นถือมั่นในร่างกาย เราก็จะตัดความห่วงความกังวลเกี่ยวกับร่างกายได้ ตัดความกลัวเกี่ยวกับร่างกายได้ เมื่อเรารู้ว่าร่างกายไม่ใช่เรา เป็นเพียงดิน น้ำ ลม ไฟ ที่จะต้องกลับสู่สภาพเดิมในวันใดวันหนึ่ง ไม่มีใครยับยั้งห้ามได้

จากรูปธรรมสู่นามธรรม

ตอนที่ฟังหลวงตาเทศน์ ท่านจะไล่ระดับจิตจากโสดาบัน ไปสกิทาคามี ไปอนาคามี และอรหัตต์ และท่านก็แสดงเรื่องสังโยชน์ต่างๆ

เวลาฟังตอนต้นอาจจะยังไม่เข้าใจถ่องแท้ พอฟังบ่อยๆ ก็เข้าใจขึ้นมาว่า ระหว่างการปฏิบัตินี้ เราต้องคอยกำจัดสังโยชน์ตัวต่างๆ สังโยชน์ตัวแรกมันจะมาเป็นพอง ๓ อัน มันก็อยู่ที่ชั้น ๕ เห็นชั้น ๕ ว่าเป็นตัวเรา พอเห็นว่าเป็นตัวเราก็เลยกลัว ไปรักมัน รักตัวกลัวตาย กลัวเจ็บอะไรพวกนี้ พอพิจารณาก็รู้ว่าร่างกายไม่ใช่เรา ก็ยอมตายไป ยอมเจ็บไป ปัญหาเรื่องห่วงร่างกายมันก็ผ่านไป

พระสกิทาคามี พระอนาคามี ท่านเห็นโทษของกามารมณ์ ความอยากในกามารมณ์ ความอยากที่จะเสพกาม ความอยากในกามารมณ์นี้ เราก็ต้องมองเห็นคนที่เราอยากร่วมเพศด้วยว่าเป็นเหมือนซากศพ ต้องเห็นอวัยวะภายใน อย่าเห็นแต่เฉพาะภายนอก ต้องเห็นกระดูก โครงกระดูก คนเรากลัวผีกัน แต่นอนกับผีได้ นอนกับผีทุกวันไม่กลัว เพราะไม่ยอมมองเข้าไปข้างใน มองแต่ข้างนอก มองแต่ที่ผิวหนัง ไม่มองส่วนที่ผิวหนังหุ้มห่อ เช่น หน้าตาคน ไม่มองเข้าไปว่ากำลังห่ออะไรอยู่ กำลังห่อกะโหลกศีรษะอยู่ มองไม่เห็นกะโหลกศีรษะ มองไม่เห็นโครงกระดูก ถ้าร่างกายไม่มีโครงกระดูก ร่างกายเราจะเป็นเหมือนแมงกะพรุน คือมันจะยืนจะนั่งอยู่อย่างนี้ไม่ได้ มันจะพริบลงไปอยู่ที่พื้น อาศัยโครงกระดูกนี้เป็นโครงสร้างที่จะตั้งให้มันนั่งอยู่อย่างนี้ได้ ถ้าไม่มีโครงกระดูก ไม่มีกระดูกอยู่ในร่างกายเรานี้ มันก็จะพริบลงไปเหมือนกับแมงกะพรุน

พิจารณาให้เห็นให้บ่อยๆ แล้วต่อไปมันก็จะเห็นเอง มันเหมือนกับการท่องสูตรคูณ ท่องไปบ่อยๆ พอมันนึกปั๊บ มันก็จะได้คำตอบทันที เช่น ๘×๘ เป็นเท่าไร มันก็จะได้คำตอบทันทีต่อไปเวลามองใครแล้วเกิดกามารมณ์ ก็มองเข้าไปข้างในปั๊บ มันก็ดับได้ ต้องทำจนกระทั่งมันเป็นสัญชาตญาณ จนมันเป็นส่วนหนึ่งในความรู้สึกนึกคิดของเรา เวลามองใครก็มองได้ทั้งข้างนอก มองได้ทั้งข้างใน มองได้ทั้งตอนที่

มีชีวิตอยู่ มองทั้งตอนที่เขาตายไปแล้ว อันนี้อยู่ที่การฝึกพิจารณาหรือนึกถึงภาพเหล่านั้นอยู่เรื่อยๆ อันนี้เป็นงานที่ทำไม่ได้ถ้าไม่มีสมาธิ เพราะกิเลสไม่ชอบ กิเลสจะต่อต้าน กิเลสจะทำให้เกิดอารมณ์ไม่ดีขึ้นมา อารมณ์หดหู่ อารมณ์ขยี้แหยง เบื่อหน่าย ไม่อยากจะพิจารณา ไม่อยากจะคิดถึงเรื่องราวแบบนี้ แต่ถ้าใจมีความสงบแล้ว อารมณ์ต่างๆ ก็จะไม่เกิดเพราะถูกสมาธิกดเอาไว้ ถ้าใจเป็นอุเบกขา เวลาพิจารณามันก็จะไม่มีอารมณ์แต่อย่างทีพูด ถ้าพิจารณาไปเรื่อยๆ แล้ว อุเบกขามันจะค่อยๆ อ่อนกำลังลงไป พอเกิดอารมณ์ต่างๆ ขึ้นมาก็ต้องหยุดพิจารณา แล้วก็กลับเข้าไปทำสมาธิใหม่ การเจริญภาวนาพอเข้าถึงปัญญาแล้ว มันต้องสลับกันระหว่างสมาธิกับปัญญา พิจารณาแล้วจนเกิดอารมณ์แล้วก็หยุด ก็กลับเข้ามาพักในสมาธิจนกว่าจิตจะพักสบาย อิ่มแล้ว ออกมาเป็นอุเบกขา แล้วถอนออกมาเอง แล้วก็มาพิจารณาเรื่องนั้นต่อ พิจารณาไปเรื่อยๆ จนกระทั่งมันเอามาใช้งานได้ เอามาใช้ประโยชน์ได้

พอเราคิดว่าเรามีอสุภะแล้ว ทีนี้เราก็ลองทดสอบดู ก็ให้นึกถึงภาพสวยๆ งามๆ ขึ้นมา แล้วดูว่าเราจะเกิดอารมณ์หรือเปล่า ถ้าเกิดอารมณ์ เราเอาอสุภะมาดับมันได้หรือเปล่า พอคิดถึงอสุภะปั๊บ อสุภะก็โผล่มา คิดถึงอสุภะปั๊บ อสุภะก็โผล่ขึ้นมา ต่อไปมันก็ไม่คิดแล้ว มันเท่ากันแล้ว มันมีกำลัง เมื่อก่อนนี้มีแต่สุขะอย่างเดียว คิดก็ครั้งก็ไม่มือสุภะขึ้นมาต้านเลย เคยเห็นเขาหมั่นกันแต่งงานกัน เวลาไม่เห็นกัน เห็นแต่หน้าเห็นแต่ตาเขาไม่เห็นอสุภะของเขาเลย แต่ถ้าเห็นอสุภะหมั่นกันก็คงไม่แต่งงาน อันนี้ต้องใช้เวลา ต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพราะเวลาที่เราไม่ปฏิบัติก็จะเป็นเวลาของกิเลสทันที ถ้าเราไม่เจริญสติ ไม่นั่งสมาธิ ไม่พิจารณาปัญญา มันก็จะไปทางอวิชชาปัจจัยา สังขารา ทณฺที

อันนี้ถ้าทำได้พอประมาณที่เรียกว่า “ทำให้เบาบางลง” ก็ได้ขั้นที่ ๒ ถ้าทำให้มันหายหมดเลย เวลาตายไปก็จะไปเกิดในชั้นสุทธาวาสพรหม จะไม่กลับมาเกิดในท้องอีก สังโยชน์ ๒ ตัวนี้มันมาคู่กัน คือ กามราคะ (ความยินดีในกามารมณ์) กับ ปฏิฆะ (ความหงุดหงิดใจ) มันมาพร้อมกัน พระพุทธเจ้าทรงให้ใช้วิธีคือพิจารณาอสุภะเพื่อจะทำให้ ๒ ตัวนี้หมดไป จากนั้นเรื่องราวร่างกายก็จบลงเท่านั้น

เปิดใจ เปิดธรรม

พอเรื่องของทางร่างกายนี้ผ่านไป มันก็รู้ว่ามันเข้าไปในจิต พอเข้าไปในจิต ดูจากสังโยชน์ มันก็รู้ว่ามันมีความอยากในรูปฌาน ความอยากในรูปฌาน คือ จิตนี้พอมันปล่อยร่างกาย จิตมันจะเป็นฌานโดยอัตโนมัติ มันไม่มีกามารมณ์มา คอยปลุกกระตุ้นให้จิตมันไม่สงบ มันสงบอยู่ แต่มันสงบแบบชั่วครั้งชั่วคราว บางที ยังมีอารมณ์อย่างอื่นเข้ามา จิตมันก็เปลี่ยน มันก็ทำให้เกิดอาการหงุดหงิดขึ้นมา มันก็เลยรู้ว่านี่เราติดความสงบ ก็ต้องพิจารณาว่ามันเป็นไตรลักษณ์ แล้วก็มีเรื่องการถือตัว ก็ยังถือตัวอยู่ ยังมีใครเขาดูถูกเรา หรือเขาพูดไม่ดีอะไร เราก็ยังมีอารมณ์ กับเขาอยู่ เราก็ต้องพิจารณาว่า ใ้ที่ว่าเป็นตัวนี้มันเป็นอะไรกันแน่ ที่เป็นตัวนี้ มันก็ตัวรู้ ตัวคิด แล้วก็ตัวสัญญา มันยังจำได้ว่าไปถือว่าเราเป็นขุนเป็นนี่ ความจำได้ หมายถึง ก็ต้องให้รู้ทันมันว่าเราก็เป็นเพียงแต่ผู้รู้ ส่วนร่างกายมันก็ว่าไปตามสมมุติ มีพรรษากว่ากันไปตามพรรษา แต่ใครเขาจะเคารพหรือไม่เคารพนี้ เราก็ไปถือสา เขาไม่ได้ เราอย่าไปอยากให้เขาเคารพเรา เพราะเราไม่มี มันเป็นสมมุติที่ว่าเขาเคารพเราก็เพราะเขาเคารพสมมุติเรา แต่จริงๆ เราไม่มีอะไร เราเป็นแค่ตัวรู้ตัวคิด เท่านั้นเอง มันก็พิจารณาแยกแยะ พยายามปล่อยวางพวกสังโยชน์เหล่านี้ได้

ผ่านร่างกายไปได้ก็อีกไม่นานนะ ตอนนั้นเรานั่งไปแล้วร่างกายมันแยกออกจากกัน พอมันเกิดเวทนาขึ้นมา มันก็กำหนดพิจารณาไฟเผาร่างกาย มันก็นึก ภาพเป็นภาพไฟเผาโชกช่วงร่างกายเลย เผาไปสักพักหนึ่ง ร่างกายก็ถูกไฟไหม้จน กระทั่งทรุดลงไปกับพื้น พอมันทรุดลงไปกับพื้นนี้ ความรู้สึกของจิตกับร่างกายมัน แยกออกจากกัน มันรู้สึกว่าร่างกายนี้มันเป็นชิ้นเดียวกับพื้นที่เรา นั่งอยู่ ร่างกายนี้ มันเหมือนเป็นส่วนหนึ่งของกุฏิ แล้วกุฏิก็เป็นส่วนหนึ่งของดิน คือมันเป็นพื้น อันเดียวกัน ตัวเดียวกัน เป็นเนื้อเดียวกัน แล้วจิตมันก็อยู่อีกที่หนึ่ง มันสงบแบบ ไม่เคยสงบแบบนี้มาก่อน แบบวิเวกวิ้งเวง แบบเงียบที่สุดเท่าที่เคยสงบมา

พอผ่านจุดนี้มาได้ มันก็เริ่มมาพิจารณาทางจิต ตัวสังขาร ความคิดปรุงแต่ง คิดไปทางนั้นเกิดอารมณ์แบบนี้ ที่นี้มันไม่ได้มาอยู่กับเรื่องทางร่างกาย มันพิจารณา

แต่เรื่องจิต พิจารณาแต่เรื่องที่มีอุปสรรคทางจิตว่ามันเกิดจากอะไรบ้าง มันก็ค่อยๆ แก่ไป แก่ไป

ที่นี้มันมาติดตัวสุดท้ายเนี่ย ตัวอวิชชา มันเป็นอย่างเงาะ ฟังหลวงตาท่านก็บอกว่า มันก็เป็นการหลงอยู่ในจิตนี้ จิตที่มันสว่างแล้วเดี๋ยวก็ไม่สว่าง แล้วก็เปรียบเทียบกับมันก็เหมือนกับมะพร้าวหรืออะไรที่ท่านพูด มันมาด้วยกัน คือสว่างกับไม่สว่าง จะให้มันสว่างอย่างเดียวไม่ได้ พิจารณาให้เห็นว่า เวลาจิตมันสว่างหรือไม่สว่างนี้ มันก็เป็นเรื่องของไตรลักษณ์ หมั่นพิจารณาคอยดูจิตไป จนกระทั่งมันได้ข้อสรุปว่า เอ๊ะ ทำไมเรายังต้องมาคอยเฝ้าดูจิตอยู่ ถ้าเรายังเฝ้าดูจิตอยู่ก็แสดงว่าเรายังต้องทำงานอยู่ งานเรายังไม่เสร็จ แล้วทำไมจิตต้องไปเฝ้ามัน เพราะมันเป็นธรรมชาติ มันจะติดมันก็ติด มันไม่ติดมันก็ไม่ติด ถ้าเราไม่ต้องการที่จะมาทำงาน ถ้าเราถือว่าเราไม่มีงานทำแล้ว เราก็อย่าไปเฝ้ามัน ก็ปล่อยมันไป

ตอนนั้นก็พิจารณาไตรลักษณ์ แต่มันก็ยังติดนิสัยจะคอยรักษาให้มันสงบอยู่ เพราะตั้งแต่เริ่มต้นปฏิบัติมานี้ มันก็พยายามคอยรักษาให้จิตมันสงบ ให้มันนิ่ง แต่การรักษาจิตให้สงบนั้น กลับกลายเป็นงานเป็นภาระไป เราเลยมาพิจารณาว่า ถ้ามันเป็นของจริงของแท้เนี่ย เราไม่ต้องรักษามันสิ ถ้าเรารักษามัน ก็ยังถือว่าเรายังต้องทำงานอยู่ เราก็พิจารณาว่า จิตมันเป็นไตรลักษณ์ เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ก็ปล่อยมันไป ไม่ต้องไปคอยมีสติกำกับควบคุมมัน ลองปล่อยมันเฉยๆ ไป เราก็อยู่ไปแบบธรรมดาๆ เหมือนกับไม่เคยปฏิบัติมาก่อนเลย ไม่มีการที่จะมาเฝ้าคอยดูมัน แล้วก็ปล่อยให้มันเป็นไปตามเรื่องของมัน

มันก็เป็นเหมือนเด็ก พอไม่มีใครคอยไปเฝ้าควบคุมมัน มันก็จะชน มันก็ปีนป่ายขึ้นต้นไม้ แล้วที่นี้พอมันจะตกลงมา นิสัยเราที่เคยรักษามัน ก็จะได้รับมาเฝ้ามัน พอรับมาเฝ้ามัน มันก็บอกว่า **“มันจะไปรักษามันอีก ไม่ต้องไปเฝ้ามันแล้ว ปล่อยให้มันตกไปมันจะเป็นอะไรก็ปล่อยให้มันเป็นไปให้สักแต่ารู้ไป”** ก็เลยปล่อยให้มันตก พอมันตก มันก็แตก ที่นี้พอมันแตกแล้ว มันก็หายไปเลย มันไม่มีอะไรเหลือแล้ว ตอนที่มันแตกไปแล้ว มันก็รู้สึกเฉยๆ มันไม่ได้นึกถึงใคร มันนึกถึงว่า มันมหัศจรรย์ เพียงแต่รู้สึกว่ามันไม่มีอะไรแล้วนี่ จึงว่าความรู้สึกที่ได้แต่ละคน

จะไม่เหมือนกัน เราถึงไม่เข้าใจเวลาเราอ่านหนังสือของคนอื่น เพราะมันเป็นเรื่องของแต่ละคนที่จะใช้ประสบการณ์ชีวิตของแต่ละคนมา

ความว่าง

หลวงตาท่านเคยพูดถึงเรื่องความว่างว่ามีอยู่ ๓ ระดับ คือ ๑. ว่างที่เกิดจากสมาธิ ๒. ว่างที่เกิดจากปัญญาปล่อยวาง และ ๓. ว่างที่เกิดจากจิตบริสุทธิ์ คือว่างทางปัญญานี้มันมีหลายชั้น พอว่างขั้นนี้ปั๊บ เดียวไม่นานปัญญามันก็จะเริ่มเห็นว่ามันไม่ว่างจริง แต่ตอนต้นมันว่าง เช่น ว่างจากกาย พอพิจารณากายแล้วจนกระทั่งมันปล่อยวางกาย กายก็หมดปัญหาไป มันก็รู้สึกว่างไป แต่พอสักระยะหนึ่งก็จะเริ่มเห็นว่ามันยังมีกิเลสที่ละเอียดกว่านั้นอยู่ในใจที่เกี่ยวกับนามขันธ์ ที่เกี่ยวกับความผ่องใส ความสงบสะอาด ความอะไรของจิตที่ยังไม่ใช่แท้จริง มันยังเปลี่ยนไปเปลี่ยนมาอยู่ มันยังไม่ว่างจริง ตอนนั้นท่านเปรียบเหมือนกับตะเกียงที่มีโป๊ะไฟครอบอยู่ โปะที่มันเป็นแก้ว ถึงแม้ว่าจะขีดไฟมันใสสะอาดอย่างไร เราก็ยังรู้อยู่ว่ามันเป็นแก้วครอบอยู่ มันยังไม่ใส จนกว่าเราจะเอาแก้วนั้นออกไป มันถึงจะใสจริงๆ

โป๊ะไฟนี้ท่านก็บอกว่าเป็นอวิชชา มันครอบจิตอยู่ แต่มันละเอียดมาก ถ้าคนปฏิบัติไม่ฉลาดจริงหรือไม่มีคนสอนไว้ล่วงหน้า ก็จะคิดว่าจิตบริสุทธิ์แล้ว จิตสะอาดแล้ว แต่ความจริงมันบริสุทธิ์แบบอวิชชา มันสะอาดของอวิชชา เพราะอวิชชาเนี่ยมันจะสว่างไสว แล้วจนกว่าจะมีปัญญารู้ทันมัน เพราะความสว่างไสวนี้ท่านก็บอกว่ามันมีความเฉื่อยอยู่บ้างเป็นบางครั้งบางคราว มันยังเสื่อมได้ มันเป็นอนิจจังอยู่ มันสว่างปั๊บเดี๋ยวมันก็มัวหมอง แล้วถ้าไม่รู้ก็พยายามทำให้มันสว่างใหม่ด้วยการเจริญสติ ด้วยการเจริญปัญญา มันก็ยังทำอยู่อย่างนั้น จนกว่าจะเข้าใจว่านี่เรากำลังรักษามัน เราไม่ทำลายมัน เราไม่ปล่อยมัน ก็ต้องพิจารณาว่ามันก็เหมือนกับกาย เหมือนกับเวทนา เหมือนกับสัญญา สังขาร เราต้องปล่อยให้มันเป็นไปตามเรื่องของมัน มันจะสว่างก็รู้ว่ามันสว่าง มันเฉยก็รู้ว่ามันเฉย พอรู้อย่างนั้นแล้วมันก็จะหายไป ทิ้งนี้มันก็จะไม่หลงเหลืออยู่ มันจะรู้

แสงเดือนแสงดาว

ในที่มีดออย่างนี้ แสงดาวขนาดนี้
ก็เพียงพอเป็นประโยชน์ได้

๗

ลาเที่ยววิเวก

พอได้ ๘ พรรษา (ออกพรรษาปี พ.ศ. ๒๕๒๕) ก็ขอหลวงตาออกไปวิเวก คราวนี้อยากจะออกมาอยู่นานหน่อย ครั้นนี้ตั้งใจว่าอยากจะอยู่ที่สวนวัดช่องลม ออกจากบ้านตาดก็เข้าไปพักที่วัดบวรฯ อยู่พักหนึ่ง ตอนอยู่ที่นี้ก็ได้พบกับรักษาการเจ้าอาวาสที่วัดญาณฯ และได้ยินว่าสมเด็จพระญาณสังวรฯ เป็นผู้สร้างวัดญาณฯ นี้ หลวงปู่เจี๊ยะ (หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท) ก็เคยมาอยู่เป็นเจ้าอาวาส ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๒๐-๒๕๒๑ เราก็เลยอยากมาดูว่าเป็นอย่างไร

หลังจากนั้นก็เลยมาแวะที่วัดญาณฯ ครั้งแรก รู้สึกรู้สีกว่าจะเป็นต้นเดือนมกราคม ปี ๒๕๒๖ มาครั้งแรกก็มาพักอยู่ด้านล่างก่อน ครั้นนั้นพระอาจารย์หวัน (พระครู-บัณฑิตสารภณ หรือหลวงปู่หวัน จุลปณฺธิโต วัดป่าจุลปณฺธิตาราม จังหวัดหนองบัวลำภู) ท่านเป็นหัวหน้าสงฆ์ที่วัดญาณฯ ท่านอาจารย์หวันนี้ท่านมาจากวัดถ้ำกลองเพล พอตีปิ่นที่วัดญาณฯ ขาดพระที่จะมาเป็นหัวหน้าสงฆ์ดูแลวัดญาณฯ แล้วท่านเดินทางมาพอดี มาพักที่สวนวัดช่องลมที่หลวงตาเคยไปพักอยู่ สมเด็จพระราชาฯ ก็เลยไปขอให้ท่านมาอยู่ที่วัดญาณฯ นี้ ตอนนั้นท่านอาจารย์หวัน ยังไม่ได้อธิษฐานพรรษา ท่านก็เลยมาอยู่ให้ เวลาท่านมาก็พาพระลูกศิษย์จากวัดถ้ำกลองเพลมาอยู่ด้วย

ช่วงไม่กี่วันแรกที่เราเข้าไปอยู่วัดญาณฯ ท่านไม่อยู่ ไม่ทราบไปไหน เวลาท่านไปไหน พระเณรก็ไปกับท่านหมดเลย และเวลาท่านกลับมา พระเณรก็กลับมาด้วย มากันเป็นทีม เราพักอยู่ที่วัดญาณฯ ได้ประมาณ ๒ อาทิตย์

พอออกจากวัดญาณฯ เราก็ย้ายไปพักภาวนาอยู่ที่สวนของวัดช่องลมประมาณ ๓ เดือน อยู่จนถึงเดือนเมษาหรือพฤษภาฯนี้แหละ จึงกลับไปวัดป่าบ้านตาด เพื่อไปจำพรรษาปี ๒๕๒๖ เป็นพรรษาที่ ๙

เหตุที่จะได้มาอยู่วัดญาณฯ

พอได้ ๙ พรรษา (ออกพรรษาปี พ.ศ. ๒๕๒๖) ก็ได้ข่าวว่าคุณพ่อไม่สบาย เดือนพฤศจิกายนก็เลยขออนุญาตหลวงตากลับไปดูแลคุณพ่อ เขาเป็นมะเร็งที่ก้านคอ ตอนที่มาดูคุณพ่อก็ไม่ได้นอนเฝ้าที่บ้าน เรามาพักที่วัดโพธิ์สัมพันธ์ แล้วที่บ้านเขาก็เอารถมารับไปเยี่ยม เราก็อยู่จนเขาเสียไป

หลังจากเสร็จงานฌาปนกิจศพคุณพ่อเรียบร้อยแล้ว ก็เหลืออีกประมาณเดือนหรือสองเดือนที่จะเข้าพรรษา เราก็เคยคิดว่าจะลองออกมาอยู่จำพรรษาข้างนอกบ้าง เพราะตั้งแต่บวชมาเราก็ไม่เคยอยู่จำพรรษาที่อื่นเลย เคยอยู่กับหลวงตากี่สบายทุกอย่าง อยู่ในวัดป่าบ้านตาดนี้ เราไม่ต้องไปเผชิญกับอะไรเลย เพราะว่าท่านก็ดูแลทุกอย่างแทนเราหมด ญาติโยมใครมาก็ไม่ต้องมารบกวนเรามีเวลาให้เราได้ภาวนาเต็มที่ แล้วอีกอย่างคือที่พักมันก็มีจำนวนจำกัด มีพระอยากจะเข้าไปอยู่มาก ก็เลยคิดว่าถ้าเราไม่กลับ ก็จะเป็นการเปิดโอกาสให้พระอื่นได้อยู่อีกรูปหนึ่ง เพราะเราก็อยู่ติดต่อกันมาก็ ๙ พรรษาแล้ว น่าจะลองมาอยู่ที่นี่ดูบ้างว่าเป็นยังไง เราก็เลยตัดสินใจไม่กลับไปวัดป่าบ้านตาด จำไม่ได้ว่าส่งข่าวไปที่บ้านตาดหรือเปล่า แต่ก็ได้พูดไว้ก่อนว่า ถ้าไม่ได้กลับมาช่วงใกล้เข้าพรรษา ก็ถือว่าไม่ได้มาแล้วกัน แล้วเราก็ไม่ได้กลับเข้าไปอีก

พรรษาที่ ๑๐ ก็เลยจำพรรษาที่วัดโพธิ์สัมพันธ์ พักขา พอออกพรรษาแล้วรับจันเสร็จ ก็มาที่วัดญาณฯ เลย มาอยู่ตั้งแต่ปลายปี ๒๕๒๗ ตอนต้นเราก็พักอยู่ข้างล่าง ๒ พรรษา ยังไม่ได้ย้ายขึ้นมาพักบนเขา เพราะช่วงนั้นสุขภาพร่างกายไม่ค่อยแข็งแรง มันจะเป็นไข้อยู่เรื่อยๆ เลยไม่แน่ใจว่าเป็นเพราะอะไร ตอนหลังก็มาทราบว่าเป็นเพราะนอนกับพื้นปูนแล้วมันเย็น ร่างกายเราคล้ายๆ กับว่ามันอบอุ่นไม่พอ ตอนหลังเลยต้องหาเตียงและเอาไม้ปูเป็นแผ่นนอน หลังจากนั้นก็ไม่เป็นไขเมื่อก่อนมันจะเป็นไขเจ็บคออยู่เรื่อยๆ ก็เลยยกตัวถ้าขึ้นมาอยู่ข้างบนเขา เพราะในป่าน้ำมันยิ่งขึ้นใหญ่ ก็เลยต้องอยู่กุฏิข้างล่างที่มันโล่งๆ หน่อย แต่ตอนหลังมาทราบ

ว่ามันเกิดจากที่เรานอนบนพื้น กฎีทางนี้มันไม่ได้เป็นพื้นไม้ จะเป็นพื้นปูน ปูนมันก็เย็น พอไม่ได้นอนกับพื้นปูนแล้ว มันก็ไม่ใช่

ข้อวัตรปฏิบัติของพระที่วัดญาณฯ จะแตกต่างกับวัดป่าบ้านตาดเยอะ ที่วัดญาณฯ พระเณรจะไม่มีผู้กำกับวง เพราะช่วงนั้นท่านอาจารย์หวั่นท่านก็ไม่อยู่แล้ว ท่านมีปัญหาเกี่ยวกับลูกศิษย์ของสมเด็จฯ เนื่องจากมันไปคนละแนวกัน ทางลูกศิษย์เขาจะเอาแบบวัดบวรฯ แต่ท่านอาจารย์จะเอาแบบวัดป่า ก็เลยอยู่ด้วยกันไม่ได้ สภาพของวัดก็เลยเหมือนเด็กกำพร้าไป คือสมเด็จฯ อยากจะให้วัดเป็นแบบสมณะ แต่ก็ไม่มีอาจารย์กรรมฐานมาเป็นหัวหน้า ต่อมาภายหลังก็มีพระอาจารย์อีกรูปหนึ่งมาเป็นพระชาวยุทธขึ้นชื่อหลวงพ่อดอง (พระสังวรวิสุทธิคุณ หรือหลวงปู่แผ่นทอง จาครโต วัดสะพานดำ จังหวัดบุรีรัมย์) ท่านก็มาอยู่เป็นหัวหน้าที่วัดญาณฯ ท่านก็เป็นกรรมฐานเหมือนกัน ปฏิบัติไปแบบกรรมฐาน แต่ก็ไม่ได้มีร้อยแบบวัดป่าทางภาคอีสาน

จุดประสงค์ที่ตัดสินใจมาอยู่ที่วัดญาณฯ นี้เพราะเราเห็นว่าเราไม่ต้องทำอะไร ไม่มีกิจอะไรต้องทำ ก็เหมือนอยู่ที่บ้านตาด เรามีกฎี เราก็อยู่คนเดียวของเรา ที่วัดเขามีพิธีอะไร เราก็ไม่ได้ลงไปรวมกันเขาเท่าไร เพราะเขาไม่บังคับ เขามีให้ทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็นร่วมกัน แล้วก็บิณฑบาต พิธีอื่นนอกจากนี้ก็ไม่มี เพราะวัดเพิ่งสร้างใหม่ ถ้าเป็นพิธีใหญ่ เขาก็จะนิมนต์พระมาทำพิธีของเขา ตอนนั้นทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็น เราก็ลงร่วมกับเขาบ้าง ไม่ร่วมบ้าง มาอยู่ที่นี่ตั้งแต่แรก เวลานั้นในศาลาก็นั่งอยู่เกือบๆ ห้าแล้ว จะมีพระแก่พรรษากว่าเราสัก ๒-๓ องค์

ส่วนเรื่องการสังกัดวัด ถึงแม้เราย้ายมาอยู่ที่วัดญาณฯ แล้ว แต่หนังสือสุทธิของเรายังสังกัดที่วัดบวรฯ เหมือนเดิมอยู่ เพราะช่วงที่เราออกจากวัดบวรฯ แล้วไปอยู่วัดป่าบ้านตาดนั้น เราย้ายไปแต่ตัว แต่เราไม่ย้ายไปด้วยหนังสือ เพราะทางวัดป่าบ้านตาดไม่ได้เรียกดูหนังสือ และไม่ได้สั่งให้ทำหนังสือย้ายอะไร เราก็เลยไม่ทำ แล้วพอย้ายมาอยู่ที่วัดญาณฯ เขาก็ไม่ได้สั่งให้เราทำอะไร และเราก็ไม่เคยได้ทำธุรกรรมอะไรที่ต้องได้ใช้หนังสือสุทธินี้สักที ดังนั้น หนังสือสุทธิของเราก็ตกสังกัด

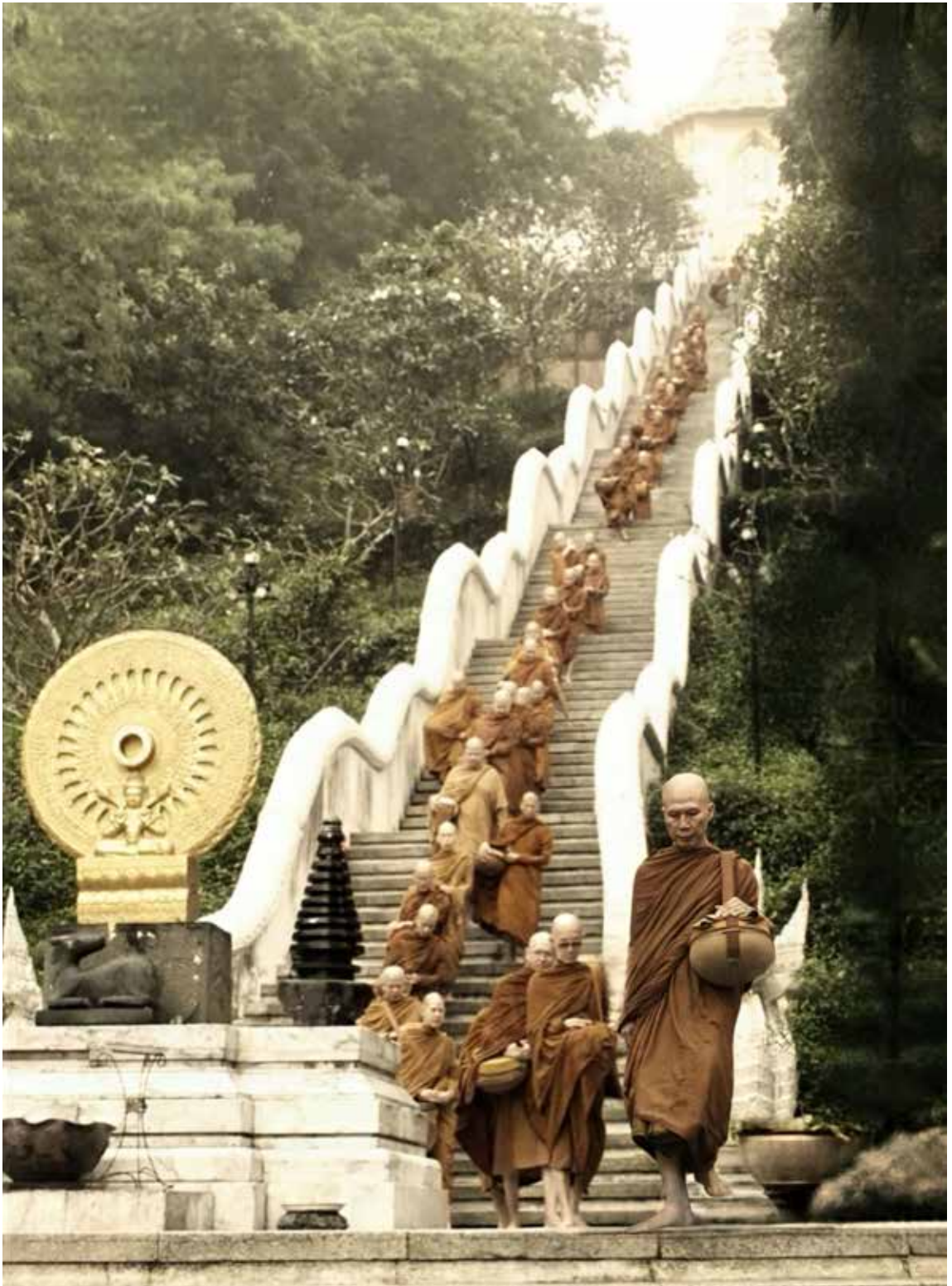

อยู่ที่วัดบวรฯ เหมือนเดิม แต่ถ้าเกิดในอนาคต เราต้องไปทำอะไรที่ต้องใช้หนังสือสุทธิ เราก็อาจจะต้องย้ายสังกัดมาเข้าชื่อที่วัดญาณฯ นี้ แต่ถ้าพูดตามความจริงแล้ว เราไม่ได้ไปสนใจกับเรื่องกระดากเลย

ประวัติวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร

วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร เป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดวรมหาวิหาร สังกัดธรรมยุติกนิกาย ตั้งอยู่ที่ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน) ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่ สมเด็จพระญาณสังวร เป็นองค์ประธานจัดสร้างวัด เมื่อปี ๒๕๑๙

นายแพทย์ขจร และคุณหญิงนิธิวดี อันตระการ พร้อมด้วยบุตรธิดา ได้ถวายที่ดินแก่สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน) เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร

ที่ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เนื้อที่ประมาณ ๓๐๖ ไร่เศษ ต่อมาคณะผู้ริเริ่มสร้างวัดได้ร่วมกันจัดซื้อที่ดินที่ติดต่อเขตวัดถวายเป็นเพิ่มเติมอีกประมาณ ๖๐ ไร่เศษ รวมเป็นที่ดินทั้งหมด ๓๖๖ ไร่ ๒ งาน ๑๑ ตารางวา เพื่อขอให้สร้างวัด และขอใช้ชื่อว่า “วัดญาณสังวราราม” การสร้างวัดได้ดำเนินการมาโดยลำดับ

วัดญาณสังวรารามได้รับอนุญาตให้สร้างเป็นสำนักสงฆ์ญาณสังวราราม เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๐ และได้รับอนุญาตให้ดำเนินการสร้างเป็นวัดจากกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้รับการประกาศตั้งชื่อเป็นวัดในพระพุทธศาสนา เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๓ และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ตามพระราชกฤษฎีกา ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๙๙ ตอนที่ ๔๓) โดยมีสมเด็จพระญาณสังวรฯ ดำรงตำแหน่งรักษาการเจ้าอาวาส

ในปัจจุบันวัดญาณสังวรารามมีเนื้อที่รวมทั้งหมด ๓๖๖ ไร่ ๒ งาน ๑๑ ตารางวา ไม่รวมถึงพื้นที่โครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ประมาณ ๒,๕๐๐ ไร่ โดยมีพระโสภณคณาภรณ์ (ไชยวัฒน์ ชยวิพัฒน์ ป.ธ.๗) เป็นเจ้าอาวาส

การสร้างวัดญาณสังวราราม มีจุดมุ่งหมายให้เป็นสำนักปฏิบัติ คือนันททางด้านสมณะและวิปัสสนา และเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ในทางการศึกษาอบรมพระธรรมวินัย รวมทั้งเพื่อให้เป็นที่ยังประโยชน์ในการบำเพ็ญอเนกกุศลต่างๆ ด้วย

ประวัติศาสตร์บนเขาชีโอน (จุลศาลา)

ช่วงที่พระอาจารย์ห้วนมาเป็นหัวหน้าอยู่ที่วัดญาณฯ ทางด้านล่างของวัดก็เริ่มพัฒนาสร้างโบสถ์ สร้างสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุมากขึ้น

บนเขาชีโอนนี้ เมื่อก่อนเป็นเขาที่ไม่มีเจ้าหน้าทีดูแล ท่านก็เลยเห็นว่าบนเขาชีโอนลูกนี้เป็นที่เงียบสงบ น่าจะขึ้นมาบำเพ็ญภาวนา สร้างเป็นที่ปฏิบัติได้ ท่านก็เลยขออนุญาตสมเด็จพระเจ้า ท่านก็อนุญาต เพราะเห็นตรงกันว่าบริเวณบนเขานี้เป็นสถานที่เหมาะสม สบายต่อการเจริญสมถธรรม ต่อการบำเพ็ญจิตภาวนาของพระเณร

พระอาจารย์ห้วนจึงได้ชักชวนญาติโยมให้มาช่วยกันพัฒนารูปบนเขา แล้วพอดีมีญาติโยมถวายไม้เกาให้สมเด็จเจ้า ท่านก็เลยขอไม้พวกนั้นขึ้นมาทำศาลา ทำกุฏิ กระต๊อบ แล้วก็มาปลูกกุฏิให้สมเด็จเจ้า ด้วย เพราะก่อนหน้านี้ ท่านสร้างกุฏิให้สมเด็จเจ้า บนเขา ตรงมณฑปที่อยู่ใกล้ๆ วัด (ที่เดินตัดกบตรเทโวในปัจจุบัน) พอดีเถื่อนนั้นเขาจะปลูกเป็นมณฑป เขาก็เลยย้ายกุฏิของสมเด็จเจ้า ออก ตอนทีสร้างก็อาศัยญาติโยม พระเณร ช่วยกันแบกของขึ้นมา ตอนนั้นยังไม่มีถนน มีแต่ทางเดินป่าขึ้นมาเท่านั้น

เมื่อสร้างเสร็จแล้ว เวลาสมเด็จเจ้า ท่านมาบำเพ็ญภารกิจเกี่ยวกับการสร้างวัดญาณฯ ท่านก็จะขึ้นมาพักบำเพ็ญภาวนาบนเขาในตอนค่ำ และมีวันหนึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ (รัชกาลที่ ๙) ทรงเสด็จมาพบสมเด็จเจ้า ที่วัดญาณฯ ท่านก็เลยมารับเสด็จที่บนศาลาลงนี้ ซึ่งตอนนั้นก็มุงด้วยหญ้า พระเจ้าอยู่หัวฯ กับสมเด็จเจ้าพระญาณสังวรฯ นั่งสนทนาธรรมกัน บรรดาผู้ติดตามเห็นว่าศาลาลงนี้มันไม่เหมาะสมกับสถานภาพของผู้หลักผู้ใหญ่ ดูแล้วมันต่ำต้อย ก็เลยคิดว่าจะรื้อทิ้งแล้วสร้างให้มันดีให้มันถาวร ให้มันเหมาะสมกับการต้อนรับผู้ใหญ่ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต

หลวงปู่ห้วน จุลปณฺธิโต ขณะนำพาชาวบ้านพัฒนabanเขาชีโอน

แต่พอชาวบ้านที่เขามาบุกเบิกก่อสร้างได้ทราบข่าว เขาก็ไม่ยอมให้รื้อ เพราะพวกเขาเหนื่อยยากลำบากกับการแบกไม้ แบกข้าวแบกของขึ้นมาสร้างศาลาหลังนี้ แล้วศาลาก็เพิ่งสร้างเสร็จได้ไม่นาน ประมาณสัก ๓-๔ เดือน แล้วจะมารื้อเพื่อสร้างใหม่ พวกเขาเลยบอกว่า ถ้ารื้อศาลาหลังนี้ เขาจะไม่ใส่บาตรให้พระอีก พอความทราบถึงสมเด็จพระสังฆราช ท่านก็เลยบอกว่าให้ระงับไว้ อย่ารื้อให้อนุรักษ์ศาลาหลังนี้ไว้ ศาลาหลังนี้สร้างในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ เป็นปีที่สมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน (รัชกาลที่ ๙) ที่บนศาลาหลังนี้

นี่คือเรื่องของความเป็นมาของสถานที่ปฏิบัติธรรมบนเขานี้ ตอนต้นก็สร้างเป็นกระท่อม แล้วต่อมาสมเด็จพระท่านก็มีญาติโยมมีศรัทธามาถวายสร้างกุฏิทีละหลังสองหลัง ตอนนี้มีกุฏิให้พระอยู่ได้ประมาณ ๑๐ กว่ารูปด้วยกัน แล้วก็ มีศรัทธาญาติโยมสร้างกุฏิถวายให้พระองค์ประทับอยู่ถึง ๒ - ๓ หลังด้วยกัน พระองค์ก็ทรงเสด็จขึ้นมาทุกครั้งที่มาบำเพ็ญภารกิจทางวัดญาณฯ จนไม่สามารถที่จะขึ้นมาได้เนื่องจากชราภาพ เพราะว่าต้องมีแพทย์ติดตาม ต้องมีเครื่องมือ เครื่องมือต่างๆ ซึ่งการที่จะมาประทับอยู่นั้นมันยาก เพราะไม่มีน้ำประปา ไม่มีไฟฟ้า ตอนสร้างสถานที่ปฏิบัติธรรมบนนี้ก็ทรงดำริว่าไม่ให้ใช้ไฟฟ้า ต้องการให้อยู่แบบวัดป่าสายหลวงปู่มั่น บนเขานี้ก็เลยไม่มีไฟฟ้าใช้มาตลอดเวลา

ท่านให้เราดูแลบนเขาศีโอน

เราขออนุญาตสมเด็จพระมาอยู่บนเขานี้ตั้งแต่ปี ๒๕๓๐ ต่อมาสมเด็จพระท่านก็เลยมอบหมายให้เราดูแลบนเขานี้

แต่ก่อนศาลาหลังนี้มันไม่ได้เป็นสภาพนี้นะ เริ่มต้นมันค่อนข้างที่จะธรรมชาติกว่านี้ หลังคามันจะมุงด้วยหญ้า แล้วพื้นก็เป็นพื้นไม้ แต่เป็นพื้นไม้ที่ไม่ได้รับการปรับให้มันเรียบ บางทีมันสูงๆ ต่ำๆ ต่อมาเรามาพัฒนาทีหลัง พอได้มีญาติโยมมาสนับสนุน ก็เลยให้เขามาปรับพื้นแล้วทาน้ำมันหนอย ตอนต้นมุงหญ้ายู่ แต่พอใช้

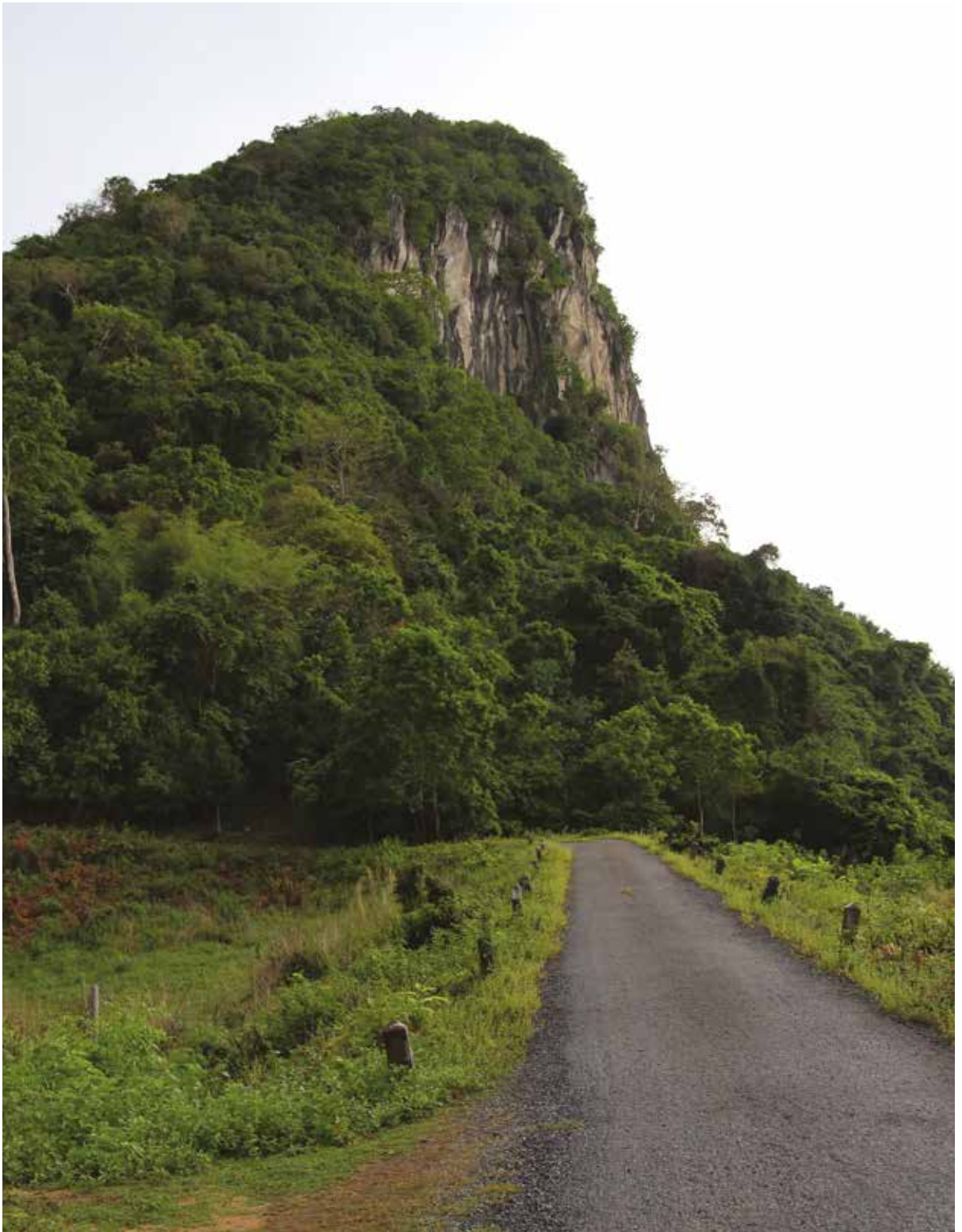

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ เสด็จพระราชดำเนินขึ้นเขาชีโอน
และได้สนทนาธรรมบนศาลาไม้กับสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณสังวร

ไปได้ประมาณ ๔ - ๕ ปี หล้าก็จะผูก ก็ต้องรื้อทำใหม่ ต่อมาก็เลยตัดภาระเรื่องนี้ไป บอกให้เปลี่ยนเป็นมุ้งสังกะสีไปเลยดีกว่า จะได้ไม่ต้องมาคอยรื้อคอยทำอยู่เรื่อย นี่ก็เปลี่ยนมาแล้ว ๒ ครั้ง ซึ่งก็ยังใช้ประโยชน์ได้มาจนถึงทุกวันนี้ แต่ก็มีคนบ่นว่า อย่างโน้นอย่างนี้ เราก็บอกเขาว่า อย่าไปมองที่รูป ให้มองที่การใช้งานว่ามันใช้งานได้หรือเปล่า เรานั่งบนนี้ปลอดภัยกันหรือเปล่า มันพังหรือเปล่า มันหลบแดด หลบฝนได้หรือเปล่า เเท่านี้ก็พอแล้ว ถึงแม้มันจะไม่สวยไม่งาม แต่ไม่เห็นมันจะเป็นอย่างไร มันกันฝนได้กันแดดได้ ไม่ต้องมีหน้าต่างคอยปิดคอยเปิด ไม่ต้องมี ม่านคอยรูดขึ้นรูดลง ฝนตกก็ให้มันสาดไปซี สาดแล้วเดี๋ยวมันก็แห้ง มีคนมา เสนอนุ่นเสนอนี้วุ่นไปหมด อยากจะให้ติดที่กันฝนบ้าง เสामันเอนหน่อยก็อยาก จะทำให้มันตรง ถึงแม้มันจะงอแต่มันก็ยังอยู่ได้ ก็ปล่อยให้มันงอหน่อยซิ

แล้วดูซิว่าเราทำอะไรไหมบนเขานี้ ถ้าเราไม่อยู่ ป่านนี้มันกลายเป็นอะไรไปแล้วก็ไม่รู้ เรามีแต่ต้องคอยเบรคไว้ เราพยายามเบรคพวกวัตถุต่างๆ ไม่ให้เข้ามา เพราะมันไม่ใช่ธรรม ธรรมมันต้องอย่างนี้ มันต้องธรรมชาติ ต้องมีแต่ป่า มีแต่ลมพัด มีเสียงนกเสียงกา ถ้ามีการก่อสร้างเดี๋ยววันวายไปทั้งวัด แต่มันก็มีบ้างเพราะ มันจำเป็น เวลามันชำรุดทรุดโทรมก็ต้องซ่อมแซม แต่เราจะไม่ขยาย และไม่มี การก่อสร้างอะไรที่ไม่จำเป็น เพราะต้องการที่จะรักษาสภาพของความเป็นป่า ของความสงบไว้ ไม่ต้องการให้เจริญทางวัตถุ ต้องการให้เจริญทางจิตใจ ถ้าเจริญ ทางวัตถุแล้ว มันมักจะมาทำลายความเจริญทางจิตใจ มันเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน ที่ไหนมีการก่อสร้าง ที่นั่นก็จะไม่มีความสงบ ไม่มีการเจริญธรรมะปฏิบัติ

หลวงตาท่านสอนพระทุกครั้ง ท่านบอกว่าอย่าก่อสร้าง ท่านกลัวมาก ท่านรู้ว่าพระชอบก่อสร้างมาก ถ้ามีญาติโยมถวายปัจจัยขอถวายสร้างสิ่งนั้นสิ่งนี้ ก็เหมือนปลาติดเบ็ดเลย ทั้งสร้างกุฏิ สร้างเจดีย์ สร้างอะไรกันไป ไม่ใช่องค์พระ ไม่ใช่ศาสนา ไม่ใช่มรรคผลนิพพาน มรรคผลนิพพานต้องสร้างความสงบภายใน ใจของเรา ใจจะสงบได้ กายต้องสงบก่อน สภาพแวดล้อมของกายนี้ต้องสงบสงัด วิเวก

เมื่อก่อนก็วิตกเหมือนกันว่าถ้าคนมามากขึ้นๆ แล้วจะอย่างไร ศาลามันไม่พอนั่ง แต่มันก็มีทางไปจนได้ มันก็มีวิธีใหม่ ก็นั่งกันบนลานบนพื้นกันไป มีเครื่องขยายเสียงที่สามารถเอาไปวางไว้จุดต่างๆ ได้ ก็กลับดีเสียอีก ไม่ต้องมีการสร้างถาวรวัตถุต่างๆ บรรยากาศก็ใกล้เคียงกับสมัยพระพุทธกาลมาก เช่น วันมาฆบูชา มีพระอรหันต์ ๑,๒๕๐ รูป มาเฝ้าพระพุทธเจ้า ไม่มีปรากฏว่าทรงประทับอยู่บนศาลาหลังไหนเลย เพราะไม่มีศาลาสมัยนั้น เพราะเวลามากไม่ได้นัดกันไว้ก่อน มากันแบบธรรมชาติธรรมะจัดสรรให้มากันเอง มาแล้วที่ไหนนั่งได้ก็นั่งไปเท่านั้นเอง นี่แหละศาสนาแท้ที่อยู่ที่ตรงนี้ ไม่ได้อยู่ที่วัตถุ แต่อยู่ที่ใจ อยู่ที่ความเรียบง่าย อยู่ตามมีตามเกิด อย่าเสียเวลาไปกับเรื่องของถาวรวัตถุมากจนเกินไป

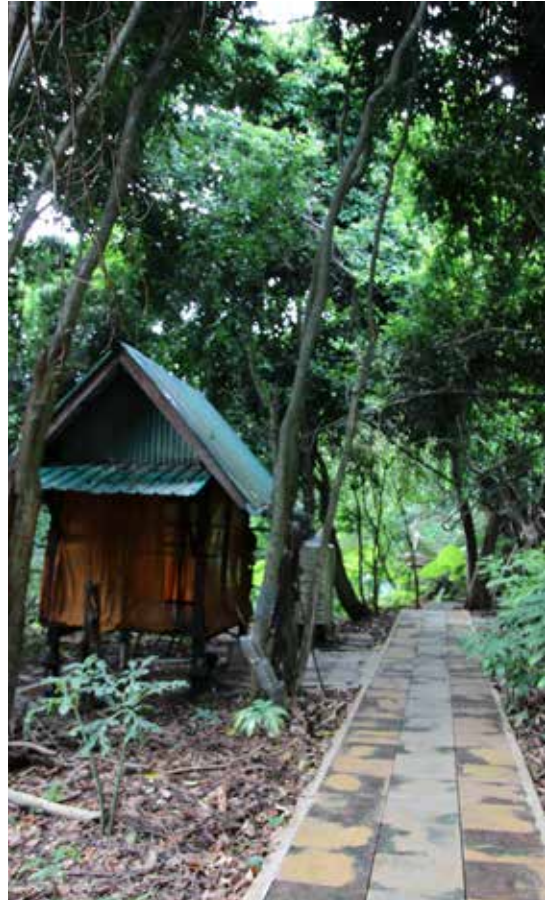
พระบเนา

ที่นี่ (บเนาซีโอน) เราไม่ค่อยมีการควบคุมบังคับกัน คือถือว่าโตกันแล้ว รู้แล้วว่ากิจที่พึงกระทำนั้นมีอะไรบ้าง คนที่ขึ้นมาที่นี่ก็ขึ้นมามีความสมัครใจ และก่อนจะขึ้นมาก็ทดสอบใจให้ร่อยก่อน ให้พักอยู่ข้างล่างไปก่อน คือเราจะดูว่าเขาร่วมที่จะขึ้นมาแล้วเราจึงจะอนุญาตให้เขาขึ้นมา ดังนั้นคนพวกนี้ไม่ต้องไปคอยจู้จี้จ๋าย ไม่ต้องไปคอยไล่เขาไปคอยดึงเขาให้มาภาวนากัน เขารู้หน้าที่ของเขา เพราะพวกนี้มีหน้าที่การงาน มีฐานะดีกันมาก่อนที่จะมาบวชกันทั้งนั้น ไม่ได้มาบวชเพื่อหนีความทุกข์ยากลำบาก มาบวชเพราะมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะได้บรรลุมรรคผลนิพพานกัน

ดังนั้นพวกนี้ไม่ต้องไปบังคับกัน ปล่อยให้กันไป เรามีหน้าที่ทำตัวอย่างให้พวกเขาดู เราก็ทำกิจของเราไป ทำหน้าที่ของเรา เขาเห็นอะไร เขาก็ทำตามเรามีปัญหาอะไรก็มาถาม ถ้าไม่มีปัญหา ก็เอาหนังสือเอาซีดีไปอ่านไปฟังกัน เราสอนพระวิธีแบบนี้ ไม่ได้เรียกพระมานั่งอบรมสั่งสอนเหมือนกับสมัยที่อยู่กับหลวงตา สมัยนั้นท่านจะเรียกประชุมพระเพื่ออบรมสั่งสอนกันทุก ๔-๕ วัน แต่บเนานี้ไม่เป็นเช่นนั้น ที่มาบวชกันบนนี้เขามีไฟอยู่ในตัวของเขาแล้ว เขาไฟรู้ไฟศึกษา

ของเขาอยู่แล้ว เพียงแต่ว่าเขาเปลี่ยนจากการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องทางโลกมาศึกษา
ในเรื่องทางธรรม แล้วก็จะเรียกว่าธรรมะจัดสรรของเราก็ได้ เพราะว่าเรามาอยู่
แบบนี้ สภาพแวดล้อมมันเป็นแบบนี้ ก็เลยปล่อยให้มันเป็นแบบนี้ไป

ธรรมแท้ต้องเกิดจากภาคปฏิบัติ

ธรรมที่ได้จากการศึกษากับธรรมที่ได้จากการปฏิบัตินี้ไม่เหมือนกัน ธรรมที่ได้รับจากการศึกษาเป็นธรรมที่มีกิเลสหุ้มห่อจิตใจอยู่ การศึกษานี้ไม่ได้ไปฆ่ากิเลสตัณหาต่างๆ ให้หมดไปจากใจได้ แต่การปฏิบัติธรรมนี้จะกำจัดกิเลสตัณหาต่างๆ ให้หมดไปจากใจได้ ธรรมปฏิบัติจึงเรียกว่าเป็นธรรมแท้ เพราะเป็นธรรมที่กำจัดกิเลสตัณหา กำจัดความทุกข์ความวุ่นวายใจต่างๆ ให้หมดไปจากใจได้ แต่ธรรมที่ศึกษานี้ยังไม่สามารถที่จะกำจัดกิเลสต่างๆ ให้หมดไปจากใจได้

หลวงตาบอกว่าการปฏิบัตินี้เพื่อสอนตัวเราเอง ท่านบอกว่าสอนตัวเราเองให้ได้ก่อน เป็นอาจารย์ของเราเองให้ได้ก่อน ก่อนที่จะเป็นอาจารย์ของผู้อื่น กำจัดกิเลสตัณหาของเราให้หมดไปให้ได้ก่อน แล้วค่อยไปสอนให้ผู้อื่นเขากำจัดกิเลสตัณหาต่อไป พระพุทธเจ้าท่านก็บำเพ็ญมาเป็นตัวอย่าง พระอรหันตสาวกทั้งหลายก็เอาแบบฉบับของพระพุทธเจ้ามาเป็นตัวอย่างในการบำเพ็ญของพระพุทธเจ้านี้คือลักษณะของครูบาอาจารย์ที่แท้จริง ท่านต้องเป็นครูบาอาจารย์ของตัวเองให้ได้ก่อน เมื่อท่านสอนตนเองได้แล้ว ท่านจึงค่อยไปสอนผู้อื่นต่อไป แล้วจะสอนใครก็ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ด้วย ไม่ใช่อยากจะสอนใครก็ไปหาคนนั้นคนนี้ไปเรียกเขามาสั่งมาสอน แต่ที่สอนก็เพราะว่ามีผู้เข้ามาหาเราเอง เขาต้องการจะได้ยินได้ฟังได้รับความรู้จากเรา แล้วเราก็จ່อสอน

ครูบาอาจารย์ส่วนใหญ่ถ้าเราศึกษาดูประวัติ ท่านจะเป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นเด็กเป็นลูกศิษย์มาก่อน เวลาบวชแล้วก็ชวนชววยศึกษาอยู่กับครูบาอาจารย์ ปฏิบัติกับครูบาอาจารย์ ศึกษาฟังคำอบรมสั่งสอนจากครูบาอาจารย์ แล้วก็นำไปปฏิบัติ กว่าจะทำตนเป็นครูบาอาจารย์ขึ้นมาได้ก็อย่างน้อย ๑๐ - ๒๐ ปีขึ้นไป

เทศน์ครั้งแรก

เมื่อก่อนนี้ที่วัดญาณฯ ไม่มีพระเทศน์ในศาลาฉัน เพราะพระผู้ใหญ่ที่ท่านมาอยู่เป็นหัวหน้าส่วนใหญ่ท่านไม่ถนัดการเทศน์กัน พอเราอยู่ที่นี้นานขึ้นๆ จนกระทั่งได้ขยับมาอยู่หัวแถว ต้องเป็นหัวหน้าที่ศาลา เราก็เลยคิดว่าวัดนี้ไม่มีเทศน์ มีแต่ให้พรและฉันอย่างเดียว พอเสร็จแล้วญาติโยมก็กลับบ้าน เราก็เลยคิดว่า มันน่าจะให้ธรรมเขาบ้างนะเป็นการตอบแทน เราก็เลยหัดพูด ลองพูดดู แต่ก่อนหน้านั้นในช่วงเข้าพรรษา เขาก็นิมนต์ให้เราไปเทศน์ให้ญาติโยมที่มาอยู่ปฏิบัติตอนบ้ายที่ศาลาหุ่นขี้ผึ้ง ก็ทำอยู่พรรษาหนึ่ง

ต่อมาก็เลยคิดว่าเราต้องพูด ทั้งๆ ที่เราก็พูดไม่เป็น ไม่เคยพูดมาก่อน บังคับตัวเอง เราเทศน์ครั้งแรกที่ศาลาฉันประมาณปี ๒๕๓๙ ก็พูดสัก ๑๕ นาที ๒๐ นาที พูดใหม่ๆ เราก็ประหม่า เพราะกลัวพูดไปแล้วเดียวไม่รู้จะพูดอะไรต่อ คนฟังก็ตั้งใจจะฟัง คนพูดก็ตั้งใจจะพูด แต่ไม่มีอะไรออกมา แรกๆ ก็เลยจะเทศน์ไปทางแนวปริยัติก่อน คือพยายามจำเอาไว้ว่าวันนี้จะพูดมรรค ๘ ก็ท่องไว้ว่า มรรค ๘ มีอะไรบ้าง มีสัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปो ฯลฯ แล้วก็อาศัยแนวปริยัติไปพูดแล้วก็ขยายความไป ช่วงแรกๆ จะเทศน์เกี่ยวกับปริยัติมาก เช่น มรรค ๘ อริยสัจ ๔ พรหมวิหาร ๔ ก็อาศัยแนวนี้ไป แล้วต่อมาก็ลองไม่คิดไม่ตั้งใจว่าจะพูดอะไร มีอะไรก็พูดไปเลย รู้สึกว่าแบบนี้มันเป็นธรรมชาติกว่า เพราะเวลาเราจะพูดแบบปริยัตินี้ บางทีมันคล้ายๆ เราบังคับให้มันอยู่ในกรอบ แต่เวลาเราพูด พอมีเรื่องที่เราจะไปนอกกรอบ เราก็พยายามดึงเข้ามาในกรอบ เวลาฟังมันก็เลยฟังไม่รื่นหู มันไม่ไหลไปตามเหตุตามผลตามเรื่องราวที่เราจะให้มาเกี่ยวข้องกัน แต่ถ้าเราพูดไปตามธรรมชาติ คือไม่อยู่ในกรอบก็ไม่ใช่ไร แต่ขอให้มันอยู่ในเรื่องที่เรากำลังพูดกันอยู่ แล้วมันมีความเกี่ยวพันกันต่อเนื่องกัน แล้วมันช่วยเสริมกันได้ บางทีเราพูดเรื่องนี้ แต่มันไปโผล่ที่ไหนก็ไม่ทราบ แต่มันก็มีทางไปของมัน เวลาฟังไปมันก็เพลินดี มันไม่รู้สึกละเอียด คนพูดก็ไม่เหนื่อย คนฟังก็ไม่เหนื่อย แต่ถ้าคนพูดตั้งใจจะพูดแต่เรื่องนี้ แล้วพอมันจะแวบออกไปก็ดึงมันกลับมา บางทีมันฟังแล้วมันไม่ค่อยมีเหตุมีผลกันเท่าไร

เราก็เลยลองพูด คือเปิดเรื่องธรรมะ เริ่มต้นที่ศรัทธา ญาติโยมวันนี้มาทำบุญด้วยศรัทธา มีความเชื่อในเรื่องบาปบุญคุณโทษ ในเรื่องนรกเรื่องสวรรค์ เรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ก็พูดไป อธิบายขยายความไป มีอะไรที่เราพอจะยกตัวอย่างได้ก็ยกตัวอย่างไป เพราะการฟังเทศน์นี้ ถ้าเราเอาเนื้อๆ เอาแต่ชื่อมา เช่น “สัมมาทิฐิ” คนพูดอาจจะเข้าใจสัมมาทิฐิว่าเป็นยังไง แต่คนฟังนี้อาจจะฟังไม่เข้าใจ ต้องขยายความว่าเป็นอย่างไร ถ้าพูดไปในทางปริยัติก็จะพูดไปที่ตัวอักษร ตัวหนังสือ เช่น “สัมมา” แปลว่า ความถูกต้อง “ทิฐิ” คือ ความเห็น ถูกต้องอย่างไร ก็อธิบายไป ถูกต้องตามความเป็นจริง ยกตัวอย่างเช่น สุนัขก็ต้องเป็นสุนัข แมวก็ต้องเป็นแมว อย่างนี้คือเห็นตามความเป็นจริง แต่ถ้าเห็นแมวเป็นสุนัข เห็นสุนัขเป็นแมว อย่างนี้ก็ไม่ใช่ความเห็นที่ถูกต้อง เพราะมันขัดกับความเป็นจริง เป็นต้น

สมัยก่อนที่ศาลาฉันนี้ เราจะเทศน์เฉพาะวันเสาร์ อาทิตย์ และวันพระ จนกระทั่งมีรักษาการเจ้าอาวาสมานี้ เราก็เลยขอลาหยุดเทศน์ตอนเช้า ให้ท่านเป็นคนเทศน์แทน เพราะถ้าเราลงเราก็จะไปบล็อกท่านไว้ เพราะพรรษาท่านน้อยกว่าเรา เราก็เลยขออนุญาตว่าไม่ลงฉันที่ศาลาในช่วงวันเสาร์ อาทิตย์ และวันพระ พอเราบิณฑบาตกลับมาเสร็จ เราก็กลับไปฉันที่กุฏิเลย เพราะท่านจะได้เป็นหัวหน้าในศาลา ญาติโยมจะได้รู้จักท่าน แต่วามันก็ต้องใช้เวลา ถ้าท่านอยู่ต่อไปเรื่อยๆ คนก็จะรู้จักมากขึ้น ทีนี้ท่านเพิ่งมาอยู่ปีนี้ (พ.ศ. ๒๕๖๒) เป็นพรรษาที่ ๓ เป็นปีที่ ๒ ท่านมาปี ๒๕๖๐ ปีนี้ท่านเพิ่งได้รับพัดยศมา เป็นเจ้าคุณชั้นสามัญ แต่ยังสังกัดวัดเดิมอยู่ คือวัดบวรฯ

หลวงตามาเยี่ยม

เรามาวัดญาณฯ ปลายปี ๒๕๖๗ หลวงตาท่านก็เมตตามาเรื่อยๆ ช่วงแรกๆ ท่านจะมาเกือบทุกปี ตอนนั้นยังไม่มีสวนแสงธรรม ท่านก็มาพักอยู่ที่พัทยา อยู่สวนวัดช่องลม บางทีท่านก็แวะมาแต่ท่านไม่เคยบอกไม่เคยพูด ไม่เคยส่งข่าวมาก่อน แต่เราก็ไม่ได้ไปไหนอยู่แล้ว

ครั้งแรกที่หลวงตามาที่นี่เท่าที่เราจำได้ ตอนนั้นหลวงตาเป็นโรคหัวใจ คุณเอเลยนิมนต์ให้ท่านออกมาพักผ่อนบ้าง เพราะอยู่วัดก็มีแต่คนรบกวน เขาก็เลยนิมนต์ท่านมาพักที่สวนวัดช่องลม มีท่านวันชัยเป็นพระติดตาม และคุณต่ายก็มาสร้างกุฏิให้ท่านพัก พอท่านมาพักแล้ว ที่นั่นมันไม่สงบ มันเป็นส่วนเป็นไร่ คนก็เข้าไปหาได้ ท่านก็เลยอยากจะหลบ ก็เลยให้เขาพาขึ้นมาที่บนเขาวัดญาณฯ นี้

เขาขับรถมาส่งท่านที่นี้ตอนบ่าย แล้วพอดีท่านอยากขึ้นมาพักข้างบนเขา เราก็เลยมาจัดที่พักให้ที่ศาลาข้างบน ให้พระช่วยหาไม้หาเสาหาอะไรให้ท่าน แล้วท่านก็บอกว่า ตอนเช้าท่านจะไม่บิณฑบาต เราก็ไม่ได้ไปบอกใครว่าท่านมา เพราะรู้ว่าท่านไม่ต้องการที่จะอยู่กับใคร เสร็จแล้วเราก็กลับลงไป ช่วงนั้นเรายังพักอยู่ที่ข้างล่าง พอวันรุ่งขึ้น รถตู้ของคุณเอก็มารับท่านกลับไปตอนสายๆ พอกลับไป ที่สวนวัดช่องลม ท่านก็พูดกับท่านวันชัยว่า “สถานที่บนเขานี้สงบดี แต่ข้างล่างไม่ดี ข้างล่างเป็นเหมือนตลาดนัด เพราะว่ามันไม่สงบ ไม่เหมาะสำหรับพระปฏิบัติ” คราวหลังท่านก็มาแบบนี้จะมาท่านก็มา แต่เวลาท่านจะมาก็จะมีคนมาบอกล่วงหน้าสักชั่วโมงหนึ่งก่อนว่า “หลวงตาจะมานะ” เราก็อยู่ที่นี้เตรียมต้อนรับท่าน เวลาท่านมาท่านก็ขึ้นมาที่ศาลา เราก็ไปกราบท่าน ท่านก็คุยนิดๆ หน่อยๆ แล้วก็ไม่ได้อะไรมากมาย แต่ท่านจะไม่แฉข้างล่าง ญาติโยมข้างล่างที่มาสร้างวัดก็เป็นลูกศิษย์ของสมเด็จพระสังฆราชฯ เขาก็รู้จักท่าน เขาก็นิมนต์ให้ท่านไปพักที่วัดญาณฯ รู้สึกว่าท่านเคยไปพักอยู่คืนหนึ่งมั้งที่ข้างล่าง

มีอยู่ครั้งหนึ่งมีคนมาส่งข่าวว่าท่านจะมาพักที่สวนวัดช่องลม เราก็เลยไปรอรับท่านที่นั่น แล้วก็ตอนที่ท่านมารับผ้าป่าที่วัดช่องลม ตอนนั้นท่านทำผ้าป่าช่วยชาติ ช่วงเริ่มต้นใหม่ๆ เราก็ไปกราบท่าน แล้วก็ไปร่วมถวายปัจจัยช่วยด้วย แต่ทุกครั้งที่เจอท่านก็ไม่ค่อยพูดอะไร พอท่านมาก็ขึ้นไปกราบท่าน

ตั้งแต่ออกมา ก็ได้พบได้กราบท่านอยู่เรื่อยๆ ก็เลยไม่ได้กลับไปวัดป่าบ้านตาดอีกเลย ตั้งแต่ปลายปี ๒๕๒๖ ความสำคัญของวัดป่าบ้านตาดอยู่ตรงที่มีสถานที่ที่สงบ มีครูบาอาจารย์คอยสอนคอยแก้ปัญหาต่างๆ ให้

ท่านสืบทอดปฏิบัติได้ดี

“ท่านสุชาติเป็นคนพัทยา แต่เวลาบวชแล้วมาอยู่ที่นี่ เลยกลายเป็นพระ วัดป่าบ้านตาดไป อยู่เป็นประจำมาเลย ออกจากนี้ปั๊บก็ไปอยู่ที่วัดญาณฯ เท่านั้น ไม่ได้ไปไหน ออกจากวัดป่าบ้านตาดแล้วไปอยู่วัดญาณฯ จนกระทั่งป่านนี้แหละ เมื่อเร็วๆ นี้ที่เราไปกรุงเทพฯ เราก็ไปเยี่ยมวัดญาณฯ **ท่านสุชาติอยู่นั้น คุณลักษณะ ทำทางท่านมีหลักใจ** ท่านอยู่นั้นมาเป็นประจำ พอออกจากนี้ก็ไปอยู่วัดญาณฯ เลย แล้วไม่ได้โยกย้ายไปไหนจนกระทั่งป่านนี้ละ

หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน

“สถานที่นั้นเป็นที่สงบสงัดดีด้วยนะ **ท่านอยู่ที่นั่นท่านคงจะระมัดระวัง** คือท่านคงจะเข้มงวดกวดขันทางประชาชนหรือใครๆ ก็ตาม แม้ที่สุดข้าราชการ ที่จะไปทำงานทำการอะไรแล้วไปทำลายป่า ท่านอาจจะเป็นผู้ดูแลรักษา และ เข้มงวดกวดขันในเรื่องเหล่านี้อยู่ไม่น้อยเหมือนกัน นอกนั้นเลอะเทอะไปหมดแล้ว คือทำเลข้างนอกนี้เลอะเทอะเป็นตลาดไปหมดเลย”

หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน

“วัดนี้ดี เราเคยไปพักอยู่ ไปองค์เดียว ให้เขาไปส่งเจียบๆ บาตรก็ไม่เอาไป เขาไปส่งเจียบๆ คือไม่ให้ใครทราบเลย เรียกรถเข้ามาปั๊บให้ไปส่งวัดญาณฯ ให้ เขาก็ไปส่ง ไปนี่ย่าบอกใครว่าเราไปไหนมาไหน เราไปอยู่โน้นเลย พักค้างที่นั่น พวกกระจ๊วน กระแตมี เจียบสงัดมากทีเดียว มันเป็นดงจริงๆ อยู่บนเขา เป็นป่าจริงๆ ท่านสุชาติท่านไปอยู่ ท่านก็อยู่บนหลังเขาวัดญาณฯ อยู่ในป่าเลย จนกระทั่ง ทุกวันนี้ **คุณลักษณะทำทางท่านมีหลักมีเกณฑ์ดี**”

หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน

“ท่านสุชาติ ท่านปฏิบัติแบบสันโดษมกน้อยตลอดมา ปีที่แล้วก็ไปคณะไปพบท่านอยู่ที่นั่น คืออยู่ ท่านมกน้อยสันโดษมาก ท่านยึดหลักปฏิบัติของครูบาอาจารย์ไว้ได้ดีนะ ลูกศิษย์วัดป่าบ้านตาดนี้มากนะ ถ้าหากว่าจะยึดเอาหลักของครูบาอาจารย์ไปปฏิบัติก็รู้สึกจะชุ่มเย็นทั่วๆ ไป แต่นี้มันยึดได้น้อยมาก สายพ่อแม่ครูอาจารย์มันถือพ่อแม่ครูอาจารย์มันเป็นหลักใหญ่ แตกกระจายไปก็เป็นกิ่งแขนงที่นี้ก็มารุ่นลูกรุ่นหลานแล้วแหละ รู้สึกท่านสืบทอดปฏิบัติได้ดี สงบสงัด ไม่สนใจกับใคร ดี เพราะฉะนั้นเราจึงไปเยี่ยม ถ้าโลเลเราไม่ไป ถ้าตั้งใจปฏิบัติดี ที่ไหนไปชอกแซกทั้งนั้นละ”

หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน

อาจารย์ถามลูกศิษย์

หลวงตามหาบัวเมตตาไปเยี่ยมท่านพระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต ณ วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร จ.ชลบุรี เมื่อช่วงสายของวันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๑ ในวันนั้นหลวงตาท่านได้คุยธรรมะกับพระอาจารย์สุชาติเป็นการเฉพาะ ลักษณะคำถามของหลวงตาในวันนั้น ท่านไม่ได้ถามเพื่อให้ชี้แจงแก้ข้อสงสัยอย่างใด แต่เป็นการถามเพื่อจะเปิดเผยคุณธรรมที่มีอยู่ภายในของท่านผู้นั้นให้ปรากฏออกมา ซึ่งคำถามนี้เป็นคำถามที่ท่านใช้ถามกับบุคคลที่ท่านมั่นใจแน่ใจแล้วเท่านั้น ความบางตอนจากบทสนทนามีดังนี้

หลวงตา: เราทุกวันนี้มันเข้าแต่ป่าคน มันไม่ได้เข้าป่าไม้ เราเข้าป่าคน ป่าคนมันยุ่ง เข้าป่าไม้ไม่ยุ่งนะ เขาอยู่อย่างนี้สบาย เข้าป่าไม้ เข้าป่าคนแล้วยุ่ง เคยอยู่ในป่าในเขา มาเห็นอย่างนี้มันรื่นเริง เข้าในป่าในเขามันรื่นเริง ไปบิณฑบาตที่ไหน

พระอ.สุชาติ: นั่งรถออกไปที่หมู่บ้านครับผม มีหมู่บ้านอยู่ที่ชายทะเล

หลวงตา: หมู่บ้านแถวนี้

พระอ.สุชาติ: อยู่ที่ชายทะเลครับผม มีรถมารับไป

หลวงตา: พุด ผมไม่ค่อยได้ยินนะ มันหูหนวกเดี๋ยวนี้ คนพุดก็อยู่นี้แล้วมันก็ไม่ได้ยิน เดียวนี้มันหูจรวดดาวเทียม คือหูมันสูง พุดแล้วไม่ค่อยได้ยิน นี่ก็มาเที่ยวเฉยๆ นะ มีโอกาสมาทางนี้เลยมาเที่ยวเฉยๆ มาเปิดหูเปิดตาในป่าในเขาไป รถก็มาหลายคันอยู่นี้เต็มไปหมด นึกว่ามีแต่เราคันเดียว ที่ไหนได้เต็มไปหมดเลย ออกจากนี้ก็ไปคูสท์ด้วยกันนะ ออกจากนี้ไปคูสท์ สัตว์เยอะ เราไปคราวที่แล้ว ไปจากนี้ไปคูสท์

โยม: ท่านพฤกษ์ครับ

หลวงตา: ท่านพฤกษ์ โอ้ นี่จุมูกดินะ หมาสู้ไม่ได้ มีแต่จุมูกเก่งๆ ไปที่ไหนจุมูกเก่ง ขึ้นมานี่ มานั่งทางนี้ ทำไมจุมูกดีจัง มาแถวนี้ไม่เห็นหมาสักตัว หมาวิ่งเข้าป่าหมด สู้จุมูกพระไม่ได้ ไปที่ไหนหมาแตกฮือ ไม่มีหมาสักตัว เพราะจุมูกพระดีกว่าหมา หมาสู้ไม่ได้ เข้าป่าเลย พุดแบบนี้คนไม่เคยได้ยินเขาก็ตื่นตาตื่นใจ แต่เรามันพุดแบบสบาย ท่านพฤกษ์มายังไงละ

พระพฤกษ์: พอดีโยมพี่ชายมาส่งครับผม จะนิมนต์พ่อแม่ครูจารย์เมตตาไปเยี่ยมที่กุฏิพ่อแม่ครูจารย์ ที่พัทยาครับ

หลวงตา: พัทยาหะเยอะไร จะตายแล้ว นี่ก็ไม่ใช่พัทยาหรือ แถวนี้อีกผ่านมาหมดแล้ว แถวนี้นี้ ๔-๕ องค์ เหมาะแล้วการภาวนา อากาศก็โล่ง ไม่ใช่ดงทึบป่าทึบ ออกจากนี้แล้วก็ไปคูสท์ อยู่ที่นี่ก็สะดวกภาวนาดีไม่ใช่หรอ สถานที่เช่นนี้เป็นสถานที่ฆ่ากิเลสนะ สถานที่ในบ้านในเมืองเป็นสถานที่พอกพูนกิเลส สถานที่นี้เป็นสถานที่ฆ่ากิเลส พระกรรมฐานต้องฆ่ากิเลส ท่านมาอยู่อย่างนี้ ในป่าในเขากลางคิณนี้เงียบเลย กลางคิณเรานั่งอยู่นี้ หัวใจทำงานตุบตุบๆ เวลานั้นยังไม่ภาวนา พอนั่งเริ่มสงบ จิตเข้าสู่ภายใน หัวใจทำงาน ฟังเสียงตุบตุบๆ เงียบ หัวใจเริ่มทำงาน แล้วก็หัวใจที่ดังตุบตุบๆ หายไป คือมันสงบ นิ่งอยู่เฉยๆ อย่างนั้นนะ ถ้าเราไม่ได้เข้าภาวนา จิตจะอยู่กับตัว ในเวลาหัวใจทำงานดังเสียงตุบตุบๆ เป็นประจำนะ พอเราเริ่มภาวนา จิตก็เริ่มเข้าถึงกว่านั้น เสียงนี้ตุบตุบๆ หายไป เวลาอยู่ปกติจะเงียบ จิตอยู่กับนี้ เวลาหัวใจทำงานนี้ได้ยินเสียงชัดเจน ดังเสียงตุบตุบๆ เงียบก็เงียบ จิตไม่ได้ออก จิตอยู่ในนี้แต่ไม่รวม เสียงหัวใจทำงานตุบตุบๆ ที่นี้พอภาวนา

เริ่มภาวนา จิตเข้าละเอียดกว่านั้นอีก หัวใจทำงานเงียบไปเลย ที่นี้เวลามันเงียบจริงๆ เงียบหมดจนกระทั่งร่างกายไม่มีเลย เป็นอากาศธาตุ ว่างเปล่าหมด เวลามันปล่อยแล้วปล่อยหมด แม้แต่ร่างกายเจ้าของไม่ปรากฏ เวลามันละเอียดเต็มที่แล้ว ร่างกายก็ไม่ปรากฏ เงียบไปตามๆ กันหมดเลย นั่นแหละการภาวนามันจึงได้เห็นทุกสิ่งทุกอย่าง มันละเอียดขนาดนั้นละจิต จิตเวลามันเข้าถึงชั้นละเอียดพอแล้ว มันรู้ไปหมด จึงไม่มีอะไรผ่านมาทำลาย มีแต่ความสงบของจิต ความผ่องใสของจิต ที่นี้มันก็ส่งกระแสออกไปสว่างไสวสง่างามอย่างนั้นตลอด

บางที เอ...เคยเล่าให้ลูกศิษย์ฟัง เวลาอยู่เงียบๆ ภูเขา จิตนี้เวลามันถึงขั้นว่างแล้วมันว่างหมดนะ ขั้นรูปกายเป็นอีกอย่างหนึ่ง พอพิจารณาเลยนี้ไปแล้ว มันก็ว่างว่างหมดเลย เห็นแต่ความสว่างไสวของจิต มันว่างไปนะ แล้วมันก็เกิดความอัศจรรย์ขึ้นมาจนได้อุทานในตัวเอง มันเป็นในจิต พูดไม่ได้ยังงี้ จิตเป็นนักรู้ มันรู้อย่างไร มันก็รู้ไปหมด เวลามันสว่างไสวมากๆ มันว่างหมดนะจิต ถึงขั้นมันว่างมันว่างหมด ไม่มีอะไร ร่างกายเจ้าของหายเงียบไปแล้ว ปรากฏว่ามันมีแต่ความรู้ล้วนๆ อย่างเดียว ร่างกายหาย มันผ่านแฉนี้เข้าไป เป็นจิตว่างไปเลย จิตมันว่างไปหมด จะอัศจรรย์อยู่ภายใน บางทีก็ออกอุทานขึ้นมาในลำพังตัวเอง โอ้โฮ ทำไมจิตของเราถึงได้อัศจรรย์นักหนา ว่างเอนักหนา ว่างหมดเลย ทั้งๆ ที่กิเลสอวิชายังมี แต่ความว่างว่าง ที่นี้พออวิชาตัวเป็นเชื้อของภพชาติสะบัดไปจากใจ ที่นี้ว่างอะไรที่นี้มันว่างแล้ว ว่างหมดด้วย นั่นแหละจิตอัศจรรย์ จิตของท่านผู้สิ้นกิเลสคือจิตพระอรหันต์ ท่านว่างทั้งวันทั้งคืน เหล่านี้พอเห็นเป็นรางๆ ตา หู จมูก รับกันไป ฟังกันไป โดยธรรมชาติอันหนึ่งที่มันเหนืออันนี้ มันว่างไปหมดเลย นั่นเรียกว่าละเอียดสุด มันว่างเต็มที่เลย การภาวนาได้เห็นชัดเจน อย่างอื่นอย่างใดใครจะเห็นอะไรก็ตาม ไม่ได้ละเอียดตลอดเหมือนจิตตภาวนา จิตตภาวนานี้เวลามันรู้มันเห็น มันรู้จริงๆ มันว่างไปหมดเลย ไม่มีอะไรเข้ามาผ่านจิต จิตมีอำนาจมาก ว่างหมดเลย อำนาจของจิตคือความว่าง ว่างหมดเลย มองดูอะไรที่ไหนก็ไม่มี จิตมันว่าง คือความว่างมันมีอำนาจมาก มันครอบคลุมเลย วัตถุทั้งหลาย ดินฟ้าอากาศ แผ่นดิน มันก็ว่างหมด มีอำนาจมาก ความว่างของจิตมีอำนาจมาก มันว่างไปหมดเลย ฟังสิ

นักภาวนาเท่านั้นจะพูดอย่างนี้ได้ ภาวนาจริงๆ ปลายๆ ก็ไม่ได้ ภาวนาเอาจริงเอาจัง ที่จะเข้าถึงเลสรู้ได้ละ คือคำว่าเข้าถึงเลสมันสูง มันมีอำนาจสูง มันทะลุไปๆ เป็นอย่างนั้นนะ ท่านบำเพ็ญอยู่ในป่าท่านสบาย คือจิตนี้สบาย จิตตวิเวก กายวิเวก คือความสังคกาย ไม่คลุกคลีกับอะไร กายวิเวก จิตตวิเวก สังคจิต สังคหมดเลย เรียกว่าจิตตวิเวก จิตตวิเวกนี้นักภาวนาที่จะรู้ได้ดี นอกนั้นไม่มี สามโลกธาตุไม่มี จิตใจสงบสงัด จิตไหนก็มีแต่กิเลสตัววุ่นวายเผลออยู่ในหัวใจตลอดเวลา เอากองเงิน กองทองมาถมกองเท่าภูเขา นี่ กิเลสมันเหี้ยมบอญี่ มันไม่ได้มองดูกองเงินกองทอง กิเลสมันเหี้ยมบอญี่หัวใจคน แล้วอะไรจะบุกเบิกมันได้ละ นอกจากจิตตภาวนา จิตตภาวนานี้เบิกออกๆ ทุกสิ่งทุกอย่างเบิกออกหมด ส่วนหยาบเบิก ส่วนละเอียด ภายในเบิกออก เบิกจนไม่มีอะไรเหลือภายในใจเลย นั่นละ **สูญญโต โลกัง** โลกว่างเปล่า คือจิตว่างไปหมด โลกเขาจะว่างหรือไม่ว่างเป็นเรื่องของเขา แต่จิตนั้นไปหมายเขาว่าสิ่งนั้นมี สิ่งนั้นไม่มี สิ่งนั้นดี สิ่งนี้ไม่ดี พอจิตถอนออกมา สิ่งเหล่านั้นหมดแล้วก็ว่างเลย ที่นี้ว่างหมดๆ อย่างนั้นละ

หลวงตา: เป็นยังไงละ ว่างหรือยังละ เปิดออกบ้างสิ อาจารย์เปิดหนทางให้ ลูกศิษย์ อาจารย์ถามลูกศิษย์ อาจารย์พูดกับลูกศิษย์โดยเฉพาะ ใครจะฟังไม่ฟัง ช่างเขาสิ มันเป็นอย่างไง มันว่างหมดหรือยัง?

พระอ.สุชาติ: หมดแล้วครับผม

หลวงตา: หมดแล้วนะ เอาให้มันอย่างนั้นสิ เอาให้มันว่างหมด การพูดอย่างนี้ เอาอันนี้ออกมาพูด ไม่ได้พูดลมๆ แล้งๆ นะ เอาตัวจริงออกมาถามกันเลย มันเป็นอย่างไ มันว่างหรือยัง ถ้ามันว่างแล้วหายสงสัยเลยเรื่องกองทุกข์ทั้งมวลในโลกนี้ ไม่มี มีแต่ขันธเป็นทุกข์ เจ็บไข้ได้ป่วย ปวดหัวตัวร้อน มันก็เป็นของมัน แต่จิตไม่มี นั่นเรียกว่าจิตว่างหมดแล้ว เท่านั้นแหละ แสนสบาย ใจปฏิบัติให้ดี ไม่มีอะไรยุ่งใน โลกอันนี้ มีแต่กิเลสกวณจิตทั้งนั้น ฟาดกิเลสออกตัวกวณจิตแล้ว ว่างหมดเลย ไม่มีอะไรกวณ

ผู้มีบุญและบาปอันละได้แล้ว

บุญญาบาปปหิณบุคคล เป็นผู้มีบุญและบาปอันละได้โดยสิ้นเชิงแล้วทางด้านจิตใจ เป็นแต่เพียงมีขันธอยู่ ก็ต้องปฏิบัติต่อขันธให้เหมาะสมกับสังคมยอมรับกัน ความเป็นพระยอมรับกันก็คือการปฏิบัติตามหลักธรรมหลักวินัย นี่เป็นขั้นสมมุติ ในขั้นนี้ ก็ปฏิบัติอย่างนั้นไปเรื่อยๆ จนกระทั่งวันนิพพาน ถ้าเป็นหลักธรรมชาติของจิตแล้ว พอกิเลสขาดสะบั้นลงไปแล้ว หมดปัญหาที่จะให้เป็นบาปเป็นบุญ ต้องอาบัติสังฆาปาราชิกอย่างนี้ไม่มี หมด กิริยาที่ท่านรักษาก็รักษาไว้ตามสมมุติที่มีอยู่ และปฏิบัติให้เหมาะสมกันกับด้านสมมุติทั้งหลายเท่านั้นจนกระทั่งวันนิพพาน

ที่ถามที่ตอบกันนี้มีแต่แก่นธรรมออกจากภาคปฏิบัติ เราจะไปหาในคัมภีร์ไม่เจอ ต้องหาในคัมภีร์ใหญ่ พระพุทธเจ้าเป็นเจ้าของคัมภีร์ใหญ่ พระสาวกอรหันต์เป็นเจ้าของคัมภีร์ใหญ่ บัณฑิตตรงนั้นละ ได้ความออกมา เอากันวันนั้นก็เอากันอย่างนั้นละ นั่นแหละที่ว่าเพชรน้ำหนึ่ง เมื่อเข้าถึงกันลงถึงขีดเรียกว่า ๑๐๐% แล้วท่านองค์นี้ได้ลงถึงขีด ๑๐๐% แล้วใครจะไปหาเรื่องราวว่าท่านเป็นสังฆาปาราชิกเฉย ไม่สนใจ หลักใหญ่เข้าถึงกันแล้ว ไม่ฟังเสียงเห่าว้อๆ แว้วๆ

เพชรน้ำหนึ่งในสมัยปัจจุบันมีน้อยเมื่อไร ท่านผู้ทรงมรรคทรงผลจริงๆ จากภาคปฏิบัติอย่างเอาจริงเอาจังมีน้อยเมื่อไร ธรรมพระพุทธเจ้าคือตลาดแห่งมรรคผลนิพพาน ไม่ใช่อะไรนะ ตลาดแห่งมรรคผลนิพพานอยู่กับธรรมพระพุทธเจ้าหมด ตลาดนรกอเวจีอยู่กับผู้ที่หน้าด้านไม่เชื่อฟังอรรถธรรม ถกเถียงอรรถธรรม ไม่ยอมรับความจริง นี่ละพวกหน้าด้าน พวกนรกอเวจี

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

สาระที่แท้จริง

ตอนอยู่ด้วยกันกับท่านที่บ้านตาดเกือบ ๙ ปี เราก็เหมือนกับเป็นลูกท่าน ท่านก็เห็นหน้าเราทุกวัน บิณฑบาตฉันร่วมกันทุกวัน หลวงตาท่านก็เมตตาเพราะท่านเห็นว่าเราเป็นคนที่ไม่ค่อยเอาหูเอาตาเอาใจอะไร ท่านกลัวว่าเราจะถูกเขม่น ท่านก็เลยเมตตาทำงานบางอย่างให้เราทำ

หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน เมตตาเยี่ยมพระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต
บนเขาชีโอน วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร

พอเราออกจากบ้านตาดมาอยู่ที่วัดญาณฯ แล้ว เวลาหลวงตาท่านมา แลพบพญา คนไม่เข้าใจก็ว่า ครูบาอาจารย์มาใกล้ขนาดนี้ ทำไมไม่ไปกราบไม่ไป เยี่ยมท่าน ก็เพราะเวลาเราอยู่ที่บ้านตาดเราก็คือเป็นแบบนี้ เราก็คือไม่เคยไปกราบไป เยี่ยมที่กุฏิท่าน เราก็คืออยู่ของเรา จะเจอท่านก็ตอนทำกิจร่วมกัน เพราะถ้าไม่มีกิจ ร่วมกันก็ไม่ได้ไปอะไรกับท่าน มันอาจจะเป็นนิสัยของเราซึ่งคนอาจจะไม่เข้าใจ

เราค่อนข้างที่จะไม่ยึดติดกับบุคคล จะยึดติดกับธรรมะ ดูเหมือนว่าเราเป็น คนอกตัญญู พอหลวงตาละแล้ว น้ำรดศพก็ไม่โปรด งานศพก็ไม่ได้ไปร่วม ไปทำไม เพราะท่านอยู่ตรงนี้ (ใจ) แล้วไง ไปแล้วจะเจอท่านหรือเปล่า ใช่ไหม นี่ท่านอยู่ ตรงใจนี้ กราบทุกวันอยู่แล้ว ทำไมต้องไป ดูภายนอกก็เหมือนกับว่ามันจะแปลก แต่มันไม่แปลกหรอก

การมีครูบาอาจารย์ที่ดีเป็นสิ่งที่ดีเป็นมงคล เพราะเราได้อาศัยท่านคอยให้ กำลังใจ คอยแนะแนวทางต่างๆ เพราะสาระที่แท้จริงของครูบาอาจารย์นั้นอยู่ใน ธรรมะนั้นแหละ ไม่ได้อยู่ที่ตัวท่าน แต่พวกเราไปหลงยึดติดในตัวท่าน ไปถึงก็จะ รีบถ่ายรูปก่อน จะเอาไปเก็บไว้บูชา แต่ท่านก็สอนว่าตัวท่านอยู่ในธรรมะ

พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่า “ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเราตถาคต” จึงไม่มีใคร สร้างพระพุทธรูปขึ้นมาเลยในสมัยที่พระองค์ยังพระชนม์ชีพอยู่ เพราะคนสมัยนั้น เขาเน้นอยู่ที่ธรรมะอย่างเดียว พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่า “ธรรมวินัยจะเป็นศาสดา แทนเราตถาคตต่อไป ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเราตถาคต” ดังนั้นขอให้ยึดสาระ คือธรรมะคำสอน เพราะเป็นเนื้อเป็นหนังของพระพุทธเจ้าท่านจริงๆ เป็นเนื้อ เป็นหนังของครูบาอาจารย์ของหลวงตาที่แท้จริง ส่วนร่างกายเป็นเหมือนเปลือก เป็นเหมือนเสื้อผ้าที่ห่อหุ้ม องค์แท้ของท่านก็คือธรรมะนั้นเอง

วาสนามาทางนี้

ครูบาอาจารย์ก็เป็นเหมือนใบไม้ที่ค่อยๆ ร่วงไปที่ละใบสองใบ ใบใหม่ก็โผล่ขึ้นมาทดแทนกันไปโผล่มาแต่ไม่รู้ยังงัย ของดีๆ ท่านมักจะเก็บตัว ท่านจะไม่แสดงตัว ท่านเคารพครูบาอาจารย์ ท่านไม่แข่งหน้าแข่งตา เหมือนในหนังสือประวัติ หลวงปู่มั่น ที่หลวงปู่มั่นท่านบอกว่า มีนิมิตเห็นพระเณรพระหนุ่มพระน้อยเดิน เหมือนกับแข่งหน้าแข่งตาครูบาอาจารย์ ท่านแสดงว่าต่อไปพระก็จะอยากเด่น อยากดั่งกัน เหมือนจะออกมาปรากฏตัวแข่งกัน ในสายกรรมฐานนี้เขาจะเคารพกัน ครูบาอาจารย์ท่านเป็นผู้นำไปก่อน สมัยที่มีครูบาอาจารย์ที่แก่พรรษากว่า หลวงตายังอยู่ หลวงตาท่านจะไม่ค่อยปรากฏในสังคมเท่าไร พอครูบาอาจารย์ต่างๆ ผ่านไปหมดไป พอท่านเป็นผู้นำขึ้นมา ท่านก็ต้องแสดงบทบาทของผู้นำต่อ

ไม่มีครูบาอาจารย์องค์ไหนอยากดังหรอก เพราะพอดังแล้วมันเหนื่อย อยู่เฉยๆ สบายกว่า นี่เราก็ไม่ดัง มาอยู่ที่นี่ ๓๐ กว่าปีก็ไม่มีใครรู้จักเรา ถ้าหลวงตาไม่พูดถึงเราก็ไม่มีใครรู้จัก คือแต่ละคนอาจจะมืวาสนามาไม่เหมือนกัน ของเรามีวาสนาในการเผยแผ่ทางด้านหนังสือมากกว่า มันก็ดีคือไม่ต้องยุ่งกับผู้คนมาก พุทธธรรมะจบแล้ว ก็จบไปไม่ยุ่งกับใคร ใครจะนิมนต์ไปไหนเราไม่รับทั้งนั้น พอไม่รับ เขาโกรธเรายังดี เพราะเขาจะได้ไม่มาหา มันก็จบ ถ้าเดียวเรารับ เขาก็มาหาใหม่ เดียวเพื่อนเขาก็มาอีก คนนั้นคนนี้ก็มาอีก แล้วเราก็ต้องรับ ต่อไปก็จะไม่มีเวลามาพูดธรรมะ

เราก็อยู่เหมือนเดิม

เราเองไม่ได้เปิดตัว แต่มีโยมมาหาเอง เราก็อยู่เหมือนเดิม ไม่ได้ไปทำอะไรมากกว่าเดิม ทุกวันนี้ก็อยู่เหมือนเดิม ก็พอใจสภาพที่อยู่ แต่ก็มองครูบาอาจารย์เห็นท่านทำประโยชน์ให้กับคนเยอะ บางทีก็คิดว่าถ้าทำอย่างนั้นได้ก็ดี แต่ก็ไม่อยากจะไปดิ้นรนให้มันเป็นอย่างนั้น ต้องเป็นไปตามธรรมชาติของมันเอง เมื่อถึงเวลานั้นก็เป็นไปเอง

อย่างหลวงตานี้ เมื่อก่อนท่านก็ไม่เปิดตัว สมัยที่เราไปอยู่บ้านตาด ช่วงนั้นก็ไม่ค่อยมีคนกล้าเข้าไปวัดท่านเท่าไร ตอนนั้นท่านไม่เปิด ท่านจะคอยขับไล่ขับไสหรือใครเข้าไปมีแต่จะไล่ คอยจะว่าเอา คนเลยกลัวกัน สมัยก่อนจึงจะไปวัดอื่นกันไปวัดหลวงปู่ขาว ไปวัดหลวงปู่ฝั้น ไปวัดหลวงปู่เทสก์กัน แต่ตอนหลังพอครูบาอาจารย์ท่านมรณภาพไป หลวงตาท่านก็คลายความดุ ไม่ค่อยดุไม่ค่อยว่า คนเลยค่อยกล้าที่จะเข้าไปกราบท่าน แล้วตอนหลังก็มาโปรดญาติโยมที่สวนแสงธรรม

เมื่อก่อนท่านจะเน้นไปที่ฝั่งพระเป็นหลัก เพราะพระเนรนี้จะกำลังสำคัญต่อไปที่จะสืบทอดพระศาสนา แล้วตอนนั้นท่านก็เห็นว่ามิครุบาอาจารย์ที่จะสงเคราะห์ญาติโยมอยู่เยอะ ท่านก็เลยไม่ค่อยเปิดตัว ท่านจะมีเขียนหนังสือแล้วก็อบรมสั่งสอนพระเนรและนักปฏิบัติที่จะรับการเคี่ยวเข็ญของท่านได้เท่านั้น เป็นคนที่ใจกล้าๆ ไม่กลัวท่านจะดุจะด่าจะไล่จะว่า สามารถเฉยอยู่ได้ แต่ตอนหลังท่านไม่เป็นเช่นนั้น ท่านเมตตาเปิดกว้างไม่จำกัดจำนวนเหมือนเมื่อก่อน เมื่อก่อนพระเนร ๒๐ นี่ก็มากแล้ว ต่อมาท่านก็รับเพิ่มเป็น ๒๕ ๓๐ ๔๐ ๕๐ รูป และเมื่อก่อนญาติโยมก็มีน้อย ที่โรงครัวมีแค่ ๗-๘ คนเท่านั้น แต่เดี๋ยวนี้อยู่กันเป็นร้อย ไม่รู้อยู่กันได้อย่างไร เมื่อก่อนท่านไม่ต้องการอย่างนั้น ท่านต้องการให้เป็นทีวีเวก กุฎิก็ให้อยู่กันคนละหลัง แต่ตอนหลังนี้เห็นว่าอยู่กันอัดแน่นเลย ที่เป็นแบบนี้เพราะความที่ท่านเมตตาสงเคราะห์เขา ถึงแม้จะไม่ถึงขั้นวิเวก ชั้นภavana อย่างน้อยพวกที่อยู่ก็ยังได้ทำบุญ ได้ฟังเทศน์ฟังธรรม ได้มารักษาศีล ก็ทำไป

ไม่รับกิจนิมนต์

สาเหตุที่ไม่อยากจะไปรับกิจนิมนต์ก็คือมันเสียเวลา แล้วก็ไม่ได้ไปทำอะไร ที่มันเป็นเนื้อเป็นหนัง มันเป็นพิธีกรรมมากกว่า เราเคยไปสมัยก่อน บางทีขัดเขา ไม่ได้ก็ไป เช่น เขานิมนต์ไปขึ้นบ้านใหม่หรือไปงานอะไรของเขา พอไปถึงบ้าน มีแต่คนแก่ ๒-๓ คน นั่งฟังพระสวด คนหนุ่มคนสาวก็ไปต้อนรับแขก แขกก็ไม่เข้ามาฟังเทศน์ ฟังพระสวด ก็เลยรู้สึกว่ามันไม่ได้ประโยชน์อะไร ไปนั่งสวด คนฟังก็ฟังไม่เข้าใจ เพราะคนเห็นว่าเป็นส่วนหนึ่งของพิธีเท่านั้นเอง ให้มันเป็น

มงคล คือขึ้นบ้านใหม่ก็ต้องนิมนต์พระมาสวด มาปะพรมน้ำมนต์ มาเจิมอะไรเท่านั้น แต่มันไม่ได้เป็นเนื้อเป็นหนัง มันเป็นแค่พิธี เหมือนกับเล่นลิเก มันไม่ได้เป็นมงคล อาจจะเป็นมงคลตรงที่ว่าได้ทำบุญทำทาน ได้เสียสละเงินทองก้อนหนึ่ง มาทำอาหารถวายพระ อันนี้เป็นบุญ ทำให้ไหนก็ได้ถ้าทำแบบนี้ ใส่บาตรก็ได้บุญเหมือนกัน ไม่ต้องให้เสียเวลาไปนิมนต์พระ ไปรับพระไปส่งพระ แล้วก็มานั่งสวด

การสวดนี้คนสวดได้นะ ไม่ใช่คนฟังนะ ใครสวดใครได้ เพราะการสวดเป็นการฝึกให้คิดไปในทางที่ดี สมมุติเวลาโยมคิดไปในทางที่ไม่ดีหรือไม่สบายใจ ก็สวดมนต์ไปซิ สวดมนต์ไปแล้วเดี๋ยวก็ลืมเรื่องที่ทำให้เราไม่สบายใจ แต่นิมนต์พระไป โยมก็ไม่ฟังพระสวด มีแต่คนแก่ คุณตา คุณยาย ๒-๓ คน นั่งอยู่เป็นพิธี ส่วนคนหนุ่มคนสาว คนมีกำลังวังชา เขาก็ไปคุยกับแขก ไปต้อนรับแขก อีกพวกก็อยู่ในโรงครัวทำกับข้าววุ่นไปหมด พอพระสวดเสร็จก็เอาอาหารมาประเคน พระฉันเสร็จก็ให้พร ขอน้ำมนต์เจิมหน่อย แล้วก็นิมนต์กลับวัดเลย

สมัยพุทธกาลเวลาเขานิมนต์พระพุทเจ้าไปนี่ เขานิมนต์เพื่อให้ท่านไปพูดธรรมะ คือไปนิมนต์ให้ท่านฉัน ฉันเสร็จแล้วก็ให้ท่านแสดงธรรม แสดงธรรมเพื่อจะได้เป็นสิริมงคล ธรรมนี่ละเป็นมงคล เพราะธรรมะเป็นแสงสว่างนำชีวิตของเราที่มีดบอดด้วยความหลง ให้เห็นถูกผิดดีชั่ว พระพุทเจ้ารับกิจนิมนต์ก็เพื่อที่จะไปแสดงธรรม ถ้าให้ท่านไปสวดท่านคงไม่ไป แล้วถ้าไปแล้วไม่มีคนฟัง ท่านก็ไม่ไปเหมือนกัน อย่างนี้ก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร

พระสาวยปฏิบัติส่วนใหญ่ท่านจะไม่ค่อยไปงานเหล่านี้ นอกจากเสียไม่ได้จริงๆ บางทีก็มีความผูกพันมีอะไรที่จะต้องถนอมน้ำใจกัน บางทีท่านก็ไปให้แต่ท่านอยากว่าถ้าไปแล้วไปฟังธรรมกัน ท่านจะยินดีไป ท่านจะไปพูดธรรมะให้ญาติโยมฟัง

บุญคุณของโยมแม่

โยมแม่เราไม่สบาย ไปผ่าตัดหัวใจ เรายังไม่เคยไปเยี่ยมที่โรงพยาบาลเลย เชื้อไหม เราให้น้องสาวเอาโทรศัพท์มาคุยแทน ถ้าไปที่โรงพยาบาลจะไม่ได้คุยอย่างใกล้ชิดเหมือนกับคุยกันทางโทรศัพท์นะ เราก็พูดกันทางโทรศัพท์ เยี่ยมกันทางโทรศัพท์นั่นแหละ มันก็เหมือนกัน ดีกว่าเสียอีก พูดได้นาน พูดได้สบาย อยากจะพูดเท่าไรก็พูดได้

โยมแม่เราเสียวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๒ วันที่โยมแม่เสีย เขานัดรถให้มารับไปทำฌม พอรถมารับ โยมแม่ก็บอกคนขับรถว่าไม่ไปแล้ว อยากจะพักผ่อน พอตตอนเย็นน้องสาวกลับมาจากไปทำธุระข้างนอก เห็นโยมแม่นอนหลับ พอไปปลุกก็ไม่ตื่น น้องสาวเราก็เลยเรียกหน่วยกู้ชีพมาปั๊มหัวใจ พอปั๊มไม่ขึ้น เขาเลยส่งข่าวมาหาเรา เราก็เลยบอกให้หยุดปั๊ม ให้ปล่อยเลย หน่วยกู้ชีพบอกว่าเสียก่อนมาพบ ๑ ชั่วโมง ตอนโยมแม่เสีย เขาไม่มีเวทนา เขาหลับไปเฉยๆ

ภาพหน้าศพงานโยมแม่ เราเป็นคนเลือกเอง เราเลือกรูปที่ท่านเพิ่งไปงานเลี้ยงฉลองวันเกิด เดิมทีโยมแม่เขาเตรียมรูปไว้คือรูปสาวกว่านี้ เป็นรูปถ่ายเมื่อ ๒๐ ปีที่แล้ว แต่เราว่าเอารูปปัจจุบันดีกว่า และชุดที่ใส่ก็ชุดสีแดง เพราะสีแดงคือสีที่คนจีนชอบ

ในงานศพของโยมแม่ เราก็ไปนั่งเฉยๆ ทุกคนที่ไปก็ช่วยกันทำงานคนละไม้คนละมือ ไม่มีการขอร้องหรือร้องขอให้มาช่วยกัน คนมาเยอะ แต่ไม่มีเดินชนกันเหยียบเท้ากัน งานเรียบร้อยดีมาก ๆ

โยมแม่สุรินทร์ และพระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

ในงานฌาปนกิจศพคุณแม่สุรินทร์

พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต และคุณกัลยา (น้องสาว)

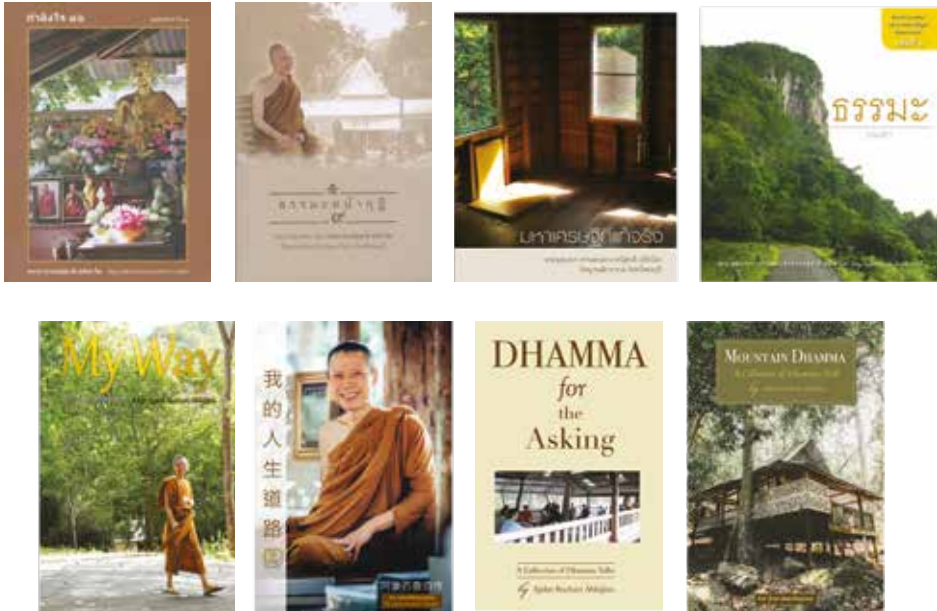
ที่มาของหนังสือธรรมะ

ช่วงแรกๆ ที่เราเทศน์ในศาลาฉันนั้น ยังไม่มีการอัดเทป ต่อมา มีลูกศิษย์ที่เป็นพยาบาลของโรงพยาบาลวัดญาณฯ มาฟังแล้วชอบ เขาก็เลยจดบันทึกแล้วเอามาให้เราตรวจ พอเราตรวจแล้วก็บอกว่า “เราเทศน์ตั้งนานทำไมได้แค่นี้ และที่คุณจดกับที่เราพูดนี้ มันไม่เต็มรูป มันไม่ครบบริบูรณ์ ทำไมไม่หาเครื่องอัดเสียงมาสักเครื่องหนึ่งล่ะ” สมัยนั้นก็มีแต่เครื่องคาสเซ็ท วันหลังเขาเลยเอาเทปคาสเซ็ทมาอัด เวลาเขาอัดก็อัดตรงที่เขานั่ง ไม่ได้วางไว้ใกล้เรา เสียงมันก็จะก้องๆ เพราะมันไม่ได้อัดตรงที่ใกล้ๆ ปาก อัดได้แต่เสียงที่ดังในศาลา มันก็เอามาใช้ในการเผยแผ่ไม่ได้ ต่อมาก็เปลี่ยนเอาที่อัดมาวางไว้ใกล้เรา แล้วมีไมค์เล็กมาเสียบให้เสียงชัดขึ้น

ต่อมาผู้อำนวยการโรงพยาบาลวัดญาณฯ ให้เราไปใช้คอมพิวเตอร์ที่ห้องทำงาน เราก็ไปใช้ เราไปแปลงเสียงเทศน์จากเทปคาสเซ็ทมาเป็นไฟล์ลงไว้ในคอมพิวเตอร์ เราไปใช้ห้องที่โรงพยาบาลสัปดาห์ละ ๒ - ๓ วัน เพื่อไปถอดเทปแรกๆ แจกเทปธรรมะเป็นเทปคาสเซ็ท ภายหลังเอามาพิมพ์เป็นหนังสือออกมา เขาอ่านแล้วก็ชอบกัน ก็เลยเอาไปพิมพ์เป็นหนังสือกำลังใจขึ้นเล่มแรก พอตีท้ายเล่มมีรายชื่อผู้บริจาคด้วย พอคนได้หนังสือไปเขาเห็นมีการรับบริจาค เขาก็เลยบริจาคพิมพ์หนังสือต่อไปเป็นเล่มๆ มาเรื่อยๆ ออกปีละ ๓-๔ เล่ม พอมาเล่มที่ ๑๖ ก็ใส่เนื้อหาของจุลธรรมแทน เพราะหนังสือจุลธรรมเป็นหนังสือที่พิมพ์จำนวนจำกัดและแจกกันเฉพาะกลุ่ม

ต่อมาคนที่เขาให้เราใช้ห้องทำคอมพิวเตอร์ที่โรงพยาบาล เขาย้ายไปที่อื่นเลยต้องคืนห้องนี้ให้กับคนที่เขามาใหม่ ก็พอดีกับพระท่านมีห้องว่างอยู่ที่ใต้ถุนตำหนักสมเด็จพระสังฆราช แล้วระยะหลังสมเด็จพระสังฆราช ก็ไม่ได้มาวัดญาณฯ เราก็เลยใช้ห้องนี้เพื่อถอดเทปและตรวจปฏิรูปหนังสือกำลังใจและหนังสือจุลธรรมนำใจ

(หนังสือจุลธรรมนำใจนี้ จัดทำโดยกลุ่มลูกศิษย์ที่เดินทางมาจากกรุงเทพฯ เพื่อฟังธรรมท่านพระอาจารย์ เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นการ

รวบรวมเทศนาคำสอนของพระอาจารย์ที่สอนกลุ่มจุลธรรม บนศาลาไม้ เขาชีโอน ในช่วงปลาย เดือนละครั้ง ซึ่งเป็นการสอนที่เน้นการปฏิบัติและการบำเพ็ญด้าน จิตตภาวนา

หนังสือ**ธรรมะบนเขา** เริ่มพิมพ์เล่มแรก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๗ หลังจากครบ ๑ ปี (วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๖) ของการบันทึกเสียงแสดงธรรมะบนเขา ที่เน้นภาค ปฏิบัติและการบำเพ็ญจิตตภาวนา ที่ท่านแสดงธรรมบนศาลาไม้เขาชีโอน แก่คณะ ศรัทธาญาติโยมที่มาฟังธรรมในทุกวันเสาร์ วันอาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ แล้ว ก็มีการอัปโหลดไฟล์เสียงเทศนาขึ้นเฟสบุ๊กและเว็บไซต์หลังการแสดงธรรมในวันนั้น

หลังจากนั้นได้มีคณะศิษย์ผู้มีจิตศรัทธาได้กราบขออนุญาตท่านพระ- อาจารย์สุชาติ พิมพ์หนังสือธรรมะเล่มต่างๆ ทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาอินโดนีเซีย ภาษาเยอรมัน ภาษาฝรั่งเศส ภาษาสเปน และภาษาโปรตุเกส ออกเผยแผ่เพื่อแจกเป็นธรรมทานแก่ผู้ที่สนใจด้านการปฏิบัติอีกหลายเล่ม ผู้สนใจ สามารถเข้าไปศึกษาและดาวน์โหลดได้ที่ www.phrasuchart.com หรือทางเว็บไซต์ www.kammatthana.com)

แสงเดือนแสงดาว

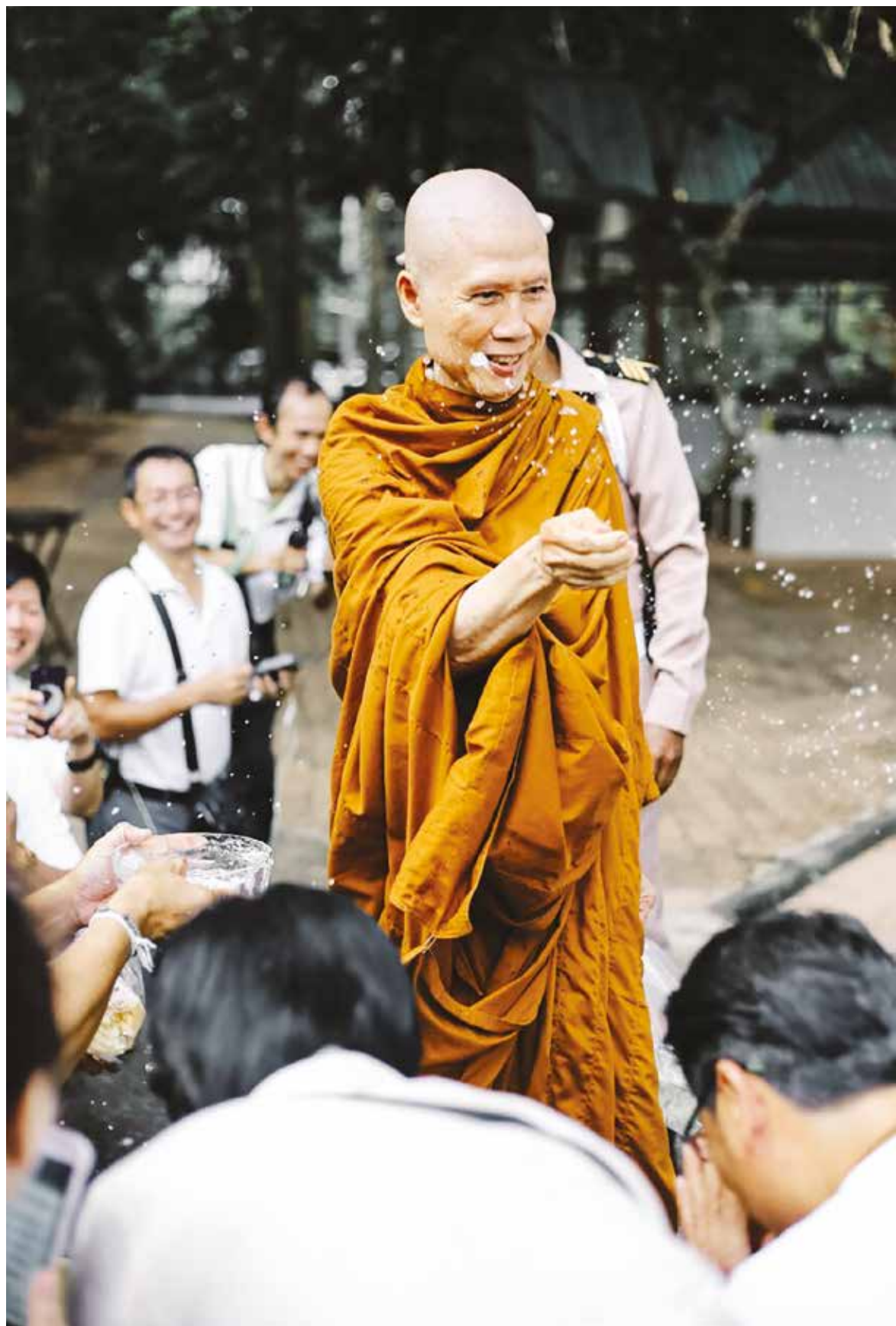
ถ้าที่ไหนมีหนังสือของครูบาอาจารย์ (หลวงตา) อยู่แล้ว ก็ไม่ควรที่จะเอาของลูกศิษย์ไปแจก เพราะที่นั่นก็มีแสงสว่างอยู่แล้ว ท่านเป็นเหมือนกับแสงพระอาทิตย์ ส่วนเราเป็นเหมือนแสงเดือนแสงดาว แต่ถ้ามันอยู่ในที่มีดอย่างนี้ แสงดาวขนาดนี้ก็เพียงพอเป็นประโยชน์ได้

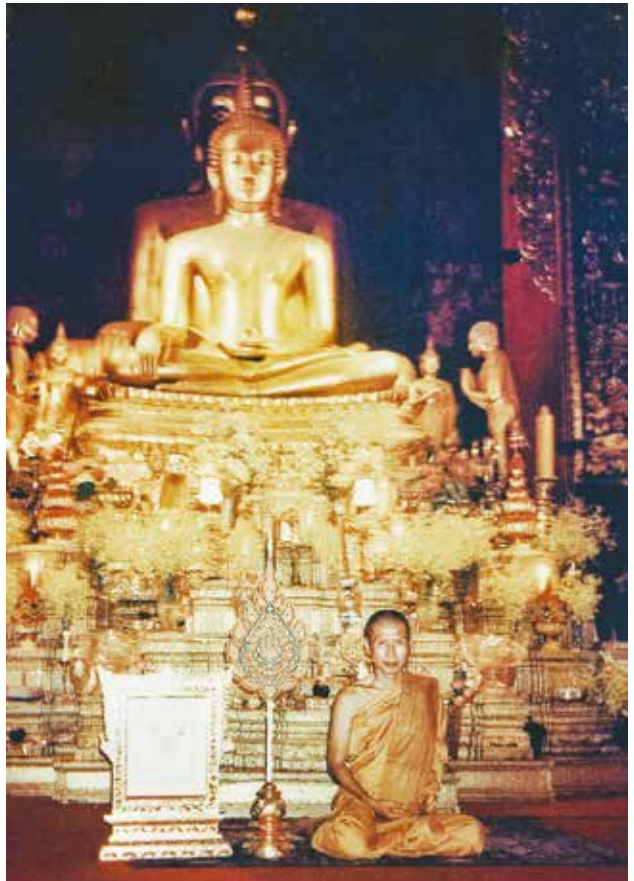

ชีวิตที่ผ่านมา รู้สึกว่าจะใช้ความสบายใจเป็นเกณฑ์วัดของการกระทำ ถ้าใจเครียด ใจทุกข์ ก็รู้แล้วว่ามันไม่ถูกต้อง มันต้องคลาย แล้วต้องหาวิธีคลายมัน เพราะว่าได้เท่าไร ในที่สุดมันก็ต้องเสียไปหมด ได้มากก็เสียมาก ได้น้อยก็เสียน้อย ไม่ได้ก็ไม่เสีย ไข้ไหม เพราะทุกอย่างนี้มันเป็นของชั่วคราว ชีวิตของพวกเรา นี่เดียวในที่สุดมันก็ต้องจากโลกนี้ไป ก็ไม่เห็นจะเสียหายตรงไหน เราจากมากี่ครั้งแล้ว จากครั้งนี้ครั้งเดียวที่ไหน เราทิ้งร่างกายเรานี้มาก็ล้านร่างแล้วก็ไม่รู้ ถ้าเราคิดอย่างนี้ แล้วเราจะไม่ค่อยเสียดายอะไร เพราะสิ่งที่ไม่เสียมันก็มีอยู่คือใจของเรา นี่มันไม่มีวันเสีย มันไม่มีวันหมด เพียงแต่ว่ามันจะมีคุณภาพหรือไม่มีคุณภาพ ฉลาดหรือโง่เท่านั้นเอง ถ้ามันฉลาดก็ไม่แบกหาม ถ้ามันโง่มันก็แบกไม่ใช้แบกอะไร คือแบกกongทุกข์ ถ้าอะไรมันเป็นของเรานี้มันทุกข์ทันที ถ้าอะไรมันไม่เป็นของเรา เราก็สบาย

พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

พระจุลนายก ธรรมนิติสาธกมหาเถราริการ
คณะกิจบรรหารธูการี สมุหบดีศรีธรรมภาณกาจารย์
พระราชคณะปลัดซ้ายของสมเด็จพระสังฆราชเจ้า
กรมหลวงวชิรญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน)

พระจุลนายก

สาเหตุที่สมเด็จพระเจ้า แต่งตั้งเราเป็นพระฐานานุกรม เพราะลูกศิษย์ของสมเด็จพระเจ้า คือพวกที่เคยติดตามสมเด็จพระเจ้า ไปบ้านตาด คนนี้เขาเป็นบรรณาธิการของหนังสือ ศรีสัปดาห์ เขาขอหลวงตาให้ส่งหนังสือประวัติหลวงปู่มันไปลงที่ศรีสัปดาห์ เขาเคารพหลวงตามาก แต่เขายังไม่รู้จักหลวงตาดีพอ เขาคิดว่าหลวงตาจะเป็นเหมือนสมเด็จพระเจ้า คือสมเด็จพระเจ้า นี่ ท่านเป็นคนเมตตา ใจดี พอเขาไปยุ่งกับหลวงตา มากเกินไป เจอท่านศอกกลับ เขาก็เลยห่างจากหลวงตาออกไป

พอเรามายู่งที่นี่ แล้วเขาก็เป็นคนช่วยสร้างวัดญาณฯ เขาเป็นหัวเรี่ยวหัวแรง และสมเด็จพระเจ้า ก็ใช้เขาเป็นคนบริหารจัดการเรื่องการเงินการทอง การก่อสร้างอะไร ทุกอย่าง แล้วก็มีคุณหญิงท่านหนึ่งที่เคยอยู่บ้านตาด แล้วเขาก็มาพักปฏิบัติอยู่ วัดญาณฯ เขาก็รู้จักเรา เพราะว่าเขาไปใส่บาตรที่บ้านตาดอยู่เรื่อยๆ เขาก็เลยเล่า เรื่องของเราให้เจ้าของศรีสัปดาห์ฟังว่า เราเคยไปอยู่กับหลวงตา และเคยไปเรียน เมืองนอก แล้วก็บวชที่วัดบวรฯ กับสมเด็จพระเจ้า พอดีช่วงนั้นเขากำลังหา candidate ที่จะมาเป็นหัวหน้ากรรมฐานที่นี่ เขาก็เลยเห็นว่าเรานี้เหมาะสม ก็เลยเสนอชื่อเรา ให้สมเด็จพระเจ้า ท่านพิจารณา

ตอนต้นท่านก็ตั้งให้เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาส แล้วต่อมาพอสมเด็จพระเจ้า ได้เป็น พระสังฆราช ท่านก็สามารถที่จะตั้งให้ใครเป็นพระฐานานุกรมก็ได้ ท่านก็เลยตั้ง เราให้เป็นพระจุลนายกขึ้นมา พอเราได้รับแต่งตั้ง เราก็ไม่ได้ยุ่งกับใคร เราก็ก็นั่งอยู่ ข้างบนเหมือนเดิม ไม่ได้ลงมาอยู่ข้างล่างเพราะเราไม่ต้องการมาทำงานเราต้องการ อยู่ของเราสบายๆ ตำแหน่งพวกนี้มันไม่มีความหมายอะไรหรอกกับใจที่ไม่มีอะไร ที่ไม่อยากจะอะไร

พระราชวัชรสังวรมณี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ นายอรรถนิติ ดิษฐอำนาจ องคมนตรี เป็นผู้เชิญสัญญาบัตรพัดยศและผ้าไตรไปถวายแด่ พระราชวัชรสังวรมณี (สุชาติ อภิชาโต) ณ วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร จ.ชลบุรี วันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

พระพุทธปฏิมาประธาน ประจำพระอุโบสถ

พระบรมธาตุเจดีย์มหาจักรีพิพัฒน์

ประมวลภาพกิจวัตรต่างๆ

ประมวลภาพกิจวัตรต่างๆ

พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

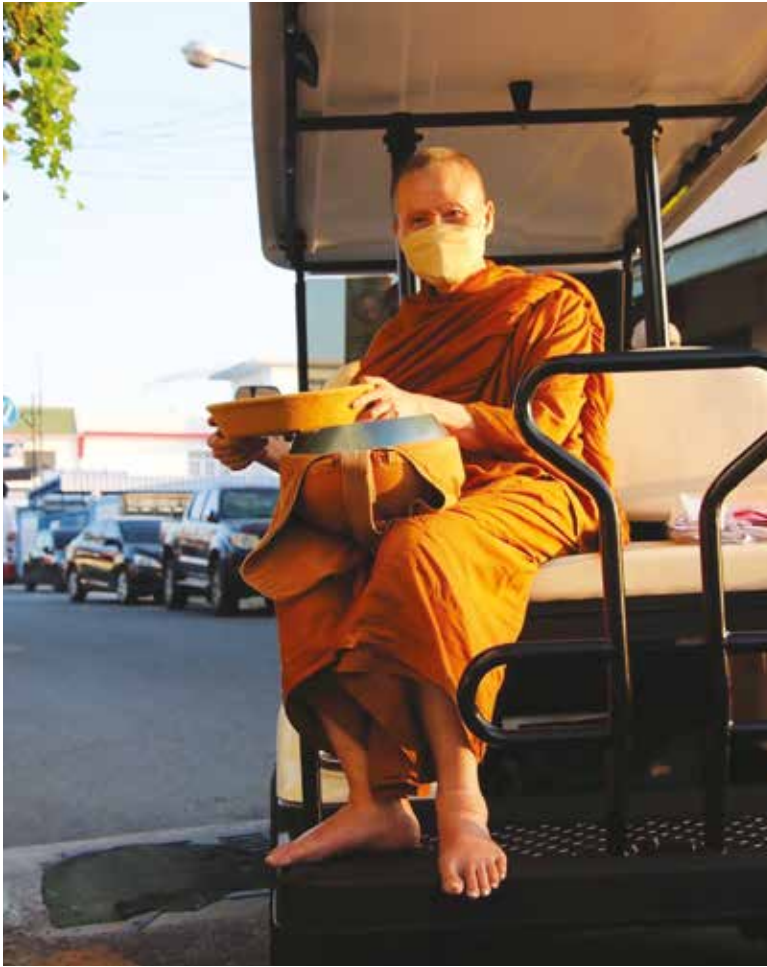

← สวนพฤกษศาสตร์เมือง (สวนพฤกษศาสตร์เมือง)
CITY BOTANICAL GARDEN

← สวนพฤกษศาสตร์เมือง (สวนพฤกษศาสตร์เมือง)
CITY BOTANICAL GARDEN

↑ สวนพฤกษศาสตร์เมือง (สวนพฤกษศาสตร์เมือง)
CITY BOTANICAL GARDEN

↑ สวนพฤกษศาสตร์เมือง (สวนพฤกษศาสตร์เมือง)
CITY BOTANICAL GARDEN

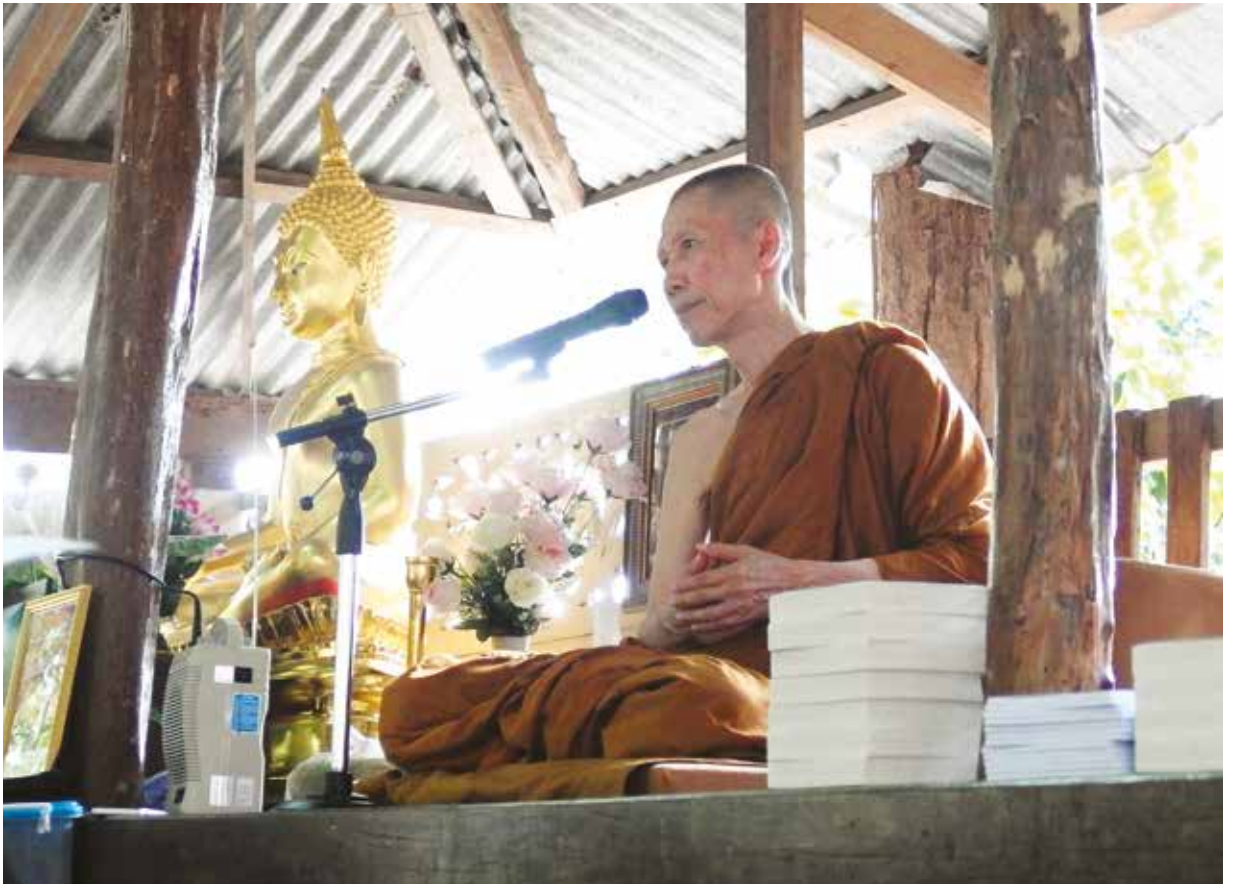

ธรรมะบนเขา

เรามาอยู่วัดนี้ตั้ง ๓๐ กว่าปี ไม่เคยไปไหน สบาย
ไม่เดือดร้อน ไม่ต้องไปทำวิชา ไม่ต้องไปทำพาสปอร์ต
ไม่ต้องไปตรวจโรค ไม่ต้องไปฉีดยา มันอุ่นวาย
มีคนมาชวนเราไปต่างประเทศหลายรอบ
มีชวนไปอินเดีย ชวนไปสิงคโปร์ ชวนไปอินโดนีเซีย
มีคนมานิมนต์หมดแล้ว เราบอกอย่ามาชวนเลย
ไม่ไปหรอก

พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

กุฏิพระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต บนเขาชีโอน

สถานที่พืงธรรมบนเขาชีโอน

ธรรมะหน้ากุฏิ

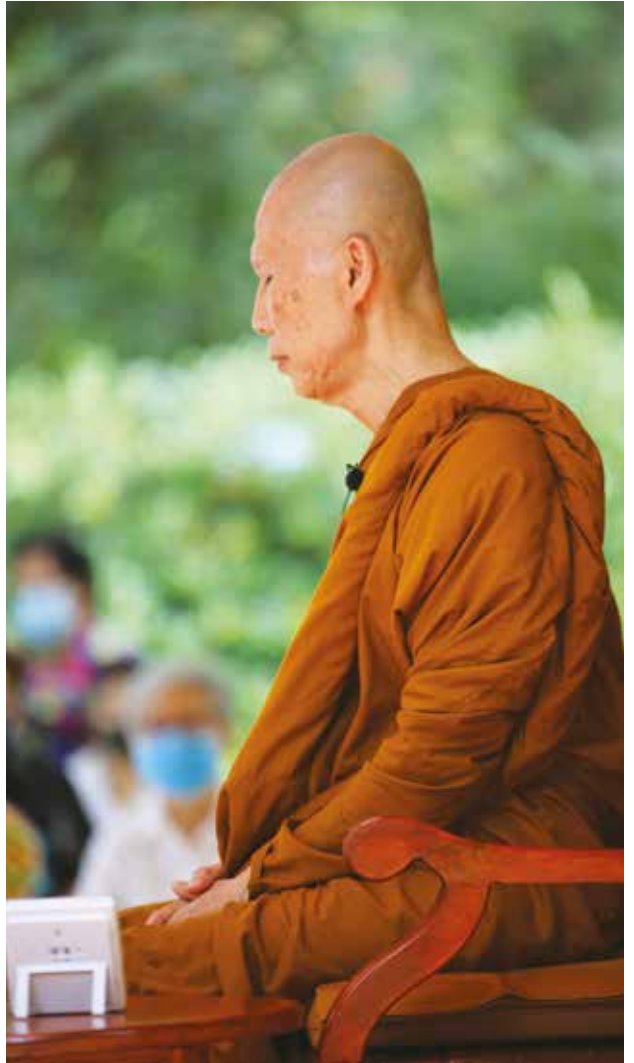
เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ การแสดงธรรมะของท่านพระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต ได้เปลี่ยนสถานที่จากจุลศาลา บนเขาชีโอน เป็นบริเวณหน้ากุฏิ ๕ วัดญาณสังวรารามฯ โดยเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นต้นมา โดยแสดงธรรมทุกวันเสาร์ วันอาทิตย์ วันพระ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ตั้งแต่เวลา ๑๔.๐๐ น. ถึงประมาณ ๑๖.๐๐ น.

มีสาธุชนผู้มีจิตศรัทธาจำนวนมากได้เดินทางมาจากทั่วสารทิศเพื่อสดับพระธรรมเทศนา และหลังจากฟังธรรม ท่านพระอาจารย์จะนำญาติโยมนั่งสมาธิต่อ จากนั้นจะมีการให้ญาติโยมถวายทานและถามปัญหา โดยพระอาจารย์เป็นผู้ตอบคำถาม ซึ่งยังความปลื้มปิติและเป็นสุขในรสแห่งธรรมแก่ญาติโยมผู้มาฟังธรรมท่ามกลางความสงบที่แท้จริง

“ขอประกาศว่า บ่ายสองโมงทุกวันเสาร์ อาทิตย์
วันพระและวันหยุดราชการ
ปกติถ้าไม่มีธุระอะไรก็จะมารับญาติโยมเสมอ
ถ้าไม่มีธุระหรือไม่เจ็บไข้ได้ป่วยก็จะมา
ก็แล้วแต่เหตุการณ์
จะพูดมากพูดน้อยนี้ก็อยู่กับผู้ที่มาฟังด้วยว่า
เอาภาวนามารองรับไปได้มากได้น้อยแค่ไหน
บางคนเอาถ้อยมานิดเดียวก็ต้องเทให้ได้นิดเดียว”

พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

ZOOM ภาษาอังกฤษ

ZOOM ภาษาไทย

การสนทนาธรรมผ่าน ZOOM

รายการสนทนาธรรม ผ่าน Zoom ออกอากาศครั้งแรกในช่วงเดือน พฤษภาคม ๒๕๖๓ โดยท่านพระอาจารย์ สุชาติ อภิชาโต ได้เมตตาเป็นผู้ริเริ่ม และดำเนินรายการด้วยองค์ท่านเอง

หลังจากนั้นเป็นต้นมา มีลูกศิษย์เข้ามาสนทนาธรรมและถามคำถาม ธรรมะอย่างต่อเนื่องเป็นจำนวนมากขึ้นโดยลำดับ จึงได้มีทีมงานถ่ายทอดสด ของพระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต มาช่วยดำเนินรายการ เพื่อท่านพระอาจารย์ จะได้ตอบปัญหาและสนทนาธรรมในห้อง Zoom ด้วยความราบรื่น

ตลอดระยะเวลาที่รายการได้เริ่มดำเนินมา มีลูกศิษย์เข้าห้อง Zoom ภาควิชาภาษาอังกฤษจากทั่วโลกไม่ต่ำกว่า ๕๖ ประเทศ และ ๖๖ จังหวัดในภาค ภาษาไทย ซึ่งนับว่าเป็นบุญของศิษยานุศิษย์ทั้งหลายที่สามารถเข้าถึงครูบา- อาจารย์ได้โดยตรงด้วยวิธีนี้ พระอาจารย์ได้ตอบคำถามและสนทนาธรรมกับ ลูกศิษย์ด้วยความเมตตา พร้อมทั้งให้ความกระจ่างและชัดเจนในธรรม

แผนที่บรรลธรรม
การปฏิบัติจากเริ่มต้น
จนสิ้นสุด

พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

วิสาขนาธรรม ที่ฟังของใจ ให้ใจมีความสุข

รายการวิสาขนาธรรม กับพระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

รายการวิสาขนาธรรมเป็นรายการสนทนาธรรมดำเนินรายการโดยนายแพทย์ วีระพันธ์ สุวรรณนามัย โดยพระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต ได้เมตตาเป็นผู้ตอบคำถาม ที่ผู้ชมผู้ฟังถามเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมตั้งแต่ระดับทาน ศีล ภาวนา และปัญหาต่างๆ ในการดำเนินชีวิต

รายการนี้ได้เริ่มถ่ายทอดสดครั้งแรกเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ผ่าน Facebook พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต, YouTube Phrasuchart Live และ Dr.V Channel ปัจจุบันถ่ายทอดรวมทั้งหมด ๘ ช่องทาง โดยออกอากาศ ทุกคืนวันอาทิตย์ ระหว่างเวลา ๒๐.๐๐ น. ถึง ๒๑.๓๐ น. การตอบปัญหาของท่านพระอาจารย์ได้ช่วยทำให้จิตใจของผู้รับฟังมีความสุขสงบเบิกบาน ดังพุทธพจน์ที่ว่า “รสแห่งธรรมขำขันซึ่งรสทั้งปวง” ในปัจจุบันรายการนี้จึงได้รับความนิยมอย่างมากจากผู้ชมและผู้ฟังทั้งในประเทศและต่างประเทศ

โรงเรียนผู้รู้ ญสส. ๘๐

โรงเรียนผู้รู้ ญสส. ๘๐ มูลนิธิวัดญาณสังวรารามฯ ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ เนื่องในวโรกาสที่ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๑๙ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์) มีพระชันษา ๘๐ ปี ทรงรับเป็นองค์อุปถัมภ์ และทรงโปรดประทานชื่อโรงเรียนว่า “โรงเรียนผู้รู้ ญสส. ๘๐”

“ผู้รู้” หมายถึง ให้เป็นผู้รู้จักตน รู้ผิด รู้ชอบ รู้จักละอายต่อการกระทำผิด “ญสส.” เป็นพระนามย่อของสมเด็จพระสังฆราช “๘๐” หมายถึง พระชันษา ๘๐ ปี ในปีที่จัดตั้งโรงเรียน

สมเด็จพระสังฆราชทรงประทานนโยบายว่า ควรเป็นโรงเรียนที่จัดสอนเพื่อสร้างคนดีให้กับสังคม และให้เหมาะสมกับสภาพชุมชนที่มีโครงการพระราชดำริรอบวัดญาณสังวรารามฯ ควรเพิ่มการเรียนการสอนด้านเกษตรกรรม และเป็นโรงเรียนวัด จึงต้องเพิ่มเรื่องการส่งเสริมพระพุทธศาสนา โดยเน้นการอบรมด้านคุณธรรม จริยธรรม

ปัจจุบันโรงเรียนผู้รู้ ญสส. ๘๐ เปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในรูปแบบโรงเรียนประจำชาย สำหรับนักเรียนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา ครอบครัวมีฐานะยากจน โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น ซึ่งท่านพระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต ได้เมตตาให้ความช่วยเหลือในด้านค่าใช้จ่ายต่างๆ ของโรงเรียน รวมทั้งการทำนุบำรุงและบูรณะซ่อมแซมโรงเรียน ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของครูและนักเรียนตลอดมา

ประมวลภาพกิจกรรมต่างๆ

เราก็ดีใจที่ได้มีโอกาสได้ทำประโยชน์
ยังทำให้คนสามารถได้ประโยชน์
จากการปฏิบัติธรรม
ตามคำสอนของพระพุทธเจ้า
พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

ยอมเหนื่อยเอาหน่อยไม่ก็ปี
ตั้งใจเอาจริงๆ จังๆ
พระพุทธเจ้าบอกไม่เกิน ๗ ปี
๗ ปีแล้ว มีหลักมีเกณฑ์แล้ว สบายใจ
ไม่วุ่นวายไปกับใครทั้งนั้น

พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

เราไม่เคยวางแผนไว้ว่านี่คือเป้าหมาย
ตอนนี้เรา Open-end ไว้
คืออนาคตของเรานี้ไม่มี
ไม่ได้กำหนดจุดหมายปลายทาง
จุดหมายปลายทางก็อยู่ที่โลง (ศพ)
แต่มันจะไปถึงโลงยังไงก็อีกเรื่องหนึ่ง
เราก็ปล่อยให้เกิดการณ์มันพาไป
แล้วเราก็ใช้ธรรมะเป็นตัวพิจารณาไป
ตามความเหมาะสม

พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

ตารางเวลาโดยประมาณ
พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร

- ◇ บิณฑบาตบ้านอำเภอ เริ่มที่ซอยนาจอมเทียน ๓๐ เวลา ๐๕.๕๐ - ๐๖.๔๕ น.
- ◇ ฉันทะเช้าที่ศาลาฉันทุกวัน เว้นวันเสาร์ วันอาทิตย์ วันพระ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ เวลา ๐๗.๐๐ - ๐๙.๐๐ น.
- ◇ แสดงพระธรรมเทศนาหน้ากุฏิ ทุกวันเสาร์ วันอาทิตย์ วันพระ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ที่กุฏิ ๕ เวลา ๑๔.๐๐ - ๑๕.๔๕ น.

ติดต่อสอบถามเพิ่มเติมได้ที่ www.phrasuchart.com

และวัดญาณสังวรารามฯ จ.ชลบุรี

พิมพ์แจกเป็นธรรมทาน ห้ามจำหน่าย

เปิดใจเปิดธรรม (ฉบับสมบูรณ์)

ชีวประวัติและพระธรรมเทศนา พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต
วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อ.บางละมุง จ.ชลบุรี

ISBN : 978-616-629-372-2

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๘

จำนวนพิมพ์ : ๓,๐๐๐ เล่ม

ผู้จัดพิมพ์ : คณะศิษย์พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

พิมพ์ที่ : บริษัท ศิลป์สยามบรรจุกัณฑ์และการพิมพ์ จำกัด

Tel. ๐-๒๔๔๔-๓๓๕๑-๒ E-mail: silpasiamprinting@gmail.com

ทุกข์ย่อมไม่มีกับผู้ไม่มาเกิดเท่านั้น

โลกนี้มีแต่ทุกข์
โลกนี้เป็นเหมือนกองไฟ
ทุกคนที่เกิดในโลกนี้ต้องทุกข์ด้วยกันทุกคน ไม่มีข้อยกเว้น
ไม่ว่าจะเกิดสูง เกิดต่ำก็ตาม
เกิดรวย เกิดจน ก็ต้องเจอกับความทุกข์เหมือนกัน
ก็คือความทุกข์ของความแก่ ความเจ็บ ความตาย
ความทุกข์ของการพลัดพรากจากกัน
แต่ถ้าไม่อยากจะเจอกับความทุกข์เหล่านี้
ก็ต้องยุติการเกิดให้ได้
และบุญที่จะทำให้เรายุติการเวียนว่ายตายเกิดได้
ก็คือการบำเพ็ญจิตตภาวนา
สมถภาวนา วิปัสสนาภาวนา

พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต